

2019



Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego

Statistical Yearbook of Małopolskie Voivodship

2019



Rocznik Statystyczny Województwa Małopolskiego

Statistical Yearbook of Małopolskie Voivodship

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Kraków 2019

Zespół Redakcyjny Urzędu Statystycznego w Krakowie

Editorial Board of the Statistical Office in Kraków

Przewodniczący

President

Agnieszka Szlubowska

Członkowie

Members

Bogusław Bubula, Agnieszka Czekaj, Barbara Oremus, Krzysztof Pawlaczek,
Maria Penpeska, Małgorzata Piwowarczyk, Grzegorz Ruta, Tomasz Sekuła,
Anna Stefan, Monika Wałaszek

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Dział Opracowań Regionalnych

Statistical Office in Kraków, Regional Studies Division

Zespół autorski

Editorial team

Anna Dziedzic, Agata Łój, Aneta Stachańczyk

pod kierunkiem

supervised by

Małgorzaty Piwowarczyk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Agata Łój

Zdjęcie zamieszczone na okładce

Photograph on the cover

Kraków – Zamek Królewski na Wawelu (Pixabay)

ISSN 1640–002X

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on the website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

PRZEDMOWA

Roczniki statystyczne to najważniejsze periodyki wydawane przez statystykę publiczną, stanowiące kompendium wiedzy o mieszkańcach i gospodarce. Z ogromną przyjemnością przekazuję Państwu dwudziestą – jubileuszową edycję **Rocznika Statystycznego Województwa Małopolskiego**. W wydawnictwie zawarliśmy zestaw najistotniejszych informacji charakteryzujących poziom życia mieszkańców i stan gospodarki, pozwalający na prowadzenie analiz i porównań retrospektywnych, a także obserwację tendencji i kierunków rozwoju województwa małopolskiego.

W tegorocznej edycji Rocznika wprowadziliśmy zmiany i nowości w sposobie prezentacji danych. Połączyliśmy informacje z działu „Budżety gospodarstw domowych” oraz „Infrastruktura komunalna. Mieszkania” w jeden dział „Gospodarstwa domowe. Mieszkania”. W dziale „Edukacja i wychowanie” wprowadziliśmy uzupełnienia w związku z reformą systemu oświaty oraz wejściem w życie nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W dziale „Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne” zostały zaprezentowane nowe rodzaje innowacji i kategorie nakładów na działalność innowacyjną, w związku ze zmianami metodologicznymi w zakresie klasyfikacji i sposobów konstruowania wskaźników w działalności innowacyjnej.

Niniejsze opracowanie w polsko-angielskiej wersji językowej przygotowaliśmy w formie książkowej oraz w wersji elektronicznej, dostępnej na stronie internetowej Urzędu. Oddając do Państwa rąk kolejne wydanie Rocznika Statystycznego Województwa Małopolskiego, pragnę wyrazić podziękowanie wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje i jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o nadsyłanie sugestii dotyczących zakresu tematycznego publikacji.

Zainteresowanym Czytelnikom polecam również publikację zawierającą dane w ujęciu regionalnym: „Województwo Małopolskie 2019 – Podregiony, Powiaty, Gminy”.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Krakowie



Agnieszka Szlubowska

PREFACE

Statistical yearbooks are the most important periodicals published by public statistics, constituting a compendium of knowledge about residents and the economy. With great pleasure I present to you the twentieth – jubilee edition of the **Statistical Yearbook of Małopolskie Voivodship**. In the publication we have included a set of the most important information characterising living standards of inhabitants and state of the economy, enabling retrospective analyses and comparisons, as well as the observation of trends and development directions of Małopolskie Voivodship.

In this year's edition of the Yearbook we introduced changes and innovations in the presentation of data. We combined information from the chapters "Household budgets" and "Municipal infrastructure. Dwellings" in one chapter "Households. Dwellings". In the "Education" chapter, we introduced supplements in connection with the reform of the education system and the entry into force of the new Law on Higher Education and Science. In the "Science and technology. Information society" chapter, new types of innovations and categories of expenditure on innovative activities were presented, due to methodological changes in the scope of classification and methods of constructing indicators in innovative activities.

We prepared this elaboration in the Polish-English language version in a book and electronic form, available on the Office's website. Presenting to you the next edition of the Statistical Yearbook of Małopolskie Voivodship, I would like to express my gratitude to all persons and institutions for the information provided, and at the same time I am kindly asking you to send suggestions regarding the thematic scope of the publication.

I also recommend to interested readers the publication containing data on a regional basis: "Małopolskie Voivodship 2019 – Subregions, Powiats, Gminas".

Director
of the Statistical Office in Kraków



Agnieszka Szlubowska

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Spis tablic i wykresów
Objaśnienia znaków umownych
Ważniejsze skróty
Uwagi ogólne

TABLICE PRZEGLĄDOWE

- I. Województwo na tle kraju w 2018 r. ...
- II. Ważniejsze dane o województwie (2000, 2005, 2010, 2014–2018)

DZIAŁY

I. Geografia
II. Stan i ochrona środowiska
III. Podział administracyjny i samorząd terytorialny
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości
V. Ludność
VI. Rynek pracy
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych
VIII. Gospodarstwa domowe. Mieszkania ..
IX. Edukacja i wychowanie
X. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna ..
XI. Kultura. Turystyka. Sport
XII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne
XIII. Ceny
XIV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo
XV. Przemysł i budownictwo
XVI. Transport. Telekomunikacja
XVII. Handel i gastronomia
XVIII. Finanse przedsiębiorstw
XIX. Finanse publiczne
XX. Inwestycje. Środki trwałe
XXI. Rachunki regionalne
XXII. Podmioty gospodarki narodowej
Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa małopolskiego

CONTENTS

	Strona Page
Preface	3–4
List of tables and charts	6–19
Symbols	20–20
Main abbreviations	20–21
General notes	22–27

REVIEW TABLES

Voivodship on the background of the country in 2018	28–33
Major data on the voivodship (2000, 2005, 2010, 2014–2018)	34–51

CHAPTERS

Geography	52–56
Environmental protection	57–79
Administrative division and local government	80–85
Public safety. Justice	86–95
Population	96–123
Labour market	124–157
Wages and salaries. Social security benefits	158–170
Households. Dwellings	171–193
Education	194–221
Health care and social welfare	222–239
Culture. Tourism. Sport	240–256
Science and technology. Information society	257–273
Prices	274–278
Agriculture, hunting and forestry	279–309
Industry and construction	310–322
Transport. Telecommunications	323–329
Trade and catering	330–335
Finances of enterprises	336–348
Public finance	349–357
Investments. Fixed assets	358–366
Regional accounts	367–372
Entities of the national economy	373–379
Socio-economic situation of Małopolskie Voivodship	380–386

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

LIST OF TABLES AND CHARTS

Tablica Table	Strona Page
------------------	----------------

DZIAŁ I. GEOGRAFIA

Położenie geograficzne
Powierzchnia i granice w 2018 r.
Układ pionowy powierzchni
Najwyższe szczyty górskie
Najdłuższe jaskinie
Ważniejsze przełęcze i kulminacje na drogach ..
Większe sztuczne zbiorniki wodne
Większe rzeki
Większe i głębsze jeziora
Temperatury powietrza
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie

CHAPTER I. GEOGRAPHY

Geographic location	1	52
Area and borders in 2018	2	52
Elevations	3	53
The highest mountain peaks	4	53
The longest caves	5	54
Major passes and culminations on the roads	6	54
Major artificial reservoirs	7	55
Principal rivers	8	55
Larger and deeper lakes	9	55
Air temperatures	10	56
Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness	11	56

DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2010, 2015, 2019)
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2010, 2015, 2017, 2018)
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrekultywowane i zagospodarowane (2010, 2015, 2017, 2018)
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2010, 2015, 2017, 2018)
Powierzchnia i pobór wody do napełniania stawów rybnych (2010, 2015, 2017, 2018)
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2010, 2015, 2017, 2018)
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018)
Oczyszczalnie ścieków (2010, 2015, 2017, 2018)
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2010, 2015, 2017, 2018)
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2010, 2015, 2017, 2018)
Parki narodowe (2010, 2015, 2017, 2018)
Rezerwy przyrody (2010, 2015, 2017, 2018) ..
Parki krajobrazowe (2010, 2015, 2017, 2018) ...
Pomniki przyrody (2010, 2015, 2017, 2018)

CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes	x	57
Geodesic status, directions and changes of voivodship land use (2010, 2015, 2019)	1 (12)	64
Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (13)	65
Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (14)	65
Water withdrawal for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018).....	4 (15)	66
Water consumption for needs of the national economy and population (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (16)	66
Area and water withdrawal for filling fish ponds (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (17)	66
Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (18)	67
Plants discharging wastewater by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (19)	67
Wastewater treatment plants (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (20)	68
Emission and reduction of air pollutants (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (21)	69
Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (22)	70
Area of special nature value under legal protection (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (23)	71
National parks (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (24)	71
Nature reserves (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (25)	72
Landscape parks (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (26)	72
Monuments of nature (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (27)	73

	Tablica Table	Strona Page
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Generally accessible green areas and green areas of housing estates (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (28) 73
Odpady wytworzone i dotychczas składowane nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2010, 2015, 2017, 2018)	Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as its waste landfill areas (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (29) 74
Odpady według rodzajów w 2018 r.	Waste by type in 2018	19 (30) 74
Odpady komunalne (2010, 2015, 2017, 2018) ..	Municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (31) 75
Nieczystości ciekłe (2010, 2015, 2017, 2018) ...	Liquid waste (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (32) 75
Składowiska odpadów komunalnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Landfill sites with municipal waste (2010, 2015, 2017, 2018)	22 (33) 76
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	23 (34) 76
Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2010, 2015, 2017, 2018)	24 (35) 77
Kierunki finansowania z wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Financing directions of the voivodship environmental protection and water management fund (2010, 2015, 2017, 2018)	25 (36) 78
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2010, 2015, 2017, 2018)	26 (37) 79
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT	
Uwagi ogólne	General notes	x 80
Jednostki administracyjne województwa (2010, 2015, 2017, 2018)	Administrative units of voivodship (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (38) 82
Gminy w 2018 r.	Gminas in 2018	2 (39) 82
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2018 r.	Powiaty and cities with powiat status in 2018	3 (40) 83
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2018 r.	Councillors of organs of local government units in 2018	4 (41) 83
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Paid employment and wages and salaries in the public administration (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (42) 85
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne	General notes	x 86
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2010, 2015, 2017, 2018)	Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (43) 89
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Rates of detectability of delinquents in crimes (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (44) 91
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Incoming cases in the common courts (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (45) 91
Wpływ spraw do sądów powszechnych w 2018 r.	Incoming cases in the common courts in 2018 .	4 (46) 92
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2010, 2015, 2017, 2018)	Adults validly sentenced by common courts for crimes prosecuted by public accusation (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (47) 92
Załatwione sprawy rodzinne (2010, 2015, 2017, 2018)	Resolved family cases (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (48) 93
Sprawy rodzinne załatwione w 2018 r.	Family cases resolved in 2018	7 (49) 94
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2010, 2015, 2016, 2017)	Entities in the National Judicial Register (2010, 2015, 2016, 2017)	8 (50) 94
Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered activity of the State Fire Service (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (51) 95
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 96
Ludność (2010, 2015, 2017, 2018)	Population (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (52) 101

		Tablica Table	Strona Page
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018)	Working and non-working age population (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (53)	101
Ludność według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)	Population by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (54)	102
Miasta i ludność w miastach (2010, 2015, 2017, 2018)	Towns and urban population (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (55)	103
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2010, 2015, 2017, 2018)	Gminas and rural population (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (56)	103
Mediana wieku ludności według płci (2010, 2015, 2017, 2018)	Median age of population by sex (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (57)	104
Ruch naturalny ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Vital statistics (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (58)	104
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2010, 2015, 2017, 2018)	Marriages contracted and dissolved (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (59)	105
Małżeństwa zawarte w 2018 r. według wieku nowożeńców	Marriages contracted in 2018 by age of bridegrooms and brides	9 (60)	105
Małżeństwa zawarte w 2018 r. według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców	Marriages contracted in 2018 by previous marital status of bridegrooms and brides	10 (61)	107
Małżeństwa wyznaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Church or religious marriages (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (62)	108
Rozwody w 2018 r. według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa	Divorces in 2018 by age of spouses at the moment of filing petition for divorce	12 (63)	109
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Divorces by the number of underage children in the marriage (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (64)	110
Urodzenia (2010, 2015, 2017, 2018)	Births (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (65)	110
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2010, 2015, 2016, 2017)	Live births by birth order of a child and age of mother (2010, 2015, 2016, 2017)	15 (66)	111
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2010, 2015, 2017, 2018)	Female fertility and reproduction rates of population (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (67)	112
Zgony według płci i wieku zmarłych (2010, 2015, 2017, 2018)	Deaths by sex and age of deceased (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (68)	112
Zgony według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016, 2017)	Deaths by selected causes (2010, 2015, 2016, 2017)	18 (69)	113
Zgony niemowląt według płci i wieku (2010, 2015, 2017, 2018)	Infant deaths by sex and age (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (70)	115
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2010, 2015, 2016, 2017)	Infant deaths by selected causes (2010, 2015, 2016, 2017)	20 (71)	116
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez Policję (2015, 2017, 2018)	Suicides registered by the Police (2015, 2017, 2018)	21 (72)	116
Przeciętne dalsze trwanie życia (2010, 2015, 2017, 2018)	Life expectancy (2010, 2015, 2017, 2018)	22 (73)	117
Prognoza ludności (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	Population projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	23 (74)	117
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2010, 2015, 2017, 2018)	Internal and international migration of population for permanent residence (2010, 2015, 2017, 2018)	24 (75)	119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2010, 2015, 2017, 2018) ..	Internal migration of population for permanent residence by direction (2010, 2015, 2017, 2018)	25 (76)	119
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2015, 2017, 2018)	Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2015, 2017, 2018)	26 (77)	120
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2010, 2017, 2018)	International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2010, 2017, 2018)	27 (78)	121
Rezydenci (2010, 2015, 2017, 2018)	Resident population (2010, 2015, 2017, 2018) .	28 (79)	122

	Tablica Table	Strona Page	
Rezydenci w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2010, 2015, 2017, 2018)	Working and non-working age resident population (2010, 2015, 2017, 2018)	29 (80)	122
Kościóły i związki wyznaniowe w 2018 r.	Churches and religious associations in 2018	30 (81)	123
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne	General notes	x	124
Aktywność ekonomiczna ludności	Economic activity of the population		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2015, 2018)	Economic activity of population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2015, 2018) .	1 (82)	134
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku oraz poziomu wykształcenia w IV kwartale 2018 r. – na podstawie BAEL	Economic activity of population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2018 – on the LFS basis	2 (83)	135
Pracujący	Employment		
Pracujący (2010, 2015, 2017, 2018)	Employed persons (2010, 2015, 2017, 2018) ..	3 (84)	136
Pracujący według statusu zatrudnienia (2010, 2015, 2017, 2018)	Employed persons by employment status (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (85)	137
Przeciętne zatrudnienie (2010, 2015, 2017, 2018)	Average paid employment (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (86)	138
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2010, 2015, 2017, 2018)	Full- and part-time paid employment (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (87)	139
Przyjęcia do pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Hires (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (88)	140
Zwolnienia z pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Terminations (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (89)	141
Absolwenci uczelni, szkół zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2010, 2015, 2017, 2018)	Graduates of higher education institutions, leavers of vocational and general secondary schools starting work for the first time (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (90)	142
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2018 r.	Vacancies, newly created and liquidated jobs in 2018	10 (91)	143
Bezrobotni	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (92)	145
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2010, 2015, 2017, 2018)	Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (93)	145
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2010, 2015, 2017, 2018) .	13 (94)	146
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Registered unemployed persons benefitting from labour market programme as well as job offers (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (95)	147
Wydatki Funduszu Pracy (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditures of Labour Fund (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (96)	147
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018]	Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2017, 2018]	16 (97)	148
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2010, 2015, 2017, 2018]	Contact-modes of injuries and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2010, 2015, 2017, 2018]	17 (98)	150
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (99)	152
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2010, 2015, 2017, 2018)	Exposure to risk factors at work (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (100)	152
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2018 r.	Employees at workstations assessed for occupational risk in 2018	20 (101)	154

	Tablica Table	Strona Page
Choroby zawodowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Occupational diseases (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (102) 155
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2010, 2015, 2017, 2018)	Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work (2010, 2015, 2017, 2018)	22 (103) 156
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS	
Uwagi ogólne	General notes	x 158
Wynagrodzenia	Wages and salaries	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly gross wages and salaries (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (104) 161
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2018	2 (105) 162
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2018	3 (106) 164
Przeciętne wynagrodzenia brutto za październik 2018 r.	Average gross wages and salaries for October 2018	4 (107) 166
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2018 r.	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment) by great occupational groups for October 2018	5 (108) 168
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits	
Emeryci i renciści (2010, 2015, 2017, 2018)	Retirees and pensioners (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (109) 169
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2010, 2015, 2017, 2018)	Gross retirement and other pension benefits (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (110) 169
Świadczenia z programu „Rodzina 500+” (2016, 2017, 2018)	Benefits from the “Family 500+” programme (2016, 2017, 2018)	8 (111) 170
DZIAŁ VIII. GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA	CHAPTER VIII. HOUSEHOLDS. DWELLINGS	
Uwagi ogólne	General notes	x 171
Gospodarstwa domowe	Households	
Prognoza gospodarstw domowych (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	Household projection (2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050)	1 (112) 182
Budżety gospodarstw domowych	Households budgets	
Informacje ogólne o gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	General information on households (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (113) 182
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly per capita available income in households (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (114) 182
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly per capita expenditures in households (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (115) 183
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs in households (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (116) 184
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	Households equipped with selected durable goods (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (117) 185
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych (2015, 2017, 2018)	Subjective assessment of the material situation in households (2015, 2017, 2018)	7 (118) 185
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018) .	At-risk-of-poverty rates in households (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (119) 186
Mieszkania. Infrastruktura	Dwellings. Infrastructure	
Zasoby mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwelling stock (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (120) 186

	Tablica Table	Strona Page
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings in dwelling stock fitted with installations (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (121) 187
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2018 r.	Housing allowances paid out in 2018	11 (122) 187
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Administration of grounds for dwelling construction (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (123) 188
Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings for which permits have been granted (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (124) 188
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings which construction has begun (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (125) 189
Mieszkania oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings completed (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (126) 189
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2010, 2015, 2017, 2018)	Dwellings completed by number of rooms (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (127) 190
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2015, 2017, 2018)	Water supply and sewage systems (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (128) 191
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Recipients and consumption of electricity in households (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (129) 192
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Gas supply network as well as recipients and consumption of gas from gas supply system in households (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (130) 192
Ogrzewnictwo (2010, 2015, 2017, 2018)	House-heating (2010, 2015, 2017, 2018)	20 (131) 193
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Population using water supply, sewage and gas supply network (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (132) 193
DZIAŁ IX. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER IX. EDUCATION	
Uwagi ogólne	General notes	x 194
Edukacja według szczebli kształcenia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Education by level (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	1 (133) 200
Szkoły według organów prowadzących (2016/17, 2017/18, 2018/19)	Schools by school governing authority (2016/17, 2017/18, 2018/19)	2 (134) 202
Uczniowie według wieku (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pupils and students by age (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	3 (135) 204
Współczynnik skolaryzacji (2015/16, 2017/18, 2018/19)	Enrollment rate (2015/16, 2017/18, 2018/19)	4 (136) 205
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2017/18, 2018/19)	Pupils and students learning foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2017/18, 2018/19)	5 (137) 206
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2017/18, 2018/19)	Students learning foreign languages in schools for adults (2017/18, 2018/19)	6 (138) 207
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2016/17, 2017/18, 2018/19)	Education of people with special educational needs (2016/17, 2017/18, 2018/19)	7 (139) 207
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2010, 2015, 2017, 2018)	Special education and care centres, youth educational centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (140) 208
Wychowanie pozaszkolne (2010, 2015, 2017, 2018)	Extracurricular education (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (141) 209
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2015/16, 2017/18, 2018/19]	Boarding schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2015/16, 2017/18, 2018/19]	10 (142) 209
Domy i stołówki studenckie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Student dormitories and canteens (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	11 (143) 210
Studenci uczelni otrzymujący stypendia (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of higher education institutions receiving scholarships (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	12 (144) 210
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	13 (145) 211

	Tablica Table	Strona Page
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	14 (146) 211
Branżowe szkoły I stopnia dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Stage I sectoral vocational schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	15 (147) 212
Uczniowie branżowych szkół I stopnia i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2016/17, 2017/18, 2018/19)	Students of stage I sectoral vocational schools and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education (2016/17, 2017/18, 2018/19)	16 (148) 212
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	General secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	17 (149) 212
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	18 (150) 213
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2016/17, 2017/18, 2018/19)	Students and graduates of technical secondary schools for youth (excluding special schools) by narrow fields of education (2016/17, 2017/18, 2018/19)	19 (151) 213
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Art schools for children and youth (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	20 (152) 214
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	Post-secondary schools (excluding special schools) [2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19]	21 (153) 215
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według podgrup kierunków kształcenia (2016/17, 2017/18, 2018/19)	Students and graduates of post-secondary schools (excluding special schools) by narrow fields of education (2016/17, 2017/18, 2018/19)	22 (154) 215
Uczelnie (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	23 (155) 216
Studenci uczelni według form studiów i typów uczelni (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Students of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	24 (156) 216
Absolwenci uczelni według form studiów i typów uczelni (2010/11, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	Graduates of higher education institutions by mode of study and type of higher education institutions (2010/11, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	25 (157) 217
Nauczyciele akademicy w uczelniach (2015/16, 2017/18, 2018/19)	Academic teachers in higher education institutions (2015/16, 2017/18, 2018/19)	26 (158) 217
Cudzoziemcy w uczelniach (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Foreigners in higher education institutions (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	27 (159) 218
Studia podyplomowe i doktoranckie (2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19)	Postgraduate and doctoral programmes (2015/16, 2016/17, 2017/18, 2018/19)	28 (160) 218
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia (2016/17, 2017/18, 2018/19)	Postgraduate programmes by narrow fields of education (2016/17, 2017/18, 2018/19)	29 (161) 219
Szkoły dla dorosłych (2017/18, 2018/19)	Schools for adults (2017/18, 2018/19)	30 (162) 220
Wychowanie przedszkolne (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Pre-primary education (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	31 (163) 220
DZIAŁ X. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER X. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	General notes	x 222
Pracownicy medyczni (2015, 2017, 2018)	Medical personnel (2015, 2017, 2018)	1 (164) 230
Lekarze specjaliści (2015, 2017, 2018)	Doctors specialists (2015, 2017, 2018)	2 (165) 230
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018)	Outpatient health care (2015, 2017, 2018)	3 (166) 231
Stacjonarna opieka zdrowotna (2015, 2017, 2018)	Inpatient health care (2015, 2017, 2018)	4 (167) 232
Szpitalne ogólne (2015, 2017, 2018)	General hospitals (2015, 2017, 2018)	5 (168) 233
Pomoc doraźna i ratownictwo medyczne (2010, 2015, 2017, 2018)	First aid and emergency medical services (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (169) 234
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2010, 2015, 2017, 2018)	Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (170) 234

		Tablica Table	Strona Page
Krwiodawstwo (2010, 2015, 2017, 2018)	Blood donation (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (171)	235
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2010, 2015, 2017, 2018)	Incidence of infectious diseases and poisonings (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (172)	235
Żłobki i kluby dziecięce (2010, 2015, 2017, 2018)	Nurseries and children's clubs (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (173)	236
Placówki wsparcia dziennego (2010, 2015, 2017, 2018)	Day-support centres (2010, 2015, 2017, 2018) .	11 (174)	236
Rodzinna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018)	Family foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (175)	236
Instytucjonalna piecza zastępcza (2010, 2015, 2017, 2018)	Institutional foster care (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (176)	237
Pomoc społeczna stacjonarna (2010, 2015, 2017, 2018)	Stationary social welfare (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (177)	237
Placówki stacjonarne pomocy społecznej według grup mieszkańców (2010, 2015, 2017, 2018)	Stationary social welfare facilities by groups of residents (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (178)	238
Świadczenia pomocy społecznej (2010, 2015, 2017, 2018)	Social assistance benefits (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (179)	239
DZIAŁ XI. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XI. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne	General notes	x	240
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2010, 2015, 2017, 2018)	Books and pamphlets published (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (180)	244
Gazety i czasopisma wydane (2010, 2015, 2017, 2018)	Newspapers and magazines published (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (181)	244
Biblioteki publiczne (z filiami) [2010, 2015, 2017, 2018]	Public libraries (with branches) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (182)	245
Muzea (2010, 2015, 2017, 2018)	Museums (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (183)	245
Instytucje paramuzealne (2010, 2015, 2017, 2018)	Museum-related institutions (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (184)	246
Galerie sztuki (2010, 2015, 2017, 2018)	Art galleries (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (185)	246
Teatry, instytucje muzyczne, przedsiębiorstwa estradowe (2010, 2015, 2017, 2018)	Theatres, music institutions, entertainment enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (186)	246
Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2009, 2015, 2017, 2018)	Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres (2009, 2015, 2017, 2018)	8 (187)	247
Kina stałe (2010, 2015, 2017, 2018)	Indoor cinemas (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (188)	247
Abonenci telewizji kablowej (2010, 2015, 2017, 2018)	Cable television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (189)	248
Abonenci radiowi i telewizyjni (2010, 2015, 2017, 2018)	Radio and television subscribers (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (190)	248
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (191)	248
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (192)	250
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Occupancy of tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (193)	252
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2010, 2015, 2017, 2018)	Catering facilities in tourist accommodation establishments (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (194)	252
Hotele według kategorii (2010, 2015, 2017, 2018)	Hotels by category (2010, 2015, 2017, 2018) ...	16 (195)	253

	Tablica Table	Strona Page
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2010, 2014, 2016, 2018)	17 (196)	253
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2018 r.	18 (197)	254
Wybrane obiekty sportowe w 2018 r.	19 (198)	256
DZIAŁ XII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne	x	257
Nauka i technika		
Podmioty oraz pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (199)	263
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2017, 2018)	2 (200)	264
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (201)	265
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin B+R (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	4 (202)	265
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według sektorów instytucjonalnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	5 (203)	266
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według działalności B+R (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	6 (204)	266
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności B+R (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (205)	267
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2018 r.	8 (206)	267
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2016–2018	9 (207)	269
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018] ..	10 (208)	270
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	11 (209)	271
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (210)	271
Polska Akademia Umiejętności w Krakowie (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (211)	272
Polska Akademia Nauk. Oddział w Krakowie (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (212)	272
Społeczeństwo informacyjne		
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2010, 2015, 2017, 2018)	15 (213)	273
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	16 (214)	273
DZIAŁ XIII. CENY		
Uwagi ogólne	x	274
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (215)	275

	Tablica Table	Strona Page
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2010, 2015, 2017, 2018)	Retail prices of selected goods and services (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (216) 275
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Average procurement prices of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (217) 277
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2010, 2015, 2017, 2018)	Average marketplace prices received by farmers (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (218) 278
DZIAŁ XIV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XIV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	General notes	x 279
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2010, 2015, 2017, 2018)	Trends and major economic and production results in agriculture (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (219) 286
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2015, 2017, 2018)	Agricultural land area by land type (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (220) 288
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016, 2017]	Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	3 (221) 288
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2010, 2015, 2016, 2017]	Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2010, 2015, 2016, 2017]	4 (222) 289
Powierzchnia zasiewów (2010, 2015, 2017, 2018)	Sown area (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (223) 291
Zbiory i plony wybranych ziemiopłodów (2015, 2017, 2018)	Selected crop production and yields (2015, 2017, 2018)	6 (224) 292
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych (2015, 2017, 2018)	Area, production and yields of ground vegeta- bles (2015, 2017, 2018)	7 (225) 293
Powierzchnia i zbiory owoców z drzew w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of tree fruit in orchards (2015, 2017, 2018)	8 (226) 294
Powierzchnia i zbiory z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w sadach (2015, 2017, 2018)	Area and production of fruit bushes and berry fruit in orchards (2015, 2017, 2018)	9 (227) 295
Bydło, trzoda chlewna i owce (2010, 2015, 2017, 2018)	Cattle, pigs and sheep (2010, 2015, 2017, 2018)	10 (228) 296
Drób (2010, 2015, 2017, 2018)	Poultry (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (229) 297
Produkcja żywca rzeźnego (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of animals for slaughter (2010, 2015, 2017, 2018)	12 (230) 297
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of meat, fats and pluck (2010, 2015, 2017, 2018)	13 (231) 298
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2010, 2015, 2017, 2018)	Production of cows' milk and hen eggs (2010, 2015, 2017, 2018)	14 (232) 298
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18)	15 (233) 299
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Value of agricultural products procurement (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	16 (234) 299
Skup ważniejszych produktów rolnych (2010, 2015, 2017, 2018)	Procurement of major agricultural products (2010, 2015, 2017, 2018)	17 (235) 301
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2010, 2015, 2017, 2018)	Organic farms (2010, 2015, 2017, 2018)	18 (236) 302
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne (2010, 2015, 2017, 2018)	Major game species (2010, 2015, 2017, 2018)	19 (237) 302
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	Shoot of main game species (2010/11, 2015/16, 2017/18, 2018/19)	20 (238) 303
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2010, 2015, 2017, 2018)	Clubs and members of the Polish Hunting Association and hunting districts (2010, 2015, 2017, 2018)	21 (239) 303

	Tablica Table	Strona Page
Leśnictwo		
Powierzchnia gruntów leśnych (2010, 2015, 2017, 2018)		
Powierzchnia lasów		
Zasoby drzewne na pnju		
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2010, 2015, 2017, 2018)		
Pozyskanie drewna (2010, 2015, 2017, 2018) ..		
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2010, 2015, 2017, 2018)		
Pożary w lasach (2010, 2015, 2017, 2018)		
DZIAŁ XV. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO		
Uwagi ogólne		
Przemysł		
Produkcja sprzedana przemysłu (2010, 2015, 2017, 2018)		
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]		
Produkcja wybranych wyrobów (2010, 2015, 2017, 2018)		
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2010, 2015, 2017, 2018)		
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]		
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]		
Budynki oddane do użytkowania (2010, 2015, 2017, 2018)		
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2010, 2015, 2017, 2018)		
DZIAŁ XVI. TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA		
Uwagi ogólne		
Linie kolejowe eksploatowane (2010, 2015, 2017, 2018)		
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2010, 2015, 2017, 2018)		
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2010, 2015, 2017, 2018)		
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2010, 2015, 2017, 2018)		
Transport samochodowy zarobkowy (2010, 2015, 2017, 2018)		
Komunikacja miejska (2010, 2015, 2017, 2018) ..		
Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (2010, 2015, 2017, 2018)		
Forestry		
Forest land (2010, 2015, 2017, 2018)	22 (240)	304
Forest areas	23 (241)	305
Growing stock of standing wood	24 (242)	306
Renewals, afforestations and other forest breeding work (2010, 2015, 2017, 2018)	25 (243)	307
Removals (2010, 2015, 2017, 2018)	26 (244)	308
Trees and shrubs outside the forest and removals (2010, 2015, 2017, 2018)	27 (245)	309
Forest fires (2010, 2015, 2017, 2018)	28 (246)	309
CHAPTER XV. INDUSTRY AND CONSTRUCTION		
General notes	x	310
Industry		
Sold production of industry (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (247)	313
Sold production of industry by number of paid employees in economic entities in industry (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (248)	315
Production of selected products (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (249)	315
Average paid employment in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (250)	316
Average monthly gross wages and salaries in industry (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (251)	317
Construction		
Construction and assembly production (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	6 (252)	318
Construction and assembly production by type of constructions (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	7 (253)	318
Buildings completed (2010, 2015, 2017, 2018) ..	8 (254)	320
Average paid employment and average monthly gross wages and salaries in construction (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (255)	322
CHAPTER XVI. TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS		
General notes	x	323
Railway lines operated (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (256)	325
Hard surface public roads (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (257)	325
Registered road motor vehicles and tractors (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (258)	326
Bus regular traffic lines (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (259)	326
Road transport for hire or reward (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (260)	326
Urban transport (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (261)	327
Passenger traffic in the John Paul II International Airport Kraków-Balice (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (262)	327

	Tablica Table	Strona Page
Przeładunek ładunków w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (2010, 2015, 2017, 2018)	Freight loaded and unloaded in the John Paul II International Airport Kraków-Balice (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (263) 327
Wypadki drogowe i ich ofiary (2010, 2015, 2017, 2018)	Road accidents and their casualties (2010, 2015, 2017, 2018)	9 (264) 328
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2015, 2017, 2018)	Road accidents by culprits, major causes and types of vehicles (2015, 2017, 2018)	10 (265) 328
Łączna abonenckie, dostęp do sieci Internet (2010, 2015, 2017, 2018)	Subscribers lines, access to Internet network (2010, 2015, 2017, 2018)	11 (266) 329
DZIAŁ XVII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVII. TRADE AND CATERING	
Uwagi ogólne	General notes	x 330
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Retail sales (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (267) 333
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Retail sales by groups (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (268) 333
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Wholesale in trade enterprises (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (269) 333
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2010, 2015, 2017, 2018)	Shops by organisational form and petrol stations (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (270) 334
Gastronomia (2010, 2015, 2017, 2018)	Catering (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (271) 334
Magazyny handlowe (2009, 2012, 2015, 2018)	Trade warehouses (2009, 2012, 2015, 2018) ...	6 (272) 335
Targowiska (2010, 2015, 2017, 2018)	Marketplaces (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (273) 335
DZIAŁ XVIII. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XVIII. FINANCES OF ENTERPRISES	
Uwagi ogólne	General notes	x 336
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (274) 340
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenues, costs and financial results of enterprises by sections (2010, 2015, 2017, 2018) ..	2 (275) 341
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2010, 2015, 2017, 2018)	Enterprises by obtained financial results (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (276) 342
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2010, 2015, 2017, 2018)	Economic relations in enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (277) 343
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Current assets of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (278) 344
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Share equity (funds) of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	6 (279) 346
Kapitał zakładowy spółek (2010, 2015, 2017, 2018)	Share capital of companies (2010, 2015, 2017, 2018)	7 (280) 347
Zobowiązania przedsiębiorstw (2010, 2015, 2017, 2018)	Liabilities of enterprises (2010, 2015, 2017, 2018)	8 (281) 348
DZIAŁ XIX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XIX. PUBLIC FINANCE	
Uwagi ogólne	General notes	x 349
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Revenue of local government units budgets by type (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (282) 352
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Revenue of local government units budgets by division in 2018	2 (283) 354
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2010, 2015, 2017, 2018)	Expenditure of local government units budgets by type (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (284) 355

		Tablica Table	Strona Page
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2018 r.	Expenditure of local government units budgets by division in 2018	4 (285)	356
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2015, 2017, 2018)	Revenue and costs of local government budgetary establishments (2015, 2017, 2018)	5 (286)	357
DZIAŁ XX. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XX. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne	General notes	x	358
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	1 (287)	362
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	2 (288)	363
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2015, 2017, 2018]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	3 (289)	364
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	4 (290)	365
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2015, 2017, 2018]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2015, 2017, 2018]	5 (291)	366
DZIAŁ XXI. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXI. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne	General notes	x	367
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Gross domestic product (current prices) [2015, 2016, 2017]	1 (292)	371
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2015, 2016, 2017]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2015, 2016, 2017]	2 (293)	372
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2015, 2016, 2017)	Nominal income of the households sector (2015, 2016, 2017)	3 (294)	372
DZIAŁ XXII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne	General notes	x	373
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy in the REGON register (2010, 2015, 2017, 2018)	1 (295)	374
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy in the REGON register by legal status and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	2 (296)	374
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Commercial companies by legal status and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	3 (297)	377
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy newly registered by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	4 (298)	378
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2010, 2015, 2017, 2018)	Entities of the national economy removed by selected legal forms and sections (2010, 2015, 2017, 2018)	5 (299)	379

SPIS WYKRESÓW

LIST OF CHARTS

	Strona Page
Podział administracyjny województwa małopolskiego w 2018 r.	Administrative division of Małopolskie Voivodship in 2018 28–29
Podział województwa małopolskiego według Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2019 r.	Division of Małopolskie Voivodship according to the Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS) in 2019 28–29
Ludność według płci i wieku w 2018 r.	Population by sex and age in 2018 100–101
Ruch naturalny ludności	Vital statistics 100–101
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	Life expectancy at 0 age 100–101
Struktura pracujących według sekcji	Structure of employed persons by sections 160–161
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	Structure of registered unemployed persons by age and educational level 160–161
Odchylenia względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the national economy 160–161
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2018 r.	Dwellings fitted with installations in 2018 186–187
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	Structure of dwellings completed by type of construction 186–187
Mieszkania oddane do użytkowania	Dwellings completed 186–187
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2018/19	Education by levels in the 2018/19 school year 186–187
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2018 r.	Land use in agricultural holdings in 2018 312–313
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2017 r.	Structure of market agricultural output in 2017 312–313
Struktura produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)	Structure of construction and assembly production (current prices) 312–313
Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	Revenue and expenditure of local government units budgets per capita 372–373
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	Structure of gross value added by kinds of activities (current prices) 372–373
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2018 r.	Structure of entities of the national economy in 2018 372–373

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

SYMBOLS

- Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
- Kropka (.) – zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 17 na str. 25.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the Yearbook, item 17 on page 25.
- Znak # – oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej.
data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.
- „W tym”
„Of which” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
indicates that not all elements of the sum are given.
- Comma (,) – used in figures represents the decimal point.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

MAIN ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc	mm	= milimetr millimetre
mln	= milion	cm	= centymetr centimetre
zł PLN	= złoty = zloty	m	= metr metre
szt. pcs	= sztuka = pieces	km	= kilometr kilometre
egz.	= egzemplarz	m ²	= metr kwadratowy square metre
kpl.	= komplet	ha	= hektar hectare
wol. vol.	= wolumin = volume	km ²	= kilometr kwadratowy square kilometre
g	= gram gram	l	= litr litre
kg	= kilogram kilogram	hl	= hektolitr hectolitre
dt	= decytona deciton	dm ³	= decymetr sześcienny cubic decimetre
t	= tona tonne	m ³	= metr sześcienny cubic metre

dam ³	= dekametr sześcienny cubic decametre	Lp. No.	= liczba porządkowa = number
hm ³	= hektometr sześcienny cubic hectometre	kk	= Kodeks karny
kWh	= kilowatogodzina kilowatt-hour	nr (Nr) No.	= numer number
GWh	= gigawatogodzina gigawatt-hour	poz.	= pozycja
GJ	= gigadžul gigajoule	pkt	= punkt
TJ	= teradžul terajoule	tabl.	= tablica table
°C	= stopień Celsjusza centigrade	ust.	= ustęp
h	= godzina hour	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
d	= doba	PKP	= Polskie Koleje Państwowe
24h	= 24 hours	NUTS	= Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
r.	= rok	NUTS	= Nomenclature of Territorial Units for Statistics
p u	= powierzchnia użytkowa	Eurostat	= Urząd Statystyczny Unii Europejskiej Statistical Office of the European Union
ceg	= cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	ESA	= Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych w Unii Europejskiej European System of National and Regional Accounts in the European Union
brick	= standard brick unit expressing the quantity of wall building materials	PKB GDP	= produkt krajowy brutto = gross domestic product
t/r	= ton rocznie	UE EU	= Unia Europejska = European Union
t/y	= tonnes per year	WHO	= Światowa Organizacja Zdrowia World Health Organization
art. Art.	= artykuł = article		
cd. cont.	= ciąg dalszy = continued		
dok. cont.	= dokończenie = continued		

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007; wprowadzona z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251 poz. 1885, z późniejszymi zmianami).

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania, ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- sektor publiczny – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego;

- sektor prywatny – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań,

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

1) in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1st January 2008 by the decree of Council of Ministers dated 24th December 2007 (Journal of Laws No. 251 item 1885, with later amendments).

The item “**Industry**” was introduced, including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”, as an additional grouping.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- public sector – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property);

- private sector – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of private sector entity capital (property) and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering

uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób;
- od 10 do 49 osób;
- 50 osób i więcej.

4. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD, opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku – obok PKD – należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego; klasyfikacja opracowana na podstawie Międzynarodowej Standardowej Klasyfikacji Zawodów (ISCO–08) wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2015 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227) w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2014 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług PKWiU 2015**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2016 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 września 2015 r. (Dz. U. poz. 1676) w miejsce PKWiU 2008 obowiązującej do 31 grudnia 2015 r.;
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych

entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – includes entities employing:

- up to 9 persons;
- from 10 to 49 persons;
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organisational status of units of the national economy**.

5. Data according to NACE sections, divisions and groups are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organisational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organisational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

7. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) the **Occupations and Specializations Classification (KZiS)**, on the basis of which councils of organs of local government units are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO–08), was introduced on 1st January 2015 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014;
- 2) the **Polish Classification of Goods and Services (PKWiU) 2015**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of the following international classifications and nomenclatures, was introduced on 1st January 2016 by a decree of the Council of Ministers, dated 4th September 2015 (Journal of Laws item 1676) replacing the classification PKWiU 2008 valid until 31st December 2015;
- 3) the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for

(przyjętych również do opracowania wskaźników cen);

4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania obiektów budowlanych; PKOB, opracowana na podstawie Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz. U. Nr 112 poz. 1316, z późniejszymi zmianami);

5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 stycznia 2017 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. (Dz. U. 2016 poz. 1964 w miejsce obowiązującej do 31 grudnia 2016 r.).

8. Informacje o województwie oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale terytorialnym. Przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

Do wyceny produkcji – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjęto kategorię **ceny bazowej**.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług – VAT (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych oraz do 2010 r. zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

1) produkcji rolniczej, produktu krajowego brutto – ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;

compiling price indices) are grouped;

4) the **Polish Classification of Types of Constructions (PKOB)**, on the basis of which constructions are grouped; PKOB, compiled on the basis of the Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1st January 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30th December 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316, with later amendments);

5) the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1st January 2017 by a decree of the Council of Ministers, dated 3rd October 2016 (Journal of Laws item 1964 replacing the classification valid until 31st December 2016).

8. Information on the voivodship as well as divided into **urban areas** and **rural areas** is presented according to administrative division in a given period. The term “urban areas” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “rural areas” is understood as rural gminas and rural area in urban-rural gminas.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

In order to evaluate production, unless otherwise indicated, the **basic price** category was implemented.

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: value added tax – VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including excise tax) as well as other taxes on products, such as excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g. on games of chance and mutual betting and until 2010 lump sum tax on goods and services from occasional transport of passengers in buses with foreign registration).

10. **Constant prices** were adopted as follows:

1) agricultural output, gross domestic product – current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year;

2) produkcji sprzedanej przemysłu:

- ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) dla lat 2011–2015;
- ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.) od 2016 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja, spożycie) – według stanu w dniu 30 czerwca.

Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności opracowaną – jeśli nie zaznaczono inaczej – do 2009 r. na bazie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, od 2010 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym, że dla 2010 r. według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

13. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

14. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

15. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

16. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

17. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

2) sold production of industry:

- 2010 constant prices (2010 average current prices) for 2011–2015;
- 2015 constant prices (2015 average current prices) since 2016.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices – in case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. When computing per capita data (1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31st December was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production, consumption) – as of 30th June.

For calculations, it was assumed to use the number of population prepared – unless otherwise indicated – to 2009 on the basis of the Population and Housing Census 2002, since 2010 on the basis of Population and Housing Census 2011, provided that for 2010 in accordance with the administrative division obligatory as of 31st December 2011.

13. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

14. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

15. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item “total”.

16. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

17. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA
CHOROÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja)
INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION
OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (CD-10 Revision)

Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
Congenital anomalies	Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane
Symptoms and ill-defined conditions	Symptoms, signs and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Trade; repair of motor vehicles	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Accommodation and catering	Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy
divisions

Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker	Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD 2007) (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES
IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2 (cont.)

działy (dok.)
divisions (cont.)

Produkcja wyrobów farmaceutycznych Manufacture of pharmaceutical products	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations
Produkcja wyrobów z metali Manufacture of metal products	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

*

* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów, a bardziej szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki w publikacjach tematycznych oraz w serii „Metodologia badań statystycznych”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters, and more detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Statistical research methodology”.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R.
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska=100 Poland=100		

POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY – stan w dniu 31 XII
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION – as of 31 XII

Powierzchnia w km ²	312695	15183	4,9	Area in km ²
Powiaty	314	19	6,1	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	3	4,5	Cities with powiat status
Gminy	2478	182	7,3	Gminas
Miasta	930	61	6,6	Towns
Miejscowości wiejskie	52497	1952	3,7	Rural localities
Sołectwa	40740	1915	4,7	Village administrator's offices

STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA
ENVIRONMENTAL PROTECTION

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes:
pyłowych	31,8	1,8	5,8	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla) ..	1299	82,8	6,4	gases (excluding carbon dioxide)
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII)	3257	243	7,5	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne	2439	178	7,3	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów	810	65	8,0	with increased biogene removal (disposal)
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	115339	6307	5,5	Waste generated (during the year; excluding municipal waste) in thousand tonnes
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	12485	1073	8,6	Municipal waste collected ^b (during the year) in thousand tonnes
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10392	825	7,9	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	3,4	3,7	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	2468	149	6,0	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	0,8	0,7	x	in % of total investment outlays

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE^c
PUBLIC SAFETY^c

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	768049	74697	9,7	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	200	220	110,0	per 10 thousand population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w %	73,4	79,4	x	Rate of detectability of delinquents in crimes in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe; pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości. c Bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich.

a Working on sewage network. b Estimated data; includes waste collected from all real-estate owners and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system. c Excluding punishable acts committed by juveniles.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)**

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska=100 Poland=100	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys. .	38411	3401	8,9	Population (as of 31 XII) in thousands
miasta.....	23067	1639	7,1	urban areas
wieś.....	15344	1762	11,5	rural areas
w tym kobiety.....	19829	1750	8,8	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII).....	123	224	182,3	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII).....	65	64	98,2	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,7	1,6	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności.....	0,1	1,6	x	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	15615	1448	9,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thousands
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł.....	4589,91	4418,06	96,3	Average monthly gross wages and salaries in PLN
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	969	71,5	7,4	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %.....	5,8	4,7	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
MIESZKANIA. INFRASTRUKTURA DWELLINGS. INFRASTRUCTURE				
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stock ^c (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach.....	14615	1200	8,2	dwellings: in thousands
na 1000 ludności.....	380	353	92,7	per 1000 population
izby: w tysiącach.....	55874	4699	8,4	rooms: in thousands
na 1000 ludności.....	1455	1382	95,0	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań: w tysiącach m ²	1084167	94364	8,7	useful floor area of dwellings: in thousand m ²
na 1000 ludności w m ²	28225	27750	98,3	per 1000 population in m ²
Mieszkania oddane do użytkowania:				Dwellings completed:
w tysiącach.....	185	18,2	9,8	in thousands
na 1000 ludności:				per 1000 population:
mieszkania.....	4,8	5,4	111,4	dwellings
izby.....	18,6	21,3	114,5	rooms
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	435	507	116,6	useful floor area of dwellings in m ²
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej.....	307690	20861	6,8	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^d	160671	16268	10,1	sewage distribution ^d
gazowej.....	154380	24158	15,6	gas supply

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Na podstawie bilansów. d Łącznie z kolektorami.

a By actual workplace and kind of activity. b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. c Based on balances. d Including collectors.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska=100 Poland=100		

EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego
EDUCATION^a – as of beginning of the school year

Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				Pupils and students in schools ^b in thousands:
podstawowych.....	3040	278	9,1	primary
gimnazjach	351	32,5	9,3	lower secondary
branżowych I stopnia ^c	157	16,8	10,7	stage I sectoral vocational ^c
liceach ogólnokształcących	470	43,6	9,3	general secondary
technikach	506	50,5	10,0	technical secondary
artystycznych ogólnokształcących ^d	12,9	1,2	9,2	general art ^d
policealnych.....	219	17,4	8,0	post-secondary
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^e :				Children attending pre-primary education establishments ^e :
w tysiącach.....	1393	132	9,5	in thousands
na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	895	908	101,4	per 1000 children aged 3–6

OCHRONA ZDROWIA^f I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII
HEALTH CARE^f AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII

Pracownicy medyczni ^g :				Medical personnel ^g :
lekarze	89532	8115	9,1	doctors
lekarze dentyści	12927	1509	11,7	dentists
pielęgniarki ^h	192964	18291	9,5	nurses ^h
Przychodnie	21881	1976	9,0	Outpatient departments
Szpitala ogólne.....	949	88	9,3	General hospitals
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys.	182	14,9	8,2	Beds in general hospital in thousands
Apteki ogólnodostępne	12899	1117	8,7	Generally available pharmacies

a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 194. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c Łącznie z uczniami szkół specjalnych przysposabiających do pracy i oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. d Dających uprawnienia zawodowe. e Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. f Łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. g Łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w izbach lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. h Łącznie z magistrami pielęgniarstwa.

a See general notes to the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 194. b Excluding schools for adults, excluding post-secondary schools. c Including students in special job-training schools and basic vocational school sections. d Leading to professional certification. e Including children staying during the whole school year in the units performing health care activities. f Including data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. g Including persons for whom the primary workplace are individual medical practice and nurses registered at Chambers of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local government administration and the National Health Fund. h Including masters of nursing.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)**

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska=100 Poland=100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	7925	719	9,1	Public libraries (including branches; as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	127494	11177	8,8	Public library collections (as of 31 XII) in thousand vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	945	135	14,3	Museums with branches (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys. Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	38124	10503	27,5	Museum and exhibition visitors in thousands
Widzowie w kinach stałych w tys.	497	44	8,9	Indoor cinemas (as of 31 XII)
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	59178	4979	8,4	Audience in indoor cinemas in thousands
korzystający z noclegów	799	101	12,7	Tourist accommodation establishments ^a in thousands: bed places (as of 31 VII)
	33896	5207	15,4	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14540	550	3,8	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thousand ha
pod zasiewami ^c	10829	288	2,7	sown area ^c
grunty ugorowane	180	8,5	4,7	fallow land
uprawy trwałe	353	11,3	3,2	permanent crops
w tym sady	331	10,6	3,2	of which orchards
ogrody przydomowe	27,9	3,6	13,0	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3150	238	7,6	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^e w tys. ha:				Sown area (as of June) ^e in thousand ha:
zboża	7806	214	2,7	cereals
ziemniaki	291	23,1	7,9	potatoes
warzywa gruntowe ^d	176	18,5	10,5	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thousand tonnes:
zboża	26780	823	3,1	cereals
ziemniaki	7312	565	7,7	potatoes
warzywa gruntowe ^d	4109	499	12,2	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	34,3	38,5	112,2	cereals
ziemniaki	251	245	97,6	potatoes
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9255	435	4,7	Forest area (as of 31 XII) in thousand ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): w milionach złotych	1520836	103956	6,8	Sold production of industry (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	39592	30614	77,3	per capita in PLN
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące): w milionach złotych	218148	22092	10,1	Sales of construction and assembly production ^e (current prices): in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5679	6506	114,6	per capita in PLN

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). d Łącznie z ogrodami przydomowymi, dane według szacunków. e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data were compiled with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. c Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers). d Including kitchen gardens, data based on estimation. e Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (cd.)

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total	Polska=100 Poland=100		
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km ... w tym o nawierzchni ulepszonej w %.....	303960 92,7	25845 90,8	8,5 x	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt:				Registered cars ^a in thousand units:
osobowe	23429	1959	8,4	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	3758	311	8,3	lorries and road tractors ^b
Placówki pocztowe ^c	7602	558	7,3	Postal offices ^c
Łączna abonenckie ^d :				Subscriber lines ^d :
w tysiącach	4096	400	9,8	in thousands
na 1000 ludności	107	118	110,4	per 1000 population
HANDEL – stan w dniu 31 XII TRADE – as of 31 XII				
Sklepy.....	339880	29232	8,6	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	113	116	102,7	Population per shop
Targowiska stałe	2156	157	7,3	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin^e				Budgets of gminas^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	121426	11074	9,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4702	4552	96,8	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	127133	11511	9,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	4924	4732	96,1	per capita in PLN
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	85508	6623	7,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6791	6878	101,3	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	87015	6973	8,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	6911	7242	104,8	per capita in PLN
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	27959	2212	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	1083	909	84,0	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	28657	2252	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	1110	926	83,4	per capita in PLN

a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. c Dane dotyczą placówek operatora wyznaczonego (w 2018 r. – Poczty Polskiej S.A). d Własne; dane częściowo szacunkowe. e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. b Including vans. c Data concern the appointed operator (in 2018 of Poczta Polska S.A). d Own; partly estimated data. e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. **WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2018 R. (dok.)**

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska=100 Poland=100	
FINANSE PUBLICZNE (dok.) PUBLIC FINANCE (cont.)				
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16954	1367	8,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	441	402	91,2	per capita in PLN
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16582	1313	7,9	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	432	387	89,6	per capita in PLN
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				Investment outlays (current prices):
w milionach złotych	302675	22504	7,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	7879	6627	84,1	per capita in PLN
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):
w milionach złotych	4029717	299890	7,4	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	104910	88188	84,1	per capita in PLN
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII).....	4365375	391539	9,0	Entities of the national economy in the REGON register ^a (as of 31 XII)
sektor publiczny	113019	6967	6,2	public sector
sektor prywatny.....	4188932	380243	9,1	private sector
RACHUNKI REGIONALNE W 2017 R. REGIONAL ACCOUNTS IN 2017				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				Gross domestic product (current prices):
w milionach złotych	1989351	160070	8,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	51776	47272	91,3	per capita in PLN
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				Gross value added (current prices):
w milionach złotych	1747080	140576	8,0	in million zlotys
na 1 pracującego ^b w zł.....	118027	105047	89,0	per employed person ^b in PLN
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				Gross nominal disposable income of households sector:
w milionach złotych	1179975	98313	8,3	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.....	30711	29034	94,5	per capita in PLN

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; w podziale na sektory własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON. b Do przeliczeń przyjęto przeciętną w roku liczbę pracujących.

a Excluding persons conducting private farms in agriculture; in division by ownership sectors – excluding entities, for which information on the ownership form does not occur in the REGON register. b For calculations the annual average number of employed persons was applied.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005 r. opracowano przy przyjęciu w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005 were prepared assuming the Population and Housing Census 2011.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
					POWIERZ AR
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	15144	15190	15183	15183
					STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, ło- wictwem i rybactwem)	66,2	75,2	57,3	58,7
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	22,5	15,9	28,7	30,4
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	48,1	58,3	32,5	30,0
5	w tym do produkcji przemysłowej	33,6	45,3	19,8	19,1
	Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi:				
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczenia	93,5	99,2	97,9	98,2
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	1,4	0,1	0,4	0,3
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	47,1	52,2	55,4	62,7
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				
9	pyłowych	16,7	6,0	3,9	3,0
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	201,5	179,2	131,2	109,0
	Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
11	pyłowych	98,3	99,2	99,5	99,5
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	35,5	47,6	45,9	51,6
	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodni- czych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):				
13	w % powierzchni ogólnej	58,0	58,9	52,0	52,1
14	na 1 mieszkańca w m ²	2720	2738	2368	2348
15	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^d na 1 km ² w t	661	624	401	400
16	Odpady komunalne zebrane ^e (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	212	193	230	227
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakła- dów inwestycyjnych ogółem:				
17	służące ochronie środowiska	4,6	5,7	3,8	6,5
18	służące gospodarce wodnej	1,8	3,0	2,7	2,8

a Z ujęć własnych. b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane ust. 8 na str. 62. e Dane szacunkowe; w 2000 r. określone jako odpady stałe wywiezione; od 2005 r. dane nieporównywalne z danymi właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy sys

a From own intakes. b Water withdrawal by intakes before entering the water network. c Population connected to wastewater protection^e, item 8 on page 62. e Estimated data; in 2000 defined as solid waste removed; since 2005 data are comparable with owners and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners

liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r.

number of population balanced on the basis of results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 of the

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
CHNIA					
EA					
15183	15183	15183	15183	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA					
PROTECTION					
58,7	59,6	58,7	57,4	Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of: production ^a (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)	2
30,2	29,8	31,0	32,2	exploitation of water supply network ^b	3
30,9	31,8	31,5	31,3	Water consumption for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
19,5	20,4	20,1	19,6	of which for industrial production	5
95,0	94,8	94,7	94,7	Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground: treated in % of requiring treatment	6
0,9	0,9	0,9	1,0	untreated per 1 km ² in dam ³	7
64,6	66,3	66,1	66,6	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c	8
2,8	2,1	2,1	1,8	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thousand tonnes: particulates	9
103,8	81,8	87,1	82,8	gases (excluding carbon dioxide)	10
99,6	99,7	99,7	99,7	Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced: particulates	11
51,1	58,8	54,6	54,7	gases (excluding carbon dioxide)	12
53,0	53,0	53,0	53,0	Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII): in % of total area	13
2386	2378	2372	2366	per capita in m ²	14
400	317	372	415	Waste (during the year: excluding municipal waste) ^d per 1 km ² in t	15
236	289	297	316	Municipal waste collected ^e (during the year) per capita in kg	16
7,7	4,1	2,6	3,7	Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays: in environmental protection	17
1,8	0,9	0,6	0,7	in water management	18

na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne działu „Stan i ochrona środowiska”, za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów; od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich temem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

treatment plants – estimated data, the total population – based on balances. d See general notes of the chapter “Environmental data for previous years due to a change in the catalogue of waste; since 2014 includes waste collected from all real-estate with municipal waste management system.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
BEZPIECZEŃSTWO					
PUBLIC					
1	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^a w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				
2	w liczbach bezwzględnych	95672	115179	94302	73687
3	na 10 tys. ludności	297	353	283	219
3	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw ^a w %	43,8	53,7	66,1	63,9
LUD					
POPULATION					
4	Ludność (stan w dniu 31 XII)	3222426	3266187	3336699	3368336
5	miasta	1628996	1619398	1641920	1637619
6	wieś	1593430	1646789	1694779	1730717
7	w tym kobiety	1657479	1681875	1717296	1734070
8	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	106	106
9	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	213	215	220	222
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):					
10	przedprodukcyjnym	819752	713620	663462	640835
11	produkcyjnym	1924517	2046573	2122614	2115881
12	poprodukcyjnym	478157	505994	550623	611620
13	Małżeństwa na 1000 ludności	5,7	5,6	6,1	5,2
14	Rozwoły na 1000 ludności	0,8	1,4	1,1	1,3
15	Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,0	10,0	11,1	10,2
16	Zgony ^c na 1000 ludności	8,9	8,9	8,9	8,8
17	Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,1	1,1	2,2	1,4
18	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	7,3	5,8	4,5	3,2
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momencie urodzenia:					
19	mężczyźni	71,3	72,3	73,7	75,3
20	kobiety	78,8	80,2	81,4	82,5
21	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,6	1,0	1,3	0,9
RYNEK					
LABOUR					
Pracujący ^{ef} (stan w dniu 31 XII):					
22	w tysiącach	1334	1023	1225	1294
23	w tym kobiety	656	1023	588	633
24	na 1000 ludności	413	313	367	384
25	w sektorze prywatnym w %	75,7	74,0	78,8	80,8
według rodzajów działalności w %:					
26	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	18,0	22,3	21,1
27	przemysł i budownictwo	26,4	24,6	23,5
28	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^h ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^h ; informacja i komunikacja	24,8	23,7	24,2
29	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^h oraz pozostałe usługi ^g	30,8	29,4	31,2

a Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Patrz uwagi ogólne wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. e Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności (od 2004 uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego g Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 2 na str. 22.

a Until 2012 – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See general migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. e By actual workplace and kind of activity (since 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE SAFETY					
69300	72583	82410	74697	Ascertained crimes by the Police ^a in completed preparatory proceedings: in absolute numbers per 10 thousand population	1
206	215	243	220		2
67,1	72,9	79,4	79,4	Rate of detectability of delinquents in crimes ^a in %	3
NOŚĆ LATION^b					
3372618	3382260	3391380	3400577	Population (as of 31 XII)	4
1634901	1637397	1637850	1638741	urban areas	5
1737717	1744863	1753530	1761836	rural areas	6
1735911	1740943	1745394	1749947	of which females	7
106	106	106	106	Females per 100 males (as of 31 XII)	8
222	223	223	224	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	9
638551	639225	642456	645203	Population of age (as of 31 XII): pre-working	10
2106080	2097173	2085978	2075196	working	11
627987	645862	662946	680178	post-working	12
5,2	5,3	5,4	5,4	Marriages per 1000 population	13
1,4	1,4	1,3	1,3	Divorces per 1000 population	14
10,3	10,8	11,3	11,2	Live births per 1000 population	15
9,3	9,1	9,4	9,6	Deaths ^c per 1000 population	16
1,0	1,7	1,9	1,6	Natural increase per 1000 population	17
2,8	3,4	3,7	2,9	Infant deaths per 1000 live births	18
75,1	75,3	75,4	75,3	Life expectancy at the moment of birth: males	19
82,4	82,9	82,6	82,9	females	20
0,9 ^d	1,1	1,2	1,6	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	21
PRACY MARKET					
1322	1374	1414	1448	Employed persons ^{e,f} (as of 31 XII): in thousands	22
646	666	684	699	of which women	23
392	406	417	426	per 1000 population	24
81,3	81,9	82,2	82,3	in private sector in % by kind of activities in %:	25
20,6	19,9	19,3	18,8	agriculture, forestry and fishing	26
23,7	24,0	23,9	24,2	industry and construction	27
24,7	24,8	25,4	25,4	trade; repair of motor vehicles ^g ; transportation and storage; accommodation and catering ^g ; information and communication	28
31,0	31,3	31,4	31,6	financial and insurance activities; real estate activities and other services ^g	29

działu „Ludność”, ust. 1 na str. 96. c Łącznie ze zgonami niemowląt. d Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach r.). f Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

notes of the chapter “Population” item 1 on page 96. c Including infant deaths. d For calculating net migration, data on internal (2004). f Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: in Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. g See general notes to the Yearbook, item 2 on page 22.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
RYNEK LABOUR					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	189	195	194
2	na 1000 ludności	57,9	58,4	57,5
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	47,4	67,9	60,9
4	na 1000 ludności	14,5	20,4	18,1
5	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	185	178	142	139
6	2000=100	100,0	96,2	76,8	75,1
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	55,9	55,4	53,1	52,4
8	w wieku 24 lat i mniej	36,0	26,6	27,6	20,7
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	44,5	50,0	29,7	41,5
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	654	83	72	63
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	12,2	13,8	10,4	9,7
WYNAGRODZENIA, ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES.					
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł ...	1744,42	2177,02	2973,79	3485,33
13	2000=100	100,0	124,8	170,5	199,8
14	w tym: w przemyśle	2239,99	3037,03	3606,50
15	w budownictwie	1742,86	2418,28	2742,83
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	816	762	756	720
17	pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	673	637	648	620
18	rolników indywidualnych	144	125	108	100
19	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł: wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	815,38	1093,97	1543,10	1883,10
20	rolników indywidualnych ^b	574,82	732,99	924,05	1107,41
MIESZKANIA. DWELLINGS.					
	Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
21	w tysiącach	911	1020	1076	1132
22	na 1000 ludności	282	312	323	336
23	izby na 1000 ludności	986	1185	1256	1315
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
24	na 1000 ludności	18127	23034	24590	26097
25	przeciętna 1 mieszkania	64,3	73,7	76,2	77,6

a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnic Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego. c Na podstawie bilansów;

a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census system and to benefits from the Pension Fund. c Based on balances; in 2000 – inhabited. d Data have been changed in rela

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
197	205	213	216	in thousands	1
58,5	60,7	62,9	63,7	per 1000 population	2
				in construction:	
62,4	64,7	64,2	67,6	in thousands	3
18,5	19,2	19,0	19,9	per 1000 population	4
120	96,5	79,4	71,5	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands	5
64,6	52,1	42,9	38,6	2000=100	6
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
53,7	54,2	56,3	57,6	women	7
18,0	15,8	13,9	13,6	aged 24 and less	8
40,2	39,9	39,5	39,9	without work for more than 1 year	9
40	20	16	13	Registered unemployed persons (as of 31 XII) per a job offer	10
8,3	6,6	5,3	4,7	Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %	11
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
SOCIAL SECURITY BENEFITS					
3667,02	3839,56	4097,35	4418,06	Average monthly gross wages and salaries in PLN	12
210,2	220,1	234,9	253,3	2000=100	13
3748,12	3885,94	4126,42	4433,23	of which: in industry	14
2878,49	2998,38	3223,96	3452,24	in construction	15
719	719	720	739	Average number of retirees and pensioners in thousands	16
				receiving retirement pay and pensions paid by the	
620	621	622	643	Social Insurance Institution	17
99,1	98,5	97,4	96,0	farmers	18
				Average monthly gross retirement pay and other pen-	
				sion in PLN:	
1938,81	1975,40	2029,96	2122,42	paid by the Social Insurance Institution	19
1140,46	1146,98	1163,06	1191,49	farmers ^b	20
INFRASTRUKTURA					
INFRASTRUCTURE					
				Dwelling stock ^c (as of 31 XII):	
				dwellings:	
1146	1163	1182	1200	in thousands	21
340	344	349	353	per 1000 population	22
1331	1347	1365	1382	rooms per 1000 population	23
				useful floor area of dwellings in m ² :	
26496	26887	27339 ^d	27750	per 1000 population	24
78,0	78,2	78,4	78,7	average per dwelling	25

twie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w 2005 r. – Narodowego Rolnego 2010. b Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku łączenia uprawnień w 2000 r. – zamieszkanie. d Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

used for calculation, estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005 – of the Population 2010. b Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this tion to data published in the previous edition of the Yearbook.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
MIESZKANIA.					
DWELLINGS.					
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	8,0	10,7	12,3	15,6
2	na 1000 ludności	2,5	3,3	3,7	4,6
3	izby na 1000 ludności	10,8	14,9	17,0	19,5
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	248	350	423	474
5	przeciętna 1 mieszkania	100	107	115	102
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
6	wodociągowej	14184	15721	17622	19006
7	kanalizacyjnej ^a	4307	7157	10008	13509
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
8	w hm ³	95,9	88,5	89,2	88,3
9	na 1 mieszkańca w m ³	29,8	27,1	26,8	26,2
	energii elektrycznej w miastach ^b :				
10	w gigawatogodzinach	1248	1356	1506	1402
11	na 1 mieszkańca w kWh	766	837	917	857
EDUKACJA^c I					
EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^d (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
12	podstawowych	285	235	203	209
13	gimnazjach	102	141	114	102
14	branżowych I stopnia ^e	47,9	22,9	23,3	20,9
15	liceach ogólnokształcących ^g	76,1	65,3	59,5	46,8
16	liceach profilowanych	x	13,1	2,5	x
17	technikach ^g	80,0	52,0	51,5	50,2
18	artystycznych ogólnokształcących ^h	1,5	1,5	1,3	1,3
19	policealnych	18,6	26,1	23,4	21,1
	Absolwenci szkół ^d w tys.:				
20	podstawowych	103 ⁱ	45,0	36,2	33,0
21	gimnazjów	x	47,7	40,3	34,8
22	zasadniczych zawodowych	15,7	7,6	8,0	4,9
23	liceów ogólnokształcących ^g	14,4	21,1	20,8	17,1
24	liceów profilowanych	x	5,8	1,1	0,2
25	techników ^g	16,4	12,9	12,0	11,0
26	artystycznych ogólnokształcących ^h	0,2	0,3	0,3	0,2
27	policealnych	8,6	9,1	7,0	6,9
28	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^k (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	14,5	14,6	12,6	10,0

a Łącznie z kolektorami. b W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był dochód z użytkowania szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. e Do roku szkolnego 2016/17 zasadnicze szkoły zawodowe. f Od roku szkolnego 2005/06–2013/14 łącznie z liceami profilowanymi, uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi oraz technikami

a Including collectors. b In 2000 excluding households, whose the main source of maintenance was income from a private farm post-secondary schools. e Until the 2016/17 school year, basic vocational schools. f Since 2004/05 school year including special job-respectively. h Leading to professional certification. i Data include graduates of grades 6 and 8. k Since 2004/05 school year include schools as well as supplementary technical secondary schools.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
INFRASTRUKTURA (dok.)					
INFRASTRUCTURE (cont.)					
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
14,6	17,4	20,0	18,2	in thousands	1
4,3	5,1	5,9	5,4	per 1000 population	2
18,7	20,2	23,1	21,3	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
461	490	551	507	per 1000 population	4
106	95,36	93,4	94,5	average per dwelling	5
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
19787	20234	20429	20861	water supply	6
15050	15537	15870	16268	sewage ^a	7
				Consumption in households:	
				water from water supply system:	
90,3	90,3	91,6	94,1	in hm ³	8
26,8	26,8	27,1	27,7	per capita in m ³	9
				electricity in urban areas ^b :	
1381	1384	1423	1455	in gigawatt-hour	10
844	847	869	888	per capita in kWh	11
WYCHOWANIE					
TION^c					
				Pupils and students in schools ^d (as of beginning of the school year) in thousands:	
221	207	242	278	primary	12
100	98,5	65,3	32,5	lower secondary	13
20,2	19,0	18,1	16,8	stage I sectoral vocational ^{ef}	14
44,8	44,1	43,8	43,6	general secondary ^g	15
x	x	x	x	specialised secondary	16
50,6	51,1	50,8	50,5	technical secondary ^g	17
1,2	1,3	1,2	1,2	general art ^h	18
20,6	19,4	18,9	17,4	post-secondary	19
				Graduates of schools ^d in thousands:	
32,4	32,3	–	–	primary	20
33,9	33,8	32,2	32,2	lower secondary	21
6,2	6,8	5,6	5,6	basic vocational	22
15,8	14,9	14,1	14,1	general secondary ^g	23
x	x	x	x	specialised secondary	24
11,0	11,3	11,6	11,6	technical secondary ^g	25
0,2	0,2	0,2	0,2	general art ^h	26
6,9	6,5	6,5	5,9	post-secondary	27
				Graduates of basic vocational, general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^k (excluding schools for adults) per 1000 population	28
9,8	9,8	9,3	9,3		

nego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie. c Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 194. d Bez nego 2004/05 łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. g W latach szkolnych 2005/06–2013/14 łącznie absolwentów klasy VIII i VI. k Od roku szkolnego 2004/05 łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, w latach uzupełniającymi.

in agriculture. c See general notes of the chapter „Education”, item 1 and 2 on page 194. d Excluding schools for adults, except training schools. g In 2005/06–2013/14 school years including supplementary schools: general secondary and technical secondary including special job-training schools, in 2005/06–2013/14 school years including general secondary schools, supplementary general

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
EDUKACJA^a I EDUCA					
1	Studenci uczelni ^b (stan w dniu 31 XII) w tys.....	142	200	209	177
2	Absolwenci uczelni ^{b,c} w tys.	22,9	32,9	48,0	51,3
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	26,3	24,0	18,1	11,7
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	6,0	8,2	4,8	3,4
Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):					
5	miejsca w przedszkolach w tys.	59,0	60,5	74,3	95,3
6	dzieci ^d w tys.:				
7	w przedszkolach	57,6	58,2	73,2	88,4
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	20,9	19,0	20,5	24,3
8	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat ^e	358	412	520	639
OCHRONA ZDROWIA^f HEALTH CARE^f					
Pracownicy medyczni ^g (stan w dniu 31 XII):					
9	lekarze	6874	6788	7180	7596
10	lekarze dentyści	1194	1185	1271	1334
11	pielęgniarki ^h	15804	15447	16591	18022
12	Łóżka w szpitalach ogólnych ⁱ (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,2	42,6	42,8	44,5
13	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności ...	1353	1567	1688	1790
14	Przychodnie ^k (stan w dniu 31 XII)	719	1168	1403	1743
15	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	763	929	991	1131
16	Liczba ludności na 1 aptekę (stan w dniu 31 XII)	4232	3516	3367	2978
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:					
17	lekarskie	5,8	6,5	6,5	7,1
18	stomatologiczne	0,8	0,8	0,9	1,0
19	Dzieci w żłobkach ^l i klubach dziecięcych ^m (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3	18,1	20,0	22,3	52,1 ⁿ
KULTURA. CULTURE.					
20	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	778	766	759	724
21	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3309	3301	3247	3252
22	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności ...	201	218	201	195

a Patrz uwagi ogólne działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1 i 2 na str. 194. b łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawami akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego. d Od 2010 r. łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według szkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą. e W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci z danymi resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji. g Od 2005 r. pracujący bezpośrednio z pacjentami magistrami pielęgniarstwa. i Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2010 r. łącznie z łóżkami i inkubatorami działaniami żłobkowymi. m Do 2010 r. bez klubów dziecięcych. n Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w po

a See general notes of the chapter “Education”, item 1 and 2 on page 194. b Including branches, basic branch organisation, and in 2000 – the calendar year. d Since 2010, including pre-primary education groups and pre-primary points not listed in 2014, the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the population aged 6–14. e In 2014, the rate was calculated using the number of children aged 3–6 in the population aged 3–5 and in half of the population aged 6–14. f The Ministry of Interior and Administration. g Since 2005 working directly with a patient; since 2006 including persons for hospital wards; since 2010 including beds and incubators for newborns. k See general notes of the chapter “Health care and so on” and so on. l See general notes of the chapter “Health care and so on”. m See general notes of the chapter “Health care and so on”. n See general notes of the chapter “Health care and so on”.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
WYCHOWANIE (dok.)					
TION ^a (cont.)					
168	160	149	140	Students of higher education institutions ^b (as of 31 XII) in thousands	1
48,9	47,0	51,7	41,3	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thousands	2
10,1	9,4	8,9	8,1	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thousands	3
3,7	3,1	2,8	2,7	Graduates of schools for adults in thousands	4
96,9	105	112	117	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thousands	5
86,9	98,0	105	108	children ^d in thousands: in nursery schools	6
21,9	23,3	23,9	24,3	in pre-primary sections of primary schools	7
678	653	698	725	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3–6 ^e	8
I POMOC SPOŁECZNA					
AND SOCIAL WELFARE					
7668	8137	8214	8115	Medical personnel ^g (as of 31 XII): doctors	9
1359	1525	1504	1509	dentists	10
18214	18138	18133	18291	nurses ^h	11
44,1	44,1	44,2	43,7	Beds in general hospitals ⁱ (as of 31 XII) per 10 thousand population	12
1830	1853	1855	1820	Inpatients in general hospitals per 10 thousand population	13
1817	1889	1915	1976	Outpatients departments ^k (as of 31 XII)	14
1140	1139	1157	1117	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	15
2958	2969	2931	3044	Population per pharmacy (as of 31 XII)	16
7,3	7,5	7,4	7,6	Consultations provided within the scope of outpatient health care per capita: medical	17
1,0	1,0	1,1	1,0	stomatological	18
62,6 ⁿ	76,5 ⁿ	89,1 ⁿ	107	Children in nurseries ^l and children's clubs ^m (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3	19
TURYSTYKA					
TOURISM					
725	722	717	719	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	20
3271	3254	3268	3287	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	21
197	195	193	194	Public library borrowers per 1000 population	22

wymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego i punktami przedszkolnymi; w 2010 r. bez wychowania przed- w grupie 3–6 lat w liczbie ludności w wieku 3–5 lat i połowie rocznika 6–latków, w 2015 r. – w wieku 3–5 lat. f Od 2012 r. łącznie tem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgnarska. h łącznie dla noworodków. k Patrz uwagi ogólne działu „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna”, ust. 2 pkt. 1a na str. 222. l łącznie z od- poprzedniej edycji Rocznika.

nal units and branch teaching centres of higher education institutions; excluding foreigners. c From the previous academic ted in division by type of establishments, in 2010 excluding pre-primary education in the units performing health care activities. 6-year old population, and in 2015 – aged 3–5. f Since 2012, data have included health care of the Ministry of National Defence whom the primary workplace is a medical and nurse practice. h Including masters of nursing. i Excluding day places in hos- cial welfare”, item 2 point 1a on page 222. l Including nursery wards. m Until 2010 excluding children's clubs. n Data have

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
KULTURA. CULTURE.					
	Wypożyczenia księgozbioru ^a z bibliotek publicznych w wol.:				
1	na 1000 ludności	3927	3905	3263	3047
2	na 1 czytelnika	19,5	17,9	16,2	15,6
3	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,7	1,6	1,7	2,0
4	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^b na 1000 ludności	232	220	301	337
5	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	100	104	115	116
6	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	1295	1730	1945	2389
7	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	58	49	46	47
8	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	4,8	6,8	7,3	7,3
9	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	543	778	1102	1109
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
10	radiowi	221	199	142	144
11	telewizyjni	213	192	136	137
12	Baza noclegowa turystyki ^c (stan w dniu 31 VII)	911	825	875	1418
13	w tym hotele	77	152	249	300
14	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	203	189	210	259
15	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	610	764	862	1114
ROLNICTWO ^d I AGRICULTURE ^d AND					
16	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^e w tys. ha	842	711	595	539
17	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	95,9	98,7
18	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^g w tys. ha w tym w %:	525	402	291	295
19	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	53,3	60,3	65,3	65,8
20	w tym: pszenica	24,4	26,0	28,6	30,4
21	żyto	4,1	2,4	2,8	2,5
22	ziemniaki	17,1	12,2	11,4	8,0
23	buraki cukrowe	0,3	0,4	0,5	0,2
	Zbiory w tys. t:				
24	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	767	771	577	695
25	w tym: pszenica	372	360	277	350
26	żyto	52,3	25,7	21,2	21,9
27	ziemniaki ^h	1601	874	524	589
28	buraki cukrowe	68,8	85,8	44,4	82,4
	Plony z 1 ha w dt:				
29	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	27,4	31,8	30,4	35,8
30	w tym: pszenica	29,0	34,4	33,3	39,0
31	żyto	24,2	26,3	26,5	29,4
32	ziemniaki ^h	178	178	158	250
33	buraki cukrowe	393	491	286	834

a Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie cych 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2016 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzą trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przoranie (nawozy zielone). h Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych.

a Since 2015 including interlibrary lending. b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor with consideration of imputation for units, which refused to participate in the survey. d Data are presented according to the official and owners of less than 1 ha agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. f In 2010 data of Agricultural h Since 2010 excluding kitchen gardens.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)					
TOURISM (cont.)					
2964	2941	2898	2830	Public library loans ^a in vol.:	1
15,0	15,1	15,0	14,6	per 1000 population	2
				per borrower	2
2,3	2,3	2,3	2,4	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII)	3
				per 1000 population	3
339	898	401	488	Audience in theatres and music institutions ^b per 1000	4
134	129	132	135	population	4
2638	2936	3148	3093	Museums and branches (as of 31 XII)	5
45	45	44	44	Museum and exhibition visitors per 1000 population	6
				Indoor cinemas (as of 31 XII)	7
7,2	7,4	7,3	7,3	Seats in indoor cinemas (as of 31 XII) per 1000 popu-	8
1213	1353	1519	1466	lation	8
				Audience in indoor cinemas per 1000 population	9
143	143	144	142	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	10
136	136	137	135	radio	10
1448	1489	1532	1510	television	11
315	335	366	374	Tourist accommodation establishments ^c (as of 31 VII)	12
				of which hotels	13
268	283	294	298	Bed places (as of 31 VII) per 10 thousand population	14
1209	1356	1447	1534	Tourists accommodated per 1000 population	15
LEŚNICTWO					
FORESTRY					
537	559	565	557	Agricultural land (as of June) ^{ef} in thousand ha	16
98,4	98,4	98,7	98,8	of which in good agricultural condition in %	17
313	300	310	288	Sown area (as of June) ^g in thousand ha	18
				of which in %:	
63,7	63,2	63,2	66,2	basic cereals (including cereal mixed)	19
30,3	30,7	29,6	33,5	of which: wheat	20
1,4	1,4	1,0	1,5	rye	21
8,0	7,4	7,5	8,0	potatoes	22
0,3	0,4	0,4	0,5	sugar beets	23
				Crop production in thousand tonnes:	
653	673	719	655	basic cereals (including cereal mixed)	24
339	361	377	368	of which: wheat	25
11,9	11,5	10,1	12,5	rye	26
524	524	511	565	potatoes ^h	27
57,8	86,5	95,1	95,1	sugar beets	28
				Yields per 1 ha in dt:	
32,7	35,6	36,7	34,3	basic cereals (including cereal mixed)	29
35,8	39,2	41,1	38,0	of which: wheat	30
27,4	27,1	31,1	28,8	rye	31
210	236	220	245	potatoes ^h	32
677	702	685	625	sugar beets	33

województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze. c Od roku 2011 dane dotyczą obiektów posiadających odmówiły udziału w badaniu. d Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. e Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy cych działalność rolniczą o małej skali. f W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. g Od 2010 r. bez powierzchni upraw

events. c Since 2011 data concern establishments possessing 10 and more bed places. Since 2016 data were compiled residence of land user. e Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities Census. g Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
ROLNICTWO^a I					
AGRICULTURE^a AND					
1	Zwierzęta gospodarskie ^b : bydło (stan w czerwcu): w tysiącach sztuk	391	273	197	169
2	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	46,4	.	33,0	31,4
3	trzoda chlewna (stan w końcu lipca): w tysiącach sztuk	478	495	357	190
4	na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	56,7	.	59,9	35,3
5	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^c : żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^d w kg	160	.	216	191
6	mleka krowiego w l	900	.	593	664
7	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^c : ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi) w kg	49	.	58	92
8	ziemniaki w kg	13	.	24	27
9	buraki cukrowe w kg	82	.	75	151
10	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^d w kg	91	.	159	141
11	mleko krowie w l	214	.	232	278
12	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{bce} w kg: mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi)	73,7	.	61,9	84,6
13	wapniowych	105	.	12,8	26,5
14	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{bc} w szt.	11,6	.	18,2	.
15	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	434	436	439	441
16	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII): w tysiącach hektarów	429	431	434	435
17	na 1 mieszkańca w ha	0,1	0,1	0,1	0,1
18	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	28,4	28,4	28,6	28,7
19	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	240	279	284	329
PRZE					
INDU					
20	Produkcja sprzedana przemysłu: w milionach złotych (ceny bieżące)	44322	63250	81631
21	rok poprzedni=100 (ceny stałe)	118,6	103,8
22	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	234512	325070	421471
23	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	13584	18989	24265
BUDOW					
CONST					
24	Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące): w milionach złotych	3210	7454	7839
25	na 1 mieszkańca w zł	984	2238	2330

a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Od 2010 r. użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. d Dotyczy mięsa wołowego, wieprzowego, baraniego, końskiego, podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

a Data are presented according to the official residence of land user. b In 2010 data of Agricultural Census. c Since agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. d Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, performing works.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
LEŚNICTWO (dok.)					
FORESTRY (cont.)					
				Livestock ^b :	
173	181	169	171	cattle (as of June):	1
32,3	32,4	30,0	30,7	in thousand heads	2
				per 100 ha of agricultural land ^c in heads	
190	179	189	169	pigs (as of the end of July):	3
35,3	32,0	33,5	30,4	in thousand heads	4
				per 100 ha of agricultural land ^c in heads	
				Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
184	206	219	214	animals for slaughter in terms of meat (including fats	5
604	645	531	564	and pluck) ^d in kg	6
				cows' milk in l	
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^c :	
152	135	138	98	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	7
28	31	26	32	potatoes in kg	8
109	155	150	172	sugar beets in kg	9
				animals for slaughter in terms of meat (including	
147	151	157	149	fats) ^d in kg	10
248	242	243	251	cows' milk in l	11
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient	
				per 1 ha of agricultural land ^{bce} in kg:	
87,6	77,5	93,7	82,3	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	12
9,5	16,4	23,1	34,4	lime	13
.	19,8	.	.	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII)	
				per 100 ha of agricultural land ^{bc} in units	14
441	441	441	440	Forest land (as of 31 XII) in thousand ha	15
435	435	435	435	Forest areas (as of 31 XII):	
0,1	0,1	0,1	0,1	in thousand hectares	16
28,7	28,7	28,7	28,7	per capita in ha	17
				Forest cover (as of 31 XII) in %	18
298	307	310	327	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	19
MYSŁ					
STRY					
86963	89631	97933	103956	Sold production of industry:	
103,5	101,6	107,5	103,7	in million zlotys (current prices)	20
440461	437058	460068	480229	previous year=100 (constant prices)	21
25800	26547	28922	30614	per employee in PLN (current prices)	22
				per capita in PLN (current prices)	23
NICTWO					
RUCTION					
				Sales of construction and assembly production ^f (current prices):	
8440	7964	9152	10403	in million zlotys	24
2504	2359	2703	3064	per capita in PLN	25

bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej cieplej. e W roku gospodarczym. f Zrealizowanej przez

2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. e In farming year. f Realized by construction units – by place of

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
					TRANSPORT. TRANSPORT.
	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^a :				
1	w kilometrach	1141	1116	1127	1086
2	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	7,5	7,3	7,4	7,2
	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie):				
3	w kilometrach	21784	21916	23651	24337
4	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	144	144	156	160
	Samochody osobowe zarejestrowane ^b :				
5	w tysiącach sztuk	829	1057	1439	1663
6	na 1000 ludności	257	324	431	494
	Placówki pocztowe ^c :				
7	w liczbach bezwzględnych	651	639	615	557
8	na 100 tys. ludności	20	20	18	17
					HAN TRA
	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
9	w milionach złotych	27893	39579	57262	65335
10	na 1 mieszkańca w zł	8657	12130	17191	19421
11	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	34,4 ^d	32,6	30,4	31,1
12	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	94 ^d	100	110	108
					FINANSE PUBLIC
	Budżety gmin^e				
	Dochody:				
13	w milionach złotych	2544	4011	6602	7583
14	na 1 mieszkańca w zł	1124	1742	2780	3148
	Wydatki:				
15	w milionach złotych	2626	4049	7149	7650
16	na 1 mieszkańca w zł	1161	1759	3010	3176
	Budżety miast na prawach powiatu				
	Dochody:				
17	w milionach złotych	1751	2568	4235	5008
18	na 1 mieszkańca w zł	1825	2674	4430	5241
	Wydatki:				
19	w milionach złotych	1928	2676	4296	5039
20	na 1 mieszkańca w zł	2009	2787	4493	5274
	Budżety powiatów				
	Dochody:				
21	w milionach złotych	908	1075	1919	1933
22	na 1 mieszkańca w zł	401	467	808	803
	Wydatki:				
23	w milionach złotych	912	1096	2035	1946
24	na 1 mieszkańca w zł	403	476	857	808

^a Dane dotyczą sieci Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami operatora wyznaczonego (do 2012 r. operatora publicznego); w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacji gmin mających również status na prawach powiatu.

^a Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators of the appointed operator (until 2012 the public operator); in 2000 post offices and telecommunication service offices. gminas which are also cities with powiat status.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII					
TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII					
1087	1059	1077	1086	Railway lines operated – standard gauge ^a :	1
7,2	7,0	7,1	7,2	in kilometres	2
				per 100 km ² of total area in km	
24648	24942	25895	25845	Hard surface public roads (urban and non-urban):	3
162	164	171	170	in kilometres	4
				per 100 km ² of total area in km	
1726	1808	1880	1959	Registered passenger cars ^b :	5
512	535	554	576	in thousand units	6
				per 1000 population	
526	535	553	558	Postal offices ^c :	7
16	16	16	16	in absolute numbers	8
				per 100 thousand population	
DEL					
DE					
67716	70481	75228	79322	Retail sales (current prices):	9
20090	20875	22216	23360	in million zlotys	10
32,5	32,4	32,3	29,2	per capita in PLN	11
104	104	105	116	Shop (as of 31 XII) in thousands	12
				Population (as of 31 XII) per shop	
PUBLICZNE					
FINANCE					
				Budgets of gminas^e	
7957	9314	10133	11074	Revenue:	13
3297	3849	4177	4552	in million zlotys	14
				per capita in PLN	
7908	8997	10115	11511	Expenditure:	15
3277	3718	4170	4732	in million zlotys	16
				per capita in PLN	
				Budgets of cities with powiat status	
				Revenue:	17
5184	5755	6146	6623	in million zlotys	18
5415	6015	6399	6878	per capita in PLN	
				Expenditure:	19
5284	5751	6198	6973	in million zlotys	20
5519	6012	6452	7242	per capita in PLN	
				Budgets of powiat	
				Revenue:	21
1990	1957	2056	2212	in million zlotys	22
825	809	848	909	per capita in PLN	
				Expenditure:	23
2001	1887	2037	2252	in million zlotys	24
829	780	840	926	per capita in PLN	

infrastruktury kolejowej. b Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. c Dane dotyczą cyjnych. d Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. e Bez dochodów i wydatków

nistrators of railway infrastructure. b Since 2011 including having temporary permission given at the end of the year. c Data d Data are not comparable due to change in 2004 of the method of shop survey. e Excluding revenue and expenditure of

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2014
FINANSE PUBLIC					
Budżet województwa					
Dochody:					
1	w milionach złotych	272	470	1077	1211
2	na 1 mieszkańca w zł	84	144	323	360
Wydatki:					
3	w milionach złotych	278	534	1199	1216
4	na 1 mieszkańca w zł	86	164	360	361
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
5	w milionach złotych	9407	10056	16024	18684
6	na 1 mieszkańca w zł	2920	3082	4811	5554
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
7	w milionach złotych	100926	131041	184326	239491
8	na 1 mieszkańca w zł	31255	40121	55242	71101
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY IN THE					
9	Ogółem: w tysiącach	252	290	331	357
10	na 10 tys. ludności	779	887	993	1059
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
11	w tysiącach	54,5	66,8	78,2	93,6
12	1999=100	110,2	135,1	158,0	189,3
w tym:					
13	spółdzielnie	1,2	1,2	1,1	1,1
14	spółki handlowe	10,3	16,1	22,5	32,1
15	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	2,2	2,7	3,7	4,8
16	spółki cywilne	28,3	26,5	27,4	27,8
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
17	w tysiącach	197	223	253	263
18	1999=100	102,1	115,4	131,1	136,2
19	na 10 tys. ludności	611	682	759	781
RACHUNKI REGIONAL					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
20	w milionach złotych
21	na 1 mieszkańca w zł
22	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni=100
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
23	w milionach złotych
24	na 1 mieszkańca w zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
25	w milionach złotych
26	na 1 mieszkańca w zł
27	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni=100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją ustawy o rachunkowości. b Bez osób prowadzących gospodarkę w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych; patrz uwagi ogólne do działu „Rachunki regionalne”, ust. 13 na str. 370.

a Data for 2000 are not comparable due to amendments of the Act of Accounting. b Excluding persons conducting private revision in annual national accounts; see general notes of the chapter “Regional accounts”; item 13 on page 370.

2015	2016	2017	2018	SPECIFICATION	No.
PUBLICZNE (dok.)					
FINANCE (cont.)					
				Budget of voivodship	
				Revenue:	
1137	1068	1338	1367	in million zlotys	1
337	316	395	402	per capita in PLN	2
				Expenditure:	
1108	1115	1295	1313	in million zlotys	3
329	330	382	387	per capita in PLN	4
ŚRODKI TRWAŁE^a					
FIXED ASSETS^a					
				Investment outlays (current prices):	
21158	18333	19195	22504	in million zlotys	5
6277	5430	5669	6627	per capita in PLN	6
				Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):	
258679	277164	289149	299890	in million zlotys	7
76700	81946	85260	88188	per capita in PLN	8
REJESTRZE REGON^b – stan w dniu 31 XII					
REGON REGISTER^b – as of 31 XII					
				Total: in thousands	
364	371	380	392	per 10 thousand population	9
1079	1097	1121	1151	Legal persons and organizational entities without legal personality:	10
				in thousands	
98,5	104	107	106	1999=100	11
199,2	210,1	217,3	213,7	of which:	12
				cooperatives	13
1,1	1,1	1,1	0,8	commercial companies	14
36,1	40,2	43,5	41,5	of which with foreign capital participation	15
5,1	5,9	6,3	5,6	civil law partnerships	16
27,9	28,1	28,2	28,3	Natural persons conducting economic activity:	
				in thousands	17
265	267	273	285,8	1999=100	18
137,4	138,3	141,1	148,0	per 10 thousand population	19
787	790	804	840		
REGIONALNE^c					
ACCOUNTS^c					
				Gross domestic product (current prices):	
142149	148103	160070	.	in million zlotys	20
42172	43865	47272	.	per capita in PLN	21
				Gross domestic product (constant prices) – previous year=100	22
105,0	103,2	106,1	.	Gross value added (current prices):	
				in million zlotys	23
126114	130823	140576	.	per capita in PLN	24
37415	38747	41515	.	Gross nominal disposable income in the households sector:	
				in million zlotys	25
88211 ^c	92822 ^c	98313	.	per capita in PLN	26
26170 ^c	27492 ^c	29034	.	Gross real disposable income in the households sector – previous year=100	27
103,6	105,6	103,7	.		

podarstwa indywidualne w rolnictwie. c Dane za lata 2015–2017 skorygowano w stosunku do wcześniej opublikowanych

vate farms in agriculture. c Data for 2015–2017 have been revised in relation to the those previously published, following

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE
GEOGRAPHIC LOCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	W stopniach, minutach i sekundach In degrees, minutes and seconds	W km In km	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				Extreme points of the voivodship border:
na północ (szerokość geograficzna północna) – Kolonia Marcinowice	Kozłów	50°31'14"	x	in the north (northern geographic latitude) – Kolonia Marcinowice
na południe (szerokość geograficzna północna) – szczyt Żabia Turnia Miękusowiecka	Bukowina Tatrzańska	49°10'42"	x	in the south (northern geographic latitude) – Żabia Turnia Miękusowiecka Peak
na zachód (długość geograficzna wschodnia) – Kaniówek Dankowski	Brzeszcze	19°04'59"	x	in the west (eastern geographic longitude) – Kaniówek Dankowski
na wschód (długość geograficzna wschodnia) – Rzeka Wisłoka	Sękowa	21°25'18"	x	in the east (eastern geographic longitude) – Wisłoka river
Rozciągłość:				Extent:
z południa na północ	x	1°20'32"	149	from south to north
z zachodu na wschód	x	2°20'19"	176	from west to east

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2018 R.
Stan w dniu 31 grudnia
AREA AND BORDERS IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych In absolute numbers	W odsetkach In percent	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	15183	x	Area in km ²
Długość granicy w km	982	100,0	Length of the border in km
ze Słowacją	319	32,5	with Slovakia
z województwami:			with voivodships:
świętokrzyskim	185	18,8	Świętokrzyskie
podkarpackim	187	19,0	Podkarpackie
śląskim	291	29,6	Śląskie

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii oraz Komendy Głównej Straży Granicznej.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography as well as the Polish Border Guard Headquarters.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	SPECIFICATION
Najwyżej położony punkt – Rysy	Bukowina Tatrzańska	2499	Highest point – Rysy
Najniżej położony punkt – Wisła koło Słupca	Szczuciu	158	Lowest point – Wisła river near Słupiec
Najwyżej położony stale zamieszkały punkt – Obserwatorium Meteorologiczne na Kasprowym Wierchu	Zakopane	1985	Highest constantly inhabited point – Meteorological Observatory on Kasprowy Wierch
Najwyżej położona miejscowość – Głodówka – przysiółek wsi Brzegi	Bukowina Tatrzańska	1143	Highest locality – Głodówka – hamlet of the village of Brzegi
Najniżej położona miejscowość – Nowa Wieś – przysiółek wsi Słupiec	Szczuciu	160	Lowest locality – Nowa Wieś – hamlet of the village of Słupiec

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 4. NAJWYŻSZE SZCZYTY GÓRSKIE
THE HIGHEST MOUNTAIN PEAKS

SZCZYTY GÓRSKIE MOUNTAIN PEAKS	Pasma górskie Mountain range	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m
Rysy	Tatry	2499
Mięguszowiecki Szczyt	Tatry	2438
Świnica	Tatry	2301
Wołowiec	Tatry	2064
Kasprowy Wierch	Tatry	1987
Giewont	Tatry	1894
Babia Góra	Beskid Żywiecki	1723
Turbacz	Gorce	1314
Radziejowa	Beskid Sądecki	1267
Jaworzyna Krynicka	Beskid Sądecki	1114
Wysokie Skałki	Pieniny	1050
Trzy Korony	Pieniny	982
Leskowiec	Beskid Mały	918
Lubomir	Beskid Makowski	904

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 5. **NAJDŁUŻSZE JASKINIE**
THE LONGEST CAVES

JASKINIE CAVES	Długość Length	Głębokość Depth
	w metrach	in metres
Wielka Litworowa	23723	824
Jaskinia Średnia Studnia	12700	763
Za Siedmiu Progami	11660	435
Jaskinia Miętusia	10780	305
Jaskinia Bańdzioch Kominiarski	9750	562
Jaskinia Czarna	7247	303
Lodowa Litworowa	6283	352
Jaskinia Zimna	5335	176
Jaskinia Mała w Mułowej	3863	555
Jaskinia Kozia	3470	389
Jaskinia Wiślana	2275	41
Jaskinia Miecharska	1838	56
Jaskinia w Trzech Kopcach	1244	33
Jaskinia Twardowskiego	500	17
Jaskinia w Ociemnem	206	54

Źródło: dane Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o Ziemi.
Source: data of the Polish Society of Friends of Earth Sciences.

TABL. 6. **WAŻNIEJSZE PRZEŁĘCZE I KULMINACJE NA DROGACH**
MAJOR PASSES AND CULMINATIONS ON THE ROADS

PRZEŁĘCZ KULMINACJA PASS CULMINATION	Miejsce położenia Locality	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	Droga Road
Krowiarki	Beskid Żywiecki	986	Zawoja–Zakopane
Mały Luboń	Beskid Wyspowy	660	Kraków–Zakopane
Obidowa	Gorce	810	Kraków–Zakopane
Wierch Poroniec	Tatry	1105	Zakopane–Łysa Polana
Głodówka	Tatry	1148	Bukowina–Łysa Polana
Przysłop	Gorce. Beskid Wyspowy	752	Mszana Dolna–Szczywnica
Huta	Beskid Sądecki	760	Nowy Sącz–Krynica
Małastowska	Beskid Niski	604	Gorlice–Konieczna

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 7. **WIĘKSZE SZTUCZNE ZBIORNIKI WODNE**
MAJOR ARTIFICIAL RESERVOIRS

ZBIORNIKI WODNE ^a RESERVOIRS ^a	Rzeka River	Rok uruchomienia Year opened	Pojemność całkowita (przy maksymalnym piętrzeniu) w hm ³ Total capacity (at maximum accumulation) in hm ³	Powierzchnia przy maksymalnym piętrzeniu w km ² Area at maximum accumulation in km ²	Wysokość piętrzenia w m Height of accumulation in m
Czorsztyń-Niedzica .	Dunajec	1997	231,9	12,3	54,5
Rożnów	Dunajec	1942	159,3	16,0	31,5
Dobczyce	Raba	1986	141,7	10,7	27,9
Klimkówka	Ropa	1994	42,5	3,1	35,0
Czchów ^b	Dunajec	1949	12,0	3,4	9,5
Sromowce Wyżne ^b .	Dunajec	1994	6,4	0,9	8,5

a Uszeregowano malejąco według pojemności całkowitej (przy maksymalnym piętrzeniu). b Zbiornik wyrównawczy. Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Środowiska oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

a Listed according to decreasing total capacity (at maximum accumulation). b Compensatory reservoir.

S o u r c e: data of the Ministry of the Environment and Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 8. **WIĘKSZE RZEKI^a**
PRINCIPAL RIVERS^a

RZEKI ^b RIVERS ^b	Długość w km Length in km		Odbiornik ^c Recipient ^c	Powierzchnia zlewni w km ² Drainage basin area in km ²	
	ogółem total	w tym w województwie of which in voivodship		ogółem total	w tym w województwie ^d of which in voivodship ^d
Wisła	1022	228	Morze Bałtyckie	193960	14805
Przemsza	87	10	Wisła	2124	620
Skawa	98	98	Wisła	1178	1160
Raba	131	131	Wisła	1537	1536
Szreniawa	87	87	Wisła	713	695
Dunajec	249	249	Wisła	6789	4827
Wisłoka	173	11	Wisła	4099	1098

a O powierzchni zlewni w województwie małopolskim powyżej 500 km². b Uszeregowane w porządku hydrograficznym. c Rzeka lub zbiornik wodny, do którego uchodzi dopływ. d Powierzchnię zlewni w województwie małopolskim obliczono według mapy w skali 1:50000 „Podział Hydrograficzny Polski”.

Ź r ó d ł o: dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

a Of drainage basin area in Małopolskie Voivodship bigger than 500 km². b Listed according to hydrographic order. c River or reservoir into which the water flows. d Drainage basin area in Małopolskie Voivodship was calculated according to 1:50000 of scale map “Hydrographic division of Poland”.

S o u r c e: data of the Regional Water Management Board in Kraków.

TABL. 9. **WIĘKSZE I GŁĘBSZE JEZIORA**
LARGER AND DEEPER LAKES

JEZIORA LAKES	Położenie Placement		Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Głębokość maksymalna w m Maximum depth in m	Objętość w tys. m ³ Capacity in thousand m ³
	dorzecze drainage basin	powiat powiat			
Wielki Staw ^b	Dunajec	tatrzański	34,14	79,3	12967
Czarny Staw ^c	Dunajec	tatrzański	20,64	76,4	7762

a Zwierciadła wody i wysp na jeziorze. b W Dolinie Pięciu Stawów w Tatrach. c Nad Morskim Okiem w Tatrach.

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Water and island lake level. b In the Valley of the Pięć Stawów Polskich in the Tatra Mountains. c Above Lake Morskie Oko in the Tatra Mountains.

S o u r c e: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 10. **TEMPERATURY POWIETRZA**
AIR TEMPERATURES

STACJA METEOROLOGICZ- NA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C					skrajne extreme		amplitudy temperatur skrajnych amplitudes of extreme temperatures
		średnie ^a average ^a				2018	maksimum maximum	minimum minimum	
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2010	2017				
Kraków	237	8,1	8,5	8,7	9,1	10,0	37,3	-29,9	67,2
Nowy Sącz	292	8,2	8,5	8,9	9,2	10,0	36,8	-29,2	66,0
Zakopane	855	5,4	5,8	6,0	6,5	7,2	32,8	-27,1	59,9

a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Data for multi-year periods concern annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

TABL. 11. **OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIENIE I ZACHMURZENIE**
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJA METEOROLOGICZ- NA METEOROLOGICAL STATION	Wzniesienie stacji nad poziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecznienie w h Insolation in h	Średnie zachmurzenie w oktantach ^a Average cloudiness in octants ^a	
		1971– –2000	1991– –2000	2001– –2010	2017				
		średnie ^b average ^b		2018					
Kraków	237	662	669	719	702	569	3,1	. ^c	5,0
Nowy Sącz	292	696	703	806	673	537	. ^d	2057	. ^e
Zakopane	855	1107	992	1229	1224	1064	1,5	1742	5,5

a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów. c,e Stacja nie prowadziła pomiarów: c – usłonecznienia, e – zachmurzenia. d Brak pełnego ciągu pomiarowego prędkości wiatru.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). b Data for multi-year periods concern annual averages from these periods. c,e Station did not record measurements of: c – insolation, e – cloudiness. d Lack of a full measurement sequence wind velocity.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034, z późniejszymi zmianami).

Ewidencja gruntów wprowadziła od 2002 r. zmiany polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (poprzednio ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i leśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1161). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I–III, a także klas bonitacyjnych IV–VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI – najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły

General notes

The chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environmental protection and water management.

1. Information regarding the **geodesic status and directions of voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register introduced by the decree of the Minister of Regional Development and Construction, dated 29th March 2001 on registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

A land register introduced since 2002 changes primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which previous was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I–III as well as quality classes IV–VI comprised of organic origin soils and designation of forest land for above mentioned purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin, located within gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility

całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód.

value (devastated land) and land with declined utility value due to worsened natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item "for production purposes (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing)" – organisational units (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually;
- 2) in the item "irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds" – agricultural, forest and fishing organisational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fish ponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item "exploitation of water supply network" – all entities supervising the work of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, water service plants, workplaces etc.).

4. Data regarding wastewater concern wastewater discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground or to sewage network from production entities (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód oddzielnym systemem kanalizacji;
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia;
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie odprowadzanych ścieków, np. biologiczne z podwyższonym usuwaniem biogenów lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne, zakwalifikowano do najwyższego stopnia oczyszczania (z podwyższonym usuwaniem biogenów, biologicznego lub chemicznego).

5. Informacje o emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in waters by a separate sewage system;
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes;
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated wastewater** concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e. solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

A few steps treatment of discharged wastewater, e.g. biological with increased biogene removal or mechanical, chemical and biological, was classified as the highest degree of the treatment process (with increased biogene removal, biological or chemical).

5. Information regarding emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality concerns units established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual

roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 października 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2015 poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana jest corocznie, co zapewnia m.in. porównywalność wyników badań, może być powiększona jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeladunku, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględnymi wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1614 z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12th October 2015, regarding payments for economic use of the environment (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which i.a. assures comparability of data, may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high threshold of pollutant emission.

Data regarding particulate and gas emission include organised emission (from technological and heating facilities) and non-organised emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading, from production halls etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission volumes of **carbon dioxide**, the **indicator of reduction of gas pollutants** was calculated and presented **with exclusion of carbon dioxide emission**.

The **emission volumes of different pollutant types from various sources** were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnie wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatacyjnych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy, itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state – ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are valuable due to their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exsurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

7. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni z roślinnością wysoką i niską o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, aleje spacerowe, ławki, place zabaw itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną i estetyczną.

8. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany. Dane o odpadach od 2013 r. są opracowywane w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Informacje o odpadach opracowane zostały zgodnie z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz. U. poz. 1923).

Dane od 2014 r. dotyczące odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub nieszkodliwienia.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów. Pełna definicja odzysku odpadów zawarta jest w ustawie z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach.

Przez **unieszkodliwienie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach nieszkodliwienia odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

7. Strolling-recreational parks are green areas with high and low growing plants, at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, walkways, benches, playgrounds etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of housing estates are located in residential areas and are used for the purposes of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

8. Waste means any substance or object which the holder discards or intends, or is required to discard. Data on waste since 2013 have been compiled on the basis of the Law on Waste, dated 14th December 2012 (uniform text Journal of Laws 2019 item 701, with later amendments).

Information regarding waste was compiled with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2014 (Journal of Laws item 1923).

From 2014 data on waste recovered and disposed included waste treated by waste producer on its own. Data on waste recovered and disposed for previous years included waste treated both by waste producer on its own and transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of waste in the course of the year or accumulated 1 million tonnes of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operation the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials. Full definition of waste recovery is included in the Law on Waste, dated 14th December 2012.

Disposal of waste shall mean any operation which is not recovery even when the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and waste facilities (including on own and other heaps, settling ponds).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

9. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

10. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

11. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz. U. Nr 25 poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska oraz Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

12. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej to fundusze tworzone m.in. z opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza oraz umieszczanie odpadów na składowisku), innych opłat środowiskowych, kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

Podziału nakładów na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz uzyskanych efektów rzeczowych dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji inwestycji.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

9. Data on municipal waste concern waste generated by households (excluding discarded vehicles) as well as waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

10. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public buildings and buildings of units conducting economic activity – in the case they are not discharged by sewage system.

11. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25 item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

12. Environmental protection and water management funds are funds created i.a. from environmental use fees (i.e. monetary amounts collected i.a. for: emission of air pollutants as well as placement of waste on a landfill), other environmental fees, fines for violating environmental protection requirements, repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

The division of outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management is made on the basis of the actual location of the investment.

TABL. 1 (12). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 1 stycznia
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2015	2019	SPECIFICATION
		w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do roku 2018 increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018		na 1000 ludności ^a w ha per 1000 population ^a in ha	
Powierzchnia ogólna^b	1518279	1518279	1518279	0	451	446	Total area^b
Użytki rolne	937040	922656	918677 ^c	-1657	274	270	Agricultural land
w tym:							of which:
grunty orne	667136	656715	649671	-847	195	191	arable land
sady	31094	28237	26116	-246	8	8	orchards
łąki trwałe	98917	98001	96685	-210	29	28	permanent meadows
pastwiska trwałe	93337	92945	91513	-175	28	27	permanent pastures
grunty rolne zabudowane ..	40184	39807	40662	181	12	12	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3709	4274	3883	-603	1	1	lands under ponds
grunty pod rowami	2663	2677	2713	0	1	1	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	459465	463966	460594	75	138	135	Forest land as well as woody and bushy land
las	438280	440672	441054	112	131	130	forests
grunty zadrzewione i za- krzewione	21185	23294	19540	-37	7	6	woody and bushy land
Grunty pod wodami powie- rzchniowymi	20138	20603	22283	662	6	7	Lands under surface
płynącymi	17347	18487	19426	-52	5	6	waters flowing
stojącymi	2791	2116	2857	714	1	1	standing
Grunty zabudowane i zurba- nizowane	83796	93637	99942 ^d	972	28	29	Built-up and urbanised areas
w tym:							of which:
tereny mieszkaniowe	16999	22978	26954	588	7	8	residential areas
tereny przemysłowe	7258	7747	8242	35	2	2	industrial areas
tereny inne zabudowane ...	8102	9593	10592	173	3	3	other built-up areas
tereny zurbanizowane nie- zabudowane	2131	2040	1677	13	1	0	urbanized non built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3146	3321	3544	43	1	1	recreational areas
tereny komunikacyjne	45068	46860	47634	184	14	14	transport areas
drogi	40164	41880	42700	204	12	13	roads
kolejowe	4374	4444	4460	-22	1	1	railway
inne ^e	530	536	474	2	0	0	other ^e
użytki kopalne	1092	1098	1049	-101	0	0	mining grounds
Użytki ekologiczne	573	636	643	7	0	0	Ecological areas
Nieużytki	11625	11449	11343	-13	3	3	Wasteland
Tereny różne ^f	5642	5332	4797	-46	2	1	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2014 i 2018. b Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December, respectively for 2014 and 2018. b Land area (including inland waters). c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody and bushy land". d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects etc. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (13). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
O G Ó Ł E M	204	316	360	363	GRAND TOTAL
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne klasy bonitacyjne:	160	266	328	333	Agricultural land quality classes:
mineralne: I-II	31	53	66	65	mineral: I-II
III	129	207	244	242	III
IV	–	5	14	9	IV
organiczne: IV	–	1	1	–	organic: IV
V i VI	–	–	3	1	V and VI
Inne grunty rolne	13	11	14	16	Other agricultural land
Grunty leśne.....	31	39	18	30	Forest land
WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA BY DIRECTIONS OF DESIGNATION					
wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	130	175	229	229	Residential areas
Na tereny przemysłowe	13	39	31	21	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	3	8	16	16	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	22	53	26	34	Mining grounds
Pod zbiorniki wodne	4	2	1	–	Water reservoirs
Na inne cele	32	39	57	64	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonej w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi; gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing legal regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development; forest land – data of the Ministry of the Environment.

TABL. 3 (14). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII).....	1787	1956	2197	1973	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdewastowane	1782	1841	1924	1720	devastated
zdegradowane	5	115	273	253	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultwowane	93	176	131	150	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze.....	19	134	105	79	agricultural
leśne.....	40	4	23	14	forest
zagospodarowane.....	56	61	80	86	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4 (15). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	547,2	518,0	525,3	524,9	100,0	T O T A L
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych ..	313,4	303,8	308,7	301,1	57,4	Production (excluding agriculture, forestry, hunting and fishing) – from own intakes of which waters:
w tym wody:						surface
powierzchniowe.....	281,5	278,3	288,0	277,5	52,9	underground
podziemne.....	9,7	9,5	9,9	10,2	1,9	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	76,5	57,5	53,9	54,8	10,4	Exploitation of water supply network ^a
Eksplotacji sieci wodociągowej ^a	157,3	156,6	162,7	169,1	32,2	waters: surface
wody: powierzchniowe	105,0	106,7	108,5	107,4	20,5	underground
podziemne	52,3	49,9	54,2	61,9	11,8	

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 5 (16). **ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	492,7	469,7	477,8	475,2	100,0	T O T A L
Przemysł.....	301,1	296,4	305,0	297,4	62,6	Industry of which for purposes of production
w tym na cele produkcyjne.....	292,1	289,0	295,6	290,4	61,1	Agriculture and forestry ^a
Rolnictwo i leśnictwo ^a	76,5	57,5	53,9	54,8	11,5	Exploitation of water supply network ^b
Eksplotacja sieci wodociągowej ^b	115,1	115,7	118,9	123,0	25,9	

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6 (17). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^a w ha	3148	2980	3017	3023	Area of filled fish ponds ^a in ha
Pobór wody ^b w dam ³	76541	57545	53940	54782	Water withdrawal ^b in dam ³
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	76541	57545	53940	54782	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	24,3	19,3	17,9	18,1	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 10 ha. b Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 10 ha and more. b Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7 (18). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³		w odsetkach in percent			
OGÓŁEM	557,3	511,8	522,2	519,7	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	441,4	405,9	408,8	404,3	77,8	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze.....	251,6	247,9	254,0	244,9	47,1	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	115,9	105,9	113,4	115,4	22,2	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania.....	305,7	263,8	268,2	274,7	52,9	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane.....	299,3	250,7	254,0	260,3	50,1	treated
mechanicznie.....	166,2	132,3	126,9	130,5	25,1	mechanically
chemicznie ^b	4,6	3,3	3,3	3,8	0,7	chemically ^b
biologicznie.....	22,5	21,0	22,9	22,8	4,4	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów.....	106,1	94,1	100,9	103,2	19,9	with increased biogene removal
nieoczyszczane.....	6,3	13,1	14,1	14,5	2,8	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów.....	6,2	13,1	14,1	14,5	2,8	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną.....	0,1	0,0	-	0,2	0,0	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only industrial wastewater.

TABL. 8 (19). **ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	124	122	134	136	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania.....	78	65	66	69	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków.....	65	51	53	55	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości ..	61	49	50	54	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	4	2	3	1	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków.....	13	14	13	14	not possessing wastewater treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków).....	46	57	68	67	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewater treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 9 (20). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mecha- niczne Me- chanical	Che- miczne Chemi- cal	Bio- logiczne Biologi- cal	Z podwyż- szonym usuwa- niem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							Industrial wastewater treatment plants
Liczba	2010	82	28	8	44	2	Number
	2015	67	19	5	41	2	
	2017	68	19	6	40	3	
	2018	67	19	6	39	3	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	1022,4	911,3	37,2	47,4	26,5	Capacity in dam ³ /24 h
	2015	849,7	757,0	33,8	32,5	26,5	
	2017	823,2	728,9	40,0	20,9	33,5	
	2018	840,7	744,9	40,5	21,8	33,5	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a							Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba	2010	234	1	x	177	56	Number
	2015	245	–	x	174	71	
	2017	243	–	x	177	66	
	2018	243	–	x	178	65	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	929,4	0,5	x	160,8 ^b	768,1	Capacity in dam ³ /24 h
	2015	948,9	–	x	112,7 ^b	836,2	
	2017	925,2	–	x	133,4 ^b	791,8	
	2018	918,5	–	x	136,0^b	782,4	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c	2010	55,4	0,1	x	11,9	43,4	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
	2015	64,6	–	x	13,0	51,7	
	2017	66,1	–	x	14,4	51,7	
	2018	66,6	–	x	14,7	51,9	

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage network. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 10 (21). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	145	135	139	144	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	101	92	91	89	particulates
gazowych	25	22	25	27	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	46	49	48	.	particulates
gazów	37	43	39	.	gases
imisji:					imission:
pyłów	126	133	.	particulates
gazów	126	132	.	gases
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					Emission of pollutants in thousand tonnes:
pyłowych	3,9	2,8	2,1	1,8	particulates
w tym pyły ze spalania paliw.....	2,3	1,7	0,9	0,8	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	131,2	103,8	87,0	82,8	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	29,4	30,4	12,9	11,2	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	21,9	18,0	16,4	19,1	carbon oxide
tlenki azotu	20,2	20,1	15,0	13,3	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	723,0	680,2	725,7	705,6	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	111,4	108,7	104,6	99,8	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,5	99,6	99,7	99,7	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	45,9	51,1	54,6	54,7	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 11 (22). **URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNICIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
 AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofil- ters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA – stan w dniu 31 XII EQUIPMENT – as of 31 XII							
OGÓŁEM	2010	292	76	485	45	127	126
TOTAL	2015	241	66	490	41	101	95
	2017	215	72	563	38	99	92
	2018	208	75	570	37	97	85
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	50	21	94	1	59	x
low	2015	43	16	83	1	32	x
	2017	37	13	105	2	33	x
	2018	26	14	107	1	33	x
średnia	2010	69	26	256	10	41	x
moderate	2015	34	22	233	11	35	x
	2017	33	21	238	13	40	x
	2018	36	21	247	11	41	x
wysoka	2010	173	29	135	34	27	x
high	2015	164	28	174	29	34	x
	2017	145	38	220	23	26	x
	2018	146	40	216	25	23	x

PRZEPŁYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam³/h WASTE GAS FLOW in dam³/h

OGÓŁEM	2010	12293	2543	7572	14846	1638	1227
TOTAL	2015	11660	1858	8273	12556	1402	1514
	2017	3302	1674	11144	10153	1683	1643
	2018	3060	1946	9531	9966	1558	1530
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2010	8739	854	1236	1	524	x
low	2015	8658	352	1242	184	291	x
	2017	497	252	3701	240	462	x
	2018	437	260	1724	100	434	x
średnia	2010	583	427	2545	3286	417	x
moderate	2015	370	688	2842	2083	371	x
	2017	281	722	2904	2785	483	x
	2018	304	745	3017	1792	440	x
wysoka	2010	2971	1262	3791	11559	697	x
high	2015	2632	818	4189	10289	740	x
	2017	2524	700	4539	7128	738	x
	2018	2319	941	4790	8074	684	x

TABL. 12 (23). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION	
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M	790263	804605	804558	804507	53,0	2366	T O T A L
Parki narodowe	38009	38038	38048	38048	2,5	112	National parks
Rezerwy przyrody ..	3299	3363	3422	3401	0,2	10	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b ..	175812	175755	175781	175787	11,6	517	Landscape parks ^b
Obszary chronionego krajobrazu ^b	571804	572241	572043	571961	37,7	1682	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	57,6	55,8	55,9	56,2	0,0	0,2	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe ..	134	13979	13980	13979	0,9	41	Landscape nature complexes
Użytki ekologiczne ...	1148	1174	1228	1275	0,1	3,7	Ecological areas

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 60. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.

a See general notes, item 6 on page 60. b Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

TABL. 13 (24). **PARKI NARODOWE**

Stan w dniu 31 grudnia

NATIONAL PARKS

As of 31st December

LATA YEARS PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a	Powierzchnia w ha		Area in ha		otuliny (strefy ochronnej) buffer (protective) zone	
	parków narodowych		national parks			
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem – pod ochroną ścisłą ^b of grand total number – strictly protected ^b			
	razem total	w tym lasów of which forests				
O G Ó Ł E M	2010	38009	31112	18309	13636	39487
T O T A L	2015	38038	31257	18466	13609	39487
	2017	38048	31237	18472	13615	39487
	2018	38048	31237	18470	13612	39487
Tatrzański ^c		21197	16382	12609	7917	181
Gorczański ^c		7038	6613	3617	3602	16647
Babiogórski ^c		3397	3199	1124	1023	8040
Pieniński ^c		2372	1710	744	694	2682
Ojcowski ^c		2146	1529	251	251	6777
Magurski ^{de}		1899	1804	125	125	5160

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. c Z siedzibą Dyrekcji Parków na terenie województwa małopolskiego. d Powierzchnia parku w granicach województwa małopolskiego. e Siedziba Dyrekcji Parku na terenie województwa podkarpackiego.

a Listed according to decreasing grand total area in the voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. c With the head office of the Parks Direction in Małopolskie Voivodship. d Area of the park on the area of Małopolskie Voivodship. e The head office of the Park Direction in Podkarpackie Voivodship.

TABL. 14 (25). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 grudnia
NATURE RESERVES
As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES	
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^a of which strictly protected ^a		
OGÓŁEM	2010	85	3298,8	381,2	TOTAL
	2015	85	3363,0	381,2	
	2017	85	3422,3	229,2	
	2018	85	3401,1	229,2	
Faunistyczne		2	87,2	–	Fauna
Krajobrazowe		16	835,3	–	Landscape
Leśne		42	2042,1	197,9	Forest
Torfowiskowe		1	114,7	–	Peat-bog
Florystyczne		9	198,3	–	Flora
Wodne		1	6,7	–	Water
Przyrody nieożywionej		10	97,7	31,3	Inanimate nature
Stepowe		4	19,1	–	Steppe

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 15 (26). **PARKI KRAJOBRAZOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
LANDSCAPE PARKS
As of 31st December

PARKI KRAJOBRAZOWE ^a LANDSCAPE PARKS ^a	2010	2015	2017	2018
	powierzchnia ^b w ha		area ^b in ha	
ZESPÓŁ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO	178290	178225	178296	178308
SET OF LANDSCAPE PARKS OF MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP				
Popradzki PK	54393	54393	53419	53419
PK Dolinki Krakowskie	20686	20686	20686	20686
Ciężkowicko-Rożnowski PK	17634	17634	18247	18247
Wiśnicko-Lipnicki PK	14311	14246	14231	14231
Tenczyński PK	13658	13658	13658	13658
PK Pasma Brzanki ^c	12527	12527	12974	12974
PK Orlich Gniazd ^c	12842	12842	12842	12842
Dłubniański PK	10960	10960	10960	10960
PK Beskidu Małego ^c	9049	9049	9049	9061
Bieliańsko-Tyniecki PK	6416	6416	6416	6416
Rudniański PK	5814	5814	5814	5814

a Uszeregowano malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody i innymi formami ochrony przyrody położonymi na terenie parków. c Powierzchnia parków w granicach województwa małopolskiego.

a Listed according to decreasing total area in the voivodship. b Including nature reserves and other forms of nature protection located within parks. c Area of parks on the area of Małopolskie Voivodship.

TABL. 16 (27). **POMNIKI PRZYRODY**
Stan w dniu 31 grudnia
MONUMENTS OF NATURE
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2187	2190	2210	2204	TOTAL
Pojedyncze drzewa	1714	1688	1722	1677	Individual trees
Grupy drzew	196	220	197	234	Tree clusters
Głazy narzutowe	14	16	16	16	Erratic boulders
Skalki, grotty, jaskinie i inne	242	242	249	250	Stones, grottos, caves and others
Aleje	21	24	26	27	Alleys

TABL. 17 (28). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING
ESTATES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010		2015		2017		2018		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
OGÓŁEM w ha	3645,3	3379,4	3720,1	3404,6	3924,6	3576,9	3958,2	3613,7	TOTAL in ha
w % powierzchni ogólnej wojewódz- stwa ^a	0,2	2,1	0,3	2,1	0,3	2,2	0,3	2,2	in % of total area of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	10,9	20,6	11,0	20,8	11,6	21,8	11,6	22,1	per capita ^b in m ²
Tereny zielni ogólnodostępnej:									Generally accessible green areas:
parki spacerowo-wy- poczynkowe	1249,8	1126,6	1274,5	1149,6	1388,0	1228,0	1388,0	1228,0	strolling-recreational parks
zieleńce	703,0	602,8	810,3	679,2	717,2	582,0	741,7	602,9	lawns
Tereny zielni osie- dlowej	1692,5	1650,0	1635,3	1575,9	1819,5	1766,9	1828,5	1782,7	Green areas of hous- ing estates

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % of total urban areas space, b – per capita in urban areas.

TABL. 18 (29). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS ITS WASTE LANDFILL AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	134	142	142	148	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	6089	6069	5654	6307	Waste generated (during the year) in thousand tonnes
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	143194	113535	124939	125022	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thousand tonnes
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	1563	929	201	216	Waste recovered from accumulated by 1st January of reporting year in thousand tonnes
Tereny składowania odpadów w ha: niezrekultywowane (stan w końcu roku)	821	727	749	753	Waste landfill area in ha: non-reclaimed (end of year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 62. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 62. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (30). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste landfilled up to now (accumulated ^b end of year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	poddane odzyskowi ^c recovered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	magazynowane czasowo temporarily stored		
			razem total	w tym składowane ^d of which land-filled ^d				
w tys. t in thousand tonnes								
O G Ó Ł E M	6307	3307	304	225	2497	198	125022	TOTAL
w tym:								of which:
Odpady z flotacyjnego wzbogacania rud metali nieżelaznych ..	2002	1942	59,6	59,6	-	-	38558	Waste from floatation dressing of non-ferrous metal ores
Odpady żwiru lub skruszone skały	254	175	32,5	32,5	32,0	15,5	6876	Gravel or crushed rocks
Żużle z procesów wytopienia	699	699	-	-	-	-	775	Melting slag

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 62. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 62. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 8 on page 62. b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own, see general notes, item 8 on page 62. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 20 (31). **ODPADY KOMUNALNE^a**
MUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	
Odpady komunalne zebrane ^c w t	766377	795539	1004533	1073430	929164	Municipal waste collected ^c in t
zmieszane	677644	605387	700172	724935	600284	mixed
miasta	519087	399941	449283	467241	380185	urban areas
wieś	158557	205446	250889	257694	220099	rural areas
zebrane selektywnie	88734	190152	304362	348495	328880	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	11804	12091	14271	16914	13553	paper and cardboard
szkło	24527	39425	45591	47592	45871	glass
tworzywa sztuczne	13504	24394	35133	40697	37840	plastic
metale	1853	984	946	921	833	metals
wielkogabarytowe	11970	29009	47103	63191	61817	largesize
biodegradowalne	21231	49670	75576	92317	86267	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 63. b Dane szacunkowe. c Od 2015 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 9 on page 63. b Estimated data. c Since 2015 includes waste collected from all real-estate owners and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 21 (32). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE^a**
LIQUID WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	1299,7	1686,6	1764,3	1871,7	Liquid waste ^b removed in dam ³
miasta	489,9	548,4	544,4	532,0	urban areas
wieś	809,8	1138,2	1219,9	1339,8	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	737,4	1111,9	1321,2	.	of which from households
miasta	252,5	323,8	377,9	.	urban areas
wieś	484,9	788,1	943,3	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	305,2	280,5	277,3	271,8	Septic tanks in thousands (as of 31 XII)
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	5,4	15,5	18,3	20,2	Household wastewater treatment systems in thousands (as of 31 XII)

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 63. b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a See general notes, item 10 on page 63. b Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 22 (33). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontro- lowane (stan w dniu 31 XII):							Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):
liczba	29	19	16	16	11	5	number
powierzchnia w ha	97,8	96,8	95,3	95,3	64,1	31,2	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	5,7	3,5	1,6	3,4	2,7	0,7	Reclaimed area of controlled landfill sites (during the year) in ha
czynnych	2,0	-	1,6	3,4	2,7	0,7	in operation
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	3,7	3,5	-	-	-	-	exploitation completed

TABL. 23 (34). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER
MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska	602845	1636274	495877	825329	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	82047	460483	173412	268663	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni ..	8683	132722	37007	86945	of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód ... w tym nakłady na:	466579	587522	201304	410397	Wastewater management and protec- tion of waters
oczyszczanie ścieków komunalnych sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	137227	117228	17368	77238	of which outlays on:
317158	442489	164612	318638		municipal wastewater treatment sewage network discharging waste- water and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	26332	463686	45576	51229	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport ...	12000	14399	13913	16985	waste collection ^b and transport
w tym selektywne zbieranie odpadów	9724	652	2582	7117	of which selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	2050	416387	12634	24000	removal and treatment of waste ^b reclamation of waste dumps, sludge tanks and waste landfills as well as of other devastated and degraded areas
rekultywację hałd, stawów osado- wych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	2720	13546	1805	320	
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	-	1940	416	4179	Protection of biodiversity and land- scape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	9459	76777	19486	11678	Noise and vibration reduction

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investment locations; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 23 (34). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (dok.)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Gospodarka wodna	433401	380370	108095	149162	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	102844	205160	81910	123044	Water intakes and systems
Budowę i modernizację stacji uzdatniania wody	19904	22432	3606	14476	Construction and modernisation of water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	171149	85436	11255	1958	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków .	55811	36667	5887	3219	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	83693	30675	5437	6465	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

^a By investment locations; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy.

TABL. 24 (35). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/r:
pyłowych	397	1633	17770	1185	particulates
gazowych	–	553	699	26497	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	622,7	1379,2	243,1	428,5	wastewater
wody opadowe	23,8	16,1	5,0	12,9	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	3	8	1	5	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	3	8	–	5	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	1	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	1	8	1	4	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	3572	9077	85	1560	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	2852	9077	55	1560	of which municipal
mechanicznych	480	–	50	35	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	2372	8507	35	1525	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	720	570	–	–	with increased biogene removal ^a

^a W tym chemiczne.

^a Of which chemical.

TABL. 24 (35). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Wastewater management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	222	1169	381	481	facilities
przepustowość w m ³ /d	403	1532	1041	843	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	–	2	1	1	facilities
przepustowość w m ³ /d	–	403	10	35	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Waste management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	1	8	–	1	facilities
wydajność w t/r	556	49300	–	24	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	3,5	–	area in ha
wydajność w t/r	–	–	112000	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^b w t/r	–	–	–	55000	Capacity of waste utilization systems ^b in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^c w m ³ /d	2907	2552	3516	4770	Capacity of water intakes ^c in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	17771	1310	2017	860	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	388,7	623,9	241,0	313,8	Water supply network in km
Regulacja i zabudowa rzek i potoków ^d w km	120,6	33,4	3,9	12,0	Regulation and management of rivers and streams ^d in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	26,5	30,4	1,2	1,0	Flood embankments in km

b Z wyłączeniem odpadów komunalnych. c Bez ujęć w energetyce zawodowej. d Łącznie z zabudową potoków górskich.

b Excluding municipal waste. c Excluding water intakes in power generating plants. d Including management of mountain streams.

TABL. 25 (36). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	129065	243992	167417	156654	100,0	T O T A L
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1996	91793	73149	40588	25,9	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	78353	98976	50013	81125	51,8	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami	17905	5008	11831	2998	1,9	Waste management
Pozostałe	30811	48215	32424	31943	20,4	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 26 (37). **WPLYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
 RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	147758	96361	81815	89544	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	34558	31593	37328	37284	Wastewater management and protection of waters
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	49407	43692	28843	29178	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	60951	17281	11920	17654	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	553	820	684	394	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	443	267	299	75,0	Norms of discharging wastewater into waters and into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	28,2	24,1 ^a	55,0 ^a	13,4	Permissible emission of air pollutants

a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 stycznia 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r., Dz. U. Nr 96 poz. 603, z późniejszymi zmianami) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 5 lat, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za 2018 r., aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 października 2018 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 227) w miejsce obowiązującej od 31 grudnia 2014 r.

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych i obejmują jednostki zaliczane według PKD 2007 do grupy „Administracja publiczna oraz polityka gospodarcza i społeczna” w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:
 - instytucje naczelne i centralne (np. Kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne);

CHAPTER III ADMINISTRATIVE DIVISION AND LOCAL GOVERNMENT

General notes

1. On 1st January 1999 a new fundamental three-tier administrative division of the country (Journal of Laws No. 96 item 603, with later amendments, dated 24th July 1998) was introduced, the units of which are: gminas, powiaty and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organisation and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. The term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 5 years, counting from the day of election.

3. The demographic and occupational characteristics of councillors in local government units is based on reporting results for 2018, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21st October 2018 local government elections.

The grouping of councillors of organs of local government units by groups of occupations is made on the basis of the Polish Classification of Occupations and Specializations for Labour Market Needs, which was introduced by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 7th August 2014 (uniform text Journal of Laws 2018 item 227) replacing the classification valid until 31st December 2014.

4. Information presented concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local government administration and local government appeal councils and covers entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the group "Public administration and economic and social policy" in the section "Public administration and defence; compulsory social security".

1) **State administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:
 - principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices);

- terenowe organy administracji rządowej niezespólonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);
- b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty),
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg);
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg),
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urządzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.
5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej nie uwzględniają wynagrodzeń osób zatrudnionych w placówkach zagranicznych.
- territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary units);
- b) territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices),
- c) some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.
- 2) **Local government administration** comprises:
- a) gminas and cities with powiat status:
- gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards);
 - offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);
- b) powiaty, i.e., powiat starost offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards),
- c) voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship local government organisational entities (e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards);
- 3) **Local government appeal councils** are bodies competent for examining, i.a., appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of local government units.
5. Data concerning average wages and salaries in the state administration do not include wages and salaries of persons employed in entities abroad.

TABL. 1 (38). **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**

Stan w dniu 31 grudnia
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powiaty.....	19	19	19	19	Powiats
Miasta na prawach powiatu	3	3	3	3	Cities with powiat status
Gminy.....	182	182	182	182	Gminas
miejskie	14	14	14	14	urban
miejsko-wiejskie	46	47	47	47	urban-rural
wiejskie.....	122	121	121	121	rural
Miasta.....	60	61	61	61	Towns
Miejscowości wiejskie	1989	1951	1951	1952	Rural localities
Sołectwa	1920	1914	1915	1915	Village administrator's offices

TABL. 2 (39). **GMINY W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS IN 2018
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area								
		poniżej below 5,0 km ²	5,0– –19,9	20,0– –49,9	50,0– –99,9	100,0– –149,9	150,0– –199,9	200,0– –249,9	250,0– –299,9	300,0 km ² i więcej and more
O G Ó Ł E M T O T A L	182^a	-	2	37	89	43	6	3	1	1
Poniżej 2500	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Below										
2500– 4999	14	-	-	10	4	-	-	-	-	-
5000– 7499	35	-	1	11	18	3	1	-	1	-
7500– 9999	35	-	-	6	22	7	-	-	-	-
10000– 14999	43	-	-	5	28	10	-	-	-	-
15000– 19999	21	-	1	-	6	12	1	1	-	-
20000– 39999	25	-	-	5	8	8	2	2	-	-
40000– 99999	7	-	-	-	2	3	2	-	-	-
100000–199999.....	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
200000 i więcej.....	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
and more										

a W tym 3 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

a Of which 3 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3 (40). POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2018 R.
 Stan w dniu 31 grudnia
 POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2018
 As of 31st December

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STA- TUS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem Total	O powierzchni Area							
		poniżej below 50,0 km ²	50,0– –99,9	100,0– –299,9	300,0– –499,9	500,0– –999,9	1000,0– –1499,9	1500,0– –1999,9	2000,0 km ² i więcej and more
OGÓŁEM..... TOTAL	22	–	2	–	6	10	3	1	–
Poniżej 50000	2	–	–	–	1	1	–	–	–
Below									
50000– 74999	2	–	–	–	1	1	–	–	–
75000– 99999	3	–	1	–	–	2	–	–	–
100000–149999	8	–	1	–	2	5	–	–	–
150000–199999	3	–	–	–	1	1	1	–	–
200000 i więcej	4	–	–	–	1	–	2	1	–
and more									

TABL. 4 (41). RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R.
 Stan w dniu 31 grudnia
 COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

	OGÓŁEM		TOTAL		
OGÓŁEM.....	2855	90	451	39	TOTAL
W tym kobiety	772	22	98	9	Of which women
	WEDŁUG WIEKU		BY AGE		
18–29 lat	131	4	11	–	18–29 years
30–39	459	21	53	5	30–39
40–49	741	27	92	10	40–49
50–59	853	12	156	10	50–59
60 lat i więcej	671	26	139	14	60 and more

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4 (41). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2018 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL GOVERNMENT UNITS IN 2018 (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe	1081	79	344	36	Tertiary
Policealne i średnie	1144	8	95	3	Post-secondary and secondary
Zasadnicze zawodowe	587	2	12	–	Basic vocational
Gimnazjalne i podstawowe	43	1	–	–	Lower secondary and primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW^b BY OCCUPATIONAL GROUPS^b

Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	194	50	185	27	Managers
Specjaliści	645	26	138	9	Professionals
Technicy i inny średni personel	387	2	27	2	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	253	8	37	1	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy	386	1	28	–	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	377	1	18	–	Skilled agricultural, forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	268	2	11	–	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	164	–	3	–	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy wykonujący prace proste	93	–	–	–	Elementary occupations
Siły zbrojne	9	–	1	–	Armed forces occupations

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 80; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. b See general notes, item 3 on page 80; in the division by occupational groups data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by occupation performed before taking retirement or other pension.

TABL. 5 (42). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT AND WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC
ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE AVERAGE PAID EMPLOYMENT					
OGÓŁEM	29539	28841	29163	28380	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	10400	9783	9543	8700	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	19058	18979	19541	19602	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	12814	12640	13118	13298	gminas and cities with powiat status
powiaty	4308	4551	4604	4624	powiats
województwo	1936	1788	1819	1680	voivodship
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO^a w zł AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a in PLN					
OGÓŁEM	3837,89	4500,07	4940,94	5352,16	TOTAL
w tym:					of which:
Administracja państwowa	4118,08	4624,74	5191,34	5638,29	State administration
Administracja samorządu terytorialnego	3674,52	4426,21	4809,22	5217,09	Local government administration
gminy i miasta na prawach powiatu	3752,55	4579,20	4938,06	5341,23	gminas and cities with powiat status
powiaty	3267,39	3871,56	4255,13	4578,68	powiats
województwo	4063,97	4756,79	5283,23	5992,95	voivodship

a Patrz uwagi ogólne działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych”, ust. 3 na str. 158.

a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 158.

DZIAŁ IV BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

CHAPTER IV PUBLIC SAFETY. JUSTICE

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane z zakresu działania Policji, sądownictwa oraz straży pożarnej.

2. Dane o przestępstwach stwierdzonych oraz o skazanych przez sądy podano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 września 1998 r. (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1950), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 października 1999 r. (ustawa z dnia 10 września 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1958, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

3. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym – jest to przestępstwo skarbowe.

Przestępstwo stwierdzone w zakończonym postępowaniu przygotowawczym, w którym ustalono przynajmniej jednego podejrzanego, jest to **przestępstwo wykryte**.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

U w a g a. Do 2012 r. prezentowane dane zawierały informacje o przestępstwach stwierdzonych przez Policję, jak również stwierdzonych w śledztwach własnych prowadzonych w prokuraturach. Od 2013 r. dane dotyczą spraw prowadzonych przez Policję lub powierzonych przez prokuratora w całości do prowadzenia przez Policję.

Od 2014 r. dane o przestępstwach stwierdzonych nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

General notes

1. The chapter presents data concerning the activity of the Police, courts of law and fire department.

2. Data concerning ascertained crimes as well as adults convicted are given according to the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1st September 1998 (the Law dated 6th June 1997, uniform text Journal of Laws 2019 item 1950), the Penal Fiscal Code valid since 17th October 1999 (the Law dated 10th September 1999, uniform text Journal of Laws 2018 item 1958, with later amendments) or other specific laws.

3. An ascertained crime is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. Under the Criminal Code of 1997 crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation, under the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

An ascertained crime in completed preparatory proceeding, in which at least one suspect was found is a **detected crime**.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information system.

N o t e. Until 2012 presented data contained information on crimes ascertained by the Police, as well as ascertained in investigations conducted by the prosecutor's offices. Since 2013 data concern cases conducted by the Police or entrusted by the prosecutor entirely to the Police conduction.

Since 2014 data on ascertained crimes do not include punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

4. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

5. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

Sądy apelacyjne rozpatrują sprawy odwoławcze od orzeczeń wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Do sądu apelacyjnego wpływają sprawy z kilku sądów okręgowych (od 2 do 6), objętych obszarem jego właściwości.

Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

6. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia (w Sądzie Najwyższym – do rozstrzygnięcia) jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończonych w latach poprzednich.

7. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:
 - a) zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,

4. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

5. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings. Appeal, regional and district courts function within the framework of the organisational structure of common courts.

Appeal courts consider cases in which the verdicts issued by regional courts of first instance are appealed. An appeal court considers cases from several regional courts (from 2 to 6) within its jurisdiction.

Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

6. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or an order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases (in the Supreme Court – cases waiting for decision) is the sum of all unresolved cases from previous years and cases that were brought in the given year.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

7. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and guardianship law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:
 - a) prevention and counteraction the demoralisation of persons under the age of 18,

- b) postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu w wieku 13–16 lat,
 - c) wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem (pkt 3a i 3b) wynika z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969).

Zmiany dokonane w ustawie, które weszły w życie z dniem 2 stycznia 2014 r. zniósły dwuetapową procedurę postępowania sądów wobec nieletnich. Zgodnie z obowiązującą jednoetapową procedurą sąd prowadzi postępowanie i orzeka w sprawach, w których zachodzi podejrzenie demoralizacji lub popełnienia czynu karalnego przez nieletniego.

8. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

9. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych – wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

10. Pożary są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Miejsce zagrożenia są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia.

Alarmy fałszywe są to wezwania do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

11. Podziału pożarów według rodzaju obiektu, miejscowych zagrożeń według rodzaju stwarzanego przez nie zagrożenia oraz przypuszczalnych przyczyn pożarów dokonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. poz. 1319).

- b) proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons aged 13–16,
 - c) execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;
- 4) compulsory treatment of drug addicts;
5) supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.

Court proceedings against juveniles (points 3a and 3b) are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969).

Amendments to the law entered into force as of 2nd January 2014 abolished the two-stage court proceedings against juveniles. According to the valid single-stage procedure the court conducts the proceedings and adjudges of cases in which occur suspicion of demoralization or commitment punishable act by a juvenile.

8. Adult convicts are persons who at the time of committing crime were at least 17 years old.

9. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day.

Registry cases are held in the commercial departments of district courts and in the National Court Register (registers' courts).

10. Fires are out-of-control burning processes in places not suitable for this.

Local threats are events different from fires being a result of civilization development and laws of nature, creating threat to life, environment or property.

False alarms are calls for incidents which actually have not occurred or have occurred but rescue action was not needed.

11. Division of fires by type of object, local threats by type of threat created by them and presumed causes of fires was completed in accordance with the decree of the Minister of the Interior and Administration, dated 3rd July 2017, on rules of organisation of the national system of rescue and fire extinguishing (Journal of Laws item 1319).

TABL. 1 (43). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	94302	69300	82410	74697	T O T A L
w tym w miastach.....	73186	49957	61077	54414	of which in urban areas
w tym:					of which:
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk.....	2303	1191	1362	1190	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					of which:
zabójstwo – art. 148 kk.....	42	40	23	29	homicide – Art. 148 Criminal Code
uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk.....	1128	650	804	673	damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code
udział w bóje lub pobiciu – art. 158 i 159 kk.....	878	366	327	322	participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk.....	9391	6119	5763	5348	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a kk.....	8202	4722	3965	3644	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk.....	3771	2090	1980	1882	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk.....	531	247	370	780	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
w tym zgwałcenie – art. 197 kk.....	331	81	126	93	of which rape – Art. 197 Criminal Code
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk.....	2620	2038	2043	4499	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk.....	1429	1232	1265	1177	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk.....	1195	227	311	279	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	2838	2790	2612	6233	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					of which:
naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk.....	504	532	423	408	battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code
wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk.....	522	341	332 ^c	295	exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code
znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk.....	1249	1051	886	812	insulting a public official or belittling or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
przestępstwa korupcyjne – art. 228–231, 250a, 296a i 296b kk.....	566	800	938	4679	corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2015 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2015 excluding punishable acts committed by juveniles. b Including Art. 250a (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity” of the Criminal Code. c Data have been changes in relations to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 1 (43). **PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)**
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1782	1409	1505	1274	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	337	581	290	289	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk ^d	5604	4180	11024	4903	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code ^d
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk ^e	50674	34866	32375	28944	Against property – Art. 278–295 Criminal Code ^e
w tym:					of which:
kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^f kk	17728	10823	7755	7087	property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^f Criminal Code
w tym kradzież samochodu.....	1032	566	338	316	of which automobile theft
krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk.....	306	143	118	101	wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^g	9770	5754	3948	4190	burglary – Art. 279 Criminal Code ^g
rozbój – art. 280 kk.....	2213	520	437	309	robbery – Art. 280 Criminal Code
kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	117	118	91	102	theft with assault – Art. 281 Criminal Code
wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk..	1553	60	38	43	criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
oszustwo – art. 286 i 287 kk	9189	11712	14895	12541	fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk ^h	825	1150	373	295	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code ^h
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk..	970	1031	670	560	Against money and securities trading – Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2137)	133	1008	45	27	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2018 item 2137)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1231)	557	2358	8933	541	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2019 item 1231)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy: z dnia 24 kwietnia 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 lipca 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 852)	7211	5938	10265	9057	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24th April 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and law dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2019 item 852)
Przestępstwa skarbowe – kks	159	139	116	133	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
w tym akcyza.....	31	28	43	64	of which excise

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2015 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. d Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). e Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). f Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. h Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Ź r ó d ō : dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2015 excluding punishable acts committed by juveniles. d Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). e Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). f Exclusively in regard to automobile theft by burglary. g Excluding automobile theft by burglary. h Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

S o u r c e : data of the National Police Headquarters.

TABL. 2 (44). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN CRIMES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %		in %		
O G Ó Ł E M	66,1	67,1	79,4	79,4	T O T A L
w tym przestępstw ^b :					of which of crimes ^b :
Przeciwko życiu i zdrowiu	84,1	77,7	82,7	80,3	Against life and health
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji	98,8	98,1	98,4	98,3	Against public safety and safety in transport
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,8	83,2	84,0	86,1	Against freedom, freedom of conscience and religion
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	90,1	81,8	82,4	92,8	Against sexual freedom and morals
Przeciwko rodzinie i opiece	100,0	98,7	99,3	99,7	Against the family and guardianship
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej ..	98,9	73,6	79,4	69,2	Against good name and personal integrity
Przeciwko mieniu	43,2	46,2	58,1	56,8	Against property

a W 2010 r. łącznie z przestępstwami stwierdzonymi przez prokuraturę; od 2015 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a In 2010 including crimes ascertained by prosecutor's office; since 2015 excluding punishable acts committed by juveniles. b See Criminal Code articles table 1 on page 89.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 3 (45). **W P Ł Y W S P R A W D O S Á D Ó W P O W S Z E C H N Y C H**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	821621	803113	874626	797107	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	31162	25049	25514	24334	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	48553	47109	34952	34092	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	80097	79567	78415	69351	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	483297	511151	593362	578126	Civil
w tym wieczysto-księgowę ^b	269359	307611	380549	385097	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	94060	99458	97306	45162	Family
Z zakresu prawa pracy	5266	4333	3306	3360	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych ..	1886	3055	2321	2376	Related to social security law
Gospodarcze ^c	33557	33391	39450	40306	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	53744	57591	57922	58380	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	517	680	564	578	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	19975	18651	19623	18597	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	20973	24273	25487	25120	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	850	832	787	605	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych ..	7628	8188	6155	8000	Related to social security law
Gospodarcze	3501	4967	5306	5480	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4 (46). **WPLYW SPRAW DO SĄDÓW POWSZECHNYCH W 2018 R.**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts			SPECIFICATION
		krakowski	nowosądecki	tarnowski	
SĄDY REJONOWE – sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS – courts of first instance					
O G Ó Ł E M	797107	538618	148226	110263	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	24334	14572	5732	4030	Criminal with bills of indictment
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie	34092	20797	4882	8413	Concerning petty offences with motions for punishment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	69351	44514	10933	13904	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne	578126	394322	113696	70108	Civil
w tym wieczysto-księgowe ^b	385097	259761	81743	43593	of which involving real estate registry ^b
Rodzinne	45162	30817	7623	6722	Family
Z zakresu prawa pracy	3360	2337	435	588	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	2376	1593	461	322	Related to social security law
Gospodarcze ^c	40306	29666	4464	6176	Commercial law ^c
SĄDY OKRĘGOWE – sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS – courts of first instance and appeal					
O G Ó Ł E M	58380	40988	9212	8180	T O T A L
w tym sprawy:					of which cases:
Karne z aktami oskarżenia	578	435	70	73	Criminal with bills of indictment
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a	18597	12156	2390	4051	Other criminal and concerning petty offences ^a
Cywilne ^{cd}	25120	17799	4332	2989	Civil ^{cd}
Z zakresu prawa pracy	605	447	71	87	Labour law
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	8000	4671	2349	980	Related to social security law
Gospodarcze	5480	5480	x	x	Commercial law

a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. b Łącznie ze zbiorami dokumentów. c Bez spraw rejestrowych. d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. b Including collections of documents. c Excluding registry cases. d Including family cases (i.a., divorce).

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5 (47). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	26064	18364	16354	16833	T O T A L
w tym mężczyźni	23937	16452	14716	15143	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	2449	2258	2230	2182	Against life and health
w tym:					of which:
zabójstwo	33	31	15	10	homicide
uszczerbek na zdrowiu, udział w bóje lub pobiciu	1181	833	701	771	damage to health, participation in violence or assault

a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89.

a See Criminal Code articles, see table 1 on page 89.

TABL. 5 (47). **DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO (dok.)**
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	8030	4689	4280	3813	Against safety in transport
w tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	7394	4166	3281	2902	of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajności	832	712	680	604	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
w tym zgwałcenie	34	51	43	47	of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	2122	1542	1187	2918	Against the family and guardianship
w tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	1059	925	823	781	of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	7447	5450	4661	4209	Against property
w tym:					of which:
kradzież rzeczy	2317	1410	1255	1017	property theft
kradzież z włamaniem	831	691	546	541	burglary
rozbój	440	283	258	203	robbery

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6 (48). **ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE**
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	25494	18108	14943	14675	T O T A L
O rozwód	5529	6096	5849	5832	By divorce
O separację	559	347	316	242	By separation
O alimenty	7515	5590	4646	4483	By alimony
Nieletnich ^a :					Concerning juveniles ^a :
w postępowaniu wyjaśniającym w związku z:					in investigation proceedings involving:
demoralizacją	2608	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	5187	x	x	x	punishable acts
na posiedzeniu lub rozprawie w związku z:					at session or hearing involving:
demoralizacją	1407	x	x	x	demoralization
czynami karalnymi	2689	x	x	x	punishable acts
w postępowaniu w sprawach, w których zachodzi podejrzenie:					in investigation of case in which occur suspicion of:
demoralizacji	x	3077	2348	2355	demoralization
popelnienia czynu karalnego	x	2998	1784	1763	committing punishable act

a Dane dotyczą osób; od 2015 r. zmienia się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 87.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; since 2015 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 7 on page 87.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 7 (49). **SPRAWY RODZINNE ZAŁATWIONE W 2018 R.**
FAMILY CASES RESOLVED IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Okręgi Districts			SPECIFICATION
		krakowski	nowosą- decki	tarnowski	
O G Ó Ł E M	14675	9846	2589	2240	T O T A L
O rozwód	5832	3947	1068	817	By divorce
O separację	242	126	73	43	By separation
O alimenty	4483	2914	796	773	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu w sprawach, w których zacho- dzi podejrzenie:					Concerning juveniles ^a in investiga- tion of case in which occur suspicion of:
demoralizacji	2355	1682	338	335	demoralization
popelnienia czynu karalnego	1763	1177	314	272	committing punishable act

a Dane dotyczą osób; od 2015 r. zmieniła się procedura postępowania sądów wobec nieletnich, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 87.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a Data relate to persons; since 2015 changed court proceedings against juveniles, see general notes, item 7 on page 87.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 8 (50). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM^a**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	11	6	6	6	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	6	4	4	3	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	44	46	47	47	Professional organisations of farmers ^b
Spółdzielnie	767	800	784	786	Cooperatives
Spółki jawne	3190	3484	3523	3570	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialno- ścią	13013	24043	27222	29986	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organi- zacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicz- nych Zakładów Opieki Zdrowotnej^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organisa- tions, Foundations and Independ- ent Public Health Care Facilities^c
Stowarzyszenia ^d	4873	6377	6686	6936	Associations ^d
Związki zawodowe	510	515	516	518	Trade unions
Izby gospodarcze	24	31	31	31	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	15090	30538	36119	38227	Total debtors

a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Krakowie.
b Prowadzące działalność gospodarczą. c W 2010 r. – „Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej”. d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

a The registry court conducting the Judicial Register in the voivodship is the District Court in Kraków. b Conducting economic activity. c In 2010 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organisations, Foundations and Public Health Care Facilities". d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABLE 9 (51). **ZAREJESTROWANA DZIAŁALNOŚĆ PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**
REGISTERED ACTIVITY OF THE STATE FIRE SERVICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LICZBA ZDARZEŃ	61594	45120	43844	40320	NUMBER OF EVENTS
Pożary	10483	12277	10994	9586	Fires
Miejskowe zagrożenia ^a	49441	30142	29145	26627	Local threats ^a
Alarmy fałszywe	1670	2701	3705	4107	False alarms
Pożary według rodzaju obiektu:					Fires by type of object:
Obiekty użyteczności publicznej ..	203	171	201	214	General purpose public buildings
Obiekty mieszkalne	1931	2032	2323	2242	Residential buildings
Obiekty produkcyjne	160	200	198	212	Manufacturing facilities
Obiekty magazynowe	76	66	84	52	Warehouse facilities
Środki transportu	665	644	728	732	Transport equipment
Lasy	115	335	114	231	Forests
Uprawy ^b	3429	5049	3944	2813	Crops ^b
Inne ^c	3904	3780	3402	3090	Others ^c
Miejskowe zagrożenia według wybranych rodzajów stwarza- nego przez nie zagrożenia:					Local threats by selected types of threat created by them:
Silne wiatry	1735	7069	6543	2621	Strong winds
Przybory wód	7262	96	419	680	Water rise
Opady śniegu	1761	794	265	103	Snow precipitation
Opady deszczu	23064	925	1699	1571	Rain precipitation
W komunikacji drogowej	6161	6386	7028	7159	In road transportation
Straty materialne ogółem ^d w tys. zł	458895	75154	143799	181988	Total of material losses ^d in thousand PLN
w tym budynki	93062	31792	74555	45726	of which buildings
Ratownicy ^e biorący udział w akcjach ratowniczych	413982	332218	337079	307462	Rescue personnel ^e participating in rescue operations
Wypadki ^f z ludźmi	3877	5133	5347	5313	Casualties ^f
w tym przy pożarach	265	342	279	264	of which during fires
ofiary śmiertelne	218	205	216	248	killed
ranni i poparzeni	3659	4928	5131	5065	injured and burn victims
w tym ratownicy ^e	40	51	33	43	of which rescue personnel ^e
Wybrane przypuszczalne przy- czyny pożarów:					Selected presumed fire causes:
Podpalenia	3991	5523	4266	3623	Arsons
Nieostrożność	2471	2332	1896	1687	Carelessness
Zły stan urządzeń: elektrycznych i mechanicznych .	482	393	405	392	Bad condition of devices: electric and mechanic
ogrzewczo-kominowych	348	200	278	230	heating-chimney/s
Samozapalenia	98	35	22	22	Self-setting fires
Wyładowania atmosferyczne	65	77	43	52	Statics

a Klęski żywiołowe, katastrofy, wypadki, awarie i inne zagrożenia życia i mienia. b Łącznie z budynkami inwentarskimi i gospodarczymi, maszynami rolniczymi. c Pożary np.: śmietników, wysypisk, kanałów wentylacyjnych, garaży wolnostojących, traw. d Według szacunków przeprowadzonych bezpośrednio po akcji ratowniczej, w cenach bieżących. e Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych. f Podczas akcji ratowniczych.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej [http://www.kgpsp.gov.pl; data dostępu 14 listopada 2019]

a Natural disasters, catastrophes, accidents, failures and other threats to life and property. b Including livestock and farm buildings, agricultural machinery. c For example fires of: the bins, dumps, ventilation channels, detached garages, grasses. d According to estimation conducted immediately after rescue operation, in current prices. e Of the State Fire Service and Volunteer Fire Services. f During rescue operations.

S o u r c e: data of the National Headquarters of the State Fire Service [http://www.kgpsp.gov.pl; date of access 14th November 2019]

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

CHAPTER V POPULATION

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:
 - 1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządzane są dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych;
 - 2) rejestrów Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały oraz czasowy (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
 - 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
 - 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

U w a g a. Dane o ludności (według stanu w dniu 30 czerwca i 31 grudnia) oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za lata 1999–2009 opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Bilans ludności jest opracowywany dla dwóch kategorii zamieszkania – według **krajowej** oraz **międzynarodowej definicji zamieszkania**. Różnica dotyczy kryteriów w zakresie migracji czasowych uwzględnianych w każdym z bilansów – w przypadku:

- 1) **krajowej definicji zamieszkania** – uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miejsca w kraju

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:
 - 1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent as well as temporary residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division;
 - 2) the registers of the Ministry of Digital Affairs on internal and international migration of population for permanent and temporary residence (since 2006 the source of these data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);
 - 3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;
 - 4) documentation of courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

N o t e. Data about population (as of 30th June and 31st December) as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 population etc.) for 1999–2009 were prepared assuming the number of population balanced on the basis of results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 of the Population and Housing Census 2011.

2. The balance of the population is being developed for the two categories of residence – according to **national and international definition of residence**. The difference concerns the criteria for the migration for temporary stay taken into account in each of the balance sheets – in the case of:

- 1) **national definition of residence** – includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to

a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności);

2) **międzynarodowej definicji zamieszkania (rezydenci)** – uwzględniane są długookresowe migracje czasowe zarówno wewnętrzne, jak i zagraniczne, tj. różnica między liczbą osób, które wyjechały z gminy na co najmniej 12 miesięcy do innego miejsca w kraju lub za granicę a liczbą osób przybyłych do gminy z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (imigranci bez karty stałego pobytu) na co najmniej 12 miesięcy. Do rezydentów gminy zalicza się zatem wszystkie osoby mieszkające lub zamierzające mieszkać na jej terenie nie krócej niż 1 rok. Rezydenci (ludność rezydująca) to kategoria stanu ludności opracowana na potrzeby statystyki międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii.

Prezentowane w dziale dane o ludności i w zakresie współczynników demograficznych opracowano zgodnie z krajową definicją zamieszkania – z wyjątkiem tabl. 28 i 29, które dotyczą rezydentów.

3. Przez **ludność w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni w wieku 45–64 lata i kobiety w wieku 45–59 lat. Przez **ludność w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się **ludność w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz **ludność w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

4. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- **małżeństwa** – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem, a jeśli mąż mieszkał na stałe za granicą – według miejsca zamieszkania żony w Polsce przed zawarciem związku małżeńskiego;

another place in the country and the number of persons who arrived in from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). For the population of the gmina therefore are not counted immigrants staying in Poland temporarily, but are counted Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of their period of their temporary presence/absence);

2) **international definition of residence (residents)** – includes long-term temporary migration both – internal and international, i.e. the difference between the number of persons who left gmina for at least 12 months to another place in the country or abroad and the number of people who arrived to the community from elsewhere in the country or from abroad (immigrants without residence card) for at least 12 months. For residents of gmina are therefore all persons included living or intending to live in the area of gmina for not less than 1 year. Residents (resident population) is the category of the state population developed for international statistics in accordance with Regulation of the European Parliament and of the Council (EU) No. 1260/2013 of 20th November 2013 on European statistics on demography.

Data presented in the chapter concerning population in terms of demographic rates are developed according to the national definition of residence – with the exception of tables 28 and 29, which relate to the residents.

3. The **working age population** refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. **Median age** of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- **marriages** – according to the husband's place of permanent residence before contracting of a marriage or by the wife's place of residence in Poland if her husband stayed permanently abroad before contracting of a marriage;

- separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia – według miejsca zamieszkania matki noworodka;
- zgony – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117 poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Institucja separacji została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 czerwca 1999 r. (Dz. U. Nr 52 poz. 532), od 16 lipca 1999 r. Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód z dwoma wyjątkami:

- małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa;
- na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Oprócz **separacji** orzeczonych w 2018 r. w województwie wystąpiło 12 przypadków **zniesienia separacji** – po 3 w podregionie: m. Kraków, oświęcimskim i tarnowskim, 2 w podregionie krakowskim i 1 w podregionie nowosądeckim.

- separations – according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used; in case of concerted petition of both persons – the husband's place of residence is used);
- divorces – according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used);
- births – according to the mother's place of residence;
- deaths – according to the place of residence of the deceased.

The data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24th July 1998 (Journal of Laws, No. 117 item 757) marriages subordinate to the internal law of the Church or the Religious Association are also registered in the civil status offices. Marriages contracted in this form are subordinate to the Polish law and induce the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

The religious marriages with civil law may be contracted in ten Churches and the Religious Association: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

The **institution of separation** is introduced according to the law dated 21st June 1999 (Journal of Laws No. 52 item 532), since 16th July 1999.

The separation induces similar consequences as the dissolution of a marriage by divorce with two exceptions:

- spouse living in separation cannot contract a marriage;
- on concerted demand of spouses the court adjudicates the annulment of separation.

Apart from **separations** adjudicated in 2018 in voivodship **12 annulments of separation** occurred – 3 in the subregion of the city of Kraków and 3 in Oświęcimski subregion and 3 in Tarnowski subregion, 2 in the Krakowski subregion and 1 in the Nowosądecki subregion.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie;
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności);
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Prognoza ludności do 2050 r. opracowana została w 2014 r. na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 grudnia 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym w dniu 1 stycznia 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15–49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15–19 and from the mothers in the age 50 and over – to the group 45–49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the average number of children who would be born by a woman during the course of her entire reproductive period (15–49 years old), assuming that in particular phases of this period she would give birth with an intensity observed during a given year, i.e. assuming that age specific fertility rates for this period are constant;
- **gross reproduction rate** refers to the average number of daughters who would be born by a woman, assuming that the woman during her reproductive age will give birth with a frequency which is characteristic for all women giving birth in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates);
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

6. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age of x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

7. Population projection until 2050 was calculated in 2014 on the basis of population number and structure as of 31st December 2013 (in administrative division valid as of 1st January 2014) as well as assumptions on fertility, mortality and international migration.

8. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

9. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

10. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 czerwca:

- do 2009 r. – zameldowanej na pobyt stały;
- od 2010 r. – faktycznie zamieszkałej.

8. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registrations for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

9. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

10. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30th June:

- to 2009 – registered for permanent residence;
- since 2010 – de facto population (population actually residing).

TABL. 1 (52). **ŁUDNOŚĆ^a**
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
STAN W DNIU 30 VI AS OF 30 VI					
O G Ó Ł E M w tys.	3331	3371	3386	3396	T O T A L in thousands
mężczyźni	1617	1635	1643	1648	males
kobiety	1714	1735	1743	1747	females
Miasta	1642	1637	1638	1639	Urban areas
Wieś	1689	1734	1748	1757	Rural areas
STAN W DNIU 31 XII AS OF 31 XII					
O G Ó Ł E M: w tysiącach	3337	3373	3391	3401	T O T A L: in thousands
na 1 km²	220	222	223	224	per 1 km²
w miastach w % ludności ogółem	49,2	48,5	48,3	48,2	in urban areas in % of total population
mężczyźni w tys.	1619	1637	1646	1651	males in thousands
kobiety: w tysiącach	1717	1736	1745	1750	females: in thousands
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta w tys.	1642	1635	1638	1639	Urban areas in thousands
Wieś w tys.	1695	1738	1754	1762	Rural areas in thousands

a Na podstawie bilansów; z uwzględnieniem wyników NSP 2011.

a Based on balances; considering results of the Population and Housing Census 2011.

TABL. 2 (53). **ŁUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3336699	3372618	3391380	3400577	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	663462	638551	642456	645203	Pre-working age
mężczyźni	339555	327525	329841	331435	males
kobiety	323907	311026	312615	313768	females
Miasta	279009	273885	279724	282468	Urban areas
mężczyźni	142770	140756	143752	145128	males
kobiety	136239	133129	135972	137340	females
Wieś	384453	364666	362732	362735	Rural areas
mężczyźni	196785	186769	186089	186307	males
kobiety	187668	177897	176643	176428	females
W wieku produkcyjnym	2122614	2106080	2085978	2075196	Working age
mężczyźni	1105301	1106388	1097817	1093077	males
kobiety	1017313	999692	988161	982119	females
Miasta	1063768	1012657	989493	978480	Urban areas
mężczyźni	542186	523264	513151	508222	males
kobiety	521582	489393	476342	470258	females
Wieś	1058846	1093423	1096485	1096716	Rural areas
mężczyźni	563115	583124	584666	584855	males
kobiety	495731	510299	511819	511861	females

TABL. 2 (53). **LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
W wieku poprodukcyjnym	550623	627987	662946	680178	Post-working age
mężczyźni	174547	202794	218328	226118	males
kobiety	376076	425193	444618	454060	females
Miasta	299143	348359	368633	377793	Urban areas
mężczyźni	92277	109618	118110	122215	males
kobiety	206866	238741	250523	255578	females
Wieś	251480	279628	294313	302385	Rural areas
mężczyźni	82270	93176	100218	103903	males
kobiety	169210	186452	194095	198482	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	57	60	63	64	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	47	48	50	51	Males
Kobiety	69	74	77	78	Females

TABL. 3 (54). **LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU**

Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION BY SEX AND AGE

As of 31st December

W I E K A G E	2010	2015	2017	2018					
				ogółem grand total	w tym mężczyźni of which males	miasta urban areas		wieś rural areas	
						razem total	w tym mężczyźni of which males	razem total	w tym mężczyźni of which males
O G Ó Ł E M ... TOTAL	3336699	3372618	3391380	3400577	1650630	1638741	775565	1761836	875065
0–2 lata.....	116099	103653	109618	112712	58237	53604	27587	59108	30650
3–6	136858	150381	142396	141175	72736	63322	32730	77853	40006
7–12	208104	208628	221523	224620	115106	96335	49495	128285	65611
13–15	116213	103351	98522	98933	50787	40718	20927	58215	29860
16–18	132179	110166	106190	103669	52982	43331	22039	60338	30943
19–24	311236	261528	239969	231153	117858	91611	46711	139542	71147
25–29	285396	260405	249049	241858	122304	105607	52327	136251	69977
30–34	271127	289359	285925	278642	139954	141237	69432	137405	70522
35–39	239987	270986	277805	284031	142520	145453	72421	138578	70099
40–44	211860	238361	253255	260028	130478	128801	63925	131227	66553
45–49	213833	209284	216517	222070	110877	104041	51117	118029	59760
50–54	235692	209809	205325	204365	102130	93250	45221	111115	56909
55–59	223775	228153	218865	212492	103892	101259	47039	111233	56853
60–64	181313	213458	218366	220314	104651	117353	52379	102961	52272
65–69	118782	168543	183834	189296	85389	105617	45346	83679	40043
70–74	119307	107105	123947	133974	56786	76534	31518	57440	25268
75–79	101116	101905	94487	92344	36047	50714	19543	41630	16504
80–84	69281	76963	78429	79257	27718	42321	14723	36936	12995
85–89	33967	43130	47463	48432	14840	26102	8115	22330	6725
90–94	8271	14882	16549	17364	4536	9352	2506	8012	2030
95–99	2004	2177	2965	3459	738	1887	418	1572	320
100 lat i więcej and more	299	391	381	389	64	292	46	97	18

TABL. 4 (55). **MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH**
Stan w dniu 31 grudnia
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31st December

GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	60	1641920	49,2
TOTAL	2015	61	1634901	48,5
	2017	61	1637850	48,3
	2018	61	1638741	48,2
Poniżej 2000		2	3325	0,1
Below				
2000– 4999		17	59622	1,8
5000– 9999		14	98498	2,9
10000– 19999		15	216316	6,4
20000– 49999		10	296953	8,7
50000– 99999		1	83896	2,5
100000–199999		1	109062	3,2
200000 i więcej		1	771069	22,6
and more				

TABL. 5 (56). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 grudnia
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31st December

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION		Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM	2010	168	1694779	50,8
TOTAL	2015	168	1737717	51,5
	2017	168	1753530	51,7
	2018	168	1761836	51,8
Poniżej 2000		1	1489	0,0
Below				
2000–4999		18	70004	2,1
5000–6999		32	198139	5,8
7000–9999		46	388110	11,4
10000 i więcej		71	1104094	32,5
and more				

a Wiejskie i miejsko-wiejskie.

a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6 (57). **MEDIANA WIEKU LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE OF POPULATION BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	36,8	38,6	39,3	39,7	TOTAL
mężczyźni	35,3	37,2	38,0	38,3	males
kobiety	38,5	40,1	40,8	41,1	females
Miasta	38,6	40,4	41,1	41,4	Urban areas
mężczyźni	36,6	38,5	39,2	39,6	males
kobiety	41,0	42,4	43,0	43,3	females
Wieś	35,1	36,9	37,6	38,0	Rural areas
mężczyźni	34,1	36,0	36,7	37,0	males
kobiety	36,2	37,9	38,6	39,0	females

TABL. 7 (58). **RUCH NATURALNY LUDNOŚCI**
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa Marriages		Separa- cje Separations	Rozwody Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost natural- ny Natural increase
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religious ^a				ogółem total	w tym niemo- włąt of which infants	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	20381	15275	222	3621	37049	29633	168	7416
TOTAL	2015	17457	12608	173	4780	34721	31384	96	3337
	2017	18305	13114	151	4330	38161	31852	142	6309
	2018	18450	13207	98	4387	37864	32467	109	5397
Miasta.....	2010	9517	6493	141	2519	17057	14914	72	2143
Urban areas	2015	8153	5309	106	3232	16248	16166	44	82
	2017	8735	5554	88	2808	18187	16447	59	1740
	2018	8742	5539	56	2929	17859	16690	47	1169
Wieś	2010	10864	8782	81	1102	19992	14719	96	5273
Rural areas	2015	9304	7299	67	1548	18473	15218	52	3255
	2017	9570	7560	63	1522	19974	15405	83	4569
	2018	9708	7668	42	1458	20005	15777	62	4228

NA 1000 LUDNOŚCI^b PER 1000 POPULATION^b

OGÓŁEM	2010	6,1	4,6	0,7	1,1	11,1	8,9	4,5	2,2
TOTAL	2015	5,2	3,7	0,5	1,4	10,3	9,3	2,8	1,0
	2017	5,4	3,9	0,4	1,3	11,3	9,4	3,7	1,9
	2018	5,4	3,9	0,3	1,3	11,2	9,6	2,9	1,6
Miasta.....	2010	5,8	4,0	0,9	1,5	10,4	9,1	4,2	1,3
Urban areas	2015	5,0	3,2	0,6	2,0	9,9	9,9	2,7	0,1
	2017	5,3	3,4	0,5	1,7	11,1	10,0	3,2	1,1
	2018	5,3	3,4	0,3	1,8	10,9	10,2	2,6	0,7
Wieś	2010	6,4	5,2	0,5	0,7	11,8	8,7	4,8	3,1
Rural areas	2015	5,4	4,2	0,4	0,9	10,7	8,8	2,8	1,9
	2017	5,5	4,3	0,4	0,9	11,4	8,8	4,2	2,6
	2018	5,5	4,4	0,2	0,8	11,4	9,0	3,1	2,4

a Ze skutkami cywilnymi. b W przypadku separacji – na 10 tys. ludności, zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

a With civil law consequences. b In case of: separations – data are presented per 10 thousand population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 9 (60). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (cd.)**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2018 BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES
 (cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
O G Ó Ł E M (dok.) TOTAL (cont.)									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	13207	122	4126	6353	1803	484	211	59	49
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	19	11	8	–	–	–	–	–	–
Under 20 years									
20–24	1889	70	1474	324	17	3	1	–	–
25–29	6711	35	2277	4040	326	33	–	–	–
30–34	3122	4	318	1694	972	117	16	1	–
35–39	940	2	41	250	404	209	34	–	–
40–49	363	–	8	42	81	110	116	6	–
50–59	89	–	–	2	2	11	40	31	3
60 lat i więcej	74	–	–	1	1	1	4	21	46
and more									
MIASTA URBAN AREAS									
R A Z E M	8742	63	1538	3753	1825	698	535	182	148
TOTAL									
19 lat i mniej	13	7	4	–	–	1	1	–	–
Under 20 years									
20–24	716	44	506	139	21	5	1	–	–
25–29	3338	10	821	2189	277	38	3	–	–
30–34	2354	1	152	1136	906	131	26	1	1
35–39	1081	1	41	226	443	287	83	–	–
40–49	731	–	11	53	159	203	271	29	5
50–59	246	–	1	8	16	28	116	63	14
60 lat i więcej	263	–	2	2	3	5	34	89	128
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	5539	17	1101	2924	1047	290	110	21	29
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	1	–	1	–	–	–	–	–	–
Under 20 years									
20–24	469	12	348	101	5	2	1	–	–
25–29	2634	4	636	1793	181	20	–	–	–
30–34	1606	–	88	870	573	66	8	1	–
35–39	542	1	22	136	234	131	18	–	–
40–49	206	–	6	22	53	64	56	5	–
50–59	40	–	–	1	–	7	23	8	1
60 lat i więcej	41	–	–	1	1	–	4	7	28
and more									

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 9 (60). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2018 BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES
(cont.)

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							
		19 lat i mniej under 20 years	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	60 lat i więcej and more
WIEŚ RURAL AREAS									
R A Z E M.....	9708	227	3598	3970	1051	381	324	109	48
TOTAL									
19 lat i mniej..... Under 20 years	37	25	12	–	–	–	–	–	–
20–24.....	1779	134	1367	259	17	2	–	–	–
25–29.....	4693	60	1903	2508	199	20	3	–	–
30–34.....	1899	7	280	996	508	89	19	–	–
35–39.....	634	1	27	161	255	144	45	1	–
40–49.....	425	–	8	40	65	113	187	12	–
50–59.....	155	–	1	6	7	11	61	61	8
60 lat i więcej..... and more	86	–	–	–	–	2	9	35	40
W tym małżeństwa wyznaniowe^a.....	7668	105	3025	3429	756	194	101	38	20
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej..... Under 20 years	18	11	7	–	–	–	–	–	–
20–24.....	1420	58	1126	223	12	1	–	–	–
25–29.....	4077	31	1641	2247	145	13	–	–	–
30–34.....	1516	4	230	824	399	51	8	–	–
35–39.....	398	1	19	114	170	78	16	–	–
40–49.....	157	–	2	20	28	46	60	1	–
50–59.....	49	–	–	1	2	4	17	23	2
60 lat i więcej..... and more	33	–	–	–	–	1	–	14	18

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 10 (61). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU
CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2018 BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF
BRIDEGROOMS AND BRIDES

POPZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Popzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzone divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM.....	18450	16648	250	1552
GRAND TOTAL				
Kawalerowie..... Single	16717	15858	86	773
Wdowcy..... Widowers	195	49	78	68
Rozwiedzeni..... Divorced	1538	741	86	711

TABL. 10 (61). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE W 2018 R. WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW (dok.)**
MARRIAGES CONTRACTED IN 2018 BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES (cont.)

POPRZEDNI STAN CYWILNY MĘŻCZYŃ PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwidzione divorced
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM TOTAL	8742	7633	130	979
Kawalerowie Single	7589	7090	35	464
Wdowcy Widowers	125	33	46	46
Rozwidzeni Divorced	1028	510	49	469
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM TOTAL	9708	9015	120	573
Kawalerowie Single	9128	8768	51	309
Wdowcy Widowers	70	16	32	22
Rozwidzeni Divorced	510	231	37	242

TABL. 11 (62). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS		Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM TOTAL	2010	15275	6493	8782
	2015	12608	5309	7299
	2017	13114	5554	7560
	2018	13207	5539	7668
Kościół Katolicki		13165	5512	7653
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		14	7	7
Kościół Ewangelicko-Augsburski		8	7	1
Kościół Ewangelicko-Reformowany		1	1	–
Kościół Chrześcijan Baptystów		1	1	–
Kościół Polskokatolicki		8	3	5
Kościół Starokatolicki Mariawitów		1	1	–
Kościół Zielonoświątkowy		9	7	2

a Ze skutkami cywilnymi.

a With civil law consequences.

TABL. 13 (64). **ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNICH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE**
DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	3621	4780	4330	4387	T O T A L
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1523	2037	1771	1816	Marriages without children
Z dziećmi	2098	2743	2559	2571	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	1385	1742	1558	1529	1
2	578	839	827	870	2
3	108	130	142	144	3
4 i więcej	27	32	32	28	4 and more
MIASTA	2519	3232	2808	2929	URBAN AREAS
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	1115	1492	1240	1271	Marriages without children
Z dziećmi	1404	1740	1568	1658	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	957	1144	982	1011	1
2	369	518	499	552	2
3	62	68	72	79	3
4 i więcej	16	10	15	16	4 and more
WIEŚ	1102	1548	1522	1458	RURAL AREAS
rozwoody małżeństw:					divorces:
Bez dzieci	408	545	531	545	Marriages without children
Z dziećmi	694	1003	991	913	Marriages with children
o liczbie dzieci:					by number of children:
1	428	598	576	518	1
2	209	321	328	318	2
3	46	62	70	65	3
4 i więcej	11	22	17	12	4 and more

a Poniżej 18 lat.

a Below the age of 18.

TABL. 14 (65). **URODZENIA**
BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	37049	34721	38161	37864	17859	20005	Live births
chłopcy	19228	17909	19725	19611	9227	10384	males
dziewczęta	17821	16812	18436	18253	8632	9621	females
Małżeńskie	33082	29904	33030	32084	14299	17785	Marital
chłopcy	17177	15470	16971	16583	7382	9201	males
dziewczęta	15905	14434	16059	15501	6917	8584	females
Pozamałżeńskie	3967	4817	5131	5780	3560	2220	Extramarital
chłopcy	2051	2439	2754	3028	1845	1183	males
dziewczęta	1916	2378	2377	2752	1715	1037	females
Urodzenia martwe	159	113	99	87	44	43	Stillbirths
chłopcy	88	.	.	47	26	21	males
dziewczęta	71	.	.	40	18	22	females

a Dane w zakresie urodzeń martwych oraz podziału na urodzenia małżeńskie i pozamałżeńskie zostały oszacowane, ze względu na zmianę Rozporządzenia Ministerstwa Zdrowia (Dz. U. 2015 poz. 171).

a Data on stillbirths and on births divided into marital and extramarital were estimated, due to the change of the Decree of the Ministry of Health (Journal of Laws 2015 item 171).

TABL. 15 (66). **URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA^{ab} ORAZ WIEKU MATKI**
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER OF A CHILD^{ab} AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order of a child					
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2010	37049	17749	13050	4256	1233	417	344
TOTAL	2015	34721	15817	13092	4284	1017	281	217
	2016	36331	16124	13838	4610	1180	353	27
	2017	38161	16185	14925	5245	1292	339	174
19 lat i mniej..... Under 20 years		615	564	49	1	–	–	–
20–24		4839	3424	1215	170	28	2	–
25–29		12865	6828	4782	1055	171	23	6
30–34		13081	4038	6254	2164	458	119	48
35–39		5699	1152	2322	1555	482	118	70
40–44		1014	171	293	289	146	71	44
45 lat i więcej		48	8	10	11	7	6	6
and more								

W ODSETKACH IN PERCENT

OGÓŁEM	2010	100,0	47,9	35,2	11,5	3,3	1,1	1,0
TOTAL	2015	100,0	45,6	37,7	12,3	2,9	0,8	0,6
	2016	100,0	44,4	38,1	12,7	3,2	1,0	0,6
	2017	100,0	42,4	39,1	13,7	3,4	0,9	0,5
19 lat i mniej..... Under 20 years		100,0	91,7	8,0	0,2	–	–	–
20–24		100,0	70,8	25,1	3,5	0,6	0,0	–
25–29		100,0	53,1	37,2	8,2	1,3	0,2	0,0
30–34		100,0	30,9	47,8	16,5	3,5	0,9	0,4
35–39		100,0	20,2	40,7	27,3	8,5	2,1	1,2
40–44		100,0	16,9	28,9	28,5	14,4	7,0	4,3
45 lat i więcej		100,0	16,7	20,8	22,9	14,6	12,5	12,5
and more								

a W podziale według kolejności urodzenia dziecka nie uwzględniono urodzeń o nieustalonej kolejności urodzenia. b W 2018 r. brak informacji o urodzeniach żywych według kolejności urodzenia w związku ze zmianą kart urodzeń wprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia.

a Data on the number of births by order exclude cases in which birth order is unknown. b In 2018 lack of information about live births by birth order due to new birth certificate templates introduced by the Ministry of Health.

TABL. 16 (67). **PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓLCZYNNIKI REPRODUKCJI LUDNOŚCI**
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15–49^{ab}	43,8	41,7	46,2	46,1	45,8	46,3
15–19 ^a	10,9	8,8	7,1	7,4	7,3	7,5
20–24.....	52,3	43,1	47,5	45,4	38,7	49,9
25–29.....	97,7	90,4	102,7	104,3	98,0	109,5
30–34.....	78,1	80,4	91,3	92,3	94,8	89,7
35–39.....	34,6	35,7	41,7	42,9	44,2	41,5
40–44.....	7,1	7,5	8,1	8,7	9,0	8,4
45–49 ^b	0,3	0,4	0,5	0,4	0,3	0,5
Współczynniki: Rates:						
Dziętności ogólnej..... Total fertility	1,396	1,320	1,486	1,499	1,449	1,529
Reprodukcji brutto..... Gross reproduction	0,672	0,639	0,718	0,723	0,701	0,735
Dynamiki demograficznej..... Demographic dynamics	1,250	1,106	1,198	1,166	1,070	1,268

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17 (68). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fe- males	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH
 IN ABSOLUTE NUMBERS

O GÓŁEM	29633	15305	14328	14914	7597	7317	14719	7708	7011
TOTAL									
2010	31384	16047	15337	16166	8033	8133	15218	8014	7204
2015	31852	16249	15603	16447	8191	8256	15405	8058	7347
2017	32467	16713	15754	16690	8309	8381	15777	8404	7373
2018	32467	16713	15754	16690	8309	8381	15777	8404	7373
0 lat.....	109	67	42	47	32	15	62	35	27
1–4 lata.....	20	13	7	5	4	1	15	9	6
5–9.....	23	12	11	9	4	5	14	8	6
10–14.....	22	13	9	8	6	2	14	7	7
15–19.....	51	30	21	17	8	9	34	22	12
20–24.....	92	76	16	42	35	7	50	41	9
25–29.....	112	94	18	45	36	9	67	58	9
30–34.....	207	165	42	97	78	19	110	87	23
35–39.....	293	221	72	158	119	39	135	102	33
40–44.....	403	312	91	188	141	47	215	171	44
45–49.....	607	449	158	274	197	77	333	252	81
50–54.....	938	680	258	416	296	120	522	384	138
55–59.....	1661	1172	489	741	488	253	920	684	236
60–64.....	2640	1840	800	1378	910	468	1262	930	332
65–69.....	3233	2193	1040	1777	1115	662	1456	1078	378
70–74.....	3247	1965	1282	1777	1030	747	1470	935	535
75–79.....	3580	1936	1644	1883	989	894	1697	947	750
80–84.....	5167	2288	2879	2689	1171	1518	2478	1117	1361
85 lat i więcej..... and more	10062	3187	6875	5139	1650	3489	4923	1537	3386

TABL. 17 (68). **ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH (dok.)**
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED (cont.)

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total	Męż- czyźni Males	Kobiety Fe- males	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU
PER 100 THOUSAND POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP

OGÓŁEM 2010	890	947	836	908	977	846	871	918	825
TOTAL 2015	931	981	884	988	1037	943	878	931	825
2017	941	989	895	1004	1057	957	881	928	835
2018	956	1014	902	1019	1071	971	898	963	834
0 lat ^a	288	342	231	263	347	174	310	337	281
1–4 lata	14	18	10	7	12	3	19	23	16
5–9	12	12	12	11	9	13	13	15	12
10–14	13	15	11	11	16	6	14	14	14
15–19	29	34	25	24	22	26	33	42	24
20–24	46	75	16	53	86	18	42	67	15
25–29	46	76	15	41	67	16	49	83	14
30–34	73	116	30	67	110	26	79	123	34
35–39	104	157	52	110	166	54	98	147	49
40–44	157	242	71	148	224	74	165	259	69
45–49	277	410	144	268	391	148	285	425	140
50–54	458	665	252	444	653	248	470	674	255
55–59	770	1113	443	714	1016	454	823	1195	433
60–64	1204	1769	694	1170	1731	718	1243	1808	663
65–69	1733	2609	1015	1704	2489	1112	1771	2746	880
70–74	2518	3600	1724	2412	3390	1726	2658	3863	1721
75–79	3837	5341	2881	3703	5070	2853	3997	5656	2917
80–84	6570	8330	5625	6394	8028	5527	6771	8672	5738
85 lat i więcej	14740	16170	14160	13962	15248	13427	15651	17293	15004
and more									

a Na 100 tys. urodzeń żywych.

a Per 100 thousand live births.

TABL. 18 (69). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a**
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS		Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
		na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
OGÓŁEM 2010		890	947	836	908	871
TOTAL 2015		931	981	884	988	878
2016		910	973	850	950	872
2017		941	989	895	1004	881
w tym: of which:						
Choroby zakaźne i pasożytnicze		4	4	3	4	3
Infectious and parasitic diseases						

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 18 (69). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a (cd.)**
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a (cont.)

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Nowotwory	250	284	217	284	217
Neoplasms					
w tym nowotwory złośliwe	230	263	200	261	202
of which malignant neoplasms					
w tym:					
of which:					
nowotwór złośliwy żołądka	12	17	9	13	11
malignant neoplasm of stomach					
nowotwór złośliwy trzustki	12	12	11	13	10
malignant neoplasm of pancreas					
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca	48	68	29	56	41
malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung					
nowotwór złośliwy sutka u kobiet	30	–	30	34	25
malignant neoplasm of female breast					
nowotwór złośliwy szyjki macicy	8	–	8	10	6
malignant neoplasm of cervix uteri					
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	28	28	–	32	23
malignant neoplasm of prostate					
białaczka	7	8	6	8	6
leukemia					
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	18	18	18	17	19
Endocrine, nutritional and metabolic diseases					
w tym cukrzyca	17	17	17	16	18
of which diabetes mellitus					
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	6	11	1	6	6
Mental and behavioural disorders					
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów	12	12	12	14	10
Diseases of the nervous system and sense organs					
Choroby układu krążenia	442	409	472	475	410
Diseases of the circulatory system					
w tym:					
of which:					
choroba nadciśnieniowa	21	18	24	17	25
hypertensive diseases					
choroba niedokrwienna serca	166	184	150	178	156
ischaemic heart diseases					
w tym ostry zawał serca	27	33	21	27	26
of which acute myocardial infarction					
choroby naczyń mózgowych	67	62	72	67	67
cerebrovascular diseases					
miażdżycza	156	112	197	182	131
atherosclerosis					
Choroby układu oddechowego	61	70	53	60	62
Diseases of the respiratory system					
Choroby układu trawiennego	35	40	29	39	30
Diseases of the digestive system					
w tym zwłóknienie i marskość wątroby	5	6	4	7	4
of which fibrosis and cirrhosis of liver					
Choroby układu moczowo-płciowego	3	3	3	3	2
Diseases of the genitourinary system					

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD–10 Revision).

TABL. 18 (69). **ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a (dok.)**
DEATHS BY SELECTED CAUSES^a (cont.)

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS	Ogółem Total	Mężczyźni Males	Kobiety Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
	na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym Conditions originating in the perinatal period	2	2	2	2	2
Wady rozwojowe wrodzone ^A Congenital anomalies ^A	3	3	2	2	3
Objawy i stany niedokładnie określone ^A Symptoms and ill-defined conditions ^A	60	66	55	52	68
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny Injuries and poisonings by external cause	44	63	26	43	46
w tym: of which:					
wypadki komunikacyjne transport accidents	6	9	4	5	8
samobójstwa suicides	11	20	4	10	13

a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 19 (70). **ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU**
INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Total	Chłopcy Males	Dziew- częta Fe- males	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
				razem total	chłopcy males	dziew- częta females	razem total	chłopcy males	dziew- częta females

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM ...	2010	168	92	76	72	35	37	96	57	39
TOTAL	2015	96	51	45	44	21	23	52	30	22
	2017	142	79	63	59	33	26	83	46	37
	2018	109	67	42	47	32	15	62	35	27
0 dni days		38	25	13	14	9	5	24	16	8
1-6 days		19	11	8	9	7	2	10	4	6
7-29 dni days		26	16	10	12	7	5	14	9	5
1 miesiąc i więcej month and more		26	15	11	12	9	3	14	6	8

NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUSAND LIVE BIRTHS

OGÓŁEM ...	2010	453	478	426	422	396	450	480	549	406
TOTAL	2015	276	285	268	271	251	292	281	314	246
	2017	372	401	342	324	349	297	416	447	382
	2018	288	342	230	263	347	174	310	337	281
0 dni days		100	127	71	78	98	58	120	154	83
1-6 days		50	56	44	50	76	23	50	39	62
7-29 dni days		69	82	55	67	76	58	70	87	52
1 miesiąc i więcej month and more		69	76	60	67	98	35	70	58	83

TABL. 20 (71). **ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a**
INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

PRZYCZYNY ZGONÓW CAUSES OF DEATHS		Ogółem Total	Chłopc Males	Dziew częta Females	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	
		w liczbach bez- względ- nych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thousand live births				
OGÓŁEM	2010	168	453	478	426	422	480
TOTAL	2015	96	276	285	268	271	281
	2016	122	336	406	261	230	434
	2017	142	372	401	342	324	416
w tym: of which:							
Choroby układu nerwowego, narządów zmysłów i układu krążenia		4	11	–	22	6	15
Diseases of the nervous system and the sense organs and the circulatory system							
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		54	142	152	130	121	160
Congenital anomalies ^Δ							
w tym: of which:							
wrodzone wady rozwojowe układu nerwowego		2	5	–	11	5	5
congenital malformations of the nervous system							
wrodzone wady serca		16	42	46	38	49	35
congenital malformation of heart							
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym		71	186	203	168	165	205
Conditions originating in the perinatal period							
w tym: of which:							
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu disorders related to length of gestation and fetal growth		62	162	172	152	143	180
zespół zaburzeń oddychania noworodka i inne stany układu oddechowego		1	3	5	–	–	5
respiratory disorders specific to the perinatal period							

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD-10 Revision).

TABL. 21 (72). **ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ**
SUICIDES^a REGISTERED BY THE POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	898	1023	1033	TOTAL
w tym dokonane	436	414	398	of which committed
Miasta	511	579	602	Urban areas
Wieś	387	444	431	Rural areas
Wiek samobójców:				Age of suicidal persons:
12 lat i mniej	1	4	1	12 and less
13–18	59	74	77	13–18
19–24	97	112	109	19–24
25–29	104	98	84	25–29
30–49	306	371	424	30–49
50–69	258	272	248	50–69
70 lat i więcej	69	90	87	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku.

Źródło: dane Krajowego Systemu Informacji Policji.

^a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown.

Source: data of the National Police Information System (KSIP).

TABL. 22 (73). **PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA**
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					SPECIFICATION
	0	15	30	45	60	
MĘŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM 2010	73,74	59,23	44,85	30,92	19,00	TOTAL
2015	75,12	60,43	45,93	31,81	19,62	
2017	75,41	60,86	46,35	32,28	20,02	
2018	75,34	60,73	46,23	32,19	19,89	
Miasta.....	75,87	61,25	46,74	32,68	20,32	Urban areas
Wieś.....	74,79	60,20	45,71	31,69	19,43	Rural areas
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM 2010	81,42	66,89	52,05	37,46	23,89	TOTAL
2015	82,40	67,73	52,85	38,19	24,46	
2017	82,63	68,07	53,22	38,56	24,80	
2018	82,89	68,20	53,37	38,72	24,94	
Miasta.....	82,97	68,21	53,38	38,73	24,98	Urban areas
Wieś.....	82,83	68,19	53,38	38,73	24,89	Rural areas

TABL. 23 (74). **PROGNOZA LUDNOŚCI**
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION PROJECTION
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tysiącach in thousands						
OGÓŁEM TOTAL	3396,0	3407,4	3403,1	3383,9	3354,6	3319,3	3279,4
W wieku przedprodukcyjnym ... Pre-working age	627,6	617,6	574,6	545,0	518,7	503,2	495,5
mężczyźni males	322,2	317,4	295,5	280,3	266,8	258,8	254,8
kobiety females	305,3	300,2	279,1	264,7	251,9	244,4	240,7
Miasta Urban areas	268,6	262,6	239,4	222,1	207,8	200,4	197,5
mężczyźni males	138,3	135,3	123,3	114,4	107,0	103,2	101,7
kobiety females	130,3	127,3	116,1	107,7	100,8	97,2	95,8
Wieś Rural areas	358,9	355,0	335,2	322,9	310,9	302,8	298,0
mężczyźni males	183,9	182,1	172,2	165,9	159,7	155,6	153,1
kobiety females	175,0	172,9	163,0	157,0	151,2	147,2	144,9

TABL. 23 (74). **PROGNOZA LUDNOŚCI (dok.)**
Stan w dniu 31 grudnia
POPULATION PROJECTION (cont.)
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
	w tysiącach in thousands						
W wieku produkcyjnym	2054,8	2006,4	1992,3	1944,5	1865,5	1752,6	1635,4
Working age							
mężczyźni	1083,3	1054,8	1048,7	1033,4	1003,6	953,8	891,7
males							
kobiety	971,5	951,6	943,6	911,1	861,9	798,8	743,7
females							
Miasta	958,1	918,7	902,2	869,4	818,3	748,7	680,6
Urban areas							
mężczyźni	497,2	474,8	467,3	455,7	435,6	404,2	367,4
males							
kobiety	460,9	443,9	434,9	413,7	382,7	344,5	313,2
females							
Wieś	1096,7	1087,6	1090,1	1075,1	1047,1	1003,8	954,8
Rural areas							
mężczyźni	586,1	580,0	581,4	577,7	567,9	549,6	524,3
males							
kobiety	510,6	507,6	508,7	497,4	479,2	454,2	430,5
females							
W wieku poprodukcyjnym	713,6	783,4	836,2	894,4	970,4	1063,5	1148,5
Post-working age							
mężczyźni	242,9	282,4	308,2	329,3	359,4	402,2	452,1
males							
kobiety	470,7	501,0	528,0	565,1	611,0	661,3	696,4
females							
Miasta	393,4	418,4	429,3	444,1	471,2	509,6	542,8
Urban areas							
mężczyźni	130,6	146,4	152,2	156,6	167,4	186,6	209,6
males							
kobiety	262,8	272,0	277,1	287,5	303,8	323,0	333,2
females							
Wieś	320,2	365,0	406,9	450,3	499,2	553,9	605,7
Rural areas							
mężczyźni	112,4	136,0	155,9	172,7	192,0	215,5	242,5
males							
kobiety	207,8	229,0	251,0	277,6	307,2	338,4	363,2
females							
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEMPRO- DUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM ...	65	70	71	74	80	89	101
NON-WORKING AGE POPULA- TION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE							
Mężczyźni	52	57	58	59	62	69	72
Males							
Kobiety	80	84	86	91	100	113	126
Females							

Źródło: Prognoza ludności na lata 2014–2050, GUS, Warszawa 2014.

Source: Population projection 2014–2050, CSO, Warsaw 2014.

TABL. 24 (75). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR
PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2010	33807	19594	12247	1966	29399	12063	16105	1231	4408
TOTAL 2015 ^c	32295	17604	13160	.	29150	12246	14748	.	3145
2017	33727	18312	13982	1433	29621	12714	15820	1087	4106
2018	38208	20304	16135	1769	32687	14954	16643	1090	5521
Miasta..... 2010	15329	8155	6075	1099	17210	6123	10168	919	-1881
Urban areas 2015 ^c	15545	7685	6957	.	15940	5770	8731	.	-395
2017	15960	7926	7277	757	15825	5909	9334	582	135
2018	19502	9609	8809	1084	17328	7100	9641	587	2174
Wieś 2010	18478	11439	6172	867	12189	5940	5937	312	6289
Rural areas 2015 ^c	16750	9919	6203	.	13210	6476	6017	.	3540
2017	17767	10386	6705	676	13796	6805	6486	505	3971
2018	18706	10695	7326	685	15359	7854	7002	503	3347
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION									
OGÓŁEM 2010	10,1	5,9	3,7	0,6	8,8	3,6	4,8	0,4	1,3
TOTAL 2015 ^c	9,6	5,2	3,9	.	8,7	3,6	4,4	.	0,9
2017	10,0	5,4	4,1	0,4	8,7	3,8	4,7	0,3	1,2
2018	11,3	6,0	4,8	0,5	9,6	4,4	4,9	0,3	1,6
Miasta..... 2010	9,3	5,0	3,7	0,7	10,5	3,7	6,2	0,6	-1,1
Urban areas 2015 ^c	9,5	4,7	4,3	.	9,7	3,5	5,3	.	-0,2
2017	9,7	4,8	4,4	0,5	9,7	3,6	5,7	0,4	0,1
2018	11,9	5,9	5,4	0,7	10,6	4,3	5,9	0,4	1,3
Wieś 2010	10,9	6,8	3,7	0,5	7,2	3,5	3,5	0,2	3,7
Rural areas 2015 ^c	9,7	5,7	3,6	.	7,6	3,7	3,5	.	2,0
2017	10,2	5,9	3,8	0,4	7,9	3,9	3,7	0,3	2,3
2018	10,6	6,1	4,2	0,4	8,7	4,5	4,0	0,3	1,9

a Zameldowania. b Wymeldowania. c Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

a Registrations. b Deregistrations. c For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

TABL. 25 (76). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW**
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY
DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpływ ^b Outflow ^b		
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodship
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS						
OGÓŁEM 2010	31841	22448	9393	28168	22448	5720
TOTAL 2015	30764	21592	9172	26994	21592	5402
2017	32294	22691	9603	28534	22691	5843
2018	36439	25000	11439	31597	25000	6597

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 25 (76). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW (dok.)**

INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odpiływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodship	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodship	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH (dok.) IN ABSOLUTE NUMBERS (cont.)							
Miasta	2010	14230	8070	6160	16291	12710	3581
Urban areas	2015	14642	8474	6168	14501	11176	3325
	2017	15203	8715	6488	15243	11667	3576
	2018	18418	10377	8041	16741	12508	4233
Wieś	2010	17611	14378	3233	11877	9738	2139
Rural areas	2015	16122	13118	3004	12493	10416	2077
	2017	17091	13976	3115	13291	11024	2267
	2018	18021	14623	3398	14856	12492	2364
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2010	9,6	6,7	2,8	8,5	6,7	1,7
TOTAL	2015	9,1	6,4	2,7	8,0	6,4	1,6
	2017	9,5	6,7	2,8	8,4	6,7	1,7
	2018	10,7	7,4	3,4	9,3	7,4	1,9
Miasta	2010	8,7	4,9	3,8	9,9	7,7	2,2
Urban areas	2015	9,0	5,2	3,8	8,9	6,8	2,0
	2017	9,3	5,3	4,0	9,3	7,1	2,2
	2018	11,2	6,3	4,9	10,2	7,6	2,6
Wieś	2010	10,4	8,5	1,9	7,0	5,8	1,3
Rural areas	2015	9,3	7,6	1,7	7,2	6,0	1,2
	2017	9,8	8,0	1,8	7,6	6,3	1,3
	2018	10,3	8,3	1,9	8,5	7,1	1,3

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 26 (77). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG PŁCI I WIEKU MIGRANTÓW**

INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY SEX AND AGE OF MIGRANTS

WIEK MIGRANTÓW AGE OF MIGRANTS	Napływ ^a Inflow ^a			Odpiływ ^b Outflow ^b			Saldo migracji Net migration			
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	
OGÓŁEM	2010	31841	14292	17549	28168	12808	15360	3673	1484	2189
TOTAL	2015	30764	14412	16352	26994	12661	14333	3770	1751	2019
	2017	32294	15086	17208	28534	13472	15062	3760	1614	2146
	2018	36439	16959	19480	31597	14768	16829	4842	2191	2651

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Deregistrations.

TABL. 28 (79). **REZYDENCI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
RESIDENT POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.	3293	3330	3350	3361	T O T A L in thousands
mężczyźni w tys.	1598	1616	1626	1632	males in thousands
kobiety: w tys.	1695	1714	1724	1729	females: in thousands
na 100 mężczyzn	106	106	106	106	per 100 males
Miasta: w tys.	1618	1613	1617	1620	Urban areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej	49,1	48,4	48,3	48,2	in % of total usual residence population
Wieś: w tys.	1675	1717	1733	1740	Rural areas: in thousands
w % ogółu ludności rezydującej ..	50,9	51,6	51,7	51,8	in % of total usual residence population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.

a See general notes, item 2 on page 96.

TABL. 29 (80). **REZYDENCI^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM**
Stan w dniu 31 grudnia
WORKING AND NON-WORKING AGE RESIDENT POPULATION^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. in thousands				
O G Ó Ł E M	3293	3330	3350	3361	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	658	634	639	642	Pre-working age
Miasta	277	271	278	281	Urban areas
mężczyźni	142	139	143	144	males
kobiety	135	132	135	136	females
Wieś	382	363	361	361	Rural areas
mężczyźni	195	186	185	186	males
kobiety	186	177	176	176	females
W wieku produkcyjnym	2086	2071	2051	2042	Working age
w tym w wieku mobilnym	1336	1332	1317	1309	of which of mobility age
Miasta	1043	995	973	964	Urban areas
mężczyźni	532	515	505	501	males
w tym w wieku mobilnym	326	317	311	308	of which of mobility age
kobiety	511	480	468	463	females
w tym w wieku mobilnym	327	319	313	310	of which of mobility age
Wieś	1043	1076	1079	1079	Rural areas
mężczyźni	555	574	576	576	males
w tym w wieku mobilnym	350	356	355	353	of which of mobility age
kobiety	488	501	503	503	females
w tym w wieku mobilnym	333	341	340	338	of which of mobility age
W wieku poprodukcyjnym	549	625	660	676	Post-working age
Miasta	298	347	367	376	Urban areas
mężczyźni	92	109	118	122	males
kobiety	206	238	249	254	females
Wieś	251	278	293	300	Rural areas
mężczyźni	82	93	100	103	males
kobiety	169	185	193	197	females

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 96.

a See general notes, item 2 on page 96.

TABL. 30 (81). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a W 2018 R.**
Stan w dniu 31 grudnia
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a IN 2018
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Jednostki kościelne ^b Church units ^b	Duchowni Clergy	Wierni, wyznawcy Adherents, faithful
Kościół Katolicki Catholic Church			
Kościół Rzymskokatolicki ^c	902	3842	2659891
Kościół Greckokatolicki ^d	68	55	30000
Kościół Ormiański ^{ef}	–	–	670
Starokatolickie Old Catholic			
Kościół Polskokatolicki	8	6	4779
Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP ^f	2	2	64
Prawosławne Orthodox			
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^g	23	25	20500
Protestanckie i tradycje protestanckiej Protestant and Protestant-tradition			
Kościół Zielonoświątkowy	15	21	1522
Misja Pokoleń Związek Wyznaniowy ^g	–	1	1215
Kościół Ewangelicko-Augsburski	2	3	701
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	10	3	681
Kościół Boży w Polsce	7	24	552
Kościół Chrześcijan Baptystów	8	5	319
Kościół Boży w Chrystusie	3	6	309
Kościół Wolnych Chrześcijan	4	9	231
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^g	–	5	200
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny	4	3	180
Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem” Kościół w Tarnowie	1	3	70
Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	1	6	63
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	2	4	55
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	1	3	55
Kościół Ewangelicznych Chrześcijan	2	4	52
Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement			
Świadkowie Jehowy w Polsce	74	522	6606
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	12	50	468
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	5	17	86
Islamskie Muslim			
Liga Mużłumańska w RP	1	1	2300
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions			
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang	1	–	185
Związek Buddyjski Kanzeon ^g	4	7	130
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	1	15	87
Inne Others			
Rodzimy Kościół Polski	1	2	209
Związek Taoistów Tao Te King ^{ef}	2	10	200
Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP ^h	1	1	180
Karaimski Związek Religijny w RP ^g	3	–	155
Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego	1	3	100
Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce	1	4	95

a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. b Obejmują m.in. parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. c Dane dotyczą diecezji krakowskiej i tarnowskiej. d Dane dotyczą diecezji przemysko-warszawskiej. e Dane dotyczą całego kraju. f Dane dotyczą 2017 r. g Dane dotyczą diecezji przemysko-gorlickiej. h Dane dotyczą Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie.

a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. c Data concern dioceses krakowska and tarnowska. d Data concern diocese przemysko-warszawska. e Data concern the whole country. f Data concern 2017. g Data concern diocese przemysko-gorlicka. h Data concern the Jewish Religious Community in Kraków.

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1–2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

Dane od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w danym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1–2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers persons aged 15 and more, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households. Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

The data since 2010 have been generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e., performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed** persons are persons, who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work generating pay or income, i.e. were employed as paid employees, worked on their own (or leased) agricultural farm, or conducted their own economic activity outside agriculture or assisted (without pay) in work on family agricultural farm or conducting a family economic activity outside agriculture;

- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego, rodzicielskiego, wypoczynkowego, z innych powodów), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Podziału na pracujących w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy dokonano na podstawie deklaracji osoby badanej w odniesieniu do głównego miejsca pracy;

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi;
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy;
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub w danej grupie) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);

- formally had work, but did not perform it (e.g., due to sickness, maternity leave, parental leave or vacation, due to other reasons) if the break in work did not exceed 3 months; moreover, if the break in work exceeded 3 months, the additional criterion in the case of employment as paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Breakdown into full-time and part-time employed persons was made on the basis of a declaration of the surveyed person in reference to the main workplace;

2) **unemployed persons** are persons aged 15–74, who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed;
- within a four week period (the last week being the reference week) were actively looking for work;
- were ready (able) to take up work within 2 weeks following the reference week.

The unemployed also include persons who had found a job and were waiting to begin work within a three-month period and were ready to take up this work.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. Activity rate is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

Employed rate is calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in population aged 15 and more (total or in a given group).

Unemployed rate is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (among others in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);

- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
- właściciele, współwłaściciele i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005–2009 – patrz ust. 5 na str. 126,
 - właściciele i współwłaściciele (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów;
- 5) członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 grudnia podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 grudnia w latach 2002–2009 wyszacowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 2) employers and own-account workers, i.e.:
- owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005–2009 – see item 5 on page 126,
 - owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents;
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives engaged in agricultural production as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are employed persons on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker. **Part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment as of 31st December are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main workplace**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31st December in 2002–2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

1) w latach 2005–2009 nie zaliczono osób pracujących:

- a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
- b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;

2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Przeciętną liczbę pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie ustalono w oparciu o dokonane szacunki liczby pracujących, przy uwzględnieniu współczynników przeliczeniowych.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

8. Dane grupowane według sekcji PKD 2007 opracowano metodą przedsiębiorstw. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

9. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach – według siedziby przedsiębiorstwa (jednostki).

10. Dane w tabl. 4–10 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych. Dane w tabl. 4, 6–9, nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

1) in 2005–2009 are not included the following employed persons:

- a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs,
- b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;

2) since 2010 are included the whole number of employed persons independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).

The average number of employed persons on private farms in agriculture was established on the basis of estimates of the number of employees, taking into account conversion ratios.

6. Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:

- 1) **the employment, as of 31st December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;
- 2) **the average paid employment** – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

7. Data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

8. Data grouped according to sections of the NACE Rev. 2 were compiled using the enterprise method. Definition of the enterprise method is given in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

9. In table 3 data are presented by actual (permanent) workplace of employed person and kind of activity, however in other tables – by seat of enterprise (unit).

10. Data in tables 4–10 do not include entities reporting activity of foundations, associations, political parties, trade unions, social organisations, employers organisations, economic and professional local government, individual farmers, clergy. Data in tables 4, 6–9, do not include economic entities employing up to 9 persons.

11. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

12. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez zakład pracy lub pracownika (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy; osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o liczbę osób powracających do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. urlopy bezpłatne) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

13. Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia

11. Newly created jobs are jobs created in the course of organisational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

12. Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees as well as since 2009 including seasonal and temporary paid employees. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employer or the employee (including group dismissals), persons who have retired or been granted a disability pension; persons who have left work as well as, for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

Hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care leaves and until 2008 from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves and until 2008 unpaid leaves) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31st December from the year preceding the surveyed year.

13. Vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day;
- the employer made efforts to find people willing to take up the job;
- if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would be ready to hire them immediately.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with

20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018, poz. 1265, z późniejszymi zmianami), określane są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywającą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. Za bezrobotnego zarejestrowanego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne.

3. Długotrwale bezrobotni zarejestrowani to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

4. Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

5. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1065, z późniejszymi zmianami).

the Law dated 20th April 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2018, item 1265, with later amendments), are classified as unemployed.

Unemployed person is a person who aged 18 and more and has not reached the retirement age, is not employed and not performing any other kind of paid work, capable of work and ready to take full-time employment (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam covering this school curriculum) or tertiary schools in part-time programme, registered in the local labour office competent for his/her place of residence (permanent or temporary), and seeking employment or any other income – generating work, with additional provisions concerning the sources of income, included in the law.

2. Registered unemployed school-leaver is a person who has graduated, within the last 12 months any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation.

3. Registered long-term unemployed are persons remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training of adults in the workplace.

4. Registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active population, i.e., excluding employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

5. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to the Law dated 20th April 2004, on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1st June 2004 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1065, with later amendments).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze „Statystycznej karty wypadku”.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, z tytułu których przyznano w danym roku jednorazowe odszkodowania.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**.

3. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Work conditions

1. Information on **accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of whether incapacity for work was indicated. Information on accidents at work in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data on accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from “Statistical accident report”.

Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to the accidents for which one-off compensations were granted in a given year.

Each accident, regardless whether the victim was injured during a single or multiple casualty incident, is counted as one accident at work.

2. Data according to sections and divisions of the PKD 2007/NACE Rev. 2 were compiled using the **local kind-of-activity unit method**.

3. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason, leading to injury or death, which occurred in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to an accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases, if the employee had such an accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during training within the scope of national self-defence;
- 3) when performing tasks ordered by trade union organisations operating at the employer's.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagle zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

4. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwale poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance in the course of:

- 1) practising sports during competitions and training by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work while serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) exercising a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving a mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – training or internship connected with a scholarship received by school leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;
- 7) performance or cooperation in performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of usual activities related to running, or cooperation in running, a non-agricultural economic activity;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education of students receiving scholarship at the National School of Public Administration.

4. Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e.: loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problem, which disrupts primary bodily functions or results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

5. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

6. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. Wydarzenia powodujące urazy grupowane są od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

7. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących obliczoną jako średnia arytmetyczna dwóch stanów w dniu 31 grudnia, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

8. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia** opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (bez: gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); „Górnictwo i wydobywanie”; „Przetwórstwo przemysłowe”; „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”; „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”; „Budownictwo” (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wzniesieniem budynków); „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”; „Transport i gospodarka magazynowa”; „Informacja i komunikacja” (bez: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); „Działalność w zakresie usług administrowania

5. Fatal accident at work is an accident which leads to the death of a victim at the site of the accident or within 6 months of the accident.

6. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-modes of injury** (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, employee's incorrect action). Each accident at work is the result of a single contact-mode, but most often of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. Since 2005 contact-modes of injuries have been grouped according to the EUROSTAT recommendations.

7. Incidence rate is the number of persons injured per 1000 persons employed. To calculate the ratio, the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31st December, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

8. Information on **persons exposed to physical health risk factors** is compiled on the basis of reports, wherein:

1) data concern persons employed by entities included in the sections: "Agriculture, forestry and fishing" (excluding: private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); "Mining and quarrying"; "Manufacturing"; "Electricity, gas, steam and air conditioning supply"; "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities"; "Construction" (excluding development of building projects); "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles"; "Transportation and storage"; "Information and communication" (excluding: motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); "Professional, scientific and technical activities" (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); "Administrative and support service activities" (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); "Education" (only tertiary education); "Human health and social work activi-

i działalność wspierająca” (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); „Edukacja” (w zakresie szkół wyższych); „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” (w zakresie opieki zdrowotnej); „Pozostała działalność usługowa” (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dane dotyczą zatrudnionych w warunkach zagrożenia: związanego ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, pyły, hałas, wibracje (drżania mechaniczne), gorący lub zimny mikroklimat itp.), związanego z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku badanego.

9. Ocena ryzyka zawodowego to proces analizowania i wyznaczania dopuszczalności ryzyka w obszarze bezpieczeństwa i higieny pracy, związanego z zagrożeniami występującymi w miejscu pracy.

10. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1367).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedzającego rok badany.

ties” (in the scope of human health activities); “Other service activities” (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data concern persons exposed to factors arising from the work environment (chemicals, dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimate, etc.), strenuous work (awkward postures, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors associated with particularly dangerous machinery;
- 3) the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 1000 paid employees.

9. Occupational risk assessment is the process of analysing and determining the acceptability of risk related to workplace hazards in the area of occupational health and safety.

10. Disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the physical health risk factors occurring in the work environment or the nature of performed work.

Occupational diseases presented in table 21 have been reported pursuant to the decree of the Council of Ministers of 30th June 2009 (uniform text Journal of Laws 2013 item 1367).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31st December from the year preceding the surveyed year was assumed to calculate the ratio per 100 thousand employees.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (82).

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL

ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2018				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages			kwartały quarters				
	I	II	III	IV				
LUDNOŚĆ w tys.	2532	2465	2646	2645	2645	2646	2649	POPULATION in thousands
Mężczyźni.....	1195	1177	1269	1268	1268	1269	1270	Men
Kobiety	1338	1288	1378	1377	1377	1378	1379	Women
Aktywni zawodowo	1386	1368	1481	1476	1501	1494	1454	Economically active persons
mężczyźni.....	752	749	813	810	810	823	811	men
kobiety	634	619	668	666	691	671	644	women
Pracujący.....	1260	1270	1438	1430	1471	1457	1395	Employed persons
mężczyźni.....	689	697	790	792	788	800	778	men
kobiety	572	573	649	638	683	657	617	women
Bezrobotni ^a	126	98	43	46	30	37	60	Unemployed persons ^a
mężczyźni.....	64	52	24	18	22	23	33	men
kobiety	62	46	19	28	8	14	27	women
Bierni zawodowo	1146	1097	1165	1169	1144	1152	1194	Economically inactive persons
Mężczyźni.....	442	428	455	458	458	446	459	Men
Kobiety	704	670	710	711	686	706	735	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %.....	54,7	55,5	56,0	55,8	56,7	56,5	54,9	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni.....	62,9	63,6	64,1	63,9	63,9	64,9	63,9	men
kobiety	47,4	48,1	48,5	48,4	50,2	48,7	46,7	women
Miasta.....	53,5	56,7	57,0	55,9	58,4	57,8	56,0	Urban areas
Wieś	55,9	54,3	55,0	55,7	55,2	55,2	53,8	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %.....	49,8	51,5	54,3	54,1	55,6	55,1	52,7	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	57,7	59,2	62,3	62,5	62,1	63,0	61,3	men
kobiety	42,8	44,5	47,1	46,3	49,6	47,7	44,7	women
Miasta.....	48,4	52,8	55,4	54,5	56,6	56,8	53,9	Urban areas
Wieś	51,2	50,2	53,3	53,7	54,8	53,5	51,5	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %.....	9,1	7,2	2,9	3,1	2,0	2,5	4,1	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	8,5	6,9	3,0	2,2	2,7	2,8	4,1	men
kobiety	9,8	7,4	2,8	4,2	1,2	2,1	4,2	women
Miasta.....	9,6	6,7	2,9	2,5	3,1	1,8	3,9	Urban areas
Wieś	8,4	7,6	2,9	3,7	0,9	3,2	4,3	Rural areas

a Osoby w wieku 15–74 lata.

a Persons aged 15–74.

TABL. 2 (83).

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2018 R. – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2018 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Eco- nomi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaź- nik za- trudnie- nia Em- ploy- ment rate	Stopa bezro- bocia Unem- ploy- ment rate
		ogółem total	pracu- jący em- ployed	bezro- botni ^a unem- ployed ^a				
			w tys.	in thousands		w %	in %	
O G Ó Ł E M	2649	1454	1395	60	1194	54,9	52,7	4,1
TOTAL								
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produk- cyjnym ^b of which of working age ^b	1897	1410	1351	60	487	74,3	71,2	4,3
15–24 lata	332	111	93	18	221	33,4	28,0	16,2
25–34	473	393	379	14	81	83,1	80,1	3,6
35–44	490	421	408	14	69	85,9	83,3	3,3
45–54	396	302	292	9	94	76,3	73,7	3,0
55 lat i więcej	957	228	223	5	729	23,8	23,3	2,2
and more								
Według poziomu wykształ- cenia: By educational level:								
Wyższe	653	532	523	8	121	81,5	80,1	1,5
Tertiary								
Policealne i średnie zawo- dowe	607	364	340	25	243	60,0	56,0	6,9
Post-secondary and vocatio- nal secondary								
Średnie ogólnokształcące	265	123	119	.	142	46,4	44,9	3,3
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	710	402	381	21	308	56,6	53,7	5,2
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	413	33	32	.	380	8,0	7,7	3,0
Lower secondary, primary and incomplete primary								

a Osoby w wieku 15–74 lata. b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

U w a g a. Ze względu na reprezentacyjną metodę badania, zalecana jest ostrożność w posługiwaniu się danymi o wartości mniejszej niż 15 tys. W tablicy w przypadku danych mniejszych niż 5 tys. nie podano konkretnej wartości z powodu wysokiego losowego błędu próby; dane zastąpiono znakiem umownym „.” (kropka).

a Persons aged 15–74. b Men aged 18–64, women aged 18–59.

N o t e. Since this is a sample-based survey, it is important to be careful about using the data lower than 15 thousand. In the table in case of data lower than 5 thousand, any value has been displayed because of high random error; data are replaced by a symbol “.” (point).

Pracujący Employment

TABL. 3 (84). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM TOTAL	1225183	1321890	1414089	1447713	698996
sektor publiczny	260186	246964	251497	255811	171867
public sector					
sektor prywatny	964997	1074926	1162592	1191902	527129
private sector					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	272866	272788	272707	272782	143070
Agriculture ^b , forestry and fishing					
Przemysł	213854	223816	241395	245856	73745
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	181295	195418	213825	218071	68411
of which manufacturing					
Budownictwo	87733	89762	97020	104281	11070
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	185143	199364	212402	214196	112604
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	53423	58499	66254	67623	14433
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	29227	30704	35679	36489	22874
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	22464	37588	44880	49220	16925
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	23765	27978	28565	28938	18505
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	13400	14090	16006	16682	8833
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	47245	61879	74363	76873	42071
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	31692	36148	42035	42955	19970
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	44323	45583	46028	47074	31108
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	101428	106881	111382	113852	87213
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	66458	76172	80287	84090	67515
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	13973	14389	15662	16117	9527
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	18189	26249	29424	30685	19533
Other service activities					

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

a By actual workplace and kind of activity. b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4 (85). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 grudnia
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which		
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy employees hired on the basis of an employment contract	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin owners, co-owners including contributing family workers	
OGÓŁEM	2010	685408	677390	6833
TOTAL	2015	719847	712698	6234
	2017	773481	766148	6567
	2018	787625	780483	6295
sektor publiczny	230508	230508		–
public sector				
sektor prywatny	557117	549975		6295
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3533	3293		18
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	208907	207044		1786
Industry				
w tym przetwórstwo przemysłowe	184243	182410		1756
of which manufacturing				
Budownictwo	47952	46939		982
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	124037	122290		1720
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	31287	30876		411
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	16672	16321		351
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	29659	29596		63
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13234	12733		13
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	8426	8382		44
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	38851	38584		267
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	30303	30185		116
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	45028	45023		5
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	108663	108357		306
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	65744	65598		146
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12750	12731		19
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	2579	2531		48
Other service activities				

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (86). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	
				ogółem total	w tym pod- mioty o lic- bie pracu- jących powyżej 9 osób ^a of which entities employing more than 9 persons ^a
O G Ó Ł E M T O T A L	785801	801362	862004	878786	731772
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	5659	5406	5318	5467	2678
Przemysł Industry	194575	197437	212867	216472	197300
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	165194	172243	188536	191523	173217
Budownictwo Construction	67914	62367	64244	67582	42326
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	153590	152423	154928	154369	115557
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	26774	31753	37063	39083	28484
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	19804	19138	21297	21918	14485
Informacja i komunikacja Information and communication	15982	21986	29320	30777	27292
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	20119	13707	13107	13544	11831
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	9099	9297	10181	10156	6621
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	29397	37297	43827	46983	35461
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	24019	23029	32758	32559	28436
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	44195	42929	43219	42506	42503
Edukacja Education	97023	97483	102894	104159	102743
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	57563	63863	65386	66690	62001
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	12334	11107	11906	12509	11801
Pozostała działalność usługowa Other service activities	7754	12140	13689	14013	2253

a Bez zatrudnionych za granicą.

a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (87). **PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a**
Stan w dniu 31 grudnia
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time paid employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time paid employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M 2010	620346	309944	57044	37137
T O T A L				
2015	651119	331409	61579	41567
2017	706754	356986	59394	39194
2018	721958	363583	58525	38048
sektor publiczny public sector	208805	146234	21703	15391
sektor prywatny private sector	513153	217349	36822	22657
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .. Agriculture, forestry and fishing	2680	921	613	455
Przemysł Industry	200699	63254	6345	2984
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	176586	58547	5824	2797
Budownictwo..... Construction	44553	4985	2386	642
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	112314	63523	9976	7144
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	28645	#	2231	#
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ	13918	9064	2403	1566
Informacja i komunikacja Information and communication	27889	10389	1707	842
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa .. Financial and insurance activities	12101	8597	632	467
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ Real estate activities	6252	3510	2130	1386
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	36808	21070	1776	1159
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	27135	12378	3050	1539
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne .. Public administration and defence; compulsory social security	43466	29168	1557	935
Edukacja Education	92374	72078	15983	11734
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	60043	50410	5555	4319
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	10909	6632	1822	1343
Pozostała działalność usługowa Other service activities	2172	#	359	#

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Łącznie z sezonowymi zatrudnionymi dorywczo.

a Excluding economic entities employing up to 9 persons. b Including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (88). **PRZYJĘCIA DO PRACY^a**
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjmujący pierwszą pracę persons starting work for the first time	poprzednio pracujący previously employed	powracający z urlopów wychowawczych persons re- turning from child-care leaves		
O G Ó Ł E M	2010	130652	56953	17924	66976	3579	20,9
T O T A L	2015	141032	62597	19276	82405	2008	21,9
	2017	171237	77241	26054	96536	2569	24,9
	2018	174859	78983	24683	97122	2847	24,6
sektor publiczny		23961	16868	3781	16745	531	11,4
public sector							
sektor prywatny		150898	62115	20902	80377	2316	30,0
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		446	210	81	262	#	19,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		45081	14930	5144	25968	443	22,9
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing		41499	14348	4843	23988	425	24,0
Budownictwo		15785	1436	1529	8567	46	37,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		30727	17044	4139	14808	1267	26,1
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa . Transportation and storage		9061	1887	521	5055	79	32,8
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		4802	2872	618	2106	57	35,2
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		8562	3269	1751	4915	62	32,0
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		2778	1823	190	1711	83	23,5
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1324	681	182	961	9	20,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		10385	5769	1511	6443	139	30,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		18678	7949	4661	8316	42	65,8
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne		5610	3686	929	3876	150	12,9
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		10235	8416	1004	7176	199	11,5
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities		8711	7388	1834	5683	217	14,9
Działalność związana z kulturą, rozryw- ką i rekreacją		1797	1081	342	1106	36	16,6
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		877	542	247	169	#	36,7
Other service activities							

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 8 (89). **ZWOLNIENIA Z PRACY^a**
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number						Współ- czynnik zwolnień w % Termination rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu nie- zdolności do pracy, re- habilitację retired or granted pen- sion due to an inability to work or due to rehabilitation	korzysta- jący z urlopów wychowawczych taking child- -care leaves		
			przez zakład pracy by employer	przez pra- cownika by employ- ee				
OGÓŁEM	2010	117446	50221	20719	11089	4206	4153	18,7
TOTAL	2015	132758	57821	18196	19385	6160	2010	20,6
	2017	149805	65096	14185	23379	9644	2639	21,7
	2018	159273	72755	11185	27630	9132	2604	22,4
sektor publiczny		20965	14183	953	2108	5125	714	9,9
public sector								
sektor prywatny		138308	58572	10232	25522	4007	1890	27,6
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		379	140	12	26	108	5	16,0
Przemysł		38809	12520	2473	6241	2149	511	19,7
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		36146	11968	2244	6006	1669	495	20,8
of which manufacturing								
Budownictwo		13342	839	561	1340	368	46	31,5
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		33723	20323	4233	6037	600	638	29,3
Transport i gospodarka magazynowa . Transportation and storage		7697	1535	422	1009	198	59	27,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		4342	2648	218	833	111	78	31,6
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		7163	2598	404	3421	25	74	26,7
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities		2768	1935	166	726	202	84	23,4
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1336	657	93	236	266	19	20,9
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		7736	4177	674	2669	175	169	22,2
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		18458	7823	781	2208	226	90	64,9
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne		4575	2831	203	427	1073	167	10,4
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja		8750	6808	500	789	1981	271	9,7
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities		7582	6285	353	1317	1385	345	12,7
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją		1562	921	75	220	245	21	14,5
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		1051	715	17	131	20	27	43,6
Other service activities								

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

a Data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 9 (90).

ABSOLWENCI UCZELNI, SZKÓŁ ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^aGRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND GENERAL SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem – absolwenci Of total number – graduates of				
			uczelnia higher education institutions	policealnych i średnich szkół zawodowych post-secondary and vocational secondary schools	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary schools	zasadni- czych szkół zawodo- wych basic vocational schools	
O G Ó Ł E M	2010	13619	6574	5491	3472	2146	2510
T O T A L	2015	12386	6246	6654	2388	1534	1810
	2017	12653	6156	6357	2629	1679	1988
	2018	12232	6220	6447	2343	1589	1853
sektor publiczny		2884	2023	2227	327	207	123
public sector							
sektor prywatny		9348	4197	4220	2016	1382	1730
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		68	31	53	11	–	4
Przemysł		2923	943	849	940	445	689
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		2706	854	740	884	434	648
of which manufacturing							
Budownictwo		796	129	240	190	86	280
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		1698	937	518	526	360	294
Transport i gospodarka magazynowa		364	144	68	125	110	61
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		259	144	51	68	49	91
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		1130	479	1013	#	62	#
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..		157	94	112	13	32	–
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		59	31	32	24	–	3
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1185	714	983	31	152	19
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		566	282	144	50	77	295
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne .		730	495	527	115	74	14
Public administration and defence; com- pulsory social security							
Edukacja		694	564	584	54	34	22
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1294	1037	1122	88	42	42
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		246	145	127	48	55	16
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		63	51	24	#	11	#
Other service activities							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data concern full-time paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (91). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE W 2018 R.**
VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy w tys. szt. Jobs in thousands						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	12,0	2,9	8,6	68,9	38,6	21,8	12,3
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,0	–	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł	2,6	0,4	2,1	9,4	6,0	2,9	1,4
Industry							
górnictwo i wydobywanie	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,0	0,0
mining and quarrying							
przetwórstwo przemysłowe	2,4	0,4	2,0	8,6	5,5	2,6	1,2
manufacturing							
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
electricity, gas, steam and air con- ditioning supply							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	0,0	0,0	0,0	0,5	0,3	0,3	0,2
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo	1,5	0,0	0,5	9,7	3,2	2,7	1,4
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	1,7	0,3	1,7	15,9	9,6	4,5	2,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	0,8	0,3	0,3	2,8	1,1	1,3	0,4

a W ciągu roku.

a During the year.

TABL. 10 (91). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE W 2018 R. (dok.)**
VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy w tys. szt. Jobs in thousands						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created	z liczby ogółem w jednost- kach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Zakwaterowanie i gastronomia ^A Accommodation and catering ^A	0,3	0,2	0,2	3,6	0,7	0,5	0,1
Informacja i komunikacja Information and communication	1,1	0,5	1,0	4,3	3,2	1,7	1,4
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa Financial and insurance activities	0,2	0,1	0,2	0,8	0,6	0,3	0,2
Obsługa rynku nieruchomości ^A Real estate activities	0,1	0,0	0,0	0,5	0,2	0,5	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	1,9	0,7	1,4	6,9	4,2	2,2	1,2
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^A Administrative and support service activities	0,6	0,2	0,3	4,1	2,5	2,1	1,7
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	0,2	0,0	0,2	0,8	0,7	0,2	0,1
Edukacja Education	0,1	0,0	0,1	6,6	4,7	1,2	1,0
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	0,6	0,0	0,4	1,7	0,8	0,7	0,7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją Arts, entertainment and recreation	0,0	0,0	0,0	0,7	0,3	0,2	0,1
Pozostała działalność usługowa Other service activities	0,2	0,1	0,2	1,0	0,5	0,6	0,0

a W ciągu roku.

a During the year.

Bezrobocie

Unemployment

TABL. 11 (92). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 grudnia
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS
JOB OFFERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	142221	119601	79430	71489	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	75517	64189	44721	41157	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	33702	20133	11117	9492	previously not employed
absolwenci ^a	13481	7168	3730	3407	school-leavers ^a
bez kwalifikacji zawodowych	31337	29095	19434	17494	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	4780	8233	4433	3516	terminated for company reasons
długotwale bezrobotni ^b	60942	65889	42070	36078	long-term unemployed ^b
posiadający prawo do zasiłku	23028	15424	11016	10607	possessing benefits rights
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	18079	15780	15378	persons having at least one child up to 6 years of age
niepełnosprawni	7205	7271	4878	4414	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^c w %	10,4	8,3	5,3	4,7	Registered unemployment rate^c in %
Oferty pracy	1983	3013	4985	5368	Job offers

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 129. b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 129. c Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 129.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See general notes, item 2 on page 129. b See general notes, item 3 on page 129. c See general notes, item 4 on page 129.
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 12 (93). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED
FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	206825	170029	141588	121286	Newly registered unemployed persons
z liczby bezrobotnych:					of number of unemployed persons:
Kobiety	100932	82659	70255	61183	Women
Dotychczas niepracujący	56200	31440	22448	18027	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	5549	10906	6405	4563	Terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	194611	189455	158689	129227	Persons removed from unemploy- ment rolls
z liczby bezrobotnych:					of number of unemployed persons:
Kobiety	93035	91270	77862	64747	Women
Z tytułu podjęcia pracy	80563	93912	77452	66262	Received jobs

a W ciągu roku.
Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a During the year.
S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 13 (94). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010		2015		2017		2018	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
O G Ó Ł E M T O T A L								
O G Ó Ł E M T O T A L	142221	75517	119601	64189	79430	44721	71489	41157
WEDŁUG WIEKU BY AGE								
24 lata i mniej and less	39313	21156	21535	11313	11005	6284	9728	5660
25–34	41399	24009	33860	21002	23208	15718	20990	14633
35–44	24912	14149	24404	14464	17694	10936	16440	10432
45–54	25600	12886	21503	10998	14211	7509	12291	6630
55 lat i więcej and more	10997	3317	18299	6412	13312	4274	12040	3802
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	17234	11785	18116	12527	13283	9298	12177	8560
Policealne oraz średnie zawodowe Post-secondary and vocational secondary	35779	21470	29020	17922	18896	12204	17254	11375
Średnie ogólnokształcące General secondary	18097	12221	12968	8463	8650	5892	8080	5598
Zasadnicze zawodowe Basic vocational	41684	17520	33802	14629	21216	9864	18784	8960
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	29427	12521	25695	10648	17385	7463	15194	6664
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	46906	22173	34946	16117	24204	11482	21897	10670
3–6	26992	14814	18152	10054	12127	6773	10689	6165
6–12	26151	13865	18376	9816	11747	6847	10372	6096
12–24	24659	13434	18846	10671	11724	7344	10835	6852
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	17513	11231	29281	17531	19628	12275	17696	11374
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	33702	19885	20133	11400	11117	6519	9492	5690
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej year and less	20045	11781	20739	12081	14668	8985	13334	8256
1–5	32118	16221	26746	14594	18811	11200	17561	10700
5–10	18381	9754	17288	9732	12328	7375	11437	7080
10–20	20271	10827	17943	9639	12122	6585	10807	5954
20–30	13602	5837	12212	5241	7695	3229	6525	2772
powyżej 30 lat more than 30 years	4102	1212	4540	1502	2689	828	2333	705

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a From the date of registering in a labour office. b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 14 (95). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					Unemployed persons who:
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	2734	3505	3288	2928	Undertook employment in intervention works
w tym kobiety	1529	1973	1888	1729	of which women
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	3256	1299	1207	863	Undertook employment in public works
w tym kobiety	970	540	482	394	of which women
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	12760	5556	5029	3316	Started training or traineeship with the employer
w tym kobiety	5513	1860	1574	932	of which women
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	1997	2486	1804	1179	Started social useful works
w tym kobiety	1209	1475	1021	642	of which women
Liczba zgłoszonych ofert pracy	75755	83904	116224	106412	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15 (96). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	589,7	498,8	514,2	409,6	100,0	TOTAL
w tym:						of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	218,1	192,7	141,3	121,5	29,7	Unemployment benefits
Programy na rzecz promocji zatrudnienia	345,0	283,3	348,2	267,3	65,3	Programs for promoting employment
w tym:						of which:
koszty szkoleń	17,7	13,1	10,0	6,9	1,7	costs of trainings
prace interwencyjne	12,3	18,2	17,3	16,2	4,0	intervention works
roboty publiczne	21,2	10,3	11,1	7,8	1,9	public works
refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy	41,7	31,5	28,2	18,2	4,4	refund of costs of furnishings and adjustments of work posts
środki na podjęcie działalności gospodarczej	108,3	90,1	91,2	75,7	18,5	resources on undertaking economic activity

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 129.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 5 on page 129.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (97). **POSZKODOWANI W WYPADKACH RZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	2010	5898	27	38	5833	80	1746	3617	TOTAL
	2015	5679	9	41	5629	112	1998	3181	
	2017	5762	21	48	5693	143	1992	3513	
	2018	5479	13	37	5429	133	2029	2829	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		45	–	2	43	1	13	31	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł		1667	5	15	1647	35	592	1001	Industry
górnictwo i wydobywanie przetwórstwo przemysłowe		18	–	–	18	–	6	12	mining and quarrying manufacturing
wytwarzanie i zaopatry- wanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		42	–	–	42	–	14	28	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i od- padami; rekultywacja ^Δ		110	–	1	109	1	49	59	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo		478	4	10	464	11	134	320	Construction
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ ...		776	2	4	770	17	350	368	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa		393	1	–	392	8	165	210	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ		129	–	–	129	1	69	57	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja .		34	–	–	34	1	17	11	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		51	–	–	51	6	26	18	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		41	–	–	41	–	12	29	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		82	–	–	82	6	31	37	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działa- ność wspierająca ^Δ		304	1	3	300	21	127	145	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; ob- owiązkowe zabezpie- czenia społeczne		214	–	2	212	9	108	92	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja		289	–	1	288	6	118	153	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		881	–	–	881	10	234	298	Human health and social work activities
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją .		64	–	–	64	–	26	37	Arts, entertainment and recreation activities
Pozostała działalność usługowa		31	–	–	31	1	7	22	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents.

TABL. 16 (97). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W wypadkach In accidents			Z liczby ogółem – niezdolni do pracy ^b Of total number – persons incapable for work ^b			SPECIFICATION	
		śmier- telnych fatal	cięż- kich serious	z innym skutkiem with other effect	1–3 dni days	4–20	21 dni i więcej days and more		
NA 1000 PRACUJĄCYCH ^c (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS ^c (incidence rate)									
OGÓŁEM	2010	6,25	0,03	0,04	6,18	0,08	1,85	3,83	TOTAL
	2015	5,46	0,01	0,04	5,41	0,11	1,92	3,06	
	2017	5,12	0,02	0,04	5,06	0,13	1,77	3,12	
	2018	4,71	0,01	0,03	4,67	0,11	1,75	2,43	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2010	10,39	–	0,46	9,93	0,23	3,00	7,16	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	2010	6,84	0,02	0,06	6,76	0,14	2,43	4,11	Industry
górnictwo i wydobywanie	2010	2,32	–	–	2,32	–	0,77	1,55	mining and quarrying
przetwórstwo przemysłowe	2010	6,93	0,02	0,06	6,85	0,16	2,42	4,18	manufacturing
wytwarzanie i zaopa- trywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	2010	5,72	–	–	5,72	–	1,91	3,81	electricity, gas, steam and air conditioning supply
dostawa wody; gospoda- rowanie ściekami i od- padami; rekultywacja ^Δ	2010	8,75	–	0,08	8,67	0,08	3,90	4,69	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	2010	4,75	0,04	0,10	4,61	0,11	1,33	3,18	Construction
Handel; naprawa pojaz- dów samochodowych ^Δ ...	2010	3,64	0,01	0,02	3,61	0,08	1,64	1,73	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	2010	5,87	0,01	–	5,86	0,12	2,46	3,14	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	2010	3,57	–	–	3,57	0,03	1,91	1,58	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja .	2010	0,72	–	–	0,72	0,02	0,36	0,23	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2010	1,77	–	–	1,77	0,21	0,90	0,63	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2010	2,51	–	–	2,51	–	0,73	1,77	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2010	1,08	–	–	1,08	0,08	0,41	0,49	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działal- ność wspierająca ^Δ	2010	7,15	0,02	0,07	7,06	0,49	2,99	3,41	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; ob- owiązkowe zabezpie- czenia społeczne	2010	4,60	–	0,04	4,56	0,19	2,32	1,98	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2010	2,57	–	0,01	2,56	0,05	1,05	1,36	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2010	10,72	–	–	10,72	0,12	2,85	3,63	Human health and social work activities
Działalność związana z kul- turą, rozrywką i rekreacją .	2010	4,03	–	–	4,03	–	1,64	2,33	Arts, entertainment and recreation activities
Pozostała działalność usługowa	2010	1,03	–	–	1,03	0,03	0,23	0,73	Other service activities

a Zgłoszone w danym roku. b Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych. c W liczbie pracujących nie uwzględniono pracowników cywilnych jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

a Registered in a given year. b Excluding persons injured in fatal accidents. c The number of employed persons does not include the civilian employees of the budgetary units conducting activity within the national defence and public safety.

TABL. 17 (98). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)**

CONTACT-MODES OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budownictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transporta- tion and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and so- cial work activities	
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemys- łowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODES OF INJURIES									
O G Ó Ł E M	2010	5898	38	2028	1716	716	822	367	552
TOTAL	2015	5679	32	1863	1560	540	773	364	934
	2017	5762	40	1784	1539	479	871	430	936
	2018	5479	45	1667	1497	478	776	393	881
Kontakt z prądem elektrycznym, tem- peraturą, niebezpiecznymi sub- stancjami i preparatami chemi- cznymi		206	6	86	77	17	12	10	26
Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals									
w tym z preparatami chemicznymi . of which with chemicals		60	1	29	24	9	4	1	9
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie		6	–	3	3	3	–	–	–
Drowned, buried, enveloped									
Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt		1674	10	394	342	144	213	145	228
Horizontal or vertical impact with or against a stationary object									
Uderzenie przez obiekt w ruchu		1073	9	420	388	127	194	83	53
Struck by object in motion, collision with									
w tym przez: of which by:									
spadający obiekt		425	2	174	157	50	92	22	17
falling object									
obracający się, poruszający się lub transportowany obiekt, włą- czając pojazdy		209	2	86	81	22	43	21	9
moving or transported object									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym		1220	8	383	351	76	190	19	384
Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent									
Uwięzienie, zmiżdżenie		376	1	187	177	59	54	18	12
Trapped, crushed, etc.									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne . Physical or mental stress		705	8	170	144	52	104	55	110
w tym obciążenie układu mięśni- owo-szkieletowego		621	6	155	130	44	95	47	96
of which physical stress on the musculoskeletal system									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia		209	3	18	10	–	8	63	67
Bite, kick, etc. (human or animal)									
Pozostałe		10	–	6	5	–	1	–	1
Others									

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (98). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
CONTACT-MODE OF INJURIES AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo construc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospo- darka magazy- nowa transporta- tion and storage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and social work activities
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemy- słowe of which manu- facturing				
OGÓŁEM 2010	10977	76	4038	3542	1500	1518	682	861
TOTAL 2015	10593	62	3768	3252	1069	1539	686	1524
..... 2017	10922	88	3714	3263	1072	1746	790	1474
2018	10413	90	3555	3243	987	1575	758	1355
Niewłaściwy stan czynnika materialnego Inappropriate condition of material objects/agents	890	6	353	325	89	105	47	92
Niewłaściwa organizacja: Inappropriate organisation of:								
pracy work	353	3	170	156	48	47	18	29
stanowiska pracy workstation	586	9	202	188	72	101	40	69
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika Absence or inappropriate use of material objects/agents	798	5	296	275	80	152	28	157
Nieużywanie sprzętu ochronnego przez pracownika Not using protective equipment	177	1	72	69	26	37	6	5
Niewłaściwe samowolne zachowa- nie się pracownika Employee's inappropriate wilful action	590	3	261	248	46	134	37	33
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b Employee's inappropriate mental and physical condition ^b	147	2	36	31	16	20	3	23
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika Employee's incorrect action	6162	58	2035	1840	571	917	437	830
Inne Other	710	3	130	111	39	62	142	117

a Zgłoszone w danym roku. b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

a Registered in a given year. b Caused by sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse, etc.

TABL. 18 (99). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1356	1132	1095	1018	T O T A L
w tym wypadki śmiertelne	5	1	5	4	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Contact-modes of injuries
upadek osób	766	602	619	561	persons falling
uderzenie lub przygnięcie przez spadające przedmioty	80	72	75	57	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	19	15	21	16	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	209	188	144	148	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygnięcie, pogryzienie przez zwierzęta	113	97	70	42	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie skrajnych temperatur	12	7	6	4	impact of extreme temperatures
działanie materiałów szkodliwych	-	1	-	1	impact of harmful materials
inne wydarzenia	157	150	160	189	other contact-modes

a Z tytułu których przyznano jednorazowe odszkodowania.

Ź r ó d ł o: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a For which one-off compensations were granted.

S o u r c e: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (100). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenia Risks arising from								
	Ogółem Grand total		związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciążliwością pracy strenuous work		czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery		
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey								
O G Ó Ł E M	2010	74,3	58,9	41,5	31,4	21,6	18,6	11,3	8,9
T O T A L	2015	65,9	54,2	34,3	28,2	19,7	16,0	11,9	10,0
	2017	60,9	49,9	36,1	28,4	14,5	12,4	10,4	9,0
	2018	62,9	50,4	38,1	28,6	14,1	12,2	10,7	9,6
sektor publiczny		74,8	55,6	40,1	25,7	22,3	18,2	12,4	11,6
public sector									
sektor prywatny		60,1	49,2	37,7	29,2	12,1	10,8	10,3	9,2
private sector									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		144,5	121,2	53,7	33,2	77,4	77,4	13,4	10,7
Agriculture, forestry and fishing									

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e. the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132.

TABL. 19 (100). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

EXPOSURE TO RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zagrożenia Risks arising from							
	Ogółem Grand total		związane ze środowiskiem pracy work environment		związane z uciąż- liwością pracy strenuous work		czynnikami mecha- nicznymi związanymi z maszynami szcze- gólnie niebezpiecznymi mechanical factors associated with particularly dangerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jed- ną grupę czynników of which one group of factors
	na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey							
Przemysł Industry	109,0	89,1	73,0	58,3	18,5	15,1	17,5	15,7
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	311,1	224,3	250,3	171,4	32,0	30,8	28,8	22,1
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	97,3	83,0	66,8	55,0	14,6	13,4	15,8	14,6
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	172,6	100,6	28,1	28,1	144,2	72,2	0,2	0,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation ac- tivities	148,3	100,4	84,1	55,6	20,5	8,5	43,7	36,3
Budownictwo Construction	74,2	51,5	47,7	30,3	20,7	16,3	5,9	4,8
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	19,7	16,8	5,0	2,4	9,8	9,6	4,9	4,8
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	69,3	60,3	17,2	9,9	26,8	25,1	25,3	25,3
Informacja i komunikacja Information and communication	1,0	1,0	0,8	0,8	-	-	0,2	0,2
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	88,0	84,8	69,0	65,8	18,4	18,4	0,6	0,6
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	61,7	0,6	18,8	-	-	-	42,9	0,6
Edukacja Education	5,0	4,0	0,7	0,2	2,1	2,0	2,2	1,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	18,9	10,3	15,5	7,0	3,1	3,1	0,3	0,3
Pozostała działalność usługowa Other service activities	80,7	80,7	52,1	52,1	-	-	28,6	28,6

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132.

a Employees listed only once by predominant factor, i.e. the factor having the most hazardous effect at a given workstation; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132.

TABL. 20 (101). **ZATRUDNIENI^a NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^b W 2018 R.**

EMPLOYEES^a AT WORKSTATIONS ASSESSED FOR OCCUPATIONAL RISK^b
IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego Assessment of occupatio- nal risk	Wyliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego Elimination or reduction of occupatio- nal risk	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego Measures taken to eliminate or reduce the occupational risk		
			techniczne technical	organizacyjne organisational	ochrony indywidualnej personal protection
na 1000 zatrudnionych w zakładach objętych badaniem per 1000 employees in units covered by the survey					
O G Ó Ł E M	372,6	185,8	116,8	126,5	140,1
TOTAL					
sektor publiczny	352,8	132,2	67,7	71,5	112,1
public sector					
sektor prywatny	377,3	198,5	128,4	139,5	146,8
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	292,1	170,9	47,4	71,1	103,0
Przemysł	407,4	214,7	120,5	132,2	161,3
Industry					
górnictwo i wydobywanie	747,4	598,6	439,5	435,5	541,0
mining and quarrying					
przetwórstwo przemysłowe	395,6	202,0	112,2	121,5	149,1
manufacturing					
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ . electricity, gas, steam and air condition- ing supply	578,3	306,0	178,2	297,8	132,7
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	324,5	151,5	39,3	56,2	140,7
water supply; sewerage, waste manage- ment and remediation activities					
Budownictwo	348,0	188,2	86,6	88,0	154,5
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	376,5	213,6	181,1	192,5	191,2
Transport i gospodarka magazynowa	377,3	113,3	48,6	71,2	82,3
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja	411,4	222,2	193,3	218,3	14,6
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	299,7	105,3	88,2	19,9	26,8
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities	530,7	330,3	220,1	311,5	281,9
Edukacja	71,3	35,1	31,6	31,6	32,6
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	352,9	102,6	23,7	18,6	88,5
Human health and social work activities					

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 132. b Patrz uwagi ogólne ust. 8 na str. 132.

a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kinds of activity; see general notes, item 7 on page 132. b See general notes, item 8 on page 132.

TABL. 21 (102). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków Number of cases		SPECIFICATION
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. zatrudnionych per 100 thou- sand employ- ees	
OGÓŁEM 2010	312	38,8	TOTAL
..... 2015	225	26,5	
..... 2017	147	16,2	
..... 2018	161	17,2	
Pylice płuc	18	1,9	Pneumoconioses
Choroby opłucnej lub osierdzia wywoła- ne pyłem azbestu	5	0,5	Diseases of pleura or pericardium induced by asbestos dust
Astma oskrzelowa	7	0,7	Bronchial asthma
Zewnątrzpochodne alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych	3	0,3	Extrinsic allergic alveolitis
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym	32	3,4	Chronic voice disorders due to excessive vocal effort
Nowotwory złośliwe powstałe w następ- stwie działania czynników występują- cych w środowisku pracy, uznanych za rakovórcze u ludzi	14	1,5	Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environ- ment
Choroby skóry	6	0,6	Skin diseases
Przewlekłe choroby układu ruchu wywo- łane sposobem wykonywania pracy	10	1,1	Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wy- konywania pracy	10	1,1	Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is per- formed
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem	8	0,9	Bilateral permanent noise-induced hearing loss of cochlear or sensoneu- ral type
Zespół wibracyjny	3	0,3	Vibration syndrome
Choroby układu wzrokowego wywołane czynnikami fizycznymi, chemicznymi lub biologicznymi	1	0,1	Diseases of visual system induced by physical, chemical or biological agents
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	44	4,7	Infectious and parasitic diseases or their sequels

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22 (103). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 grudnia
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a
As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatki urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
OGÓŁEM 2010	39498	49307	7772	22273	2090	6740	211
TOTAL							
2015	34347	72058	1985	14021	1163	4334	882
2017	33084	45397	2048	11215	459	5441	668
2018	34536	45823	2338	10253	2302	5187	692
sektor publiczny public sector	10497	11374	362	7356	2089	3932	576
sektor prywatny private sector	24039	34449	1976	2897	213	1255	116
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	652	541	–	188	–	–	–
Przemysł Industry	21480	29627	2061	4033	2065	3994	326
górnictwo i wydobywanie mining and quarrying	4561	1947	–	1253	1912	2615	53
przetwórstwo przemysłowe manufacturing	13303	23488	1690	1021	150	1090	260
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ electricity, gas, steam and air conditioning supply	425	769	138	937	–	285	11
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ water supply; sewerage, waste management and remediation activities	3191	3423	233	822	3	4	2
Budownictwo Construction	7102	7613	144	901	29	14	42
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	2093	2905	51	615	20	13	–

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132. ^b Or of a specific nature.

TABL. 22 (103). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŹLIWYCH^a (dok.)**

Stan w dniu 15 grudnia

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR EXPOSURE TO PHYSICAL HEALTH RISK FACTORS AT WORK^a (cont.)

As of 15th December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	Napoje Drinks	Inne środki odżywcze Other nutrition	Dodatki pieniężne Allowances	Skrócony czas pracy Short time work	Dodatkowe urlopy Extra leaves	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b Entitlements arising from work in special conditions ^b
Transport i gospodarka magazynowa . Transportation and storage	2351	2468	58	3924	8	1067	148
Informacja i komunikacja Information and communication	58	–	16	2	1	–	–
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	107	137	–	257	–	–	–
Administrowanie i działalność wspierająca ^A Administrative and support service activities	461	257	–	–	–	–	–
Edukacja Education	82	55	–	19	32	–	–
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities	150	2220	8	314	147	99	176

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 132. b Lub w szczególnym charakterze.

a Data concern entities employing more than 9 persons and refer to selected kinds of activity; see general notes, item 8 on page 132. b Or of a specific nature.

DZIAŁ VII WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. **Wynagrodzenia** obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne)** przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą;
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach;
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej;
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika, wprowadzonymi ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137 poz. 887, z późniejszymi zmianami).

4. Dane w tabl. 2–5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2018 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagro-

CHAPTER VII WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. **Wages and salaries** include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Data do not include wages and salaries of employees in budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. **The average monthly (nominal) wages and salaries** per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad;
- payments from profit and balance surplus in co-operatives;
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units;
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) introduced by the Law on the Social Security System, dated 13th October 1998 (Journal of Laws, No. 137 item 887, with later amendments).

4. Data in tables 2–5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2018. Data concern paid employees who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organisations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were as-

dzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych – OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego, tj.: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej oraz b. Urzędu Ochrony Państwa;

sumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units and fees).

Social security benefits

1. Information regarding **retirement and other pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution – from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and in the period from 1st January 2009 to 30th June 2014 from the sources gathered in the open pension funds – OFE.

Information regarding **retirement and other pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the sources of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement and other pension:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the public safety functionaries, i.e., the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency, the Central Anticorruption Bureau, the Border Guard, the Government Protection Bureau, the State Fire Service as well as the former Office of State Protection;

- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;
- 11) inwalidzi wojenni i wojskowi, osoby represjonowane (od 1991 r.) oraz kombatancki.

3. Świadczenia emerytalne i rentowe, w tym renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

5. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

6. Dane o świadczeniach społecznych podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

7. Karta Dużej Rodziny na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1390) przysługuje, niezależnie od dochodów, rodzinom z co najmniej trójką dzieci:

- 1) poniżej 18 lat;
- 2) poniżej 25 lat, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej;
- 3) bez ograniczeń wiekowych w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. Posiadacze karty mają zapewnione zniżki, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

8. Dane o świadczeniach i dodatkach z programu „Rodzina 500+” prezentowane są na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jednolity Dz.U. 2018 poz. 2134, z późniejszymi zmianami).

Świadczenie finansowane jest z budżetu państwa.

- 9) penitentiary staff functionaries;
- 10) farmers;
- 11) war and military invalids, repressed persons (since 1991) as well as combatants.

3. Retirement and other pension benefits, of which pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses include:

- 1) retirement pension;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement and other pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.

5. Data regarding the average monthly retirement and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

6. Data regarding social benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

7. Large Family Card basis on the law dated 5th December 2014 of Large Family Card (uniform text Journal of Laws 2019 item 1390). Can be obtained, regardless of the received income, by families with at least three children:

- 1) up to the age of 18;
- 2) up to the age of 25 in the case when children learn at school or higher education institution;
- 3) without age limits in the case of children with legal confirmation of disability.

The Card is issued free of charge to each member of the family (including foster family and foster home) meeting the conditions specified. The holders of the Card can take advantage of discounts while purchasing consumer goods and services.

8. Data on benefits and allowances from the "Family 500+" programme are presented on the basis of the law dated 11th February 2016 on State Aid in Raising Children (uniform text Journal of Laws 2018 item 2134, with later amendments).

The benefit is financed from the state budget.

Wynagrodzenia

Wages and salaries

TABLE 1 (104). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracu- jących powyżej 9 osób of which entities emplo- ying more than 9 persons	
w zł in PLN						
OGÓŁEM	2973,79	3667,02	4097,35	4418,06	4678,95	TOTAL
sektor publiczny	3637,50	4363,15	4690,19	4968,62	4968,62	public sector
sektor prywatny	2679,36	3410,74	3893,68	4233,33	4554,98	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3236,33	4328,69	4585,87	4679,15	5109,56	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3037,03	3748,12	4126,42	4433,23	4586,60	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	2818,87	3546,87	3952,81	4260,92	4413,82	of which manufacturing
Budownictwo	2418,28	2878,49	3223,96	3452,24	3863,34	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2339,87	2851,94	3292,24	3586,16	3799,56	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	2224,06	2662,25	2954,74	3185,23	3349,89	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1874,49	2317,33	2657,77	2820,94	3019,40	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	4792,73	6780,31	7916,84	8805,85	9250,29	Information and communication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	4758,27	5316,89	5664,63	6009,52	6351,34	Financial and insurance activi- ties
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3029,51	3552,64	3992,33	4191,30	4329,95	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3761,70	4980,49	5761,77	6244,67	7029,85	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1978,32	2967,16	3402,88	3645,05	3696,50	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4027,07	4664,72	5176,01	5507,17	5507,17	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	3500,13	4367,89	4460,96	4652,95	4671,33	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3085,55	3500,36	4024,28	4435,52	4519,20	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2877,36	3497,14	3887,65	4282,38	4357,28	Arts, entertainment and recrea- tion
Pozostała działalność usługowa	2283,84	2785,00	3043,89	3361,13	3224,48	Other service activities

TABL. 2 (105). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
O G Ó Ł E M	a	720,7	361,7	359,0	215,0	66,1	148,9	505,7	295,6	210,1
	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
według przedziałów ² wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW=5003,78 zł) dla gospodarki narodowej w październiku 2018 roku										
by intervals ² determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (PW=PLN 5003.78) for the national economy in October 2018										
Do 2100,00 zł	a	70,8	40,3	30,5	0,6	0,1	0,4	70,3	40,2	30,1
PLN and less	b	9,8	11,2	8,5	0,3	0,2	0,3	13,9	13,6	14,3
2100,01–2501,89 (2100,01 zł – 50% PW)	a	66,1	30,4	35,6	9,2	1,5	7,6	56,9	28,9	28,0
	b	9,2	8,4	9,9	4,3	2,3	5,1	11,2	9,8	13,3
2501,90–3352,53 (50–67% PW)	a	131,2	51,1	80,1	39,2	8,9	30,3	92,1	42,3	49,8
	b	18,2	14,1	22,3	18,2	13,4	20,3	18,2	14,3	23,7
3352,54–3752,84 (67–75% PW)	a	54,6	24,6	29,9	20,7	6,5	14,2	33,9	18,1	15,7
	b	7,6	6,8	8,3	9,6	9,8	9,5	6,7	6,1	7,5
3752,85–5003,78 (75–100% PW)	a	157,0	76,9	80,1	60,8	18,0	42,9	96,2	58,9	37,3
	b	21,8	21,3	22,3	28,3	27,2	28,8	19,0	19,9	17,7
5003,79–6254,73 (100–125% PW)	a	100,4	49,9	50,5	44,1	13,1	31,1	56,3	36,8	19,5
	b	13,9	13,8	14,1	20,5	19,8	20,9	11,1	12,5	9,3
6254,74–7505,67 (125–150% PW)	a	54,2	29,4	24,8	19,9	7,1	12,8	34,3	22,3	12,0
	b	7,5	8,1	6,9	9,2	10,8	8,6	6,8	7,5	5,7
7505,68–8756,62 (150–175% PW)	a	27,4	16,8	10,6	8,9	4,2	4,7	18,5	12,6	6,0
	b	3,8	4,6	3,0	4,1	6,4	3,1	3,7	4,3	2,8
8756,63–10007,56 (175–200% PW)	a	15,8	10,8	5,0	4,2	2,5	1,8	11,6	8,4	3,2
	b	2,2	3,0	1,4	2,0	3,7	1,2	2,3	2,8	1,5
10007,57–11258,51 (200–225% PW)	a	10,2	6,5	3,7	2,5	1,4	1,1	7,7	5,2	2,6
	b	1,4	1,8	1,0	1,1	2,1	0,7	1,5	1,7	1,2
11258,52–12509,45 (225–250% PW)	a	7,3	5,1	2,2	1,5	0,8	0,7	5,8	4,3	1,5
	b	1,0	1,4	0,6	0,7	1,2	0,5	1,1	1,5	0,7
12509,46–13760,40 (250–275% PW)	a	5,7	4,1	1,6	1,2	0,7	0,5	4,5	3,5	1,1
	b	0,8	1,1	0,4	0,6	1,0	0,4	0,9	1,2	0,5
13760,41–15011,34 (275–300% PW)	a	4,7	3,6	1,1	0,6	0,3	0,3	4,2	3,3	0,9
	b	0,7	1,0	0,3	0,3	0,4	0,2	0,8	1,1	0,4
15011,35–20000,00 (300% PW – 20000,00 zł)	a	9,3	7,4	2,0	1,3	0,8	0,5	8,0	6,6	1,5
	b	1,3	2,0	0,5	0,6	1,1	0,3	1,6	2,2	0,7
Od 20000,01 zł	a	5,9	4,6	1,3	0,4	0,3	0,1	5,5	4,3	1,2
PLN and more	b	0,8	1,3	0,4	0,2	0,5	0,1	1,1	1,4	0,6

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 The percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABLE 2 (105). **ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)**
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
według przedziałów ² wynagrodzeń ustalonych na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (PW=4885,28 zł) w województwie małopolskim w październiku 2018 roku									
by intervals ² determined on the basis of multiplication of average gross wages and salaries (PW=PLN 4885.28) in Małopolskie Voivodship in October 2018									
Do 2100,00 zł a	70,8	40,3	30,5	0,6	0,1	0,4	70,3	40,2	30,1
PLN and less b	9,8	11,2	8,5	0,3	0,2	0,3	13,9	13,6	14,3
2100,01–2442,64 (2100,01 zł – 50% PW) a	53,6	25,1	28,4	6,9	1,2	5,7	46,7	23,9	22,7
b	7,4	6,9	7,9	3,2	1,8	3,8	9,2	8,1	10,8
2442,65–3273,14 (50–67% PW) a	132,9	51,8	81,1	37,7	8,1	29,6	95,2	43,7	51,6
b	18,4	14,3	22,6	17,5	12,3	19,8	18,8	14,8	24,5
3273,15–3663,96 (67–75% PW) a	53,8	23,7	30,1	19,7	6,1	13,6	34,1	17,6	16,5
b	7,5	6,5	8,4	9,1	9,2	9,1	6,7	5,9	7,9
3663,97–4885,28 (75–100% PW) a	154,2	75,4	78,8	60,2	18,0	42,3	94,0	57,4	36,6
b	21,4	20,8	22,0	28,0	27,2	28,4	18,6	19,4	17,4
4885,29–6106,60 (100–125% PW) a	106,3	52,9	53,4	45,9	13,5	32,4	60,3	39,3	21,0
b	14,7	14,6	14,9	21,4	20,5	21,8	11,9	13,3	10,0
6106,61–7327,92 (125–150% PW) a	57,5	30,3	27,2	21,7	7,3	14,4	35,8	23,0	12,8
b	8,0	8,4	7,6	10,1	11,1	9,7	7,1	7,8	6,1
7327,93–8549,24 (150–175% PW) a	29,1	17,7	11,5	9,6	4,4	5,2	19,5	13,2	6,3
b	4,0	4,9	3,2	4,5	6,7	3,5	3,9	4,5	3,0
8549,25–9770,56 (175–200% PW) a	16,5	11,2	5,3	4,7	2,7	2,0	11,8	8,4	3,4
b	2,3	3,1	1,5	2,2	4,2	1,3	2,3	2,9	1,6
9770,57–10991,88 (200–225% PW) a	11,0	7,1	3,9	2,6	1,4	1,2	8,4	5,7	2,7
b	1,5	2,0	1,1	1,2	2,1	0,8	1,7	1,9	1,3
10991,89–12213,20 (225–250% PW) ... a	8,3	5,8	2,5	1,8	1,0	0,7	6,5	4,8	1,8
b	1,2	1,6	0,7	0,8	1,6	0,5	1,3	1,6	0,8
12213,21–13434,52 (250–275% PW) a	5,5	3,9	1,5	1,1	0,7	0,5	4,3	3,2	1,1
b	0,8	1,1	0,4	0,5	1,0	0,3	0,9	1,1	0,5
13434,53–14655,84 (275–300% PW) a	4,9	3,6	1,3	0,7	0,3	0,4	4,2	3,3	0,9
b	0,7	1,0	0,4	0,3	0,4	0,3	0,8	1,1	0,4
14655,82–20000,00 (300% PW – 20000,00 zł) a	10,5	8,3	2,2	1,4	0,8	0,6	9,1	7,5	1,6
b	1,5	2,3	0,6	0,7	1,3	0,4	1,8	2,5	0,8
Od 20000,01 zł a	5,9	4,6	1,3	0,4	0,3	0,1	5,5	4,3	1,2
PLN and more b	0,8	1,3	0,4	0,2	0,5	0,1	1,1	1,4	0,6

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 The percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50.01 to 67.00% of the average wage and salary).

TABL. 3 (106). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**

PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
	O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	4885,28	5344,11
TOTAL						
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,9	8,7	7,1	9278,32	10454,55	7831,40
Managers						
Specjaliści	29,4	21,6	37,4	6058,98	7401,82	5278,35
Professionals						
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	3,5	5,2	1,8	6630,52	7172,72	5061,10
science and engineering professionals						
specjaliści do spraw zdrowia	3,8	1,0	6,5	5920,04	7911,50	5599,92
health professionals						
specjaliści nauczania i wychowania	10,9	5,3	16,5	4862,87	5306,52	4720,53
teaching professionals						
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	7,0	4,7	9,4	5933,60	6773,18	5508,33
business and administration professionals						
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	2,5	4,1	1,0	10087,51	10483,53	8399,60
information and communications technology professionals						
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,8	1,3	2,2	7330,36	8981,35	6342,05
legal, social and cultural professionals						
Technicy i inny średni personel	12,0	9,8	14,2	4710,77	5220,35	4354,63
Technicians and associate professionals						
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,7	3,9	1,4	5031,83	5289,37	4312,20
science and engineering associate professionals						
średni personel do spraw zdrowia	1,3	0,6	2,0	3672,21	4099,42	3534,50
health associate professionals						
średni personel do spraw biznesu i administracji	6,1	3,6	8,6	4753,34	4959,21	4665,91
business and administration associate professionals						
średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewne	1,2	0,5	2,0	3770,71	3778,70	3768,90
legal, social, cultural and related associate professionals						
technicy informatycy	0,7	1,2	0,1	6871,46	6963,05	6063,48
information and communications technicians						
Pracownicy biurowi	8,5	6,7	10,2	3820,88	3916,27	3757,76
Clerks						
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,2	0,8	3,7	3805,51	4411,76	3680,27
general and keyboard clerks						
pracownicy obsługi klienta	1,2	0,6	1,8	3597,17	4117,66	3418,52
customer services clerks						
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	3,7	4,6	2,7	3835,04	3769,50	3946,21
numerical and material recording clerks						

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABL. 3 (106). **ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R. (dok.)**PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2018 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b OCCUPATIONAL GROUPS ^b	Zatrudnieni w odsetkach Paid employees in percent			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł Average gross wages and salaries in PLN		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
Pracownicy biurowi (dok.) Clerks (cont.)						
pozostali pracownicy obsługi biura	1,4	0,8	2,0	4003,02	4141,17	3949,78
other clerical support workers						
Pracownicy usług i sprzedawcy	12,2	7,8	16,6	2964,28	3309,70	2799,84
Service and sales workers						
pracownicy usług osobistych	2,4	2,0	2,8	2851,02	3033,55	2720,20
personal service workers						
sprzedawcy i pokrewni	7,5	3,5	11,5	3022,54	3685,70	2817,72
sales workers						
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,9	0,1	1,7	2808,35	2737,15	2811,88
personal care workers						
pracownicy usług ochrony	1,4	2,2	0,5	2946,62	2983,74	2792,10
protective services workers						
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,3	0,0	3230,42	3271,59	2813,01
Skilled agricultural, forestry and fishery workers						
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	11,7	20,9	2,5	3951,64	4081,13	2848,61
Craft and related trades workers						
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	3,0	5,9	0,1	3566,36	3570,32	3208,90
building and related trades workers, excluding electricians						
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	4,2	8,2	0,2	4479,04	4489,74	4007,92
metal, machinery and related trades workers						
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,7	1,0	0,4	4062,97	4414,01	3120,70
handicraft and printing workers						
elektrycy i elektronycy	1,6	3,2	0,1	4783,81	4805,94	4026,35
electrical and electronic trades workers						
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obrób- ce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	2,3	2,8	1,8	2844,66	3004,12	2593,83
food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers						
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	11,2	19,1	3,2	3941,49	4017,21	3491,15
Plant and machine operators, and assemblers						
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	4,3	6,5	2,1	4425,94	4766,44	3349,90
stationary plant and machine operators						
monterzy	1,2	1,6	0,7	4186,71	4427,82	3637,44
assemblers						
kierowcy i operatorzy pojazdów	5,7	10,9	0,4	3526,62	3511,16	3918,03
drivers and mobile plant operators						
Pracownicy wykonujący prace proste	6,9	5,0	8,8	2991,65	3399,79	2756,71
Elementary occupations						
w tym robotnicy wykonujący prace proste w gór- nictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie of which labourers in mining, construction, manufacturing and transport	2,2	3,3	1,1	3330,46	3449,76	2966,72

a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

TABL. 4 (107). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women
a – w zł in PLN									
b – ogółem=100,0 total=100,0									

O G Ó Ł E M T O T A L

O G Ó Ł E M ...	a	4885,28	5344,11	4423,08	4966,74	5556,97	4704,73	4850,65	5296,51	4223,52
T O T A L	b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym	a	6459,81	8042,26	5531,55	5517,88	6272,43	5237,62	7343,32	9014,41	5905,54
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physician degree or equivalent	b	132,2	150,5	125,1	111,1	112,9	111,3	151,4	170,2	139,8
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym	a	5612,98	6661,26	4667,61	4895,67	5941,23	4557,19	5851,20	6767,51	4729,24
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), economist with diploma or equivalent	b	114,9	124,6	105,5	98,6	106,9	96,9	120,6	127,8	112,0
Policealne	a	4131,35	4764,64	3810,71	4286,84	4498,92	4230,19	4065,51	4825,58	3581,24
Post-secondary	b	84,6	89,2	86,2	86,3	81,0	89,9	83,8	91,1	84,8
Średnie zawodowe	a	3978,74	4324,59	3449,08	4405,67	5039,54	4021,60	3873,20	4223,75	3188,90
Vocational secondary	b	81,4	80,9	78,0	88,7	90,7	85,5	79,8	79,7	75,5
Średnie ogólnokształcące	a	3800,99	4337,61	3370,17	3941,14	4590,51	3702,05	3767,92	4304,63	3258,58
General secondary	b	77,8	81,2	76,2	79,4	82,6	78,7	77,7	81,3	77,2
Zasadnicze zawodowe .	a	3466,36	3773,38	2797,35	3747,48	4443,61	2971,64	3417,20	3686,76	2747,11
Basic vocational	b	71,0	70,6	63,2	75,5	80,0	63,2	70,4	69,6	65,0
Gimnazjalne	a	3398,16	3552,14	2613,31	3364,81	3450,41	3068,10	3399,95	3557,18	2579,38
Lower secondary	b	69,6	66,5	59,1	67,7	62,1	65,2	70,1	67,2	61,1
Podstawowe i niepełne podstawowe	a	3301,77	3620,18	2803,81	3249,58	3956,96	2854,65	3315,48	3573,31	2777,35
Primary and incomplete primary	b	67,6	67,7	63,4	65,4	71,2	60,7	68,4	67,5	65,8

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABLE 4 (107). **PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.¹ (dok.)**
 AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2018¹ (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector			
	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	ogółem total	męż- czyźni men	kobiety women	
a – w zł in PLN										
b – ogółem=100,0 total=100.0										
WEDŁUG WIEKU BY AGE										
24 lata i mniej and less	a	3429,64	3600,34	3195,39	3405,01	3926,36	3170,39	3432,12	3583,48	3199,80
	b	70,2	67,4	72,2	68,6	70,7	67,4	70,8	67,7	75,8
25–34	a	4866,00	5338,34	4322,33	4086,13	4630,75	3831,79	5037,83	5423,49	4498,95
	b	99,6	99,9	97,7	82,3	83,3	81,4	103,9	102,4	106,5
35–44	a	5303,96	5932,72	4684,57	5061,86	5776,01	4765,27	5405,05	5965,77	4627,77
	b	108,6	111,0	105,9	101,9	103,9	101,3	111,4	112,6	109,6
45–54	a	4829,05	5389,17	4405,96	5181,63	5755,15	4954,88	4590,83	5261,81	3799,30
	b	98,8	100,8	99,6	104,1	103,6	105,3	94,6	99,3	90,0
55–59	a	4610,22	4830,17	4436,85	5071,97	5407,93	4933,50	4234,28	4585,91	3782,99
	b	94,4	90,4	100,3	102,1	97,3	104,9	87,3	86,6	89,6
60–64	a	5142,47	5143,53	5139,43	5885,81	6198,36	5500,07	4635,86	4687,22	4291,18
	b	105,3	96,2	116,2	118,5	111,5	116,9	95,6	88,5	101,6
65 lat i więcej and more	a	6656,03	6725,75	6418,77	7593,04	7603,83	7560,58	5252,99	5501,97	4216,27
	b	136,2	125,9	145,1	152,9	136,8	160,7	108,3	103,9	99,8
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY										
Do 1,9 roku and less	a	3664,10	3914,81	3378,84	3298,30	3508,57	3218,72	3732,78	3950,88	3430,85
	b	75,0	73,3	76,4	66,4	63,1	68,4	77,0	74,6	81,2
2,0–4,9	a	4501,09	4877,76	4082,48	3804,94	4168,61	3643,42	4627,04	4947,48	4209,22
	b	92,1	91,3	92,3	76,6	75,0	77,4	95,4	93,4	99,7
5,0–9,9	a	5098,91	5663,25	4444,10	4336,01	5009,82	4000,23	5291,09	5756,26	4625,51
	b	104,4	106,0	100,5	87,3	90,2	85,0	109,1	108,7	109,5
10,0–14,9	a	5271,92	5887,13	4600,34	4922,18	5636,45	4581,94	5385,17	5931,79	4610,10
	b	107,9	110,2	104,0	99,1	101,4	97,4	111,0	112,0	109,2
15,0–19,9	a	5195,42	5767,34	4653,41	5350,30	6089,37	5045,59	5126,24	5694,13	4362,58
	b	106,3	107,9	105,2	107,7	109,6	107,2	105,7	107,5	103,3
20,0 lat i więcej and more	a	5093,25	5539,04	4711,97	5362,42	5935,21	5109,36	4852,53	5357,87	4096,91
	b	104,3	103,6	106,5	108,0	106,8	108,6	100,0	101,2	97,0

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5 (108). **MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2018 R.**

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment¹) BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile)								
		pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (media- na) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eighth	dziewiątej ninth
		w zł in PLN								
O G Ó Ł E M	a	2103,60	2555,62	2996,99	3500,00	4025,93	4594,00	5260,00	6191,41	8089,10
T O T A L	b	2100,00	2537,15	3121,98	3725,71	4278,15	4900,00	5647,58	6872,00	9376,29
	c	2178,60	2573,35	2900,00	3317,00	3800,00	4322,68	4925,47	5690,78	6929,92
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	a	2949,92	4301,86	5372,25	6304,22	7188,20	8421,21	10000,00	12553,39	17580,00
	b	3060,00	4645,00	5837,96	7000,00	8120,85	9643,87	11589,29	14802,83	20000,00
	c	2800,00	4127,60	4930,00	5774,17	6500,00	7315,00	8392,06	10179,36	13495,48
Specjaliści	a	3101,83	3685,46	4222,56	4707,13	5189,55	5734,45	6403,13	7500,00	10035,68
Professionals	b	3302,83	4090,27	4731,16	5408,49	6149,85	7100,00	8355,50	10083,34	13389,29
	c	3043,37	3557,32	4003,34	4470,09	4872,48	5307,93	5803,22	6400,00	7594,14
Technicy i inny średni personel	a	2487,60	3005,00	3493,99	3858,33	4229,01	4679,86	5205,84	5972,73	7299,33
Technicians and associate professionals	b	2300,00	3124,04	3696,00	4148,74	4625,71	5200,00	5874,94	6926,60	8400,00
	c	2500,00	2981,02	3367,18	3698,60	4057,12	4419,59	4863,30	5397,25	6437,71
Pracownicy biurowi	a	2102,10	2520,00	2830,92	3158,07	3545,67	3923,98	4300,00	4806,27	5634,69
Clerical support workers	b	2100,00	2483,33	2856,09	3203,59	3640,00	4023,76	4412,25	5034,17	5960,33
	c	2175,00	2560,00	2804,05	3121,75	3500,00	3850,00	4215,28	4675,87	5478,58
Pracownicy usług i sprzedawcy	a	2100,00	2100,00	2274,42	2465,24	2611,32	2777,32	3005,65	3434,60	4211,00
Service and sales workers	b	2100,00	2103,21	2273,75	2465,24	2740,80	3002,43	3422,62	4000,00	5433,44
	c	2100,00	2100,00	2274,42	2466,67	2607,65	2708,15	2901,13	3200,00	3838,46
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	a	2100,00	2100,00	2284,57	2400,00	2550,00	3448,83	3946,13	4243,33	4547,08
Skilled agricultural, forestry and fishery workers	b	2100,00	2100,00	2300,00	2400,00	2550,00	3560,83	3894,16	4278,75	4547,08
	c	2200,00	2200,00	2258,69	2275,74	2284,57	2297,04	2822,58	3169,00	4138,86
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	a	2100,00	2125,00	2536,00	3106,86	3585,50	4072,80	4573,25	5219,86	6280,96
Craft and related trades workers	b	2100,00	2191,20	2718,17	3280,00	3769,33	4232,04	4717,13	5362,59	6455,00
	c	2100,00	2100,00	2100,00	2200,00	2480,77	2748,05	3127,20	3580,82	4106,00
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	a	2100,00	2350,00	2742,42	3174,93	3680,62	4137,04	4616,96	5198,64	6124,10
Plant and machine operators, and assemblers	b	2100,00	2351,00	2720,00	3200,00	3759,27	4250,00	4754,96	5331,35	6289,46
	c	2100,00	2144,32	2815,20	3134,89	3444,28	3704,46	3964,18	4282,95	4872,10
Pracownicy wykonujący prace proste	a	2100,00	2107,29	2293,41	2482,48	2658,33	2871,69	3128,42	3613,27	4397,82
Elementary occupations	b	2100,00	2100,00	2282,61	2576,00	3022,80	3483,61	3920,00	4471,73	5415,33
	c	2100,00	2133,60	2299,00	2452,93	2591,85	2737,92	2912,41	3128,42	3582,98

1 Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1 na str. 23.

1 Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. 2 See general notes to the Yearbook, item 7, point 1 on page 23.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6 (109). **EMERYCI I RENCIŚCI^a**
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	756067	718757	719851	739126	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	648072	619616	622432	643164	Persons receiving old age and other pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	423143	424614	439010	469767	old age pensions
renty z tytułu niezdolności do pracy .	115760	86365	75876	66953	disability pensions
renty rodzinne	109169	108637	107545	106444	survivors' pensions
Rolnicy indywidualni	107995	99141	97419	95962	Farmers

a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7 (110). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

O G Ó Ł E M
G R A N D T O T A L

Świadczenia w mln zł	13197,9	15772,6	16521,8	17752,8	Benefits in million PLN
----------------------------	---------	---------	---------	---------	-------------------------

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION

R a z e m
T o t a l

Świadczenia w mln zł	12000,4	14415,8	15162,1	16380,7	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1543,10	1938,81	2029,96	2122,42	Average monthly old age and other pension in PLN

Emerytury
Old age pensions

Świadczenia w mln zł	8343,9	10400,8	11212,4	12449,1	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1643,24	2041,23	2128,34	2208,38	Average monthly old age pension in PLN

Renty z tytułu niezdolności do pracy
Disability pensions

Świadczenia w mln zł	1783,4	1700,4	1568,6	1475,9	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1283,81	1640,68	1722,75	1836,94	Average monthly pension in PLN

TABL. 7 (110). **ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO (dok.)**
GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BENEFITS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH (dok.)
PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION (cont.)

Renty rodzinne
Survivors' pensions

Świadczenia w mln zł	1873,2	2314,6	2381,2	2455,8	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna renta w zł	1429,87	1775,49	1845,08	1922,61	Average monthly pension in PLN

ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH^a
FARMERS^a

Świadczenia w mln zł	1197,5	1356,8	1359,7	1372,1	Benefits in million PLN
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł.....	924,05	1140,46	1163,06	1191,49	Average monthly old age and other pension in PLN

a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 8 (111). **ŚWIADCZENIA Z PROGRAMU "RODZINA 500+"^a**
BENEFITS FROM THE "FAMILY 500+" PROGRAMME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2016 ^b	2017	2018	SPECIFICATION
Świadczenie wychowawcze:				Child-raising benefit:
przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie	230413	230780	219412	average monthly number of families receiving benefit
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	360198	362431	344258	average monthly number of children on which families receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	1615842	2226703	2171187	benefit payments in thousand PLN
Dodatek wychowawczy:				Child-raising supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka otrzymują dodatek	2495	2390	2377	average monthly number of children on which foster families and foster homes receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	10916	14363	14258	benefit payments in thousand PLN
Dodatek do zryczałtowanej kwoty:				Lump sum supplement:
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego otrzymują dodatek	155	158	146	average monthly number of children on which family care and education centres receive benefits
wypłaty świadczenia w tys. zł	680	938	866	benefit payments in thousand PLN

a W 2018 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 56,6 tys. rodzin. b Dane dotyczą okresu od 1 kwietnia do 31 grudnia.

a In 2018 56.6 thousand families hold Large Family Card. b Data concern the period from 1st April to 31st December.

DZIAŁ VIII GOSPODARSTWA DOMOWE. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Gospodarstwa domowe

1. **Prognoza gospodarstw domowych do 2050 r.** została opracowana w 2016 r. na podstawie wyników spisów z lat 2002 i 2011 w zakresie liczby i struktury gospodarstw domowych oraz założeń dotyczących tendencji w kształtowaniu się procesów demograficznych, społecznych i ekonomicznych zachodzących w Polsce, szczególnie wynikających z zachowań prorodzinnych i promażeńskich osób młodych, które uczestniczą w procesie formowania się rodzin i tworzenia nowych gospodarstw domowych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałe użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** to osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych. W celu zachowania relacji między strukturą badaną zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, dane od 2010 r. uzyskane z badania budżetów

CHAPTER VIII HOUSEHOLDS. DWELLINGS

General notes

Households

1. **The households projection until 2050** was calculated in 2016 on the basis of the results of censuses in 2002 and 2011 in terms of the number and composition of households and assumptions about trends in the development of demographic, social and economic processes in Poland, especially under the pro-family and pro-marriage behavior patterns of young people who participate in the formation of families and the creation of new households.

Household budgets

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e. the level and structure of available income, expenditures, consumption, equipment of households with durable goods as well as risk of poverty, is a representative **household budget** survey. The survey covers all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person **household**. **One-person** household is understood as a self-sufficient person, i.e. not sharing his/her income with any other person, whether living alone or not. **Multi-person** household is defined as a group of persons living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the household budget survey. In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, data since 2010 obtained from the household

gospodarstw domowych zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodząca z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału, przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (lekarskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące poszczególne społeczno-ekonomiczne grupy ludności ustalone na podstawie kryterium **wyłącznego** lub **głównego** (przeważającego) **źródła utrzymania**, a mianowicie **gospodarstwa: pracowników, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł** (innych niż emerytura lub renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) **osoby pracujące**, do których zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa-zlecenie umowa ustna itd.),
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie), w tym wynajem nieru-

budget survey are weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The household budget survey is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that each month different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e. on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on equipment of the household with durable goods.

The survey covered all the households within randomly selected dwellings representing individual socio-economic groups of the population, established on the basis of the **exclusive** or **main** (predominate) **source of maintenance**, i.e., **households of: employees, farmers, the self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources** (other than retirement pay and pensions).

3. The categories of persons who are members of households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e. source deriving the greatest income:

1) **employed** persons include:

- a) hired employees whose main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, out-work, contract with agent, order agreements, verbal contracts, etc.),
- b) employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), whose main source of maintenance is income from work in private farm in agriculture,
- c) self-employed persons (including contributing family workers) whose main source of maintenance is economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture), including rental of real estate connected with conducting economic activity and practicing

chomości związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolnej;

- 2) osoby **pobierające emeryturę lub rentę**, których głównym źródłem utrzymania jest otrzymywana emerytura lub renta;
- 3) osoby **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł** innych niż emerytura lub renta, których głównym źródłem utrzymania są: zasiłki z ubezpieczeń społecznych, pozostałe świadczenia społeczne (m.in.: zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenia i zasiłki pielęgnacyjne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., renta socjalna, zasiłki stałe, okresowe oraz pozostała pomoc pieniężna, materialna i w formie usług, stypendia, świadczenia dla bezrobotnych), dochody z tytułu własności, dochody z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, pozostałe dochody oraz inne przychody (podjęte lokaty i sprzedane papiery wartościowe, sprzedaż majątku, zaciągnięte pożyczki i kredyty);
- 4) osoby **pozostające na utrzymaniu** (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego. Do tej grupy nie zalicza się dzieci w wieku 15–18 lat otrzymujących świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” (od II kwartału 2016 r.).

4. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej – uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę – który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagro-

a learned profession as well as members of agricultural production cooperatives since 2005;

- 2) persons **receiving retirement pension or other pension** whose main source of maintenance is the retirement or other pension;
- 3) persons **maintained from non-earned sources** other than retirement or other pension whose main source of maintenance are: social security allowances or other social benefits (i.a. family allowance, supplements to family allowance, nursing allowances and benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, permanent and temporary benefits and other aid, whether monetary, material or in the form of services, scholarships, unemployment benefits), income from property and rental of real estate not connected with conducting economic activity, other income as well as other revenue (deposits withdrawn and securities sold, sale of assets, extended loans and credits);
- 4) **dependents** (without their own source of maintenance) are maintained by other persons being members of the same household. This group excludes children aged 15–18 receiving child-raising benefit "Family 500+" (since the second quarter of 2016).

4. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid (with income from hired labour, from social benefits – from social security benefits and from other social benefits), excluding contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.

Available income comprises:

- 1) income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour contract – which includes all income obtained from work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g. severance pay, the monetary

- dzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym), a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakupem produktów i usług, wynagrodzenie i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszany o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach z działalności gospodarczej, dywidendy, nadwyżka bilansowa w spółdzielniach) i dochód z wynajmu nieruchomości – budynków, gruntów – niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą (tj. przychody minus nakłady);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, tj.:
- a) dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, który obejmuje: emerytury, renty, zasiłki (w tym chorobowy – po ustaniu stosunku pracy), świadczenia rehabilitacyjne i jednorazowe odszkodowania powypadkowe oraz renty strukturalne dla rolników indywidualnych,
 - b) dochód z pozostałych świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. zasiłki dla bezrobotnych, zasiłki i świadczenia przedemerytalne, świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” – od II kwartału 2016 r., rentę socjalną, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia oraz pomoc od instytucji niekomercyjnych (w tym dary);
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowanie (np. za uszkodzenie ciała, zniszczenie majątku), świadczenia (np. świadczenia z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego, świadczenia z tytułu ubezpieczenia na życie, świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej), świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (np. świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej), świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (np. świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej), świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (np. świadczenia z tytułu ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej);
- equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sickness allowances (taken during the period of employment), compensatory and care allowances, income in a non-monetary form (paid by the employer);
- 2) income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e. purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). It is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and increased by subsidies for agriculture;
- 3) income from self-employment, which accounts for a part of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernising a dwelling or a house);
- 4) income from property (interests, shares in profits from economic activity, dividends, balance surplus in cooperatives) and income from rental of real estate not connected with the conducted economic activity (i.e. revenues minus investments);
- 5) income from social benefits, i.e.:
- a) income from social security benefits, which includes: retirement pensions, other pensions, allowances (of which sickness allowances – after termination of employment), rehabilitation benefits and one-off accident compensations as well as structural pensions for farmers,
 - b) income from other social benefits, which includes among others: unemployment benefits, pre-retirement allowances and benefits, family benefits, child-raising benefit "Family 500+" – since the second quarter of 2016, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships and assistance from non-commercial institutions (of which gifts);
- 6) other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance

wania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

6. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z przyjętą w badaniu budżetów gospodarstw domowych od 2013 r. nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), włączając wydatki na ubezpieczenia na życie do pozycji „pozostałe wydatki na towary i usługi” oraz wydatki na usługi internetowe w pozycji „łączność”.

7. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, jak również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

8. Zasięg ubóstwa – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego

indemnities, winnings from games of chance and lotteries.

Available income is allocated to expenditures and savings increase.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is allocated to purchasing consumer goods and services and savings increase.

5. Expenditures include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are allocated to satisfying household's needs. They include expenditures on goods and services purchased by cash, with the use of debt or credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g. food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g. clothing, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts; boarding costs of youth and students studying away from home; private alimony; some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate; monetary losses.

6. Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted in household budget survey since 2013 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), including expenditures on life insurance in item "miscellaneous goods and services" and expenditures on Internet services under item "communication".

7. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households covers products purchased by cash, with the use of debt or credit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering services.

8. Poverty rates – a household and thus all its members are regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received

wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych, jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz skrajnego), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalę ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z 2 osób dorosłych i 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dziećmi w wieku poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. było to 799 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 2157 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 810 zł oraz 2187 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1508), uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r., do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2012 r. do III kwartału 2015 r. kwoty te wynosiły 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Od IV kwartału 2015 r. do III kwartału 2018 r. kwoty te wynosiły 634 zł dla gospodarstw 1-osobowych i 514 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast w IV kwartale 2018 r. obowiązywały kwoty odpowiednio: 701 zł i 528 zł.

Granica ubóstwa skrajnego ustalana jest na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego

free of charge as well as the value of own consumption) falls below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of households on the maintenance costs, the **so-called original OECD** equivalence scale has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and extreme). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0.7 – to any other person at that age and weight 0.5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of 2 adult persons and 2 children at the age under 14 is 2.7 times as high as that for a 1-person household.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was PLN 668 for 1-person households and PLN 1802 for 4-person households (2 adults with 2 children under 14), in the fourth quarter of 2015 the threshold was PLN 734 for 1-person households and PLN 1982 for 4-person households, in the fourth quarter of 2017 the threshold was PLN 799 for 1-person households and PLN 2157 for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: PLN 810 and PLN 2187, respectively.

„Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. The same threshold amounts applied from 2010 to the third quarter of 2012 – PLN 477 for 1-person households and PLN 351 per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2012 to the third quarter of 2015 these amounts were PLN 542 for 1-person households and PLN 456 per 1 person for multi-person households. From the fourth quarter of 2015 to the third quarter of 2018, these amounts were PLN 634 for 1-person households and PLN 514 per 1 person for multi-person households. However, in the fourth quarter of 2018, the following amounts are applicable: PLN 701 and PLN 528, respectively.

Extreme poverty threshold sets on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for

gospodarstwa pracowniczego. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, w IV kwartale 2017 r. było to 582 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1571 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2018 r. odpowiednio: 595 zł oraz 1606 zł.

Mieszkania. Infrastruktura

1. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hoteli pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

1-person employees' household. The subsistence minimum determines the level of satisfaction of needs below which a biological threat to life and psychophysical human development occurs. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was PLN 466 for 1-person households and PLN 1257 for 4-person households (2 adults with 2 children at the age under 14), in the fourth quarter of 2017 the threshold was PLN 582 for 1-person households and PLN 1571 for 4-person households, while in the fourth quarter of 2018: PLN 595 and PLN 1606, respectively.

Dwellings. Infrastructure

1. Information on **dwelling stock and dwellings completed** concerns dwellings, rooms and useful floor area in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if they are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

Useful floor area of a dwelling is the total useful floor area of the rooms, kitchens, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

2. Dane o **zasobach mieszkaniowych** podano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 grudnia, w każdorazowym podziale administracyjnym.

3. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002–2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

4. **Mieszkania sklasyfikowane według form własności** dotyczą:

1) **osób fizycznych** – mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:

- może być właścicielem całej nieruchomości np. indywidualny dom jednorodzinny,
- może posiadać udział w nieruchomości wspólnej, jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 845 z późniejszymi zmianami) zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

2) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);

3) **gmin (komunalne)** – mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: placówki wykonujące działalność leczniczą, placówki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;

4) **towarzystw budownictwa społecznego;**

5) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);

2. Data regarding **dwelling stock** have been compiled on the basis of the balance of dwelling stock, as of 31st December, in each administrative division.

3. **Balances of dwelling stock** are estimated for the periods between censuses on the basis of results from the last census (for the years 2002–2009 the basis constituted the results of 2002 census, since 2010 – the results of 2011 census), since 2002 assuming inhabited and uninhabited dwellings as a basis and considering increases and decreases in dwelling stock.

4. **Dwellings classified by type of ownership** concern:

1) **natural persons** – dwellings, which are owned by a natural person (one or more), while but this person:

- can be owner of whole real estate, for example individual detached house,
- can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling for example located in a block of flats included in a condominium. There Here are also included dwellings in building of housing cooperatives are included, for which by the law of 15th December 2000 on housing cooperatives (uniform text Journal of Laws 2018 item 845, with later amendments) a separate ownership right for the benefit of a natural person (natural persons) was established, exposed in a real estate register, was established.

The term **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate owner-ships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;

2) **housing cooperatives** – member-owned dwellings (occupied on the basis of the cooperative ownership right to a residential premise) and tenant's dwellings (occupied on the basis of a contract of tenancy);

3) **gminas (municipal)** – dwellings owned by a gmina or powiat (local government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: units performing health care activities, social welfare facilities, units of education system, cultural institutions;

4) **public building societies;**

5) **companies** (of public and private sector);

- 6) **Skarbu Państwa** – mieszkania pozostające w zasobie lub zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych, Wojskowej Agencji Mieszkaniowej oraz organów administracji państwowej, np. ministerstw;
- 7) **innych podmiotów** – mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze nie-sprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji, partii, związków zawodowych itp.

5. Dane o **mieszkania**, na których budowę **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym**, oraz których **budowę rozpoczęto** dotyczą mieszkań: w nowych budynkach mieszkalnych, w budynkach niemieszkalnych, uzyskanych w wyniku rozbudowy budynków (w części stanowiącej rozbudowę), uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

6. Informacje o **mieszkania, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora;
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku;
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez товариства будownictва społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego;
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznac-

6) **State Treasury** – dwellings remaining in the stock or under the management of Agricultural Property Agency, Military Housing Agency and organs of state administration, e.g. ministries;

7) **other entities** – dwellings owned by institutions constructing for profit – for sale (but not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, foundations, political parties, labour unions etc.

5. Data on **dwellings** for which **permits have been granted** or which **have been registered with a construction project**, as well as in which **construction has begun** concern dwellings: in new residential buildings, in non-residential buildings, dwellings created as a result of enlarging building (the enlarged part), created as a result of adapting non-residential spaces.

6. Information on **dwellings, useful floor area of dwellings** as well as **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged part) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the effects of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons, foundations, churches and religious associations, intended for the own use of the investor;
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit;
- **cooperative construction** concerns dwellings completed by housing cooperatives, intended for persons being members of these cooperatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realised entirely from the budget of gmina (primarily with a public assistance or intervention character);
- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) using credit from the state bank BGK;
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), intended designed for meeting the

czeniu na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów.

7. W związku ze **zmianą metodologiczną**, od 2018 r. dane o efektach budownictwa „indywidualnego” realizowanego z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem w celu osiągnięcia zysku, zostały włączone do formy budownictwa „przeznaczone na sprzedaż lub wynajem”. Dane o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej oraz izbach oddanych do użytkowania przeliczono** zgodnie z nowo obowiązującą metodologią. Dane o **mieszkaniach, których budowę rozpoczęto**, ze względu na **brak możliwości dokonania przeliczeń wstecz** zgodnie ze zmienionym zakresem form budownictwa („indywidualne” oraz „na sprzedaż lub wynajem”), dla lat 2010–2017 zaprezentowano według metodologii obowiązującej do 2017 r.

8. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

9. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej, (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów). Informacje o długości sieci gazowej od 2003 r. uwzględniają również dane o sieci przesyłowej (magistralnej), tj. o przewodach doprowadzających gaz do sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe i kanalizacyjne** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

Dane dotyczące **przyłączy gazowych** od 2005 r. dotyczą również połączeń prowadzących do budynków niemieszkalnych.

10. **Zdrój uliczny** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

residential needs of the employees of these companies.

7. Due to **methodological change**, since 2018, data regarding effects of „private construction” realised for sale or rent in order to achieve a profit, are included into the form of construction “for sale or rent”. Data on **dwellings, useful floor area and rooms completed are recalculated** according to the new methodology. Data on **dwellings in which construction has begun**, due to the **impossibility of recalculating data back**, according to the revised scope of forms of construction (“private” and “for sale or rent”), for the years 2010–2017 are presented according to methodology valid until 2017.

8. Information on municipal installations and services was compiled using the **kind-of-activity method**, i.e. according to the criterion of installation designation, regardless of the predominant kind of activity of the economic entity.

Data on municipal installations concern operative installations.

9. Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions). Since 2003 information regarding the length of gas supply network has included also data on the transmission (main) network, i.e. conduits providing gas to the distribution network.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining runoff.

Water supply and sewage connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or in case of the sewage system, with the main sewage system.

Since 2005 data on **gas supply connections** have concerned also connections leading to non-residential buildings.

10. A **street outlet** is an equipment connected to the street water conduit, used by population as direct source of water supply.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

11. Dane o korzystających z wodociągu i kanalizacji obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

12. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej od 2004 r. obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych (w tym również zużycie w gospodarstwach domowych prowadzących drobną działalność usługową) ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

13. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędów i instytucji ogrzewanych centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejnego do odbiorcy.

Dane w tabl. 20 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z ustawionymi w nim kotłami lub urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

Data regarding consumption of water in households include the quantity of water collected from water supply system by means of equipment installed in a building.

11. Data regarding the users of water supply and sewage systems include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage – sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Data regarding the population connected to the water supply system, sewage system and gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

12. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity since 2004 include also households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Consumption of electricity and gas from gas supply system in households (as is consumption in households conducting small-scale service activity) is established on the basis of an advance payment system.

13. Information within the range of heating regards residential buildings as well as buildings of offices and institutions with central heating within transmission thermalline – which is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line.

Data in table 20 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing cooperatives or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own or other).

Boiler house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

Gospodarstwa domowe

Households

TABL. 1 (112). **PROGNOZA GOSPODARSTW DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

HOUSEHOLD PROJECTION

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	SPECIFICATION
GOSPODARSTWA DOMOWE w tys. HOUSEHOLDS in thousands								
O G Ó Ł E M	1191,8	1252,6	1300,2	1279,5	1243,0	1222,8	1211,4	TOTAL
Miasta	679,2	697,2	701,3	686,2	657,0	635,9	625,2	Urban areas
Wieś	512,6	555,4	598,9	593,3	586,0	586,9	586,2	Rural areas
PRZECIĘTNA LICZBA OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM AVERAGE NUMBER OF PERSONS IN HOUSEHOLD								
O G Ó Ł E M	2,82	2,70	2,59	2,62	2,68	2,69	2,68	TOTAL
Miasta	2,35	2,26	2,21	2,20	2,24	2,26	2,24	Urban areas
Wieś	3,45	3,25	3,05	3,11	3,16	3,16	3,16	Rural areas

Budżety gospodarstw domowych

Households budgets

TABL. 2 (113). **INFORMACJE OGÓLNE O GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

GENERAL INFORMATION ON HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba zbadanych gospodarstw domowych	3181	3134	3086	3098	Number of households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,06	2,81	2,87	2,85	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,17	1,08	1,16	1,14	employed
pobierających świadczenia społeczne	0,84	0,82	1,22	1,26	receiving social benefits
w tym emerytury i renty	0,74	0,74	0,71	0,75	of which retirements and other pensions
pozostających na utrzymaniu	0,98	0,84	0,45	0,40	dependents

TABL. 3 (114). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Dochód rozporządzalny	1109,73	1305,45	1491,91	1627,85	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1070,87	1269,38	1460,15	1598,05	of which disposable income
w tym dochody:					of which income:
z pracy najmnej	599,65	700,09	817,07	879,06	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	24,13	27,87 ^a	21,16 ^b	18,36 ^c	from a private farm in agriculture

a-c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 24,69%, b – 28,22%, c – 24,48%.

a-c Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 24.69%, b – 28.22%, c – 24.48%.

TABL. 3 (114). **PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH (dok.)**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME IN HOUSEHOLDS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł		in PLN		
Dochód rozporządzalny (dok.)					Available income (cont.)
w tym dochody: (dok.)					of which income: (cont.)
z pracy na własny rachunek	109,50	127,16	144,40	182,93	from self-employment
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	276,74	355,99	352,47	383,76	from social security benefits
z pozostałych świadczeń społecznych	40,00	32,90	109,58	104,71	from other social benefits
pozostałe dochody	55,28	58,45	43,21	51,46 ^d	other income
w tym dary	50,11	55,69	41,59	46,82 ^e	of which gifts

d,e Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: d – 10,46%, e – 11,19%.

d,e Relative error of estimates exceeds 10% and equals: d – 10.46%, e – 11.19%.

TABL. 4 (115). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł		in PLN		
Wydatki ogółem	956,01	985,77	1006,07	1017,42	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^a	917,14	949,69	974,30	987,62	of which consumer goods and services ^a
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	250,30	250,84	261,24	273,47	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	20,93	20,31	21,98	23,57	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	51,32	55,48	51,75	46,83	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	194,36	211,38	220,12	213,41	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	46,91	45,05	50,32	50,23	furnishings, household equipment and routine household maintenance
zdrowie	44,02	49,01	50,80	49,38	health
w tym artykuły farmaceutyczne	26,81	29,05	30,01	31,03	of which pharmaceutical products
transport	91,34	82,32	80,07	94,94	transport
łączność ^b	42,45	50,39	47,69	38,34	communication ^b
rekreacja i kultura	68,59	60,95	66,98	58,48	recreation and culture
edukacja	11,46	9,61 ^c	9,83	9,87 ^d	education
restauracje i hotele	24,28	43,24	40,12	55,53	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi	50,27	53,21	52,15	55,48	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	27,67	30,13	29,92	31,72	of which personal care
Pozostałe wydatki	38,87	36,07	31,77	29,80	Other expenditures
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym	29,59	25,31	18,75 ^e	17,11 ^f	of which gifts donated to other households

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Od 2015 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. c-f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: c – 19,42%, d – 12,71%, e – 10,63%, f – 11,22%.

a Including pocket money not considered in terms by types of expenditures. b Since 2015 r. including expenditures for Internet services. c-f Relative error of estimates exceeds 10% and equals: c – 19.42%, d – 12.71%, e – 10.63%, f – 11.22%.

TABL. 5 (116). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
 AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOOD-STUFFS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	7,47	6,33	5,42	5,26	Bread and cereals in kg
w tym pieczywo ^a	4,72	3,75	3,02	2,86	of which bread ^a
Mięso w kg	5,46	4,88	4,77	4,69	Meat in kg
w tym:					of which:
mięso surowe	3,09	2,86	2,77	2,70	raw meat
w tym drób	1,52	1,57	1,53	1,49	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^b	2,28	1,81	1,78	1,79	processed meat and other meat preparations ^b
Ryby i owoce morza ^c w kg	0,43	0,31	0,25	0,24	Fish and seafood ^c in kg
Mleko ^d w l	4,16	3,39	2,99	2,95	Milk ^d in l
Jogurty w kg	0,47	0,41	0,44	0,44	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^e w kg	0,98	0,85	0,82	0,84	Cheese and curd ^e in kg
Jaja w szt.	13,99	12,43	10,98	10,53	Eggs in units
Oleje i tłuszcze w kg	1,29	1,14	1,00	0,97	Oils and fats in kg
w tym masło	0,30	0,30	0,25	0,25	of which butter
Owoce w kg	3,49	3,47	3,35	3,42	Fruit in kg
Warzywa w kg	10,30	8,51	7,55	7,08	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	5,18	3,70	2,97	2,66	of which potatoes
Cukier w kg	1,68	1,44	0,99	1,02	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg	0,27	0,24	0,22	0,23	Coffee, tea and cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	3,85	4,44	4,58	5,15	Mineral and spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	1,06	0,98	0,96	0,97	Fruit and vegetable juices in l

a Od 2015 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. b Od 2015 r. łącznie z wyrobami garmazeryjnymi, bez przetworów podrobowych. c Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2015 r. bez konserw rybnych. d Bez zagęszczonego i w proszku. e Od 2015 r. bez serków słodkich.

a Since 2015 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. b Since 2015 including ready-to-serve food, excluding offal preparations. c Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products and since 2015 excluding canned fish. d Excluding condensed and powdered milk. e Since 2015 excluding sweet cottage cheese.

TABL. 6 (117). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Pralka automatyczna	90,2	95,7	96,6	95,1	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	13,5	23,6	29,0	34,9	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	52,8	57,4	57,3	62,8	Microwave oven
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	8,17	12,2	12,9	14,7	Electric cooker with ceramic or induction cooktop
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	40,3	74,0	65,9	67,2	Equipment for reception, recording and reproduction of sound ^b
Odbiornik telewizyjny	97,0	94,8	89,4	93,5	Television set
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	54,8	54,4	43,2	44,1	Satellite or cable television equipment
Telefon stacjonarny	62,2	46,3	33,0	28,9	Landline phone
Telefon komórkowy	87,3	93,3	94,8	96,0	Mobile phone
w tym smartfon	40,1	51,5	61,3	of which smartphone
Zestaw kina domowego	12,4	10,3	9,4	13,3	Home theatre system
Komputer osobisty	67,7	76,3	78,7	76,3	Personal computer
w tym laptop, tablet	28,7	58,4	65,2	68,1	of which laptop, tablet
Urządzenie z dostępem do Internetu ^c	74,9	Device with access to the Internet ^c
Drukarka	44,4	37,4	31,5	36,2	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	20,9	17,7	24,6	of which multifunction printer
Rower (bez dziecięcego)	56,0	47,2	43,7	43,7	Bicycle (excluding children's)
Motocykl, skuter, motorower	5,1	5,5	3,5	3,1	Motorbike, scooter, moped
Samochód osobowy	61,7	62,2	67,4	63,4	Passenger car

a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę. c Komputery, laptopy, tablety, telewizory, smartfony, inne posiadające dostęp do Internetu.

a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters. b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system. c Computers, laptops, tablets, TV sets, smartphones, others with Internet access.

TABL. 7 (118). **SUBIEKTYWNA OCENA SYTUACJI MATERIALNEJ GOSPODARSTW DOMOWYCH**
SUBJECTIVE ASSESSMENT OF THE MATERIAL SITUATION IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe (w % danej grupy):				Assessment of the material situation by the household (in % of a given group):
bardzo dobra	8,4	14,8	21,8	very good
raczej dobra	21,6	25,3	24,8	rather good
przeciętna	57,2	50,2	47,7	average
raczej zła	9,2	7,8	4,6	rather bad
zła	3,5	1,9	1,1	bad

TABL. 8 (119). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK-OF-POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	16,0	18,4	20,9	22,2	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	6,4	14,3	17,3	17,8	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	4,8	8,4	7,4	9,2	subsistence minimum

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 175.

a See general notes, item 8 on page 175.

Mieszkania. Infrastruktura

Dwellings. Infrastructure

TABL. 9 (120). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 grudnia
DWELLING STOCK^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	1076,3	1145,9	1181,9	1199,6	707,4	492,1	Dwellings in thousands
Izby w mieszkaniach w tys. ...	4190,4	4489,0	4629,3	4698,7	2455,1	2243,6	Rooms in dwellings in thousands
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	82048,7	89361,7	92716,6	94364,4	45629,2	48735,1	Useful floor area of dwellings in thousand m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stock, average:
liczba izb w mieszkaniu	3,89	3,92	3,92	3,92	3,47	4,56	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	76,2	78,0	78,4	78,7	64,5	99,0	per dwelling
na 1 osobę	24,6	26,5	27,3	27,7	27,8	27,7	per person
liczba osób na:							number of persons:
1 mieszkanie	3,10	2,94	2,87	2,83	2,32	3,58	per dwelling
1 izbę	0,80	0,75	0,73	0,72	0,67	0,79	per room

a Na podstawie bilansów; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 178.

a Based on balances; see general notes, item 3 on page 178.

TABL. 10 (121). **MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE**

Stan w dniu 31 grudnia

DWELLINGS IN DWELLING STOCK^a FITTED WITH INSTALLATIONS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania – w % – wyposażone w: Dwellings – in % – fitted with:					SPECIFICATION	
	wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating		
OGÓŁEM	2010	96,5	94,5	92,5	65,7	80,3	TOTAL
	2015	96,8	94,9	93,0	64,3	81,6	
	2017	96,9	95,0	93,2	63,6	82,3	
	2018	96,9	95,1	93,3	63,5	82,6	
Miasta	2010	99,0	98,3	97,3	76,7	87,0	Urban areas
	2015	99,1	98,4	97,5	74,4	87,9	
	2017	99,1	98,5	97,6	73,0	88,5	
	2018	99,2	98,5	97,7	72,2	88,7	
Wieś	2010	93,1	89,2	85,6	50,3	71,0	Rural areas
	2015	93,5	89,8	86,5	50,0	72,8	
	2017	93,6	90,1	86,9	50,2	73,4	
	2018	93,7	90,2	87,0	51,0	73,8	

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

a Based on balances of dwelling stock.

TABL. 11 (122). **DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2018 R.**

HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Allowances paid out user to					innych others
		gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tive	wspólnot mieszka- niowych condomi- niums	prywat- nych private	towa- rzystw budownic- twa spo- łecznego public building societies	
a – liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b – kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thousand PLN							
c – przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allow- ances in PLN							

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	166257	36334	34534	17630	6689	2573	68497
TOTAL	b	36043,5	8152,5	6468,3	3378,5	1775,9	634,2	15634,2
	c	216,79	224,38	187,30	191,63	265,50	246,47	228,25
Miasta	a	160823	34310	33738	17054	4962	2573	68186
Urban areas	b	35002,6	7764,7	6322,8	3283,4	1433,3	634,2	15564,3
	c	217,65	226,31	187,41	192,53	288,85	246,47	228,26
Wieś	a	5434	2024	796	576	1727	–	311
Rural areas	b	1040,9	387,8	145,4	95,1	342,6	–	70,0
	c	191,55	191,59	182,71	165,02	198,40	–	225,05

W % OGÓŁEM IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	21,9	20,8	10,6	4,0	1,5	41,2
TOTAL	b	100,0	22,6	17,9	9,4	4,9	1,8	43,4
Miasta	a	100,0	21,3	21,0	10,6	3,1	1,6	42,4
Urban areas	b	100,0	22,2	18,1	9,4	4,1	1,8	44,5
	c	100,0	37,2	14,6	10,6	31,8	–	5,7
Wieś	a	100,0	37,2	14,6	10,6	31,8	–	5,7
Rural areas	b	100,0	37,3	14,0	9,1	32,9	–	6,7

TABL. 12 (123). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo mieszaniowe Area of grounds transferred to investor for dwelling construction			Powierzchnia gruntów ^a w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe Area of grounds ^a in gminas stock for dwelling construction				
		ogółem total	w tym of which		wielorodzinne multi-family		jednorodzinne single-family		
			spół- dzielcze coopera- tives	osób fizycznych of natural persons	razem total	w tym uzbrojone of which developed	razem total	w tym uzbrojone of which developed	
				w ha		in ha			
O G Ó Ł E M	2010	43,0	0,9	34,5	95,7	66,8	820,8	458,8	
	TOTAL	2015	44,4	–	40,6	92,5	62,3	823,2	518,0
	2017	29,4	–	17,8	103,7	72,3	822,4	525,9	
	2018	27,9	0,1	22,4	170,1	73,3	3446,4	512,4	
Miasta	2010	13,4	0,9	9,5	90,2	63,8	268,8	136,1	
	Urban areas	2015	12,6	–	10,4	82,1	60,6	248,1	154,0
	2017	6,9	–	4,9	92,5	69,7	253,1	149,1	
	2018	6,5	0,1	3,3	158,1	68,9	763,3	146,3	
Wieś	2010	29,6	0,0	25,0	5,5	3,0	552,0	322,7	
	Rural areas	2015	31,8	–	30,2	10,4	1,7	575,1	364,0
	2017	22,5	–	12,9	11,2	2,6	569,3	376,8	
	2018	21,4	–	19,1	12,0	4,4	2683,1	366,1	

a Stan w dniu 31 grudnia.

a As of 31st December.

TABL. 13 (124). **MIESZKANIA, NA BUDOWĘ KTÓRYCH WYDANO POZWOLENIA^a**
DWELLINGS FOR WHICH PERMITS HAVE BEEN GRANTED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	23152	17323	25539	23546	TOTAL
W nowych budynkach mieszkalnych ^b	22425	16837	24834	22894	In new residential buildings ^b
jednorodzinnych ^c	10202	8518	11422	12586	single-family ^c
wielorodzinnych ^d	12223	8319	13412	10308	multi-family ^d
W nowych budynkach zbiorowego zamieszkania i nowych budynkach niemieszkalnych ..	26	13	16	19	In new residences for communities and new non-residential buildings
Powstałe w wyniku rozbudowy ^e i przebudowy ^f	701	473	689	633	Created as a result of enlarging ^e and adapting ^f

a Od lipca 2015 r. łącznie z mieszkaniami, na budowę których dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. b Bez budynków zbiorowego zamieszkania. c O jednym lub dwóch mieszkaniach. d O trzech lub więcej mieszkaniach. e Budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. f Mieszkań i pomieszczeń niemieszkalnych.

a Since July 2015 including dwellings which have been registered with a construction project. b Excluding residences for communities. c With one or two dwellings. d With three or more dwellings. e Of residential and non-residential buildings. f Of dwellings and non-residential spaces.

TABL. 14 (125). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017 ^a	2018	SPECIFICATION
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	18780	19373	20558	21003	Dwellings in which construction has begun
Indywidualne	10041	8626	9991	9611 ^b	Private
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	8607	10645	9504	11061 ^c	For sale or rent
Spółdzielcze	24	25	660	103	Cooperative
Komunalne (gminne)	11	–	373	178	Municipal
Spółeczne czynszowe	97	76	26	50	Public building society
Zakładowe	–	1	4	–	Company

a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. b Przeznaczone na użytek własny inwestora. c Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 180.

a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. b Intended for the own use of the investor. c Including private construction intended for sale or rent; see general notes, item 7 on page 180.

TABL. 15 (126). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Mieszkania	12264	14600	19963	18220	Dwellings
miasta	6962	8419	13522	12163	urban areas
wieś	5302	6181	6441	6057	rural areas
Indywidualne ^a	6709	7469	7750	7230	Private ^a
miasta	1788	1713	1731	1784	urban areas
wieś	4921	5756	6019	5446	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	5352	6978	11921	10909	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	42	–	195	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	124	148	34	48	Municipal (gmina)
Spółeczne czynszowe	28	–	59	26	Public building society
Zakładowe	9	5	4	7	Company
Mieszkania na 1000 zawar- tych małżeństw	602	836	1091	988	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	732	1033	1548	1391	Urban areas
Wieś	488	664	673	624	Rural areas
Izby	56600	63000	78308	72224	Rooms
miasta	25369	27199	40562	37372	urban areas
wieś	31231	35801	37746	34852	rural areas
Indywidualne ^a	40066	43955	45616	41948	Private ^a
miasta	10611	10047	9979	10167	urban areas
wieś	29455	33908	35637	31781	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	16052	18716	31921	30100	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	139	–	524	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	241	313	86	69	Municipal (gmina)
Spółeczne czynszowe	82	–	146	94	Public building society
Zakładowe	20	16	15	13	Company

a Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika). b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 180.

a Intended for the own use of the investor (data for years 2010–2017 were changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook). b Including private construction intended for sale or rent (data for years 2010–2017 were changed); see general notes, item 7 on page 180.

TABL. 15 (126). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1409355	1553380	1864825	1721737	Useful floor area of dwellings in m²
miasta	611188	634500	897113	836075	urban areas
wieś	798167	918880	967712	885662	rural areas
Indywidualne ^a	1034629	1141026	1185579	1095608	Private ^a
miasta	283085	268688	267681	276025	urban areas
wieś	751544	872338	917898	819583	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	365775	406947	664930	623055	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	2359	–	10001	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	4752	5065	1383	1455	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	1196	–	2491	1391	Public building society
Zakładowe	644	342	441	228	Company
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	114,9	106,4	93,4	94,5	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	87,8	75,4	66,3	68,7	urban areas
wieś	150,5	148,7	150,2	146,2	rural areas
Indywidualne ^a	154,2	152,8	153,0	151,5	Private ^a
miasta	158,3	156,9	154,6	154,7	urban areas
wieś	152,7	151,6	152,5	150,5	rural areas
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ^b	68,3	58,3	55,8	57,1	For sale or rent ^b
Spółdzielcze	56,2	–	51,3	–	Cooperative
Komunalne (gminne)	38,3	34,2	40,7	30,3	Municipal (gmina)
Spoleczne czynszowe	42,7	–	42,2	53,5	Public building society
Zakładowe	71,6	68,4	110,3	32,6	Company

a Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika). b Łącznie z budownictwem indywidualnym przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (dane za lata 2010–2017 zmieniono); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 180.

a Intended for the own use of the investor (data for years 2010–2017 were changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook). b Including private construction intended for sale or rent (data for years 2010–2017 were changed); see general notes, item 7 on page 180.

TABL. 16 (127). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG LICZBY IZB**
DWELLINGS COMPLETED^a BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms			
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more
O G Ó Ł E M 2010	12264	6709	0,1	0,7	2,2	97,1	5555	6,1	33,1	36,3	24,6
T O T A L 2015	14600	7469	0,2	0,7	2,5	96,6	7131	13,6	37,1	29,5	19,8
2017	19963	7750	0,1	0,8	2,8	96,3	12213	9,8	38,9	34,7	16,5
2018	18220	7230	0,2	1,1	2,8	96,0	10990	10,4	36,9	32,1	20,6

a Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 180.

a Intended for the own use of the investor (data for years 2010–2017 were changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook); see general notes, item 7 on page 180.

TABL. 16 (127). **MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG LICZBY IZB (dok.)**
DWELLINGS COMPLETED^a BY NUMBER OF ROOMS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings					W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings					
		razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem – mieszkania o liczbie izb in % of total – dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
Miasta..... 2010	6962	1788	0,3	1,2	3,2	95,3	5174	6,4	34,2	38,3	21,0	
Urban areas	2015	8419	1713	0,5	1,3	3,0	95,2	6706	14,5	39,0	30,4	16,1
	2017	13522	1731	0,3	2,3	3,4	94,0	11791	10,2	40,3	35,6	13,9
	2018	12163	1784	0,3	2,7	4,1	92,8	10379	10,9	39,1	33,5	16,5
Wieś..... 2010	5302	4921	0,0	0,5	1,8	97,7	381	2,1	17,1	8,4	72,4	
Rural areas	2015	6181	5756	0,1	0,5	2,3	97,0	425	–	7,1	15,8	77,2
	2017	6441	6019	0,0	0,4	2,6	96,9	422	–	1,4	8,1	90,5
	2018	6057	5446	0,1	0,5	2,3	97,1	611	1,3	–	8,2	90,5

^a Przeznaczone na użytek własny inwestora (dane za lata 2010–2017 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika); patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 180.

^a Intended for the own use of the investor (data for years 2010–2017 were changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook); see general notes, item 7 on page 180.

TABL. 17 (128). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 grudnia
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km					Distribution network in km
Wodociągowa	17621,9	19787,1	20429,1	20861,4	Water supply
miasta	4125,3	4669,6	4845,9	4924,0	urban areas
wieś	13496,6	15117,5	15583,2	15937,4	rural areas
Kanalizacyjna ^a	10008,2	15050,4	15870,3	16268,2	Sewage ^a
miasta	4235,8	5120,0	5296,5	5380,6	urban areas
wieś	5772,4	9930,4	10573,8	10887,6	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.					Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	413210	458790	477178	483624	Water supply network
miasta	144535	157451	163559	165512	urban areas
wieś	268675	301339	313619	318112	rural areas
Kanalizacyjne	211177	289292	318706	325462	Sewage network
miasta	110178	132304	141528	143370	urban areas
wieś	100999	156988	177178	182092	rural areas
Zdroje uliczne	271	245	203	209	Street outlets
miasta	191	175	135	137	urban areas
wieś	80	70	68	72	rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	89,2	90,3	91,6	94,1	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:					Urban areas:
w hm ³	61,4	60,1	60,2	61,0	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	37,4	36,7	36,8	37,3	per capita in m ³
Wieś w hm ³	27,8	30,2	31,4	33,0	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	115,9	105,9	113,4	115,4	Wastewater discharged by sewage network (during the year) in hm³
w tym oczyszczone	115,8	105,9	113,4	115,4	of which treated

^a Łącznie z kolektorami.

^a Including collectors.

TABL. 18 (129). **ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIĘ ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**
RECIPIENTS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	1199,4	1249,5	1310,4	1347,9	Recipients (as of 31 XII) in thousands
Miasta	681,4	715,2	757,2	782,1	Urban areas
Wieś	518,0	534,3	553,3	565,8	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku)					Consumption (during the year)
W GWh	2775,0	2652,3	2758,5	2829,7	In GWh
miasta	1506,0	1381,4	1422,7	1455,1	urban areas
wieś	1269,0	1270,9	1335,8	1374,7	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	917,2	844,0	868,7	888,0	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	2210	1932	1879	1860	per recipient ^a
wieś – na 1 odbiorcę ^a	2450	2378	2414	2429	rural areas – per recipient ^a

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Energii.

a For calculations the number of recipients as of 31st December was adopted.

S o u r c e: data of the Ministry of Energy.

TABL. 19 (130). **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIĘ GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

GAS SUPPLY NETWORK AS WELL AS RECIPIENTS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	22123,1	23213,3	23920,0	24157,8	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	1439,3	1488,9	1478,3	1490,1	of which transmission
miasta	342,6	348,1	348,4	360,1	urban areas
wieś	1096,7	1140,8	1129,9	1130,0	rural areas
Miasta	5348,7	5757,6	6116,9	6192,2	Urban areas
Wieś	16774,4	17455,6	17803,1	17965,5	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	404263	434993	455154	464297	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	136061	157649	164231	167653	Urban areas
Wieś	268202	277344	290923	296644	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	693,8	713,3	727,5	735,1	Recipients of gas from gas supply system^a in thousands
Miasta	471,9	474,3	479,4	480,9	Urban areas
Wieś	221,9	239,0	248,1	254,2	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W GWh	411,4 ^c	4355,1	5046,5	5128,1	In GWh
miasta	272,3 ^c	2784,9	3152,4	3123,5	urban areas
wieś	139,1 ^c	1570,2	1894,1	2004,6	rural areas
Na 1 mieszkańca w kWh	123,5 ^d	1292,0	1490,3	1510,2	Per capita in kWh
miasta	167,3 ^d	1701,4	1924,8	1906,1	urban areas
wieś	83,0 ^d	905,6	1083,4	1140,9	rural areas

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. c, d W jednostkach naturalnych: c – hm³, d – m³.

a Including recipients connected to collective gas-meters. b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur. c, d In natural units: c – hm³, d – m³.

TABL. 20 (131). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 grudnia
HOUSE-HEATING
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	1888	1941	1949	2014	1937	76	Heating network in km
w tym przesyłowa	1479	1371	1374	1415	1373	42	of which transmission
Kotłownie	1006	1607	1788	1693	1378	315	Boiler houses
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	12614	13176	15598	14588	14364	224	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrze- wanych centralnie w dam ³	117137	145999	127905	153185	149898	3286	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków miesz- kalnych	74514	80569	79445	84997	84393	604	of which residential buildings

TABL. 21 (132). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ
I GAZOWEJ**
POPULATION USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY NETWORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thousands – using ^a :
wodociągu	2525,2	2735,7	2766,4	2779,3	water supply system
miasta	1540,3	1557,0	1562,6	1565,5	urban areas
wieś	984,9	1178,7	1203,8	1213,8	rural areas
kanalizacji	1758,7	2071,7	2135,1	2152,6	sewage system
miasta	1385,6	1435,4	1446,9	1450,9	urban areas
wieś	373,1	636,3	688,2	701,7	rural areas
gazu	2104,7	2101,9	2106,7	2112,9	gas supply system
miasta	1261,0	1220,2	1206,0	1196,3	urban areas
wieś	833,4	881,7	900,7	916,6	rural areas
Ludność – w % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total popula- tion ^b – using ^a :
wodociągu	75,7	81,1	81,6	81,7	water supply system
miasta	94,0	95,2	95,4	95,5	urban areas
wieś	58,1	67,8	68,7	68,9	rural areas
kanalizacji	52,7	61,4	63,0	63,3	sewage system
miasta	84,5	87,8	88,3	88,5	urban areas
wieś	22,0	36,6	39,2	39,8	rural areas
gazu	63,1	62,3	62,1	62,1	gas supply system
miasta	77,5	74,6	73,6	73,0	urban areas
wieś	49,5	50,7	51,4	52,0	rural areas

a Dane szacunkowe; od 2015 r. dane dotyczące ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji nieporównywalne ze względu na zmianę metody szacowania. b Na podstawie bilansów.

a Estimated data; since 2015 data concerning population using water supply and sewage systems are incomparable due to change of estimation method. b Based on balances.

DZIAŁ IX EDUKACJA I WYCHOWANIE

CHAPTER IX EDUCATION

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 996, z późniejszymi zmianami), ustawą o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1457) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1668, z późniejszymi zmianami).

Od 1 września 2017 r. rozpoczęto reformę systemu edukacji, która docelowo wprowadza 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią branżową szkołę I stopnia, 2-letnią branżową szkołę II stopnia oraz likwiduje gimnazja.

W wyniku wdrażania nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2018/19:

- 1) w szkołach podstawowych kształci się pierwszy rocznik uczniów realizujących program klasy ósmej, co skutkuje brakiem absolwentów z lat szkolnych 2016/17 i 2017/18 (przejście z 6- na 8-letnią szkołę podstawową);
- 2) nie odbył się nabór do klasy pierwszej gimnazjów, które ulegają likwidacji;
- 3) w branżowych szkołach I stopnia pozostali jeszcze uczniowie oddziałów zasadniczych szkół zawodowych.

2. Prezentowane dane obejmują:

- 1) placówki wychowania przedszkolnego;
- 2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:
 - a) podstawowe,
 - b) gimnazja,
 - c) ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe,
- 3) szkoły policealne;
- 4) uczelnie;
- 5) specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze;
- 6) placówki pozaszkolne.

General notes

1. The educational system in Poland functions according to the Law on School Education of 14th December 2016 (uniform text Journal of Laws 2018 item 996, with later amendments), the Education System Law of 7th September 1991 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1457) and the Higher Education Law and Science Law of 20th July 2018 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments).

The reform of the education system began on 1st September 2017, eventually implementing 8-year primary school, 4-year general secondary school, 5-year technical secondary school, 3-year stage I sectoral vocational school, 2-year stage II sectoral vocational school. Lower secondary schools are being phased out.

As a result of the reform of the education system introduced in the 2018/19 school year:

- 1) the first cohort of pupils following the eighth grade curriculum attends primary schools, which results in the lack of graduates from the 2016/17 and 2017/18 school years (transition from a 6-year to 8-year primary school);
- 2) there was no recruitment to the first grade of lower secondary schools which are being phased out;
- 3) the remaining students enrolled in basic vocational school sections are pursuing their education in stage I sectoral vocational schools.

2. The presented data include:

- 1) pre-primary establishments;
- 2) schools for children, youth and adults:
 - a) primary schools,
 - b) lower secondary schools,
 - c) upper secondary and post-primary schools,
- 3) post-secondary schools;
- 4) higher education institutions;
- 5) special education care centres, youth education centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres;
- 6) extracurricular institutions.

3. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

4. Szkoły (z wyjątkiem uczelni) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Uczelnie mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) **szkoły podstawowe**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) **gimnazja**;
- 3) 3-letnie **szkoły specjalne przysposabiające do pracy**;
- 4) 3-letnie **branżowe szkoły I stopnia** (do roku szkolnego 2016/17 2-, 3-letnie **zasadnicze szkoły zawodowe**);
- 5) 3-letnie **licea ogólnokształcące**, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 6) 4-letnie **technika**;
- 7) **ogólnokształcące szkoły artystyczne** dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych), które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03–2013/14 – 3-letnie licea profilowane;
 - 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące;
 - 2004/05–2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

3. Data comprise schools and establishments managed by central (government) administration units and local government units (gminas, powiaty and voivodship), as well as by other legal and natural persons.

4. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competences of a public school. A non-public school can obtain the competences of a public school, if it implements the minimum curriculum and applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration units and local government units can administer public schools only. Primary and lower secondary schools can only be public or non-public schools with the competences of public schools.

Higher education institutions can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

5. Schools for children and youth (including special schools) comprise:

- 1) **primary schools** including sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school curriculum;
- 2) **lower secondary schools**;
- 3) 3-year **special job-training schools**;
- 4) 3-year **stage I sectoral vocational schools** (until the 2016/17 school year 2-, 3-year **basic vocational schools**);
- 5) 3-year **general secondary schools**, including sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 6) 4-year **technical secondary schools**;
- 7) **general art schools** leading to professional certification (excluding special schools), with the exception of schools providing art education only;
- 8) schools operating in the school years:
 - 2002/03–2013/14 – 3-year specialised secondary schools;
 - 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools;
 - 2004/05–2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej, zaocznej i stacjonarnej – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 1,5- lub 2-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie);
- 3) funkcjonujące do roku szkolnego 2015/16 nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) i kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadawano tytułu licencjata.

7. Uczelnie realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu uczelni:

- 1) do roku akademickiego 2015/16 podawano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadawano się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujący w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 4) do roku akademickiego 2012/13 nie obejmują uczelni resortu obrony narodowej.

Studentów i absolwentów wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych uczelni łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi.

8. Szkoły dla dorosłych kształcące w formie stacjonarnej i zaocznej – obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych;
- 2) gimnazja dla dorosłych;
- 3) 3-letnie licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03–2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowych dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych;
 - 2004/05–2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych;
 - 2004/05–2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
 - 2002/03–2012/13 – 3-letnie licea profilowane dla dorosłych.

9. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej. Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostęp-

6. Post-secondary schools – educating in day, evening, extramural and full-time mode – comprise:

- 1) post-secondary schools (1-, 1,5- or 2-year), including special schools;
- 2) colleges of social work (3-year);
- 3) foreign language teacher training colleges (3-year) and teacher training colleges (3-year) operating until the 2015/16 school year, in which graduates did not obtain the Bachelor's degree.

7. Higher education institutions provide full-time and part-time programmes of education. Data regarding higher education institutions:

- 1) until the 2015/16 academic year, included foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates obtained the Bachelor's degree.
- 2) comprise foreigners studying in Poland (including students at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 3) do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at branch units of Polish higher education institutions operating abroad);
- 4) until the 2012/13 academic year, do not include higher schools of the Ministry of National Defence.

Data on students and graduates are given according to the seats of higher education institutions including their branches and branch basic organisational units.

8. Schools for adults – educating in full-time and extramural form – comprise:

- 1) primary schools for adults;
- 2) lower secondary schools for adults;
- 3) 3-year general secondary schools for adults;
- 4) schools operating in the school years:
 - 2002/03–2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults;
 - 2004/05–2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools;
 - 2004/05–2014/15 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults based on the curriculum of basic vocational school;
 - 2002/03–2012/13 – 3-year specialised secondary schools for adults.

9. Special schools are organised for children and youth with special educational needs, including youth with disabilities. Education may be conducted within the school system or individually. Education is provided in mainstream schools (in which special or integrated and mainstream

nych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub w placówkach wykonujących działalność leczniczą (łącznie z zakładami lecznictwa uzdrowiskowego).

10. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

11. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

12. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

13. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

14. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

15. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

16. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o **nauczycielach akademickich** zaprezentowano według faktycznej lokalizacji uczelni oraz ich jednostek zamiejscowych i dotyczą za-

sections are established), in special schools operating independently, as well as in special education and care centres, other educational institutions or in the units performing health care activities (including health resort treatment).

10. Special education and care centres are facilities for disabled children and youth aged 3 years and more who cannot, due to their disability, attend a regular pre-school or a school.

11. Youth educational centres are intended for socially maladjusted youth. The task of the centres is to eliminate the causes and manifestations of social maladjustment, as well as to prepare the wards for independent life, compliant with legal and social norms.

12. Youth sociotherapy centres are facilities for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

13. Rehabilitation and education centres are facilities enabling children and youth with a severe intellectual retardation to fulfil their schooling obligation by participating in rehabilitation and education classes.

14. The task of **extracurricular education** is to provide children and youth with conditions for development of interests and aptitudes, as well as rest and recreation in their leisure time.

Extracurricular education facilities include: youth centres, youth cultural centres, extracurricular interest groups, interschool sport centres and other public and non-public establishments.

15. Boarding school is a care and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. **A dormitory** is an interschool facility serving as a boarding school.

16. Data regarding **teachers**, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed to implement compulsory educational programmes, i.e. excluding day-room teachers and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding **academic teachers** are presented by actual seat of higher education institutions and their branch units and concern the positions

trudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

17. Studia podyplomowe – forma kształcenia, na którą są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikacje co najmniej pierwszego stopnia, prowadzona między innymi w uczelni, instytucie naukowym PAN, kończąca się uzyskaniem kwalifikacji podyplomowych.

18. Studia doktoranckie (studia trzeciego stopnia), prowadzone przez uprawnioną jednostkę organizacyjną uczelni, instytut naukowy PAN, instytut badawczy lub międzynarodowy instytut naukowy działający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utworzony na podstawie odrębnych przepisów, na które są przyjmowani kandydaci posiadający kwalifikację drugiego stopnia, kończące się uzyskaniem kwalifikacji trzeciego stopnia.

19. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza uczelniami) oraz specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych, wychowania pozaszkolnego oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego;
- 2) uczelni – prezentuje się według stanu w dniu 31 grudnia (do roku akademickiego 2017/18 – w dniu 30 listopada); studenci są wykazywani tyle razy na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; dane o absolwentach dotyczą osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. (do roku akademickiego 2017/18 absolwenci wykazywani byli z danego roku akademickiego).

20. Współczynnik skolaryzacji:

- 1) **brutto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania;

of: professor, associate professor, assistant professor and assistant lecturer, as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, foreign language teacher, instructor, certified librarian and certified personnel dealing with scientific documentation.

Data regarding teachers concern full-time and part-time paid employees converted into full-time equivalents.

17. Non-degree postgraduate programmes – a level of education open to holders of first cycle degree and provided by, i.a., a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, leading to the award of postgraduate qualifications.

18. Doctoral studies (third-cycle programmes), open to holders of the second cycle qualification and leading upon successful completion to the award of a third cycle qualification conferred by an authorised academic unit of a higher education institution, scientific institute of the Polish Academy of Sciences, a research institute or an international scientific institute established under separate legislation and active on the territory of the Republic of Poland.

19. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as special education and care centres, youth educational centres, youth sociotherapy centres and rehabilitation and education centres, extracurricular education, as well as boarding schools and dormitories are given as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the school year;
- 2) higher education institutions – are presented as of 31st December (until the 2017/18 academic year – as of 30th November); students are listed as many times as many courses they are enrolled in; data regarding graduates concern the number of issued university diplomas; data regarding graduates concern persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018 (until the 2017/18 academic year, graduates were shown as of a given academic year).

20. Enrolment rate:

- 1) **gross** – is the ratio of the number of pupils or students (as of the beginning of the school year) at a given level of education (regardless of age) to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education;

2) **netto** jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 grudnia) w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

21. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni teologicznych opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Zgodnie z rejestrem POL-on w roku akademickim 2018/19 w województwie działało 29 uczelni. W roczniku zaprezentowane są dane 28 uczelni, które złożyły sprawozdania statystyczne.

22. Dane (poza uczelniami i szkołami dla dorosłych) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

2) **net** – is the ratio of the number of pupils or students in a given age group (as of the beginning of the school year) at a given level of education to the population (as of 31st December) in the age group defined as corresponding to this level of education.

21. The presented information, excluding the data on higher education institutions, has been compiled on the basis of the Educational Information System administered by the Ministry of National Education.

Since the 2017/18 academic year, data on higher education institutions, excluding the data on some higher schools of theology, have been compiled on the basis of POL-on, the Integrated System of Information on Science and Higher Education, administered by the Ministry of Science and Higher Education.

According to the POL-on register, 29 higher education institutions operated in the voivodship in the 2018/19 academic year. The yearbook presents data from 28 higher education institutions that submitted statistical reports.

22. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

TABL. 1 (133). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA**
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	1478	1461	1536	1536	primary
gimnazja	743	766	104	88	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	28	37	38	39	special job-training
branżowe I stopnia ^a	160	156	140	146	stage I sectoral vocational ^a
licea ogólnokształcące	194	169	175	178	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	8	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	32	x	x	x	specialised secondary
technika	177	153	150	150	technical secondary
technika uzupełniająca	3	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^b ..	11	10	10	10	general art ^b
policealne	229	182	170	159	post-secondary
dla dorosłych	269	121	112	97	for adults
podstawowe	–	–	1	3	primary
gimnazja	3	7	3	1	lower secondary
zasadnicze zawodowe	11	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	82	114	108	93	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	108	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2	x	x	x	specialised secondary
technika	6	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	57	x	x	x	supplementary technical secondary
Uczelnie	33	31	30	29	Higher education institutions
NAUCZYCIELE^e TEACHERS^e					
Szkoły:					Schools:
podstawowe ^d	16692	17560	20742	24155	primary ^d
gimnazja ^d	9875	9094	6045	3120	lower secondary ^d
branżowe I stopnia ^{ade}	1648	1503	1450	1386	stage I sectoral vocational ^{ade}
licea ogólnokształcące ^{df}	4399	3402	3421	3459	general secondary ^{df}
licea profilowane ^d	205	x	x	x	specialised secondary ^d
technika ^{dfg}	4435	4378	4432	4381	technical secondary ^{dfg}
policealne	657	629	555	398	post-secondary
Uczelnie ^h	12661	12610	12896	12712	Higher education institutions ^h

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. Od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe; ponadto funkcjonowały szkoły artystyczne realizujące wyłączenie kształcenie artystyczne – w roku szkolnym 2018/19 – 17 szkół. c Patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 197. d-g łącznie ze szkołami: d – dla dorosłych, e – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, f – w roku szkolnym 2010/11 uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi oraz technikami, g – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. h Nauczyciele akademicy.

a Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. Since 2017/18 school year including basic vocational school sections. b Leading to professional certification; there were also art schools providing only art education, in the 2018/19 school year – 17 schools c See general notes, item 16 on page 197. d-g Including: d – schools for adults, e – special job-training schools, f – in the 2010/11 school year respectively supplementary: general secondary schools and technical secondary schools, g – general art schools leading to professional certification. h Academic teachers.

TABL. 1 (133). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
		UCZNIOWIE I STUDENCI		PUPILS AND STUDENTS	
Wychowanie przedszkolne ^a	28509	37223	34363	35305	Pre-primary education ^a
Szkoły:					Schools:
podstawowe	203230	220561	241725	278064	primary
gimnazja	114048	100382	65345	32502	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	629	822	807	818	special job-training
branżowe I stopnia ^b	22662	19389	17247	15962	stage I sectoral vocational ^b
licea ogólnokształcące	59322	44843	43797	43620	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	140	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	2458	x	x	x	specialised secondary
technika	51373	50633	50813	50497	technical secondary
technika uzupełniająca	103	x	x	x	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^c	1332	1249	1198	1190	general art ^c
policealne	23398	20621	18934	17387	post-secondary
dla dorosłych	18119	10112	8882	8104	for adults
podstawowe	–	–	5	47	primary
gimnazja	230	171	63	47	lower secondary
zasadnicze zawodowe	227	x	x	x	basic vocational
licea ogólnokształcące	7097	9941	8814	8010	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	7133	x	x	x	supplementary general secondary
licea profilowane	44	x	x	x	specialised secondary
technika	311	x	x	x	technical secondary
technika uzupełniająca	3077	x	x	x	supplementary technical secondary
Uczelnie	211408	175596	157271	148246	Higher education institutions
		ABSOLWENCI		GRADUATES	
Szkoły:					Schools:
podstawowe	34985	32331	–	.	primary
gimnazja	38156	33808	32196	.	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	130	179	171	.	special job-training
zasadnicze zawodowe	7857	6603	5462	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	19747	14872	14098	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	61	x	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	941	x	x	.	specialised secondary
technika	12117	11330	11632	.	technical secondary
technika uzupełniająca	31	x	x	.	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^c ..	221	215	215	.	general art ^c

a Dotyczy dzieci w wieku 6 lat, w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 31 na str. 220. b Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. Od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c Dające uprawnienia zawodowe; ponadto 1814 uczniów oraz 152 absolwentów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

a Concerns children aged 6, in the 2015/16 school year aged 5, attending pre-primary establishments, shown also in table 31 on page 220. b Until the 2015/16 school year, basic vocational schools. Since including basic vocational school sections. c Leading to professional certification; also 1814 students and 152 graduates in art schools providing only art education.

TABL. 1 (133). **EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (dok.)**
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
	ABSOLWENCI (dok.)		GRADUATES (cont.)		
Szkoły (dok.):					Schools (cont.):
policealne	6827	6453	5937	.	post-secondary
dla dorosłych	4863	3122	2745	.	for adults
podstawowe	–	–	–	.	primary
gimnazja	75	82	52	.	lower secondary
zasadnicze zawodowe	87	x	x	.	basic vocational
licea ogólnokształcące	1747	3040	2693	.	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	2276	x	x	.	supplementary general secondary
licea profilowane	15	x	x	.	specialised secondary
technika	67	x	x	.	technical secondary
technika uzupełniające	596	x	x	.	supplementary technical secondary
Uczelnie	55006	48255	43233 ^a	.	Higher education institutions

a Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 2 (134). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates	
Szkoły podstawowe	1536	1536	241725	278064	–	–
Primary schools						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	4	4	367	374	–	–
Central (government) administration entities						
Jednostki samorządu terytorialnego	1303	1299	223584	256543	–	–
Local government units						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	98	98	7426	8540	–	–
Social organisations and associations						
Organizacje wyznaniowe	19	20	3063	3917	–	–
Religious organisations						
Pozostałe	112	115	7285	8690	–	–
Others						
Gimnazja	104	88	65345	32502	32231	32196
Lower secondary schools						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	1	5	3	1	1
Central (government) administration entities						
Jednostki samorządu terytorialnego	28	19	58859	29037	29418	29230
Local government units						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	36	35	2115	1071	964	969
Social organisations and associations						
Organizacje wyznaniowe	6	4	2272	1271	1075	1048
Religious organisations						
Pozostałe	33	29	2094	1120	773	948
Others						

TABLE 2 (134). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates	
Branżowe szkoły I stopnia^a Stage I sectoral vocational schools ^a	178	185	18054^b	16780^b	5776	5633
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	3	3	115	116	35	37
Jednostki samorządu terytorialnego Local government units	134	139	14042	12779	4521	4380
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	13	16	1053	1277	364	404
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	4	4	232	234	85	74
Pozostałe Others	24	23	2612	2374	771	738
Licea ogólnokształcące General secondary schools	175	178	43797	43620	14063	14098
Jednostki samorządu terytorialnego Local government units	125	124	39357	38702	12913	12806
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	19	20	989	1046	247	311
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	11	12	1584	1826	459	442
Pozostałe Others	20	22	1867	2046	444	539
Technika^c Technical secondary schools ^c	160	160	52011	51687	11773	11847
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	10	10	1523	1546	313	280
Jednostki samorządu terytorialnego Local government units	135	133	48004	47101	10963	11075
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	4	6	237	532	34	54
Organizacje wyznaniowe Religious organisations	2	2	301	299	49	69
Pozostałe Others	9	9	1946	2209	414	369
Szkoły policealne Post-secondary schools	170	159	18934	17387	6536	5937
Jednostki administracji centralnej (rządowej) Central (government) administration entities	1	1	180	182	92	88
Jednostki samorządu terytorialnego Local government units	29	24	2351	1827	1223	950
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne Social organisations and associations	7	8	405	287	148	154
Pozostałe Others	133	126	15998	15091	5073	4745

a–c Łącznie: a – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy; w przypadku absolwentów – zasadnicze szkoły zawodowe, b – z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, c – z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a–c Including: a – special job-training schools; in the case of graduates – basic vocational schools, b – basic vocational school sections, c – general art schools leading to professional certification.

TABL. 2 (134). **SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)**
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2017/18	2018/19	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18
	szkoły schools		uczniowie i studenci pupils and students		absolwenci graduates	
Uczelnie	30	29	157271	148246	53640	43233^d
Higher education institutions						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	14	14	134227	125232	46656	37785
Central (government) administration entities						
Organizacje wyznaniowe	2	2	5207	5282	1242	1105
Religious organisations						
Pozostałe	14	13	17837	17732	5742	4343
Others						
Szkoły dla dorosłych	112	97	8882	8104	2832	2745
Schools for adults						
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	2	66	63	43	21
Central (government) administration entities						
Jednostki samorządu terytorialnego	38	31	1985	1805	772	690
Local government units						
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	10	10	423	416	138	133
Social organisations and associations						
Pozostałe	63	54	6408	5820	1879	1901
Others						

d Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

d Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data of the Ministry of National Education and of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 3 (135). **UCZNIOWIE WEDŁUG WIEKU**
PUPILS AND STUDENTS BY AGE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19
	w % ludności w danym wieku in % of population of a given age			
7–14 lat ^a	96,0	91,5	95,2	95,4
years ^a				
15 ^b	97,8	96,7	95,3	95,1
16–18	92,8	94,8	95,0	95,0
19–21 lat	22,6	23,2	23,9	22,3
years				

a W roku szkolnym 2010/11 – grupa wieku 7–12 lat, w roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. b W latach szkolnych 2010/11 i 2015/16 – grupa wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year – age group 7–12, in the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2010/11 and 2015/16 school years – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4 (136). **WSPÓŁCZYNNIK SKOLARYZACJI**
ENROLLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Grupy wieku Age groups	2015/16			2017/18			2018/19		
		ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females
		w %			in %					
BRUTTO GROSS										
Szkoły: Schools:										
podstawowe ^a	7–14	88,9	88,2	89,6	95,1	95,2	94,9	95,6	95,8	95,3
primary ^a										
gimnazja ^b	15	97,3	97,9	96,7	99,5	99,4	99,6	100,1	99,4	100,7
lower secondary ^b										
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	18,3	24,8	11,6	17,0	23,0	10,7	16,2	22,1	10,1
licea ogólnokształcące	16–18	49,7	38,4	61,5	49,5	37,6	62,1	49,8	37,7	62,5
general secondary										
technika ^e	16–18	47,1	53,8	40,1	49,0	56,5	41,2	49,9	57,9	41,4
technical secondary ^e										
policealne	19–21	17,0	9,1	25,2	16,7	8,8	25,0	15,8	8,6	23,3
post-secondary										
NETTO NET										
Wychowanie przedszkolne ^f ..	6	96,9	97,2	96,6	93,6	94,3	92,8	98,1	98,7	97,5
Pre-primary education ^f										
Szkoły: Schools:										
podstawowe ^a	7–14	88,4	87,6	89,3	93,8	93,9	93,7	94,6	94,6	94,5
primary ^a										
gimnazja ^b	15	93,6	93,4	93,8	92,1	91,5	92,7	87,4	86,9	87,9
lower secondary ^b										
branżowe szkoły I stopnia ^{cd} stage I sectoral vocational ^{cd}	16–18	16,2	22,0	10,1	14,9	20,5	9,1	14,2	19,5	8,6
licea ogólnokształcące	16–18	40,7	28,4	53,4	41,1	28,5	54,4	41,7	29,0	55,0
general secondary										
technika ^e	16–18	35,5	40,7	30,2	36,7	42,5	30,5	37,1	43,4	30,5
technical secondary ^e										
policealne	19–21	6,3	3,3	9,6	6,2	2,9	9,6	4,8	2,5	7,1
post-secondary										

a W roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 6–12 lat, w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 7–13 lat. b W roku szkolnym 2015/16 – grupa wieku 13–15 lat, a w roku szkolnym 2017/18 – grupa wieku 14–15 lat. c W roku szkolnym 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe. d, e Łącznie z: d – specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy i od roku szkolnego 2017/18 oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, e – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. f Dotyczy dzieci objętych obowiązkową edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, za wyjątkiem roku szkolnego 2015/16 – dotyczy dzieci w wieku 5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16 school year – age group 6–12, in the 2017/18 school year – age group 7–13. b In the 2015/16 school year – age group 13–15, in the 2017/18 school year – age group 14–15. c In the 2015/16 school year, basic vocational schools. d, e Including: d – special job-training schools and since the 2017/18 school year, basic vocational school sections, e – general art schools leading to professional certification. f Concerns children attending obligatory pre-primary education establishments, excluding the 2015/16 school year – concerns children aged 5.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 5 i 6

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 5 and 6

In distribution by foreign languages, one person may be indicated more than once.

TABL. 5 (137). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH
PUPILS AND STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS

L A T A Y E A R S J Ę Z Y K I O B C E F O R E I G N L A N G U A G E S	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total pupils and students in schools								
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	branżowych I stopnia ^a stage I sectoral vocational ^a	liceach ogólnokształcących general secondary	technikach ^b technical secondary ^b	policealnych ^c post- secondary ^c	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE COMPULSORY EDUCATION										
Angielski 2017/18	411813	98,9	98,7	99,1	97,4	72,0	98,9	99,6	40,0	
English 2018/19	415378	99,1	98,9	99,2	98,0	73,7	98,9	99,9	53,7	
Francuski..... 2017/18	13268	0,7	1,2	0,2	4,1	–	13,8	5,7	–	
French 2018/19	12457	0,8	1,4	0,2	3,5	–	14,5	5,6	–	
Niemiecki..... 2017/18	147889	11,7	11,6	11,8	76,6	19,4	54,2	81,3	–	
German 2018/19	147729	19,6	17,7	21,4	77,6	18,4	55,0	78,9	–	
Rosyjski 2017/18	6026	0,1	0,1	0,1	0,8	1,8	5,7	4,8	–	
Russian 2018/19	5802	0,1	0,1	0,1	0,8	1,8	5,5	4,9	–	
Włoski..... 2017/18	4283	0,1	0,2	0,1	0,7	–	6,6	1,2	–	
Italian 2018/19	4266	0,1	0,1	0,1	0,8	–	7,0	1,2	–	
Łacina..... 2017/18	687	–	–	–	–	–	1,5	–	0,4	
Latin 2018/19	833	0,0	0,0	–	0,0	–	1,9	–	–	
Hiszpański 2017/18	10258	0,9	1,9	0,1	3,7	–	10,8	1,6	–	
Spanish 2018/19	11907	1,4	2,9	0,1	4,1	–	12,2	2,4	–	
Inne 2017/18	187	–	–	–	0,1	–	0,3	0,0	–	
Others 2018/19	198	–	–	–	–	–	0,3	0,1	–	
NAUCZANIE DODATKOWE^d ADDITIONAL EDUCATION^d										
Angielski 2017/18	811	0,0	0,0	0,1	0,5	–	0,8	–	–	
English 2018/19	539	0,0	0,0	0,0	0,4	–	0,8	–	–	
Francuski..... 2017/18	2227	0,3	0,5	0,1	0,7	–	2,0	0,5	–	
French 2018/19	1968	0,3	0,4	0,1	1,1	–	1,4	0,5	–	
Niemiecki..... 2017/18	20161	4,8	5,3	4,5	8,2	0,1	4,8	1,9	–	
German 2018/19	21495	5,6	6,5	4,9	7,1	–	3,8	3,6	–	
Inne 2017/18	4384	0,8	1,4	0,2	1,1	–	3,5	0,5	–	
Others 2018/19	4114	1,0	1,8	0,3	1,0	–	2,3	0,3	–	

a, b Łącznie ze szkołami: a – specjalnymi przysposabiającymi do pracy i oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, b – ogólnokształcącymi artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. c Dane nie obejmują kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych. d Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a, b Including: a – special job-training schools and basic vocational school sections, b – general art schools leading to professional certification. c Data do not include teacher training colleges, foreign language teacher training colleges and colleges of social work. d Conducted during the hours which are at the disposal of a headperson.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 6 (138). **UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH^a**
STUDENTS LEARNING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCIE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Total	W % ogółu uczniów w szkołach In % of total students in schools			
		podstawowych primary	gimnazjach lower secondary	liceach ogólnokształcących general secondary	policealnych post- secondary
Angielski..... 2017/18	17672	100,0	71,4	96,4	52,1
English 2018/19	16656	100,0	100,0	95,8	56,6
Francuski..... 2017/18	93	–	–	0,9	0,1
French 2018/19	95	–	–	1,0	0,1
Niemiecki..... 2017/18	433	–	–	3,2	0,9
German 2018/19	387	4,3	–	2,7	1,1
Rosyjski..... 2017/18	152	–	14,3	0,1	0,8
Russian 2018/19	3	–	–	0,0	–

a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Data concern obligatory education.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 7 (139). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI^a**
EDUCATION OF PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	SPECIFICATION
	uczniowie pupils and students		absolwenci graduates		
Szkoły podstawowe	6254	7670	–	–	Primary schools
w tym specjalne	1752	2168	–	–	of which special
Gimnazja	2360	1243	1042	1064	Lower secondary schools
w tym specjalne	1044	566	429	448	of which special
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy	807	818	181	171	Special job-training schools
Branżowe szkoły I stopnia ^b	1018	988	137 ^c	109 ^c	Stage I sectoral vocational schools ^b
w tym specjalne ^b	741	709	119	90	of which special ^b
Licea ogólnokształcące	345	329	83	135	General secondary schools
w tym specjalne	55	49	5	15	of which special
Technika ^d	315	332	43 ^c	39 ^c	Technical secondary schools ^d
w tym specjalne ^d	122	127	26	20	of which special ^d
Szkoły policealne	88	67	22 ^c	22 ^c	Post-secondary schools
w tym specjalne	88	67	22	22	of which special

a Patrz uwagi ogólne, ust. 10 na str. 197. b Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, w przypadku absolwentów – zasadnicze szkoły zawodowe. c W przypadku szkół ogólnodostępnych dane dotyczą absolwentów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje w zawodzie. d Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 10 on page 197. b Including basic vocational school sections, in the case of graduates – basic vocational schools. c In the case of mainstream schools data concern graduates with statement of special education needs, who passed examination confirming vocational qualifications. d Including general art schools leading to professional certification.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8 (140). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
 SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES, YOUTH EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH SOCIO THERAPY CENTRES AND REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE^a		SPECIAL EDUCATION AND CARE CENTRES^a			
Ośrodki	28	28	28	29	Centres
Miejsca	2012	1722	1747	1518	Places
Wychowankowie	1536	1169	1060	1005	Residents
w tym:					of which:
niewidzący i słabowidzący	178	118	95	98	blind and sight impaired
niesłyszący i słabosłyszący	218	121	127	113	deaf and hearing impaired
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	200	243	277	266	with multiple disability
z niepełnosprawnością ruchową ^b	2	14	19	22	with impaired motor skills ^b
niepełnosprawni intelektualnie ^c .	919	661	526	480	with intellectual disability ^c
zagrożeni niedostosowaniem społecznym	17	1	–	1	at risk of social maladjustment
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE		YOUTH EDUCATIONAL CENTRES			
Ośrodki	4	4	4	4	Centres
Miejsca	222	222	216	216	Places
Wychowankowie	219	209	173	167	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII		YOUTH SOCIO THERAPY CENTRES			
Ośrodki	1	3	4	4	Centres
Miejsca	86	196	237	252	Places
Wychowankowie	47	186	254	235	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE		REHABILITATION AND EDUCATION CENTRES			
Ośrodki	10	16	19	19	Centres
Miejsca	545	731	827	808	Places
Wychowankowie	491	574	604	604	Residents
w tym:					of which:
z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim ^c	205	258	264	270	severe intellectual disability ^c
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	286	316	340	334	with multiple impairments

a Łącznie ze specjalnym ośrodkiem wychowawczym (w 2018 r. 1 ośrodek z 18 wychowankami). b Od 2013 r. dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją. c Do 2015 r. wykazywani jako wychowankowie z upośledzeniem umysłowym.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Including special education centres (in 2018 1 centre with 18 residents). b Since 2013, data have concerned residents with impaired motor skills and with aphasia. c Until 2015, indicated as residents with mental impairment.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9 (141). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

RODZAJE PLACÓWEK TYPE OF INSTITUTIONS	Pla- cówki Insti- tutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a Participants in permanent and temporary forms of activities ^a							turysty- czno- krajozna- wczych tourist and touring	innych others
		ogółem total	infor- macyj- nych comput- er science	tech- nicz- nych tech- nical	przed- miotow- ych tech- sub- ject	artysty- cznych arts	sporto- wych sports	ogółem total		
O G Ó Ł E M	2010	60	194260	1974	2017	17378	53759	59872	20266	38994
TOTAL	2015	59	193703	1152	1875	11498	62530	68215	14409	34024
	2017	63	222770	1120	1878	20582	69983	87372	11626	30209
	2018	64	196429	777	1736	19437	53649	73945	18573	28312
Pałace młodzieży		7	25241	97	291	3315	10639	2323	12	8564
Youth centres										
Młodzieżowe domy kultury		16	85367	507	1095	3517	39406	4586	18521	17735
Youth cultural centres										
Ogniska pracy pozaszkolnej		4	2354	55	236	506	968	377	15	197
Extracurricular interest groups										
Międzyszkolne ośrodki sportowe .		10	66136	-	-	-	-	66136	-	-
Interschool sport centres										
Inne placówki ^b		27	17331	118	114	12099	2636	523	25	1816
Other institutions ^b										

a Biorycy systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 października roku poprzedzającego rok badany do 30 września roku badanego. b Placówki specjalistyczne oraz placówki niepubliczne.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Systematic participation in extracurricular activities from 1st October of the year preceding the surveyed year to 30th September of the surveyed year. b Specialised institutions and non-public facilities.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10 (142). **INTERNATY I BURS Y SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES FOR CHILDREN AND YOUTH (exclud-
ing special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018/19		2015/16	2017/18	2018/19		SPECIFICATION
	placówki estab- lishments	miejsca beds	korzystający boarders				
			ogółem total		na 100 miejsc per 100 beds		
O G Ó Ł E M	67	6396	5166	5639	5633	88	TOTAL
Internaty	47	4240	3415	3700	3613	85	Boarding schools
branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b	30	2907	2259	2471	2429	84	stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b
licea ogólnokształcące	17	1333	1156	1229	1184	89	general secondary schools
Bursy	20	2156	1751	1939	2020	94	Dormitories

a W roku szkolnym 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi, policealnymi oraz kolegiami pracowników służb społecznych.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16 school year basic vocational schools and since 2017/18 school year, including basic vocational school sections. b Including general art schools, post-secondary schools and colleges of social work.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11 (143). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE STUDENT DORMITORIES					
Domy	55	50	50	49	Dormitories
Miejsca	20191	18977	17894	18345	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	17631	15901	15018	13911	students
w % ogółu studentów	8,3	9,1	9,5	9,4	in % of total students
doktoranci	541	433	368	346	doctoral students
w % ogółu doktorantów	10,1	6,4	5,8	5,8	in % of total doctoral students
STOŁÓWKI STUDENCKIE STUDENT CANTEENS					
Stołówki	10	9	11	10	Canteens
Miejsca	2063	1930	2292	1858	Places

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 12 (144). **STUDENCI UCZELNI OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING
SCHOLARSHIPS^a

UCZELNIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19				HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholar- ship recipients		otrzymu- jący stypendia w % ogółu studentów danego typu uczelni scholar- ship recipi- ents in % of total students of a given group of schools	
					socjalne social	rektora dla naj- lepszich studentów of vice- -chan- cellor to the best students		
O G Ó Ł E M	48906	37075	32565	29097	17638	11638	19,6	TOTAL
w tym:								of which:
Uniwersytety	9782	8150	7032	6350	3544	2606	17,2	Universities
Uczelnie techniczne .	11270	10327	8695	7345	4290	3073	20,0	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	3123	2457	2201	1981	1312	782	23,8	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomicz- ne	7740	5066	4451	3725	1991	1840	19,2	Higher schools of economics
Uczelnie pedago- giczne	5754	3618	3446	3270	2289	1003	21,9	Higher schools of pedagogy
Akademie wychowania fizycznego	1275	831	712	622	327	335	18,6	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne	768	526	526	531	320	221	23,1	Higher schools of arts

a Bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. b W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. b In the breakdown by scholarships one person may be indicated more than once.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 13 (145). **SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Szkoły	1427	310	1117	1408	330	1078	1477	400	1077	1475	404	1071
Schools												
Oddziały	11387	4168	7219	12290	4766	7524	13957	5522	8435	16081	6435	9646
Sections												
Uczniowie	201882	88732	113150	219138	100730	118408	239973	111728	128245	275896	128835	147061
Pupils												
w tym kobiety	99104	43493	55611	108048	49669	58739	116905	54444	62461	134384	62747	71637
of which females												
w tym I klasa	32660	14965	17695	44701	20962	23739	33788	15747	18041	35387	16667	18720
of which grade 1												
Absolwenci	34752	14929	19823	32069	14563	17506	-	-	-	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety	17050	7333	9717	15945	7225	8720	-	-	-	.	.	.
of which females												

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 14 (146). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
 LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010/11			2015/16			2017/18			2018/19		
	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	694	232	462	711	245	466	96	63	33	79	57	22
Lower secondary												
Oddziały	4984	2274	2710	4485	2071	2414	2969	1398	1571	1485	710	775
Sections												
Uczniowie	112317	54240	58077	98865	48799	50066	64301	32480	31821	31936	16354	15582
Students												
w tym kobiety	54446	26529	27917	48174	23772	24402	31682	16009	15673	15849	8133	7716
of which females												
w tym I klasa	36587	17670	18917	32437	16117	16320	-	-	-	-	-	-
of which grade 1												
Absolwenci	37611	18030	19581	33284	16217	17067	31748	15720	16028	.	.	.
Graduates												
w tym kobiety	18395	8948	9447	16242	7903	8339	15638	7755	7883	.	.	.
of which females												

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15 (147). BRANŻOWE SZKOŁY I STOPNIA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	134	131	117	118	Schools
Oddziały	933	900	860	832	Sections
Uczniowie	21448	18538	16506	15247	Students
w tym kobiety	5789	5537	4787	4455	of which females
w tym I klasa	8207	6262	5543	5019	of which grade 1
Absolwenci	7479	6363	5239	.	Graduates
w tym kobiety	2215	1950	1550	.	of which females

a Do roku szkolnego 2015/16 zasadnicze szkoły zawodowe i od roku szkolnego 2017/18 łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych, w przypadku absolwentów – zasadnicze szkoły zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2015/16 school year, basic vocational schools and since the 2017/18 school year, including basic vocational school sections, in the case of graduates – basic vocational schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16 (148). UCZNIOWIE BRANŻOWYCH SZKÓŁ I STOPNIA I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA

STUDENTS OF STAGE I SECTORAL VOCATIONAL SCHOOLS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie ^b students ^b	absolwenci ^c graduates ^c			
OGÓŁEM	16506	15247	2958	2891	TOTAL
Artystyczna	84	79	12	11	Arts
Biznesu i administracji	1281	1180	387	382	Business and administration
Inżynieryjno-techniczna	6229	5922	939	955	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1992	1791	239	242	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	2822	2566	468	457	Architecture and construction
Rolnicza	33	25	5	11	Agriculture
Usług dla ludności	4048	3670	908	833	Personal services
Pozostałe	17	14	–	–	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b Łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. c W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b Including basic vocational school sections. c In the breakdown by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17 (149). LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	189	160	165	168	Schools
Oddziały	2039	1585	1589	1624	Sections
Uczniowie	59173	44746	43712	43540	Students
w tym kobiety	37396	28829	28284	28114	of which females
w tym I klasa	19557	14809	14597	14611	of which grade 1
Absolwenci	19704	14832	14072	.	Graduates
w tym kobiety	12449	9544	9155	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 18 (150). **TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	177	150	148	147	Schools
Oddziały	2012	1961	1970	1971	Sections
Uczniowie	51295	50483	50691	50370	Students
w tym kobiety	20508	20702	20408	20057	of which females
w tym I klasa	13601	13917	13545	13602	of which grade 1
Absolwenci	12120	11303	11607	.	Graduates
w tym kobiety	4988	4701	4857	.	of which females

a W roku szkolnym 2010/11 łącznie z technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a In the 2010/11 school year, including supplementary technical secondary schools.

SOURCE: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19 (151). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych) WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**

STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci ^b graduates ^b		
OGÓŁEM	50691	50370	8595	9591	TOTAL
Artystyczna	221	261	5	12	Arts
Spoleczna	4199	4070	876	931	Social and behavioural sciences
Biznesu i administracji	5820	5984	866	1001	Business and administration
Fizyczna	22	21	4	4	Physical sciences
Technologii teleinformatycznych	8920	9583	1308	1264	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynieryjno-techniczna	11429	11191	1641	2269	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	828	666	205	210	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	4688	4388	942	915	Architecture and construction
Rolnicza	176	195	19	35	Agriculture
Leśna	87	79	-	14	Forestry
Weterynaryjna	401	385	61	89	Veterinary
Usług dla ludności	12925	12326	2617	2763	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa	50	83	-	-	Security services
Usług transportowych	925	1084	51	84	Transport services
Pozostałe	-	54	-	-	Others

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In the breakdown by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

SOURCE: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20 (152). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
------------------	---------	---------	---------	---------	---------------

SZKOŁY ARTYSTYCZNE NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH
ART SCHOOLS NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły.....	42	60	59	60	Schools
Uczniowie.....	3602	5698	9929	9533	Pupils
w tym kobiety.....	2274	3751	6459	6197	of which females
Absolwenci.....	366	530	1487	.	Graduates
w tym kobiety.....	237	347	906	.	of which females

SZKOŁY ARTYSTYCZNE DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE
ART SCHOOLS LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION

Szkoły.....	24	27	26	27	Schools
Uczniowie.....	2627	2842	3022	3004	Students
w tym kobiety.....	1701	1946	2077	2068	of which females
Absolwenci.....	335	342	367	.	Graduates
w tym kobiety.....	224	240	261	.	of which females

W tym ogólnokształcące szkoły artystyczne
Of which general art schools

Szkoły.....	11	10	10	10	Schools
Uczniowie.....	1332	1249	1198	1190	Students
w tym kobiety.....	946	913	893	886	of which females
Absolwenci.....	221	215	215	.	Graduates
w tym kobiety.....	163	157	161	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21 (153). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Szkoły	228	180	168	157	Schools
Oddziały	958	963	979	875	Sections
Uczniowie	23345	20524	18846	17320	Students
w tym kobiety	15422	14936	13822	12522	of which females
Absolwenci	6803	6403	5881	.	Graduates
w tym kobiety	4922	5044	4640	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 22 (154). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)**
WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA

STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools) BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students		absolwenci ^b graduates ^b		
O G Ó Ł E M	18846	17320	4102	3736	T O T A L
w tym:					of which:
Artystyczna	2487	1630	634	457	Arts
Społeczna	339	423	74	63	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	125	140	26	23	Journalism and information
Biznesu i administracji	3115	2704	324	305	Business and administration
Technologii teleinformatycznych	1620	1436	101	128	Information and Communication Technologies (ICTs)
Inżynierijno-techniczna	6	–	1	–	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	10	–	–	8	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	8	–	7	2	Architecture and construction
Weterynaryjna	329	392	28	58	Veterinary
Medyczna	4056	4827	1412	1357	Health
Opieki społecznej	411	447	132	98	Welfare
Usług dla ludności	2848	2615	439	551	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	1549	1181	192	175	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	726	695	140	137	Security services
Usług transportowych	65	80	3	21	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013). b W podziale według podgrup kierunków kształcenia dane dotyczą absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013). b In distribution by narrow fields of education, data concern the graduates who passed examination confirming vocational qualifications.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23 (155). **UCZELNIE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Uczelnie Higher education institutions	Nauczyciele akademicy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci Graduates	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2010/11	33	12263	211408	55006	TOTAL
2015/16	31	12610	175596	48255	
2017/18	30	12896	157271	43233 ^b	
2018/19	29	12712	148246	.	
Uniwersytety	1	4121	36902	8083	Universities
Uczelnie techniczne	2	3246	36775	12335	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	1	718	8341	2843	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	4	829	19355	6911	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	2	1294	14914	4567	Higher schools of pedagogy
Akademie wychowania fizycznego	1	265	3347	1236	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne	3	662	2295	595	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne	1	262	2023	453	Higher schools of theology
Pozostałe uczelnie	14	1315	24294	6210	Other higher education institutions

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty, zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 197. b W podziale według typów uczelni – osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units, teachers employed full-time in more than one higher education institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 197. b According to type of higher education institutions – persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 24 (156). **STUDENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND
TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY UCZELNI	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPY HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M 2010/11	211408	122612	125755	71057	85653	51555	TOTAL
2015/16	175596	103356	127972	75458	47624	27898	
2017/18	157271	92479	117784	69911	39487	22568	
2018/19	148246	87007	111141	65645	37105	21362	
Uniwersytety	36902	25103	31648	21546	5254	3557	Universities
Uczelnie techniczne	36775	13049	30845	11887	5930	1162	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	8341	5125	6669	4406	1672	719	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	19355	12165	10120	6339	9235	5826	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	14914	11568	11020	8506	3894	3062	Higher schools of pedagogy
Akademie wychowania fizycznego	3347	2076	3040	1887	307	189	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne	2295	1503	2175	1403	120	100	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne	2023	897	1878	795	145	102	Higher schools of theology
Pozostałe uczelnie	24294	15521	13746	8876	10548	6645	Other higher education institutions

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 25 (157). **ABSOLWENCI UCZELNI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW UCZELNI**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY MODE OF STUDY AND
TYPE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

TYPY UCZELNI	Ogółem Grand total	W tym kobiety Of which females	Z liczby ogółem na studiach Of grand total number, in				TYPES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
			stacjonarnych full-time programmes		niestacjonarnych part-time programmes		
			razem total	w tym kobiety of which females	razem total	w tym kobiety of which females	
OGÓŁEM 2010/11	55006	35090	32197	19151	22809	15939	TOTAL
2014/15	49986	32171	34027	21230	15959	10941	
2016/17	53640	34447	38592	24474	15048	9973	
2017/18^a	43233	27338	32502	20473	10731	6865	
Uniwersytety	8083	5888	6993	5081	1090	807	Universities
Uczelnie techniczne	12335	5123	10707	4721	1628	402	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	2843	1862	2276	1593	567	269	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	6911	5003	3965	2852	2946	2151	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	4567	3784	3016	2514	1551	1270	Higher schools of pedagogy
Akademie wychowania fizycznego	1236	828	1004	664	232	164	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne	595	385	573	370	22	15	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne	453	223	414	196	39	27	Higher schools of theology
Pozostałe uczelnie	6210	4242	3554	2482	2656	1760	Other higher education institutions

a Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.
Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 26 (158). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W UCZELNIACH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015/16	2017/18	2018/19	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
	ogółem total			w tym kobiety of which females			
OGÓŁEM	12610	12896	12712	5462	5652	5673	TOTAL
Profesorowie	2596	2621	2545	629	673	673	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora	1492	1422	1314	308	310	299	of which with academic title of professor
Docenci	42	24	18	19	8	6	Assistant professors (docents)
Adiunkci	5542	5643	5447	2370	2440	2386	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego	1292	1488	1529	453	551	600	of which with degree of habilitated doctor ^b
Asystenci	2017	2104	1927	1017	1070	1019	Assistant lecturers
Pozostali	2413	2504	2775	1427	1461	1589	Others

a Pełno- i niepełnozatrudnieni w przeliczeniu na pełne etaty; nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 197.

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Full-time and part-time employed converted into full-time equivalent units; teachers employed full-time in more than one higher education institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 197. b The habilitated doctor's degree (second doctorate), which is higher than a doctorate, is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 27 (159). **CUDZOZIEMCY^a W UCZELNIACH**
FOREIGNERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci		Absolwenci		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
O G Ó Ł E M					T O T A L
2010/11	2305	1234	465	263	
2015/16	7345	4205	1238	812	
2017/18	8377	4875	1897 ^b	1205 ^b	
2018/19	8198	4793	.	.	
studia: stacjonarne	7673	4453	1773	1113	full-time programmes
niestacjonarne	525	340	124	92	part-time programmes
Uniwersytety	2935	1890	493	326	Universities
Uczelnie techniczne	970	336	241	93	Higher schools of technology
Uczelnie rolnicze	141	66	22	8	Higher schools of agriculture
Uczelnie ekonomiczne	1177	639	418	283	Higher schools of economics
Uczelnie pedagogiczne	418	311	127	96	Higher schools of pedagogy
Akademie wychowania fizycznego	55	25	5	4	Higher schools of sport
Uczelnie artystyczne	170	105	47	27	Higher schools of arts
Uczelnie teologiczne	91	27	25	6	Higher schools of theology
Pozostałe uczelnie	2241	1394	519	362	Other higher education institutions

a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. b Osoby, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów wyższych w okresie od 1 grudnia 2017 r. do 31 grudnia 2018 r.

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a Also shown in other tables regarding students and graduates. b Persons who obtained higher education diplomas between 1st December 2017 and 31st December 2018.

S o u r c e: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 28 (160). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL PROGRAMMES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015/16	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	2015/16	2017/18	2018/19
	słuchacze studiów podyplomowych postgraduate students			wydane świadectwa słuchaczom certificates issued to postgraduate students		uczestnicy studiów doktoranckich doctoral students		
O G Ó Ł E M	10946	10976	11021	8282	8962	6810	6346	5994
T O T A L								
w tym kobiety	7518	7171	7255	5701	5861	3719	3489	3267
of which females								
Uniwersytety	2384	2105	2270	1856	1780	3292	3001	2765
Universities								
Uczelnie techniczne	2989	3551	3471	2632	3133	1255	1289	1303
Higher schools of technology								
Uczelnie rolnicze	208	451	296	246	267	261	272	273
Higher schools of agriculture								
Uczelnie ekonomiczne	1916	1974	1697	1444	1569	281	229	231
Higher schools of economics								
Uczelnie pedagogiczne	1822	1429	1248	1244	938	597	461	372
Higher schools of pedagogy								
Akademie wychowania fizycznego	29	-	-	-	-	169	111	126
University schools of sport								
Uczelnie artystyczne	109	63	127	23	48	134	150	151
Higher schools of arts								
Uczelnie teologiczne	190	284	261	34	65	522	518	469
Higher schools of theology								
Pozostałe uczelnie	1299	1119	1651	803	1162	43	62	58
Other higher education institutions								
Instytuty naukowo-badawcze; instytuty naukowe PAN	-	-	-	-	-	256	253	246
Research institutes; scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								

Ź r ó ł o: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

S o u r c e: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 29 (161). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
POSTGRADUATE PROGRAMMES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION

PODGRUPA KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2017/18	2018/19	2016/17	2017/18	NARROW FIELD OF EDUCATION ^a
	sluchacze students		wydane świadectwa certificates issued		
O G Ó Ł E M	10976	11021	8282	8962	T O T A L
w tym:					of which:
Pedagogiczna	1694	1318	1415	1213	Education
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z edukacją	33	16	16	–	Interdisciplinary programmes and qualifications related to education
Artystyczna	166	318	92	206	Arts
Humanistyczna (z wyłączeniem języków)	242	251	77	30	Humanities (except languages)
Językowa	192	244	123	130	Languages
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych ze sztuką i przedmiotami humanistycznymi	45	23	18	41	Interdisciplinary programmes and qualifications related to arts and humanities
Spoleczna	545	869	261	417	Social and behavioural sciences
Dziennikarstwa i informacji	95	108	63	42	Journalism and information
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją	55	62	26	55	Inter-disciplinary programmes or qualifications involving social sci- ences, journalism and information
Biznesu, administracji i prawa nieo- kreślonych dalej	182	255	184	151	Business, administration and law not further defined
Biznesu i administracji	2679	3055	2159	2624	Business and administration
Prawna	618	509	616	562	Law
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji związanych z prowa- dzeniem działalności gospodarczej, administracją i prawem	86	39	111	83	Interdisciplinary programmes and qualifications related to conducting economic activity, administration and law
Biologiczna	57	61	46	48	Biological sciences
Nauk o środowisku	17	13	17	17	Environment
Fizyczna	155	206	151	186	Physical sciences
Matematyczna i statystyczna	29	24	23	14	Mathematics and statistics
Technologii teleinformacyjnych	785	642	414	664	Information and Communication Technologies (ICTs)
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technolo- gie informacyjno-komunikacyjne	14	61	17	14	Interdisciplinary programmes and qualifications related to Information and Communication Technologies
Inżynierijno-techniczna	500	497	316	521	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	329	263	99	165	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	255	217	214	155	Architecture and construction
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących technikę, przemysł i budownictwo	82	103	138	68	Interdisciplinary programmes and qualifications related to engineering, manufacturing and construction
Rolnicza	290	107	140	173	Agricultural sciences
Leśna	54	39	57	54	Forestry
Medyczna	1036	951	951	685	Health
Opieki społecznej	48	38	25	55	Welfare
Interdyscyplinarnych programów i kwalifikacji obejmujących zdrowie i opiekę społeczną	61	58	23	38	Interdisciplinary programmes and qualifications related to health and welfare
Usług dla ludności	141	159	124	158	Personal services
Higieny i bezpieczeństwa pracy	297	322	294	257	Hygiene and occupational health services
Ochrony i bezpieczeństwa	130	–	20	21	Security services
Usług transportowych	16	45	–	17	Transport services

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

S o u r c e: data of the Ministry of Science and Higher Education.

TABL. 30 (162). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH^a**
SCHOOLS FOR ADULTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoły Schools	Oddziały Sections	Uczniowie	Students	Absolwenci	Graduates
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females
Szkoły podstawowe 2017/18	1	1	5	1	–	–
Primary schools 2018/19	3	7	47	11	.	.
Gimnazja 2017/18	3	9	63	27	52	15
Lower secondary schools 2018/19	1	5	47	10	.	.
Licea ogólnokształcące 2017/18	108	362	8814	3883	2693	1292
General secondary schools 2018/19	93	314	8010	3513	.	.

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 196.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a See general notes, item 8 on page 196.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31 (163). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Placówki	1922	2175	2264	2310	Establishments
miasta	658	810	884	920	urban areas
wieś	1264	1365	1380	1390	rural areas
Przedszkola	923	1216	1317	1376	Nursery schools
w tym specjalne	10	15	16	18	of which special
miasta	472	931	705	745	urban areas
wieś	451	585	612	631	rural areas
Oddziały przedszkolne w szko- łach podstawowych	947	863	841	835	Pre-primary sections of primary schools
Zespoły wychowania przedszkol- nego	1	1	1	1	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	51	95	105	98	Pre-primary points
Miejsca					Places
Przedszkola	74315	96890	111575	116917	Nursery schools
w tym specjalne	201	330	394	386	of which special
miasta	47570	59760	69119	71948	urban areas
wieś	26745	37130	42456	44969	rural areas
Zespoły wychowania przedszkol- nego	10	75	75	100	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1294	2458	2903	2648	Pre-primary points

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

TABL. 31 (163). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE (dok.)**
PRE-PRIMARY EDUCATION (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010/11 ^a	2015/16	2017/18	2018/19	SPECIFICATION
Dzieci	94808	110727	128998	132495	Children
miasta	52108	58863	68056	70148	urban areas
wieś	42700	51864	60942	62347	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	28509	13701	34363	35305	of which aged: 6
5 lat	26512	37223	34480	33703	5
Przedszkola	73227	86923	102713	105963	Nursery schools
w tym specjalne	198	279	309	329	of which special
miasta	46646	53546	62810	64989	urban areas
wieś	26581	33377	39903	40974	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	16240	8301	22765	23540	of which aged: 6
5 lat	20123	25592	27332	26869	5
Oddziały przedszkolne w szko- łach podstawowych	20484	21918	23873	24281	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	12269	5351	11437	11592	of which aged 6
Zespoły wychowania przedszkol- nego	10	70	72	92	Pre-primary education groups
Punkty przedszkolne	1087	1816	2340	2159	Pre-primary points
Dzieci w placówkach wycho- wania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary establishments per 1000 chil- dren aged:
3–6 lat	675	.	879	908	3–6
3–5	614	841	859	883	3–5
6 lat	869	.	936	981	6
5 lat	789	969	960	970	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3–6 lat	520	.	698	725	3–6
6 lat	495	.	620	654	6
5 lat	600	667	761	773	5
1 przedszkole	79	71	78	77	nursery school
100 miejsc	99	90	92	91	100 places

a Bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a Excluding pre-primary education in the units performing health care activities.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ X OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

CHAPTER X HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

Uwagi ogólne

1. Dane w ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom zdrowia, obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

1) ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 2190), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania podmiotów leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą podmiotów wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),

b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe oraz ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, sanatoria i od 2014 r. oddziały opieki paliatywnej).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarów lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami) i fizjoterapeutów;

2) ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarzy i położnych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1251);

3) ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 125);

General notes

1. Data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of Health, the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

1) the Law on Health Care Activities, dated 15th April 2011 (uniform text Journal of Laws 2018 item 2190), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, among others, the rules of performing health care activities and the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units performing health care activities in the following areas:

a) outpatient health care (outpatients departments including: health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),

b) inpatient health care (hospitals – general, psychiatric and health resorts as well as detoxification centres: addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, sanatoria and since 2014 palliative care wards).

Under that law, health care activity can be carried out also by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 regulated by separate laws) and physiotherapists;

2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15th July 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251);

3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5th December 1996 (uniform text Journal of Laws 2017 item 125);

- 4) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. 2015 poz. 1994);
- 5) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1793, z późniejszymi zmianami), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ);
- 6) ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 1056);
- 7) ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 993), która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu „Państwowe Ratownictwo Medyczne”;
- 8) ustawa z dnia 6 września 2001 r. prawo farmaceutyczne (tekst jednolity Dz. U. 2017 poz. 2211, z późniejszymi zmianami).

3. Informacje o **pracownikach medycznych** dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywających staż.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 stycznia 2013 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U. 2013 poz. 26).

- 4) the Law on the Physiotherapist Profession, dated 25th September 2015 (Journal of Laws 2015 item 1994);
- 5) the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27th August 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1793, with later amendments), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund (NFZ);
- 6) the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2017 item 1056);
- 7) the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8th September 2006 (uniform text Journal of Laws 2019 item 993), specifying the organisational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services;
- 8) the Pharmaceutical Law, dated 6th September 2001 (uniform text Journal of Laws 2017 item 2211, with later amendments).

3. Information on **medical personnel** concerns persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices, pharmacies as well as social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern persons working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, central or local government administration unit and the National Health Fund.

Data includes full-time employed persons, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including trainees.

A nurse should be understood also as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data on **doctor specialists and dental specialists** concern doctors with grade II specialisation and with specialists title in proper medicine domains in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 2nd January 2013 on Doctors and Dentist Specialisations (Journal of Laws 2013 item 26).

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi (z wyjątkiem porad udzielonych przez lekarza orzecznika) oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o **stacjonarnej opiece zdrowotnej** nie obejmują opieki dziennej (dotyczy szpitali, łóżek i leczonych).

Dane o **łóżkach w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o **łóżkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

Rodzaje oddziałów w szpitalach ogólnych (tabl. 5) opracowano w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 maja 2012 r. (Dz. U. 2019 poz. 173).

Dane o łóżkach na oddziałach:

- chirurgicznych obejmują chirurgię ogólną, dziecięcą, szcękową, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, kardiochirurgię, urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym;
- zakaźnych obejmują łóżka na oddziałach obserwacyjno-zakaźnych;
- gruźlicy i chorób płuc – łóżka na oddziałach pulmonologicznych.

9. Dane o **szpitalach psychiatrycznych** nie obejmują oddziałów psychiatrycznych w szpitalach ogólnych.

10. Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze udzielają całodobowych świadczeń zdrowotnych w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria działające na obszarze uzdrowska albo poza uzdrowskiem sanatoria znajdujące się w urzędzonym podziemnym wyrobisku górnicyzycznym wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

5. Consultations provided by doctors and dentists in the scope of outpatient health care are presented together with preventive examinations (excluding consultations provided by medical experts), also together with consultations provided in admission rooms in general hospitals.

6. Data on hospitals comprise health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data on **inpatient health care** do not include day-care (concerns hospitals, beds and inpatients).

Data regarding **beds in inpatient health care facilities** concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding **beds in general hospitals** do not include day-time places in hospital wards and until 2007 – places (beds and incubators) for newborns.

Types of wards in general hospitals (table 5), are compiled in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17th May 2012 (Journal of Laws 2019 item 173).

Data regarding beds in:

- surgical wards include general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, urology, maxillo-facial and cardiosurgery as well as other surgical wards;
- communicable diseases wards include beds in observation communicable diseases wards;
- tubercular and pulmonary wards – beds in pulmonology wards.

9. Data regarding **psychiatric hospitals** do not include psychiatric wards in general hospitals.

10. Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalisation, providing them with medicinal products and medical devices.

11. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria, conducted on the area of health resort or outside the health resort area, located in an underground mining excavation, using in the rehabilitation and preventive therapy primarily natural materials and healing properties of the climate in the areas where they are situated.

12. Jednostkami systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne są:

- szpitalne oddziały ratunkowe;
- zespoły ratownictwa medycznego, w tym lotnicze zespoły ratownictwa medycznego, z którymi zawarto umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Z systemem współpracują centra urazowe oraz jednostki organizacyjne szpitali wyspecjalizowane w zakresie udzielenia świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego.

13. Dane o **aptekach ogólnodostępnych** nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to placówki, które prowadzą obrót detaliczny produktami leczniczymi, głównie na wsi.

14. Dane o **zachorowaniach** prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2019 poz. 1239).

Informacje o zachorowaniach na choroby zakaźne obejmują wszystkie przypadki zarejestrowane w województwie.

15. Dane o **opiece nad dziećmi do lat 3** prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 409, z późniejszymi zmianami), na podstawie której opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego albo sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

16. Dane dotyczące **wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej**, począwszy od danych za 2012 r., prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1111, z późniejszymi zmianami).

Wspieranie rodziny może być prowadzone w formie usług asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów społecznych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej, przez rodzinę wspierającą, placówkę wsparcia dziennego lub w formie poradnictwa specjalistycznego.

17. **Placówka wsparcia dziennego** wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych – zapewnia

12. Units of the State Emergency Medical Services are:

- hospital emergency wards;
- emergency medical teams, including medical air rescue teams with which health care service contracts have been concluded.

Trauma centres and hospital organisational units specializing in providing health services necessary for medical rescue cooperate with the system.

13. **Generally available pharmacies** do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are created for selling prepared medicines and they can be located only in rural areas without generally available pharmacy.

14. Data regarding **disease incidence** are presented according to the Law of 5th December 2008 on the Prevention and Control of Infections and Communicable Diseases in Man (Journal of Laws 2019 item 1239).

Information concerning incidents of infectious diseases includes all cases registered in the voivodship.

15. Data on **childcare for children up to the age of 3** are presented according to the law dated 4th February 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 409, with later amendments). Childcare can be organised in the form of nurseries, children's clubs or provided by day carer or nanny.

16. Data **concerning family support and foster care**, from data for 2012, are presented according to the Law on Family Support and Foster Care System, dated 9th June 2011 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1111, with later amendments).

Family support shall also be provided in the form of family assistant's services, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job, as a supporting family day – support centre or a specialists guidance.

17. **Day-support centre** supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **general care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres – pro-

dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań;

- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię;
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych;
- 4) **w połączonych formach**, tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

18. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodziny zastępcze:

- a) **spokrewnione**,
- b) **niezawodowe** – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) **zawodowe** – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa); wśród których funkcjonują również:
 - **zawodowe specjalistyczne** – umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 969), małoletnie matki z dziećmi;

vides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests;

- 2) **specialised centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy;
- 3) **street work** – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a street-worker;
- 4) **in mixed forms**, i.e., combining tasks of the general care, specialised and street work centres.

18. Family foster care shall be exercised in the case when it is impossible for parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to the family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life, satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religious.

The forms of family foster care are the following:

1) foster families:

- a) **related**,
- b) **not professional** – in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings),
- c) **professional** – in which not more than 3 children may be placed at the same time (except for numerous siblings) – among which there are also:
 - **professional specialised** – shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26th October 1982 (uniform text Journal of Laws 2018 item 969), under-age mothers with children;

- **zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego** – przyjmują dzieci na podstawie orzeczenia sądu w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390, z późniejszymi zmianami);

2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

19. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjmując dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,

c) **socializacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,

d) **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo

- **professional that performs the function of a family emergency house** – shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or the Polish Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Art. 12a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29th July 2005 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1390, with later amendments);

2) **foster homes** – in which not more than 8 children may be placed at the same time (except for numerous siblings).

19. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

1) **care and education centre**, run as:

a) **an intervention** – provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

b) **a family** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,

c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, takes actions aimed at child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to the age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible health-care services,

d) **a specialist therapy** – provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a legal confirmation of disability or a legal confirmation of high or moderate

orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;

- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

20. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne.

Rodzaje domów i zakładów pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz 1508).

21. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. według której dokonano podziału na świadczenia pieniężne i niepieniężne. Do świadczeń pieniężnych zalicza się m.in.:

- **zasiłek stały** – wypłacany z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności;
- **zasiłek okresowy** – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego;

level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, socio-therapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;

- 2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** – a centre where children up to the 1 year old, shall be placed requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster care. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

20. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions, for which the founding bodies are: local government units, associations, social organisations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12th March 2004 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1508).

21. Data on social assistance benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12th March 2004 following which the division into monetary and non-monetary assistance was made. Monetary assistance includes, among others:

- **permanent benefit** – paid in respect of entire incapability of working due to age or disability;
- **temporary benefit** – entitled to a person or a family because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security;

- **zasitek celowy** – przyznawany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prezentowane dane nie obejmują świadczeń w formie odpłatności gmin za pobyt ich mieszkańców w domach pomocy społecznej. W 2010 r. takie świadczenia przyznano 2058 osobom na kwotę 33,8 mln zł; w 2015 r. – 3176 osobom na kwotę 68,1 mln zł; w 2017 r. – 5951 osobom na kwotę 159,8 mln zł.; a w 2018 r. – 6226 osobom na kwotę 183,1 mln zł.

- **appropriated benefit** – offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, fuel, clothing, indispensable objects for home use, small renovations and repairs in an apartment, covering burial costs. It may be given to a person or a family, which incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

Presented data do not include benefits in form of payments of gminas for residence of their inhabitants in social welfare homes. In 2010 such benefits were granted to 2058 persons for an amount of PLN 33.8 million; in 2015 – 3176 persons for an amount of PLN 68.1 million; in 2017 – 5951 persons for an amount of PLN 159.8 million, and in 2018 – 6226 persons for an amount of PLN 183.1 million.

TABL. 1 (164). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**

Stan w dniu 31 grudnia

MEDICAL PERSONNEL^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Lekarze	7668	8214	8115	Doctors
w tym kobiety	4515	4733	4744	of which women
Lekarze dentyści	1359	1504	1509	Dentists
w tym kobiety.....	1016	1093	1072	of which women
Farmaceuci	2612	2562	2546	Pharmacists
w tym kobiety.....	2208	2179	2148	of which women
Pielęgniarki.....	18214	18133	18291 ^b	Nurses
Położne	1955	2027	2038 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci	2559	2932	3078	Physiotherapists
Diagności laboratoryjni ^d	1096	1189	1233	Laboratory diagnosticians ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 223. b,c W tym magistry: b – pielęgniarstwa – 3509, c – położnictwa – 333. d Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

a See general notes, item 3 on page 223. b,c Of which masters: b – of nursing – 3509, c – of midwifery – 333. d Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration, in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed in hospital's pharmacies.

TABL. 2 (165). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**

Stan w dniu 31 grudnia

DOCTORS SPECIALISTS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE ZE SPECJALIZACJĄ	5037	5288	5288	DOCTORS WITH SPECIALIZATION
w tym w zakresie:				of which in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii	300	310	289	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	618	727	707	Surgery ^b
Chorób płuc	140	129	129	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych	627	605	587	Internal diseases
Dermatologii ^c i wenerologii	54	60	57	Dermatology ^c and venereology
Kardiologii ^c	272	287	290	Cardiology ^c
Medycyny rodzinnej	632	641	652	General practitioners
Neurologii ^{cd}	188	196	209	Neurology ^{cd}
Okulistyki	132	144	157	Ophthalmology
Onkologii ^e	73	67	69	Oncology ^e
Otolaryngologii ^{df}	98	115	117	Otolaryngology ^{df}
Pedriatrii	286	331	342	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii	275	302	268	Obstetrics and gynaecology
Psychiatrii ^c	210	215	214	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^g	165	178	179	Radiodiagnosics ^g
LEKARZE SPECJALIŚCI W %				SPECIALISTS IN % OF TOTAL
OGÓŁU LEKARZY	65,7	64,4	65,2	DOCTORS

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 223. b Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej i szczękowej, kardiologii i urologii i chirurgii naczyniowej. c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. d-g Także: d – neuropatologii, e – patologii onkologicznej oraz onkologii i hematologii, f – otorynolaryngologii, g – radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a See general notes, item 4 on page 223. b General surgery, pediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of locomotory system, neurosurgery, oncological, plastic and maxillo-facial surgery, cardio-surgery as well as urology and vascular surgery. c Including children's specialists. d-g Also: d – neuropathology, e – oncological pathology, oncology and hematology, f – otorynolaryngology, g – oncological radiotherapy and children's radiology.

TABL. 2 (165). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
DOCTORS SPECIALISTS^a (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ	288	312	328	DENTAL SPECIALISTS
w tym w zakresie:				of which in the field of:
Chirurgii stomatologicznej	45	52	48	Dental surgery
Chirurgii szczękowo-twarzowej	12	19	20	Maxillo-facial surgery
Ortodoncji	64	68	69	Orthodontics
Periodontologii (paradontologii)	26	21	24	Periodontology (paradontics)
Protetyki stomatologicznej	59	61	67	Dental prosthetics
Stomatologii dziecięcej	15	15	16	Children's dentistry
Stomatologii zachowawczej	67	76	82	Restorative dentistry
LEKARZE DENTYŚCI ZE SPECJALIZACJĄ W % OGÓŁU LEKARZY DENTYSTÓW	21,2	20,7	21,7	DENTAL SPECIALISTS IN % OF TOTAL DENTISTS

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 223.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a See general notes, item 4 on page 223.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 3 (166). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA**
OUTPATIENT HEALTH CARE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	1817	1915	1976	Outpatient departments (as of 31 XII)
miasta	1238	1323	1379	urban areas
wieś	579	592	597	rural areas
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów ^a (stan w dniu 31 XII)	189	180	161	Doctors and dentists practices ^a (as of 31 XII)
miasta	96	93	83	urban areas
wieś	93	87	78	rural areas
Porady udzielone ^{bc} w tys.	28107,4	28968,8	29286,1	Consultations provided ^{bc} in thousands
miasta ^c	22124,4	23012,4	23282,5	urban areas ^c
wieś	5983,0	5956,4	6003,6	rural areas
lekarskie ^c	24684,5	25202,5	25870,1	doctors ^c
w tym specjalistyczne	10879,7	11270,1	11318,3	of which specialised
stomatologiczne	3422,9	3766,2	3416,0	stomatological

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakt z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami opłaconymi w przychodniach przez pacjentów. Łącznie z poradami udzielonymi w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. c Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

a Data concern entities that have signed contract with the National Health Fund or outpatients departments. b Including consultations paid by patients in outpatient departments. Including consultations provided as part of night and holiday health care. c Including consultations provided in admission rooms for non-hospitalized patients

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of the Interior and Administration and Statistics Poland.

TABL. 4 (167). **STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA**
INPATIENT HEALTH CARE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
ZAKŁADY – stan w dniu 31 XII FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^a	81	87	88	General hospitals ^a
Szpitala psychiatryczne	2	2	2	Psychiatric hospitals
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	1	1	1	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	41	42	43	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^b	2	3	3	Nursing homes ^b
Hospicja	8	7	8	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	8	8	5	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria ^c	36	36	36	sanatoria ^c
szpitale	8	7	7	hospitals
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH – stan w dniu 31 XII BEDS IN FACILITIES – as of 31 XII				
Szpitala ogólne ^d	14861	14988	14853	General hospitals ^d
Szpitala psychiatryczne	1027	1024	1024	Psychiatric hospitals
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	87	87	87	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	2959	3136	3187	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^b	94	104	108	Nursing homes ^b
Hospicja	213	197	228	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	131	156	95	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe:				Health resort treatment:
sanatoria	4326	4887	4988	sanatoria
szpitale	1398	1010	1138	hospitals
LECZENI w tysiącach INPATIENTS in thousands				
Szpitala ogólne ^e	615,6	628,0	617,9	General hospitals ^e
Szpitala psychiatryczne	10,0	9,4	8,9	Psychiatric hospitals
Ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów	0,7	0,5	0,5	Addiction recovery centres
Zakłady opiekuńczo-lecznicze ^b	5,6	5,7	5,8	Chronic medical care homes ^b
Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze ^b	0,2	0,2	0,2	Nursing homes ^b
Hospicja	2,0	1,9	2,2	Hospices
Oddziały opieki paliatywnej	2,1	1,9	0,9	Palliative care wards
Lecznictwo uzdrowiskowe – kuracjusze ^f	86,4	82,1	87,3	Health resort treatment patients ^f
w sanatoriach	69,3	68,8	73,7	in sanatoria
w szpitalach	17,1	13,3	13,6	in hospitals

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 224. b Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. c Łącznie z sanatorium w urządzonym podziemnym wyrobisku górniczym. d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. f Ponadto w 2015 r. 1865 kuracjuszy leczonych było w systemie ambulatoryjnym, w 2017 r. – 1061, a w 2018 r. – 1278. Łącznie z kuracjuszami leczonymi w urządzonym podziemnym wyrobisku górniczym.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych, zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, w zakresie hospicjów i zakładów opieki paliatywnej – dane Ministerstwa Zdrowia, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii i Ministerstwa Zdrowia.

a See general notes, item 6 on page 224. b Including psychiatric types facilities. c Including the health resort in an underground mining excavation. d Including beds and incubators for newborns. e Excluding inter-ward patient transfer. f Moreover in 2015 1865 health resort patients were treated as out-patient, in 2017 – 1061 and in 2018 – 1278. Including patients treated in an underground mining excavation.

Source: in regard to general hospitals, chronic medical care homes and nursing homes – data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration, in regard to hospices and palliative care wards – data of the Ministry of Health, in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology and the Ministry of Health.

TABL. 5 (168). **SZPITALA OGÓLNE**
GENERAL HOSPITALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	81	87	88	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	14861	14988	14853	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	44,1	44,2	43,7	per 10 thousand population
w tym na oddziałach:				of which in specified wards:
Chorób wewnętrznych	2039	1981	1889	Internal diseases
Kardiologicznych ^a	713	828	837	Cardiological ^a
Chirurgicznych	3047	3004	2941	Surgical
Pediatrycznych	698	743	741	Paediatric
Ginekologiczno-położniczych	1440	1453	1447	Gynaecological-obstetric
Onkologicznych	449	392	384	Oncological
Intensywnej terapii	356	339	357	Intensive therapy
Zakaźnych	344	332	311	Communicable
Gruźlicy i chorób płuc	782	756	726	Tubercular and pulmonary
Dermatologicznych	98	98	98	Dermatological
Neurologicznych	650	647	641	Neurological
Psychiatrycznych	564	546	527	Psychiatric
Ruch chorych				Patient
Leczeni ^b w tys.	615,6	628,0	617,9	Inpatients ^b in thousands
w tym na oddziałach ^c :				of which in specified wards ^c :
chorób wewnętrznych	85,4	80,2	78,3	internal diseases
kardiologicznych ^a	46,0	47,2	46,7	cardiological ^a
chirurgicznych	155,2	161,5	163,9	surgical
pediatrycznych	35,3	36,4	35,6	paediatric
ginekologiczno-położniczych	86,1	88,2	86,3	gynaecological-obstetric
onkologicznych	22,6	20,7	20,8	oncological
intensywnej terapii	12,3	12,8	12,7	intensive therapy
zakaźnych	13,9	12,9	11,4	communicable
gruźlicy i chorób płuc	24,9	26,2	25,6	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	3,5	3,6	3,6	dermatological
neurologicznych	29,6	33,5	32,7	neurological
psychiatrycznych	5,7	6,4	6,4	psychiatric
Wypisani w tys.	593,2	605,0	594,5	Discharges in thousands
Zmarli w tys.	15,0	14,9	15,5	Deaths in thousands
Leczeni ^b na: 10 tys. ludności	1830	1855	1820	Inpatients ^b per: 10 thousand population
1 łóżko ^d	41	42	42	bed ^d
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,9	5,8	5,8	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	255	257	255	Average bed use in days

a Łącznie z oddziałami intensywnej nadzoru kardiologicznego. b Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. c Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. d Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

a Including intensive cardiological care wards. b Excluding inter-ward patient transfer. c Including inter-ward patient transfer. d Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of the Interior and Administration.

TABL. 6 (169). **POMOC DORAŻNA I RATOWNICTWO MEDYCZNE**
Stan w dniu 31 grudnia
FIRST AID AND EMERGENCY MEDICAL SERVICES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Jednostki systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne^a					Units of the State Emergency Medical Services^a
Zespoły ratownictwa medycznego	111	123	130	131	Emergency rescue teams
podstawowe	61	84	98	105	basic
specjalistyczne	50	39	32	26	specialists
Lotniczy zespół ratownictwa medycznego ^b	1	1	1	1	Medical air rescue team ^b
Szpitalne oddziały ratunkowe	23	20	21	21	Hospital emergency wards
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^c :					Calls to the occurrence places ^c :
w tysiącach	207,3	224,7	233,6	236,6	in thousands
na 1000 ludności	62,2	66,7 ^d	69,0 ^d	69,7	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^c :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^c :
w tysiącach	209,8	225,3	233,6	236,8	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku do 18 lat	14,1 ^d	14,4	16,3	15,4	children and youth aged up to 18
w wieku 65 lat i więcej	79,5	96,0	107,0	106,7	aged 65 and more
na 1000 ludności	63,0	66,9	69,0 ^d	69,7	per 1000 population

a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 225. b Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. c W ciągu roku. d Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a See general notes, item 12 on page 225. b Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. c During the year. d Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 7 (170). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**
Stan w dniu 31 grudnia
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Apteki	991	1140	1157	1117	Pharmacies
w tym prywatne	990	1139	1157	1117	of which private
w tym na wsi	224	274	289	280	of which in rural areas
Punkty apteczne	97	139	135	128	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	95	138	134	127	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3067	2637	2625	2731	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	5313	4218	4145	4329	of which in rural areas
1 aptekę	3367	2958	2931	3044	pharmacy
w tym na wsi	7566	6342	6068	6292	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	2174	2440	2372	2358	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 225.

a See general notes, item 13 on page 225.

TABLE 8 (171). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	17	16	15	15	Local collection sites (as of 31 XII)
Krwiodawcy w tys.	48,2	45,9	44,0	44,8	Blood donors in thousands
w tym honorowi	48,1	45,9	44,0	44,8	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej w tys.	87,4	91,1	93,8	94,1	Number of collected donations ^b of whole blood in thousands
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c w tys.	87,1	86,5	92,8	91,1	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c in thousands

a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom.

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of the Interior and Administration. b Donation is collection of blood or blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units.

Source: data of the National Blood Centre.

TABLE 9 (172). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŹNE I ZATRUCIA^a**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS^a

CHOROBY	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers				na 100 tys. ludności per 100 thousand population				
Gruźlica	490	555	458	440	14,7	16,5	13,5	13,0	Tuberculosis
Tężec	4	5	2	–	0,1	0,1	0,1	–	Tetanus
Krztusiec	45	481	428	140	1,4	14,3	12,6	4,1	Whooping cough
Odra	1	11	3	10	0,0	0,3	0,1	0,3	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	6	12	260	55	0,2	0,4	7,7	1,6	type A
typ B	27	97	267	205	0,8	2,9	7,9	6,0	type B
typ C	21	173	194	164	0,6	5,1	5,7	4,8	type C
Różyczka	307	172	73	37	9,2	5,1	2,2	1,1	Rubella
AIDS ^b	7	4	2	2	0,2	0,1	0,1	0,1	AIDS ^b
Salmonellozy	718	1000	1312	1214	21,6	29,7	38,7	35,8	Other salmonella infections
Czerwonka bakteryjna	5	9	5	24	0,2	0,3	0,1	0,7	Shigellosis
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	105	27	4	4	3,2	0,8	0,1	0,1	Other bacterial foodborne intoxications
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^c	2193	5173	5336	4759	190	499	495	427	Acute diarrhoea in children up to the age of 2 ^c
Szkarlatyna (płonica)	1315	2458	1926	2362	39,5	72,9	56,9	69,6	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu ^d ..	72	64	51	39	2,2	1,9	1,5	1,1	Bacterial meningitis and/or encephalitis ^d
Wirusowe zapalenie opon mózgowych	128	66	51	106	3,8	2,0	1,5	3,1	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	25	15	12	24	0,8	0,4	0,4	0,7	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne)	221	192	187	165	6,6	5,7	5,5	4,9	Mumps
Włośnica	–	–	–	1	–	–	–	0,0	Trichinellosis
Grypa ^e	51000	396385	494073	519932	1531	11760	14591	15312	Influenza ^e
Choroby weneryczne	143	109	212	232	4,3	3,2	6,3	6,8	Veneral diseases
Szczepieni przeciw wścieklicznie	1172	1389	1172	972	35,2	41,2	34,6	28,6	Rabies vaccinations

a Dane dotyczą przypadków obowiązkowo zgłaszanych przez lekarzy do inspekcji sanitarnej. b Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. c Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. d Zachorowania wywołane przez H. influenzae, S. pneumoniae oraz N. meningitidis e Łącznie z podejrzaniem zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

a Data cover cases obligatory reported by doctors to the sanitary inspection. b Preliminary data because of specific features of the disease. c Ratio calculated per 10 thousand children up to the age of 2. d Incidence caused by H. influenzae, S. pneumoniae and N. meningitidis. e Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – National Institute of Hygiene (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10 (173). ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE
 Stan w dniu 31 grudnia
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Żłobki	33	171	265	336	Nurseries
w tym publiczne	33	38	44	47	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	1	–	2	1	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	39	63	69	Children's clubs
w tym publiczne	x	3	7	7	of which public
Miejsca:					Places:
w żłobkach	2441	6412	9655	12862	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	687	1202	1256	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku):					Children staying (during the year):
w żłobkach	4443	9134	13861	17481	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	881	1501	1820	in children's clubs
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych:					Children staying in nurseries and children's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	22,3	62,6 ^b	89,1 ^b	107,3	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	106,2	91,4	89,9	85,6	per 100 places

a Miejsca i dzieci w żłobkach łącznie z oddziałami żłobkowymi. b Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

a Places and children staying in nurseries including nursery wards. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

TABL. 11 (174). PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO
 DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	placówki (stan w dniu 31 XII) centres (as of 31 XII)				wychowankowie residents				
O G Ó Ł E M	223	225	224	236	13686	12830	12448	12459	T O T A L
Opiekuńcze	197	199	193	194	9933	9843	8876	8522	General care
Specjalistyczne	26	20	21	23	3753	2661	2349	2329	Specialised
Pracy podwórkowej	–	–	6	4	–	–	1020	912	Street work
W połączonych formach	–	6	4	15	–	326	203	696	In a combination of the forms

TABL. 12 (175). RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a
 Stan w dniu 31 grudnia
FAMILY FOSTER CARE^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2140	2122	2020	1952	Foster families
Spokrewnione	1749	1330	1232	1182	Related
dzieci ^b	2344	1730	1589	1521	children ^b
Niezawodowe	266	632	621	599	Not professional
dzieci ^b	364	849	831	803	children ^b
Zawodowe ^c	125	160	167	171	Professional ^c
dzieci ^b	377	378	400	413	children ^b
Rodzinne domy dziecka	x	28	25	22	Foster homes
Dzieci ^d	x	188	163	154	Children ^d

a W latach 2015–2018 niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b W 2010 r. w wieku do 18 lat, w latach 2015–2018 – w wieku do 25 lat. c W 2010 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a In 2015–2018 some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b In 2010 up to the age of 18, in 2015–2018 up to the age of 25. c In 2010 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13 (176). **INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a**
INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo-wychowawcze Care and education centres	64	86	85	81	1154	1194	1045	959 ^b	266	226	160	154
interwencyjne intervention	5	5	5	5	112	85	51	54	2	3	3	8
rodzinne family	20	23	22	21	155	159	146	137	34	11	8	22
socializacyjne socialisation	30	53	47	43	663	862	678	569	153	204	105	76
specjalistyczno-terapeutyczne ... specialist therapy	x	3	8	8	x	33	84	86	x	8	44	46
łączące zadania placówek ^c combining tasks of the centres ^c	9	2	3	4	224	55	86	113	77	-	-	2

a Patrz uwagi ogólne, ust. 19 na str. 227. b W tym 25 wychowanków w wieku 0–3 lata i 35 w wieku 4–6 lat oraz 21 sierot i 99 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, socializacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2010 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 19 on page 227. b Of which 25 residents at age 0–3 and 35 at age 4–6 as well as 21 orphans and 99 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2010 – multifunctional centres.

TABL. 14 (177). **POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a**
Stan w dniu 31 grudnia
STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	128	160	163	165	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b :					Places ^b :
ogółem	8857	10468	10550	10652	total
na 10 tys. ludności	26,5	31,0	31,1	31,3	per 10 thousand population
Mieszkańcy ^b :					Residents ^b :
ogółem	8828	9990	10056	10205	total
w tym kobiety	4401	5012	4973	5088	of which women
w tym do lat 18	229	203	108	108	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	1993	3144	2658	2538	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	26,5	29,6	29,7	30,0	per 10 thousand population
Osoby oczekujące na umieszczenie	447	354	524	571	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 15 (178). **PLACÓWKI STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
 Stan w dniu 31 grudnia
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b					Homes and facilities (excluding branches)^b
w których mogą przebywać:					in which may be:
osoby w podeszłym wieku	44	57	57	59	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	22	33	34	36	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	15	14	18	18	mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	8	8	9	9	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	25	28	26	26	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	1	4	5	8	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	6	6	5	4	mothers with underage children and pregnant women
bezdomni	12	25	25	26	homeless
inne osoby	2	4	7	8	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach dla^c:					Residents in homes and facilities for^c:
osób w podeszłym wieku	1822	2103	1992	2194	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	1828	2250	2397	2332	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1208	996	1122	1234	mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	373	339	423	324	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	2598	3070	2926	2918	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	25	52	52	63	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	200	163	94	51	mothers with underage children and pregnant women
bezdomnych	757	983	971	945	homeless
innych osób	17	34	22	84	other persons

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. c Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. c Including branches.

TABL. 16 (179). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE		Korzystający ^b Beneficiaries ^b	Udzielone świadczenia w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	SPECIFICATION
OGÓŁEM	2010	145699	221267,3	TOTAL
	2015	130279	236610,8	
	2017	111654	262741,3	
	2018	105528	265866,2	
Pomoc pieniężna		92042	178144,5	Monetary assistance
w tym:				of which:
Zasiłek: stały		13789	69892,3	Benefits: permanent
okresowy		24313	42247,2	temporary
celowy		52976	62329,2	appropriated
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki		97	368,4	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna		53592	87721,6	Non-monetary assistance
w tym:				of which:
Schronienie		1812	5920,8	Shelter
Posiłek		42571	32483,1	Meals
Ubranie		5	0,6	Clothing
Sprawienie pogrzebu		245	642,1	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze		8873	48581,8	Attendance services and specialised attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie		36	87,4	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

a Patrz uwagi ogólne, ust. 21 na str. 228. b Osoby, którym przyznano świadczenie decyzją; w podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/raporty-i-statystyki/statystyki-pomocy-spolecznej/>

a See general notes, item 21 on page 228. b Persons who were granted benefits; under the item benefits, recipients may be shown several times.

Source: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy <http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/raporty-i-statystyki/statystyki-pomocy-spolecznej/>

DZIAŁ XI KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, **broszura** – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych. **Czasopisma** (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych oraz przedsiębiorstwach estradowych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych i lalkowych**;
- działalność **teatrów muzycznych**, obejmującą działalność sceniczną oper, operetek, musicali i baletów (przedstawienia baletowe i musicalowe podano łącznie z operetkowymi);
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**;
- działalność **rozrywkową estradową**.

CHAPTER XI CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. **A book** is a publication containing more than 48 pages, while a **pamphlet** contains from 5 to 48 pages. Such publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodicals) are publications serving as the basic source of information on the current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialised and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

Reader/borrower (user actively borrowing (books)) is a person registered in the library, who borrowed at least one volume in reported year.

4. Information concerning **art galleries** includes units, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** as well as **entertainment enterprises** concerns professional, artistic and entertainment units conducting regular performances.

Theatres include units, distinguished in terms of their legal, organisational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic and puppet theatres**;
- the activity of **music theatres**, including opera, operetta, musical and ballet performances (ballet and musical performances are presented together with operettas);
- the concert activity of **philharmonic halls, orchestras and choirs**;
- **entertainment activities**.

6. Informacje o działalności **centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej (do 2011 r. badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata).

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy). Wśród kin stałych wyróżnia się **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal projekcyjnych i **multi-pleksy** – posiadające 8 sal projekcyjnych i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających – na mocy szczególnych przepisów – z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** – zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r. oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż 1 rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróźnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania;
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych).

6. Information regarding the activity of **centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres** was compiled on the basis of yearly reporting (until 2011 on the basis of periodic surveys conducted every two years).

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., those established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape and digital carrier). Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g. disabled war and military veterans).

Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. **Tourism** – in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence;
- one-day visitors, i.e., persons who did not spend the night at the place visited.

2. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce);
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

3. W informacjach o **obiekтах i miejscach noclegowych turystyki** nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. **Stopień wykorzystania miejsc noclegowych** lub **pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub wynajętych pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. **Placówki gastronomiczne** w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie zakłady i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu. Do barów zaliczono także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp.; do punktów gastronomicznych – także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Dane o organizacjach kultury fizycznej obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku Polskiego Związku Sportu Niepełnosprawnych „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

Within:

- hotels and similar facilities, the group “other hotel facilities” covered facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but provide hotel services (e.g. road houses, inns);
- other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected in particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. **Occupancy rate of bed places or rooms** is a relation of the number of overnight stays or rooms rented in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland uses more than one accommodation facility.

6. **Catering establishments** in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment. Catering facilities also include: cafes, wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars.

Sport

1. Data on physical culture organisations include selected organisations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled “Start”, the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of “Rural Sports Clubs”) and primarily concern recreational activity, and in the case of the Polish Sports Association for the Disabled “Start” – rehabilitation activity for persons with disabilities.

Informacje dotyczące **klubów sportowych** (tabl. 17 i 18) podaje się łącznie z uczniowskimi i wyznaniowymi klubami sportowymi.

2. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej (tabl. 17) oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych według dziedziny i rodzaju sportu w klubach sportowych (tabl. 18) jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajach sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

3. W statystyce obiektów sportowych przyjęto następujące rozwiązania:

- boiska znajdujące się w płycie głównej stadionu nie są wykazywane ponownie jako boiska do gier wielkich;
- boiska, na których można przeprowadzić kilka różnych gier (np. koszykówkę, siatkówkę, piłkę ręczną) wykazywane są raz, jako boiska uniwersalne-wielozadaniowe;
- boiska kryte, znajdujące się w halach sportowych lub salach gimnastycznych nie są wykazywane oddzielnie, lecz traktowane jako hale sportowe lub sale gimnastyczne w zależności od typu obiektu, w którym się znajdują.

Information on **sports clubs** (tables 17 and 18) are given together with student and religious sport clubs.

2. In the category of persons practising sports in physical education organisations (table 17) as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports clubs (table 18) one person may be indicated more than once, depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors depending on age; various age groups are applied for individual sports.

3. In the sports facilities statistics, the following solutions were adopted:

- sports fields located on the main surface of the stadium are not recognized again as sports fields for big games;
- sports fields on which several different games can be played (e.g. basketball, volleyball, handball) are recognized once as universal and multi-purpose sports fields;
- indoor sports fields located in sports halls or gyms are not recognized separately but treated as sports halls or gyms, depending on the type of facility where they are located.

Kultura

Culture

TABL. 1 (180). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
O G O Ł E M	3748	3907	5369	4789	T O T A L
Wydawnictwa naukowe	1464	1592	1598	1381	Scientific publications
Podręczniki dla szkół wyższych	163	68	83	58	University textbooks
Wydawnictwa zawodowe	118	157	136	108	Professional publications
Podręczniki szkolne	76	22	188	35	School textbooks
Wydawnictwa popularne	1175	1398	2069	1914	Popular science
Literatura piękna	752	670	1295	1293	Belles-lettres
w tym dla dzieci i młodzieży ...	249	149	437	393	of which for children and youth

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 2 (181). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	liczba tytułów		number of titles		
Tytuły ukazujące się ogółem .	768	734	744	742	Total titles published
W tygodniu:					Weekly:
6–2 razy	2	2	2	3	6–2 times
1 raz	11	18	18	20	once
W miesiącu:					Monthly:
3–2 razy	14	11	5	10	3–2 times
1 raz	184	152	135	143	once
1 raz:					Once:
na 2 miesiące	73	68	68	70	bimonthly
w kwartale	202	187	205	211	quarterly
w półroczu	65	58	58	55	half-yearly
w roku	106	89	110	103	yearly
Nieregularnie	111	149	143	127	Irregularly

a Według miejsca wydania.

Ź r ó d ł o: dane Biblioteki Narodowej.

a According to published place.

S o u r c e: data of the National Library.

TABL. 3 (182). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	759	725	717	719	Libraries (as of 31 XII)
w tym na wsi	559	544	539	540	of which in rural areas
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	57	45	42	37	Library service points (as of 31 XII)
w tym na wsi	27	15	13	11	of which in rural areas
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII)					Collection (as of 31 XII) in thousand vol.
w tys. wol.	10835,2	11033,2	11083,2	11177,2	
w tym na wsi	5479,3	5595,2	5630,9	5681,1	of which in rural areas
Czytelnicy ^a w tys.	670,6	664,7	653,6	657,4	Borrowers ^a in thousands
w tym na wsi	196,2	202,9	201,6	200,5	of which in rural areas
Wypożyczenia ^{ab} :					Loans ^{ab} :
w tysiącach wol.	10867,4	9992,0	9812,7	9609,5	in thousand vol.
w tym na wsi	3615,4	3453,5	3303,7	3197,3	of which in rural areas
na 1 czytelnika w wol.	16,2	15,0	15,0	14,6	per borrower in vol.
w tym na wsi	18,4	17,0	16,4	15,9	of which in rural areas

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; od 2015 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b Od 2015 r. łącznie z wypożyczeniami międzybibliotecznymi.

a Including library service points; since 2015 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. b Since 2015 including interlibrary lending.

TABL. 4 (183). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Muzea i oddziały muzealne ^a Museums and branches ^a	Muzealia w tys. szt. ^{a,b} Objects in museum collection in thousand pcs ^{a,b}	Wystawy czasowe Temporary exhibitions		Zwiedzający w tys. Visitors in thousands		SPECIFICATION
			własne ^c own ^c	obce ^d exterior ^d	ogółem total	w tym młodzież szkolna ^e of which primary and secondary school students ^e	
OGÓŁEM. 2010	115	.	306	219	6479,7	1695,9	TOTAL
2015	134	.	388	194	8890,6	1376,1	
2017	132	5137,6	387	128	10659,3	1378,5	
2018	135	5225,0	433	87	10503,0	1308,4	
Archeologiczne	2	776,5	5	7	94,2	16,7	Archaeological
Artystyczne	19	1092,9	61	18	2848,8	230,1	Art
Biograficzne	11	4,2	10	–	374,6	62,4	Biographical
Etnograficzne	6	346,4	26	2	53,3	6,4	Ethnographic
Geologiczne	2	134,5	6	4	11,0	1,2	Geological
Historyczne	38	234,0	91	2	1935,8	287,9	Historical
Interdyscyplinarne	8	95,3	52	3	55,0	10,9	Interdisciplinary
Martyrologiczne	2	95,8	3	1	2212,9	387,3	Martyrological
Militarne	1	0,8	3	–	1,7	–	Military
Przyrodnicze	4	2016,5	2	–	47,0	18,3	Natural history
Regionalne	19	209,4	73	31	244,3	63,7	Local
Skansenowskie	8	14,1	24	13	299,6	64,7	Heritage
Techniki i nauki	5	87,9	14	4	294,3	56,5	Technical science
Inne	10	116,6	63	2	2030,5	102,5	Others

a Stan w dniu 31 grudnia. b Do 2015 r. dane podawano w jednostkach inwentarзовych. c W kraju. d Krajowe i z zagranicy. e Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a As of 31st December. b Until 2015 data were provided in inventory units. c In Poland. d Domestic and foreign. e Visiting museums in organised groups.

TABL. 5 (184). **INSTYTUCJE PARAMUZEALNE**
MUSEUM-RELATED INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Instytucje (stan w dniu 31 XII)	11	8	12	14	Institutions (as of 31 XII)
Ogród zoologiczny	1	1	1	1	Zoological Garden
Ogród botaniczny	1	2	2	2	Botanical Garden
Rezerwy	4	–	–	–	Reserves
Inne	5	5	9	11	Others
Zwiedzający w tys.	1621,8	553,8	724,7	843,0	Visitors in thousands
w tym młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	255,9	90,9	101,4	98,8	of which primary and secondary school students visiting in organised groups
Ogród zoologiczny	265,4	309,0	368,1	476,2	Zoological Garden
Ogród botaniczny	56,1	80,1	96,5	106,2	Botanical Garden
Rezerwy	769,9	–	–	–	Reserves
Inne	530,4	164,7	260,1	260,6	Others

TABL. 6 (185). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	sektor publiczny public sector	sektor prywatny private sector	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	67	65	60	60	31	29	Galleries (as of 31 XII)
Wystawy ^a	762	813	645	611	389	222	Exhibitions ^a
w tym z zagranicy	57	25	23	24	13	11	of which foreign
Ekspozycje ^a	796	823	660	620	394	226	Expositions ^a
Zwiedzający w tys.	436,6	1592,8	1243,0	1399,3	1292,7	106,7	Visitors in thousands
a W kraju.							
a In Poland.							

TABL. 7 (186). **TEATRY, INSTYTUCJE MUZYCZNE, PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE**
THEATRES, MUSIC INSTITUTIONS, ENTERTAINMENT ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a Institutions ^a	Miejsca na widowni w stałej sali ^a Seats in fixed halls ^a	Przedstawienia i koncerty ^b Performances and concerts ^b	Widzowie i słuchacze ^b w tys. Audience ^b in thousands	SPECIFICATION
TEATRY^c I INSTYTUCJE MUZYCZNE					THEATRES^c AND MUSIC INSTITUTIONS
2010	17	5774	4714	1001,0	
2015	18	7685	5635	1143,3	
2017	20	7762	6400	1356,3	
2018	24	8100	7001	1658,7	
Teatry	16	5224	5199	1187,8	Theatres
dramatyczne	13	4595	4430	1058,0	dramatic
lalkowe	3	629	769	129,9	puppet
Teatry muzyczne	4	1383	756	208,2	Music theatres
Filharmonie	1	693	770	122,9	Philharmonic halls
Orkiestry symfoniczne i kameralne, chóry	3	800	276	139,8	Symphonic and chamber orchestras choirs
PRZEDSIĘBIORSTWA ESTRADOWE					ENTERTAINMENT ENTERPRISES
2010	4	x	504	186,2	
2015	5	x	654	734,6	
2017	3	x	325	128,6	
2018	2	3852	369	135,5	

a Stan w dniu 31 grudnia. b Według siedziby. c Posiadające własny, stały zespół artystyczny.

a As of 31st December. b According to the seat. c Possessing own permanent artistic ensemble.

TABL. 8 (187). CENTRA KULTURY^a, DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE
 Stan w dniu 31 grudnia
CENTRES OF CULTURE^a, CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENTS,
CLUBS AND COMMUNITY CENTRES
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Institucje	480	444	452	457	140	317	Institutions
centra kultury	–	50	61	70	34	36	centres of culture
domy kultury	143	82	72	69	18	51	cultural establishments
ośrodki kultury	142	129	124	118	32	86	cultural centres
kluby	72	56	58	59	49	10	clubs
świetlice	123	127	137	141	7	134	community centres
Pracownie specjalistyczne	492	629	758	813	369	444	Specialised workshops
Imprezy (w ciągu roku)	29561	24876	26714	27627	16988	10639	Events (during the year)
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	3992,8	3660,2	3891,4	4064,6	2803,6	1261,0	Event participants (during the year) in thousands
Kursy (w ciągu roku)	1769	1725	1608	1812	1472	340	Courses (during the year)
Absolwenci kursów (w ciągu roku)	27581	23636	21332	27419	21655	5764	Course graduates (during the year)
w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	16266	15988	15767	20236	15720	4516	of which primary and secondary school students ^b
Grupy artystyczne ^c	2031	1679	1743	1763	737	1026	Artistic groups ^c
Członkowie grup artystycznych ^c w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	35926	33814	34809	35188	14216	20972	Members of artistic groups ^c of which primary and secondary school students ^b
Koła (kluby/sekcje)	1630	2415	2647	2944	1568	1376	Groups (clubs/sections)
Członkowie kół (klubów/sekcji) w tym dzieci i młodzież szkolna ^b	31327	47234	53278	60186	34543	25643	Members of groups (clubs/sections) of which primary and secondary school students ^b
	16017	25423	27153	27509	13926	13583	

a W 2009 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury. b W 2009 r. dzieci i młodzież w wieku poniżej 15 lat. c Do 2014 r. określane jako zespoły artystyczne.

a In 2009 presented among cultural establishments or cultural centres. b In 2009 children and youth below the age of 15. c Until 2014 – artistic ensembles.

TABL. 9 (188). KINA STAŁE
INDOOR CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	46	45	44	44 ^a	Cinemas (as of 31 XII)
w tym miasta	46	45	43	43	of which urban areas
w tym multiplexy	5	5	5	5	of which multiplexes
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII) ...	114	124	131	128	Screens (as of 31 XII)
w tym miasta	114	124	130	127	of which urban areas
w tym multiplexy	62	62	62	62	of which multiplexes
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	24239	24376	24764	24745	Seats (as of 31 XII)
w tym miasta	24239	24376	24704	24685	of which urban areas
w tym multiplexy	12894	12757	12664	12654	of which multiplexes
Seanse:					Screenings:
w tysiącach	153,9	182,5	199,2	193,1	in thousands
w tym miasta	118,5	182,5	199,0	192,9	of which urban areas
w tym multiplexy	111,6	106,6	108,9	108,8	of which multiplexes
na 1 kino	3345	4056	4526	4389	per cinema
Widzowie:					Audience:
w tysiącach	3669,0	4087,6	5142,2	4978,7	in thousands
w tym miasta	3668,7	4087,6	5138,2	4974,7	of which urban areas
w tym multiplexy	2651,4	2540,6	3052,5	3032,3	of which multiplexes
na 1 kino	79761	90836	116867	113152	per cinema
na 1 seans	24	22	26	26	per screening

a W tym 7 miniplexów.
 a Of which 7 miniplexes.

TABL. 10 (189). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 grudnia
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	259254	334036	234484	208538	T O T A L
Na 1000 ludności	78	99	69	61	Per 1000 population

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 11 (190). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 grudnia
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tysiącach in thousands				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	473,2	483,3	487,9	484,0	142	143	144	142	Radio subscribers
miasta	308,0	313,3	313,5	309,8	188	192	191	189	urban areas
wieś	165,2	170,0	174,4	174,1	97	98	99	99	rural areas
Abonenci telewizyjni ...	454,4	459,8	463,7	459,7	136	136	137	135	Television subscribers
miasta	295,0	296,3	296,0	292,3	180	181	181	178	urban areas
wieś	159,4	163,5	167,7	167,4	94	94	96	95	rural areas

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.

Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 12 (191). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	875^b	1448	1532	1510	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	801	1192	1283	1276	of which open all year
Obiekty hotelowe	394	467	538	552	Hotels and similar facilities
hotele	249	315	366	374	hotels
motele	10	9	7	5	motels
pensjonaty	64	73	84	84	boarding houses
inne obiekty hotelowe	71	70	81	89	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	481 ^b	981	994	958	Other facilities
domy wycieczkowe	10	8	8	7	excursion hostels
schroniska	22	20	20	20	shelters
schroniska młodzieżowe	35	31	30	31	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	28	27	26	26	of which school youth hostels
kempingi	10	10	11	11	camping sites
pola biwakowe	9	8	8	8	tent camp sites
ośrodki wczasowe	113	106	109	107	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	68	62	66	60	training-recreational centres
domy pracy twórczej	12	10	10	10	creative arts centres
zespoly domków turystycznych ..	16	14	20	17	complexes of tourist cottages
hostele	29	38	34	32	hostels
pokoje gościnne	449	466	448	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	96	88	83	agrotourism lodgings
inne obiekty	157	129	124	124	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2017 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2017 were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

TABL. 12 (191). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (cd.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	69959^b	90304	99430	101065	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	61152	79047	88761	91204	of which open all year
Obiekty hotelowe	33684	42038	50132	52776	Hotels and similar facilities
hotele	26282	34775	41957	43504	hotels
motele	383	357	278	223	motels
pensjonaty	3413	3294	3724	3728	boarding houses
inne obiekty hotelowe	3606	3612	4173	5321	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	36275 ^b	48266	49298	48289	Other facilities
domy wycieczkowe	575	478	493	407	excursion hostels
schroniska	1185	1141	1215	1121	shelters
schroniska młodzieżowe	2382	1974	1835	1917	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	1861	1580	1490	1532	of which school youth hostels
kempingi	1273	1012	855	811	camping sites
poła biwakowe	760	600	565	530	tent camp sites
ośrodki wczasowe	8822	8914	8892	8937	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	4762	4986	5415	5047	training-recreational centres
domy pracy twórczej	498	308	308	303	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c ..	793	953	1261	1172	complexes of tourist cottages ^c
hostele	1403	2807	2797	3077	hostels
pokoje gościnne	11791	12998	12844	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	1553	1487	1397	agrotourism lodgings
inne obiekty	13822	11749	11177	10726	miscellaneous facilities
Korzystający z noclegów	2872501^b	4075024	4901378	5207352	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	896116	1218093	1460023	1504318	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	1961193	2944782	3579953	3891572	Hotels and similar facilities
hotele	1692322	2669546	3190194	3437041	hotels
motele	31683	18760	13163	12642	motels
pensjonaty	98526	111171	143889	140559	boarding houses
inne obiekty hotelowe	138662	145305	232707	301330	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	911308 ^b	1130242	1321425	1315780	Other facilities
domy wycieczkowe	11027	5722	5879	4192	excursion hostels
schroniska	58008	78653	93891	93236	shelters
schroniska młodzieżowe	79845	65655	58088	55227	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	47884	43219	37516	36959	of which school youth hostels
kempingi	11154	12106	18028	19730	camping sites
poła biwakowe	4343	4848	3488	3242	tent camp sites
ośrodki wczasowe	197613	176826	206987	223710	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	134165	128897	166729	158643	training-recreational centres
domy pracy twórczej	7924	6824	7409	7479	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c ..	12097	27933	28512	23650	complexes of tourist cottages ^c
hostele	104064	179841	203441	201358	hostels
pokoje gościnne	153343	231117	248391	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	11468	14864	15284	agrotourism lodgings
inne obiekty	291068	278126	282992	261638	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2017 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2017 were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12 (191). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Udzielone noclegi	7973724^b	10942837	13165713	13918770	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	2135297	2940536	3553368	3652754	of which foreign tourists
Obiekty hotelowe	4263685	6452872	8039790	8745210	Hotels and similar facilities
hotele	3501216	5658210	6950436	7510582	hotels
motele	40261	33800	27721	25476	motels
pensjonaty	373801	364914	466316	460446	boarding houses
inne obiekty hotelowe	348407	395948	595317	748706	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	3710039 ^b	4489965	5125923	5173560	Other facilities
domy wycieczkowe	42018	21369	24687	23626	excursion hostels
schroniska	92582	129082	153912	147239	shelters
schroniska młodzieżowe	193748	139796	128269	127872	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	122913	93570	83764	87201	of which school youth hostels
kempingi	27001	29542	42032	44499	camping sites
pola biwakowe	15604	13225	10256	11236	tent camp sites
ośrodki wczasowe	880593	794362	916128	953528	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	476978	437177	561299	548820	training-recreational centres
domy pracy twórczej	45803	34696	33951	34569	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c ...	53577	65489	84243	77834	complexes of tourist cottages ^c
hostele	210107	366136	415943	427746	hostels
pokoje gościnne	580912	833002	854010	rooms for rent
kwatery agroturystyczna	41482	50611	49591	agrotourism lodgings
inne obiekty	1672028	1836697	1871590	1872990	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2017 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2017 were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13 (192). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	896116^b	1218093	1460023	1504318	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	786085	1054469	1281800	1318672	Hotels and similar facilities
hotele	740038	1002484	1177204	1204496	hotels
motele	5222	4274	2047	1358	motels
pensjonaty	8398	6529	11321	10991	boarding houses
inne obiekty hotelowe	32427	41182	91228	101827	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	110031 ^b	163624	178223	185646	Other facilities
domy wycieczkowe	177	147	319	270	excursion hostels
schroniska	3506	4807	4279	3556	shelters

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2017 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2017 were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

TABL. 13 (192). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI (dok.)**

FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^a	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów (dok.)					Tourists accommodated (cont.)
Pozostałe obiekty (dok.)					Other facilities (cont.)
schroniska młodzieżowe	9877	4551	5131	4919	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	2419	2297	3155	3408	of which school youth hostels
kempingi	6174	7230	9699	11364	camping sites
pola biwakowe	394	1856	1344	1318	tent camp sites
ośrodki wczasowe	6378	4021	5089	4466	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	6398	7659	7418	7270	training-recreational centres
domy pracy twórczej	137	121	123	86	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	1012	1700	988	877	complexes of tourist cottages ^c
hostele	43810	74770	81834	84439	hostels
pokoje gościnne	17058	35087	43056	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	68	103	193	agrotourism lodgings
inne obiekty	32168	39636	26809	23832	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	2135297^b	2940536	3553368	3652754	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	1817344	2498883	3071804	3163795	Hotels and similar facilities
hotele	1696851	2343139	2785656	2855235	hotels
motele	7367	5424	2675	1879	motels
pensjonaty	26379	17808	29523	28183	boarding houses
inne obiekty hotelowe	86747	132512	253950	278498	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	317953 ^b	441653	481564	488959	Other facilities
domy wycieczkowe	972	458	1176	859	excursion hostels
schroniska	4465	6264	5922	4623	shelters
schroniska młodzieżowe	36219	16024	12598	13550	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	17119	8769	8639	10436	of which school youth hostels
kempingi	12831	16669	22275	25154	camping sites
pola biwakowe	990	5126	3315	3285	tent camp sites
ośrodki wczasowe	33739	12891	15864	14373	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	21704	23543	22128	20022	training-recreational centres
domy pracy twórczej	251	363	320	202	creative arts centres
zespoły domków turystycznych ^c	5550	4441	2563	2322	complexes of tourist cottages ^c
hostele	104703	188165	194648	205391	hostels
pokoje gościnne	47499	103655	109017	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	346	312	710	agrotourism lodgings
inne obiekty	96529	119864	96788	89451	miscellaneous facilities

a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. Dane od 2017 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych. c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

a Concern establishments possessing 10 and more bed places. Data since 2017 were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey. b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 14 (193). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY OF TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017 ^b	2018 ^b	2010	2015	2017 ^b	2018 ^b	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	36,0	44,2	47,1	47,9	42,1	53,0	55,2	56,1	Hotels and similar facilities
hotele	37,9	46,9	48,7	49,7	44,2	56,1	57,3	58,2	hotels
motele	27,3	27,6	27,6	28,3	32,9	32,4	27,5	29,5	motels
pensjonaty	31,2	32,2	36,6	36,2	35,4	34,7	39,8	39,6	boarding houses
inne obiekty hotelowe ...	27,9	30,9	41,7	41,7	31,7	39,5	47,2	48,5	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	34,9	31,6	33,7	34,3	x	x	x	x	Other facilities

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 242. b Dane opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

a See general notes, item 4 on page 242. b Data were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey.

TABL. 15 (194). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
Stan w dniu 31 lipca
CATERING FACILITIES IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
As of 31st July

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restaura- cje Restau- rants	Bary Bars	Stołówki Canteens	Punkty gastro- nomiczne Food stands	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2010 296	278	290	46	T O T A L
	2015 401	291	393	38	
	2017 429	289	400	44	
	2018 421	258	411	50	
Obiekty hotelowe	373	207	102	31	Hotels and similar facilities
hotele	332	181	39	23	hotels
motele	3	2	–	–	motels
pensjonaty	18	13	48	2	boarding houses
inne obiekty hotelowe	20	11	15	6	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	48	51	309	19	Other facilities
domy wycieczkowe	–	–	3	1	excursion hostels
schroniska	6	3	2	8	shelters
schroniska młodzieżowe	–	–	9	–	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	–	–	9	–	of which school youth hostels
kempingi	1	–	–	–	camping sites
ośrodki wczasowe	7	8	66	2	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczyn- kowe	5	11	41	–	training-recreational centres
domy pracy twórczej	–	1	2	–	creative arts centres
zespoły domków turystycznych . hostele	2	2	2	–	complexes of tourist cottages
hostele	1	2	2	–	hostels
pokoje gościnne	10	3	106	4	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	–	–	9	1	agrotourism lodgings
inne obiekty	16	21	67	3	miscellaneous facilities

TABL. 16 (195). **HOTELE WEDŁUG KATEGORII^a**
HOTELS BY CATEGORY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Kategorie Categories					w trakcie kate- goryzacji in the process of the categori- sation
		*****	****	***	**	*	
O G Ó Ł E M^b	2010 249	14	30	131	53	10	11
T O T A L^b	2015 315	14	62	179	39	13	8
	2017 366	16	77	207	45	11	10
	2018 374	15	79	219	43	9	9
Pokoje ^b	2010 12747	1131	2400	6206	2496	276	238
Rooms ^b	2015 16479	1224	5417	7256	1863	560	159
	2017 20041	1583	6343	8745	2512	525	333
	2018 20745	1528	6633	9291	2518	491	284
Miejsca noclegowe ^b	2010 26282	2131	4773	12888	5377	618	495
Bed places ^b	2015 34775	2359	11273	15494	4066	1220	363
	2017 41957	3186	13160	18500	5176	1170	765
	2018 43504	3050	13823	19739	5150	1092	650
Korzystający z noclegów w tys.	2010 1692,3	178,8	383,3	797,8	267,8	39,4	25,3
Tourists accommodated in thousands	2015 2669,5	201,1	961,9	1148,5	205,0	134,2	18,8
	2017 3190,2	227,4	1144,5	1431,7	233,9	107,5	45,2
	2018 3437,0	264,7	1245,4	1522,6	263,8	102,2	38,3
w tym turyści zagraniczni ... of which foreign tourists	2010 740,0	114,1	187,1	349,5	73,8	9,8	5,6
	2015 1002,5	124,7	370,6	410,5	50,8	37,8	8,1
	2017 1177,2	119,3	452,4	498,2	58,1	39,8	9,4
	2018 1204,5	129,7	470,7	492,6	65,8	37,3	8,3
Stopień wykorzystania w %: Occupancy rate in %:							
miejsc noclegowych	2010 37,9	47,1	43,6	37,2	31,1	35,1	27,3
bed places	2015 46,9	54,0	53,1	43,7	35,2	52,0	28,7
	2017 48,7	53,3	54,1	47,1	36,2	49,8	38,3
	2018 49,7	55,8	55,3	47,3	40,2	50,4	34,2
pokoje	2010 44,2	52,6	50,2	43,1	38,0	37,2	33,6
rooms	2015 56,1	68,0	63,2	52,2	40,7	57,2	38,8
	2017 57,3	62,2	64,2	55,1	41,6	61,2	46,3
	2018 58,2	64,8	64,7	55,3	46,1	60,7	41,8

a Dane od 2017 r. opracowano z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu. b Stan w dniu 31 lipca.

a Data since 2017 were compiled considering the imputation for units, which refused to participate in the survey. b As of 31st July.

Sport

Sport

TABL. 17 (196). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
Stan w dniu 31 grudnia
PHYSICAL CULTURE ORGANISATIONS AND SPORTS CLUBS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2018	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ ^a PHYSICAL EDUCATION ORGANISATIONS ^a					
Jednostki organizacyjne	738	848	791	762	Organisational entities
Członkowie	53329	57123	48826	50343	Members
Ćwiczący ^b	83217	54504	48269	49055	Persons practising sports ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 242. b Dane szacunkowe.

a See general notes, item 1 on page 243. b Estimated data.

TABL. 17 (196). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE (dok.)**
 Stan w dniu 31 grudnia
 PHYSICAL CULTURE ORGANISATIONS AND SPORTS CLUBS (cont.)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2016	2018	SPECIFICATION
	KLUBY SPORTOWE		SPORTS CLUBS		
Jednostki organizacyjne	1372	1411	1422	1396	Organisational entities
Członkowie	100471	105956	105633	108529	Members
Ćwiczący	96035	102780	105886	105731	Persons practising sports
mężczyźni	71681	78684	79582	79690	males
kobiety	24354	24096	26304	26041	females
w wieku do 18 lat	69402	69355	78351	77602	aged up to 18
Sekcje sportowe	2834	2570	2541	2374	Sports sections
Trenerzy	1151	1544	2329	2684	Coaches
Instruktorzy sportowi	2309	2369	1984	1814	Sports instructors
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	1221	966	825	699	Other persons running sports classes

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 18 (197). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R.**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS
 IN 2018
 As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
		ogółem total	z liczby ogółem of total			
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors		
Alpinizm ^a	16	1247	359	109	11	41
Climbing ^a						
Badminton	25	566	238	450	11	16
Badminton						
Biathlon ^a	13	266	117	252	17	10
Biathlon ^a						
Boks	22	742	148	445	34	21
Boxing						
Brydż sportowy	10	142	34	88	4	6
Bridge						
Gimnastyka ^a	28	1434	1102	1399	42	39
Gymnastics ^a						
Hokej na lodzie	12	844	148	569	36	4
Ice hockey						
Jeździectwo ^a	41	855	682	523	18	65
Equestrian sport ^a						

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 18 (197). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH
W 2018 R. (cd.)**
Stan w dniu 31 grudnia
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS
IN 2018 (cont.)
As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
		ogółem total	z liczby ogółem of total			
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors		
Judo	23	1832	591	1747	28	30
Judo						
Ju-jitsu	14	615	197	466	10	22
Ju-jitsu						
Kajakarstwo ^a	13	428	160	352	14	20
Canoeing ^a						
Karate ^a	54	4819	1540	3779	61	117
Karate ^a						
Kick-boxing	21	728	198	451	12	29
Kick-boxing						
Kolarstwo ^a	34	793	181	517	20	16
Cycling ^a						
Koszykówka	104	3781	1662	3353	89	64
Basketball						
Lekkoatletyka	66	2168	1067	1751	69	44
Athletics						
Łucznictwo	6	114	73	107	6	4
Archery						
Łyżwiarstwo ^a	12	448	256	395	16	34
Skating ^a						
Narciarstwo ^a	102	2784	1165	2481	98	117
Skiing ^a						
Piłka nożna ^a	832	53275	3424	39760	1575	387
Football ^a						
Piłka ręczna	103	3686	1592	3351	84	56
Handball						
Piłka siatkowa ^a	266	9049	5028	7870	170	207
Volleyball ^a						
Rugby	9	350	73	215	11	5
Rugby						
Snowboard	9	174	91	108	11	9
Snowboard						
Sport lotniczy ^a	15	658	83	88	1	55
Air sport ^a						
Sport motorowy ^a	21	817	86	99	12	8
Motorsport ^a						
Sport pływacki ^a	66	4084	1958	3753	97	93
Swimming sport ^a						
Strzelectwo sportowe ^a	14	1269	106	119	18	20
Sport shooting ^a						

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 18 (197). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH W 2018 R. (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS

IN 2018 (cont.)

As of 31st December

DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trenerzy Coaches	Instruktorzy sportowi Sports instructors
		ogółem total	z liczby ogółem of total			
			kobiety females	juniorzy i juniorki juniors		
Szachy Chess	45	1680	465	1358	25	35
Taekwondo ^a Taekwondo ^a	13	1111	376	921	17	22
Taniec sportowy Sport dance	15	909	755	872	8	14
Tenis Tennis	39	2660	1133	1735	25	50
Tenis stołowy Table tennis	115	2730	904	2054	42	88
Żeglarstwo ^a Sailing ^a	12	410	155	302	22	42

a Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

a A sports field (consists of a number of related kinds of sports).

TABL. 19 (198). **WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2018 R.**

Stan w dniu 31 grudnia

SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2018

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	W tym dostosowane do osób niepełnosprawnych Of which adapted for the disabled		SPECIFICATION
		ćwiczących persons practising sports	wizdów spectators	
Stadiony w tym piłkarskie	262 197	63 43	111 80	Stadiums of which football
Boiska do gier wielkich ^b w tym piłkarskie	714 713	161 160	170 169	Fields for big games ^b of which football
Boiska do gier małych ^b w tym: koszykówki	213	68	42	Fields for small games ^b of which: basketball
piłki ręcznej	60	24	12	handball
piłki siatkowej	17	6	5	volleyball
Boiska uniwersalne-wielozada- niowe	311	139	91	Universal and multipurpose sports fields
Korty tenisowe	208	41	27	Tennis courts
Hale sportowe	85	68	40	Sports halls
Sale gimnastyczne ^c	108	40	25	Gyms ^c
Pływalnie	92	59	34	Swimming pools
Tory sportowe	18	6	6	Sports tracks
Lodowiska sztuczne mrożone ..	33	11	10	Artificial ice skating rinks
Ścieżki rowerowe w km ^d	541,8	–	–	Bicycle paths – length in km ^d

a Bez obiektów przyszkolnych. b Łącznie z obiektami niepełnowymiarowymi. c Łącznie z salami pomocniczymi. d Bez szlaków rowerowych.

a Excluding schools facilities. b Including non-full-size facilities. c Including auxiliary gyms. d Excluding bicycle trails.

DZIAŁ XII NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) obejmuje:

- **badania podstawowe**, tj. oryginalne prace badawcze eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne;
- **badania stosowane** (aplikacyjne), tj. prace badawcze podejmowane w celu zdobycia nowej wiedzy zorientowane przede wszystkim na zastosowanie w praktyce;
- **prace rozwojowe**, tj. nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów i usług.

Dane z zakresu działalności badawczej i rozwojowej (B+R) prezentuje się, zgodnie z metodologią stosowaną przez Eurostat w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)** oraz w układzie **sektorów instytucjonalnych**.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 995/2012 z dnia 26 października 2012 r. statystyki dotyczące działalności badaw-

CHAPTER XII SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. Research and experimental development (R&D) comprise all activities consisting in conducting and supporting scientific research and experimental development. It is creative work, conducted in methodological manner, undertaken to increase the stock of knowledge, including knowledge of humankind, culture and society, and to devise new applications of available knowledge.

Research and experimental development (R&D) includes:

- **basic research**, i.e. original experimental or theoretical work undertaken primarily to acquire new knowledge of the underlying foundation of phenomena and observable facts, without any direct commercial application or use in view;
- **applied research**, i.e. research undertaken in order to acquire new knowledge, directed primarily towards application or use in practice;
- **experimental development**, i.e. acquiring, combining, shaping and using existing scientific, technological, business and other relevant knowledge and skills for the purpose of producing plans and arrangements or designs for new, altered or improved products, processes and services.

Data on research and experimental development (R&D) are presented, in accordance with methodology applied by Eurostat, in a breakdown by **Statistical classification of Economic Activities in the European Community (NACE Rev. 2)** and by **institutional sectors**.

According to Commission Implementing Regulation (EU) No 995/2012 of 26th October 2012 statistics on Research and Development at

czo-rozwojowej na poziomie regionalnym od 2012 r. zostały opracowane na podstawie danych jednostek lokalnych. Wzorem lat ubiegłych dane dotyczące podmiotów w tabl. 1 opracowano metodą przedsiębiorstw.

2. Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej (B+R) obejmują:

1) **podmioty wyspecjalizowane badawczo**, tj. podmioty, których głównym (statutowym) celem działalności jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych bądź ich bezpośrednie wsparcie; są to:

a) **instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1183),

b) **instytuty badawcze**, działające na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1350),

c) **uczelnie**, działające zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późniejszymi zmianami); w prezentowanych statystykach B+R termin „uczelnie” obejmuje wszystkie uniwersytety, uczelnie techniczne itp., ale nie obejmuje innych instytucji szkolnictwa wyższego, uniwersyteckich instytutów lub ośrodków badawczych, szpitali i klinik uniwersyteckich oraz organizacji badawczych, których działalność B+R jest kontrolowana przez sektor szkolnictwa wyższego,

d) **pozostałe**, tj. pozostałe podmioty zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe” oraz inne powiązane z nimi instytucjonalnie jednostki pomocnicze lub nadzorujące, zaklasyfikowane bądź niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

2) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), które obok swojej podstawowej działalności prowadzą lub finansują prace badawczo-rozwojowe.

3. Do **pracujących** (do 2015 r. zatrudnionych) w działalności B+R zaliczono:

1) **badaczy**, tj. osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne;

regional level since 2012 have been compiled on the basis of local units data. As in previous years, data on entities in table 1 were compiled using an enterprise method.

2. Information regarding research and experimental development (R&D) covers:

1) **dedicated research entities**, i.e. entities whose main (statutory) aim is conducting scientific research and experimental development or their direct support; they include:

a) **scientific institutes of the Polish Academy of Sciences**, operating on the basis of the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1183),

b) **research institutes**, operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30th April 2010 (uniform text Journal of Laws 2019 item 1350),

c) **higher education institutions**, operating under the Law on Higher Education and Science (Journal of Laws 2018 item 1668, with later amendments); in presented R&D statistics the term "higher education institutions" comprises all universities, colleges of technology etc., but it does not include other tertiary level education institutions, university research institutes or centres, university hospitals or clinics and research organisations, the R&D of which is controlled by the higher education sector,

d) **others**, i.e. other entities classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development" as well as other institutionally linked auxiliary or supervising units, classified or unclassified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development";

2) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 "Scientific research and development") which apart from their main activity perform or fund research and development.

3. **Employed persons** (up to 2015 employees) in R&D include:

1) **researchers (RSE)**, i.e. persons conducting research and improving or developing concepts, theories, models, techniques, instrumentation, software or operational methods;

2) **techników i pracowników równorzędnych**, tj. pracowników, którzy uczestniczą w działalności B+R wykonując zadania naukowe i techniczne związane z zastosowaniem pojęć i metod operacyjnych oraz wykorzystaniem sprzętu badawczego, zazwyczaj pod kierunkiem badaczy;

3) **pozostały personel pomocniczy**, do którego należą wykwalifikowani i niewykwalifikowani pracownicy na stanowiskach robotniczych oraz pracownicy administracji, sekretariatów i biur, zaangażowani w projekty B+R lub bezpośrednio związani z takimi projektami.

4. Dane o **personelu B+R** dotyczą osób bezpośrednio zaangażowanych w prace B+R.

Dane o **pracujących – personelu wewnętrznym** – obejmują zatrudnionych w danej jednostce na podstawie stosunku pracy lub stosunku służbowego (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) oraz pracodawców i pracujących na własny rachunek, agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych, osoby wykonujące pracę nakładczą i członków spółdzielni produkcji rolniczej. Dane te prezentowane są w dwóch ujęciach, tj. w osobach (tabl. 2) oraz w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (tabl. 1).

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność B+R.

Osoby niezaliczone do pracujących w danej jednostce, a zaangażowane w jej projekty B+R zaliczane są do **personelu zewnętrznego**.

5. Statystyki dotyczące nakładów na B+R zazwyczaj przedstawiają **nakłady wewnętrzne**, tj. wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady inwestycyjne na działalność B+R obejmują nakłady poniesione na środki trwałe łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R, spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych. Od 2016 r. obejmują one także m.in. nakłady poniesione na wartości niematerialne i prawne oraz oprogramowanie komputerowe wykorzystywane w działalności B+R przez okres dłuższy niż 1 rok, które do 2015 r. zaliczano do nakładów bieżących.

2) **technicians and equivalent staff**, i.e. persons who participate in R&D by performing scientific and technical tasks involving the application of concepts and operational methods and the use of research equipment, normally under the supervision of researchers;

3) **other supporting staff**, including skilled and unskilled craftsmen, as well as administrative, secretarial and clerical staff, participating in R&D projects or directly associated with such projects.

4. Data on **R&D personnel** cover personnel directly engaged in R&D.

Data on **employed persons – internal personnel** – cover persons employed in a given entity under employment relationship (i.e. under a contract of employment, election or appointment) as well as employers and self-employed, agents employed under agency contracts, home workers (outwork) and members of agricultural production cooperatives. Data are presented in two approaches, i.e. in persons (table 2) and in full-time equivalents (tables 1).

Full-time equivalent (FTE) is a conversion unit used to determine the number of persons actually engaged in research and development. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

Persons not employed in a given entity but engaged in its R&D projects are included in **external personnel**.

5. Statistics on R&D expenditures usually present **intramural expenditures**, i.e. the value of research and development works of a given entity carried out by its own research facilities, regardless of their sources of financing.

Capital R&D expenditures include expenditures on fixed assets together with costs of purchasing or manufacturing research equipment necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in records of fixed assets until completion of the project. Since 2016 they have included also i.a. expenditures on intangible fixed assets and computer software used in the performance of R&D for more than one year, which up to 2015 were included in current expenditures.

6. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową (tabl. 5) prezentuje się w układzie **sektorów instytucjonalnych**, według kryteriów zbieżnych ze stosowanymi w systemie rachunków narodowych. Dodatkowo wyodrębniono sektor szkolnictwa wyższego. Sektory instytucjonalne występują zarówno jako **sektory wykonawcze**, obejmujące krajowe grupy podmiotów prowadzące B+R i wydatkujące środki na tę działalność, jak i **sektory finansujące**, z których środki te pochodzą. Wyróżnia się następujące sektory instytucjonalne:

- 1) **sektor rządowy** – podmioty sektora instytucji rządowych i samorządowych w systemie rachunków narodowych z wyłączeniem publicznych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 2) **sektor przedsiębiorstw** – krajowe podmioty gospodarcze, klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektorów przedsiębiorstw niefinansowych, instytucji finansowych oraz gospodarstw domowych, z wyłączeniem prywatnych instytucji wchodzących w skład sektora szkolnictwa wyższego;
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** – krajowe uczelnie: publiczne i prywatne (w tym organizacji wyznaniowych) oraz podległe im instytuty, centra badawcze i kliniki. Od 2016 r. do tego sektora zaliczane są również instytuty naukowe PAN oraz instytuty badawcze prowadzące studia doktoranckie;
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** – krajowe podmioty klasyfikowane w systemie rachunków narodowych do sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, z wyłączeniem tych, które w statystyce B+R są zaliczane do sektora szkolnictwa wyższego (np. uczelni organizacji wyznaniowych);
- 5) **zagranica** – wyróżniana wyłącznie wśród sektorów finansujących; obejmuje jednostki będące nierezydentami, które dokonują transakcji z jednostkami instytucjonalnymi będącymi rezydentami lub mającymi inne powiązania gospodarcze z rezydentami; włączone są tu instytucje i organy Unii Europejskiej oraz organizacje międzynarodowe i ponadnarodowe.

6. Data on expenditures on research and development (table 5) are presented in a breakdown by **institutional sectors**, on the basis of criteria coinciding with the ones used in the system of national accounts. Additionally, higher education sector was distinguished. Institutional sectors are distinguished as **performance sectors** covering domestic groups of entities conducting R&D and spending funds on this activity and **financing sectors** which provide outlays on R&D. The following institutional sectors are distinguished:

- 1) **government sector** – entities of general government sector in the system of national accounts; excluding public institutions included in higher education sector;
- 2) **business enterprise sector** – domestic economic entities classified in the system of national accounts into non-financial corporations, financial corporations or households sector; excluding private institutions included in higher education sector;
- 3) **higher education sector** – domestic universities and other institutions providing formal tertiary education programmes: public and private (including the ones of religious organisations) and institutes, research centres or clinics supervised by them. Since 2016 this sector has included also scientific institutes of the Polish Academy of Sciences and research institutes running doctoral studies;
- 4) **private non-profit sector** – domestic entities classified in the system of national accounts into non-profit institutions serving households sector; excluding those classified in R&D statistics into the higher education sector (e.g. higher education institutions of religious organisations);
- 5) **rest of the world** – only distinguished among financing sectors; covers non-resident units carrying out transactions with resident institutional units or units which have other economic connections with residents; also European Union institutions and bodies as well as international and transnational organisations are included in this sector.

7. W tablicach działu wyodrębniono sześć podstawowych dziedzin B+R, zgodnie z klasyfikacją badań naukowych i prac rozwojowych OECD, tj. nauki: przyrodnicze, inżynieryjne i techniczne, medyczne i nauki o zdrowiu, rolnicze i weterynaryjne, społeczne oraz humanistyczne łącznie ze sztuką.

8. Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Prezentowane w dziale dane obejmują działalność innowacyjną w przemyśle i dotyczą opracowania i wprowadzania na rynek nowych lub ulepszonych produktów (wytrobów, usług) – **innowacja produktowa** oraz wprowadzenia nowych lub ulepszenia procesów biznesowych w przedsiębiorstwie – **innowacja procesów biznesowych**.

Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek nowego lub ulepszanego produktu (wytrobu lub usługi), znacznie różniących się od poprzednio oferowanych przez przedsiębiorstwo wytrobów lub usług.

Innowacja procesów biznesowych to wprowadzenie nowych lub ulepszenie procesów biznesowych w przedsiębiorstwie, w ramach jednej lub wielu funkcji biznesowych, które znacząco zmieniają dotychczas stosowane procesy biznesowe.

9. Nakłady na działalność innowacyjną obejmują nakłady na: działalność badawczą i rozwojową (B+R), własny personel pracujący nad innowacjami, materiały oraz usługi obce zakupione w celu realizacji działalności innowacyjnej, nakłady inwestycyjne na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne (w tym na zakup i rozwój oprogramowania oraz własności intelektualnej) oraz pozostałe przygotowania (w tym projektowanie produktu, definiowanie sposobu świadczenia usług, przygotowanie produkcji/dystrybucji dla realizacji innowacji, szkolenie i rozwój zawodowy personelu, marketing) do wdrożenia innowacji.

Produkt nowy lub ulepszony to wyrób lub usługa, który znacząco różni się od poprzednich produktów przedsiębiorstwa jedną lub wieloma cechami lub parametrami technicznymi. Zmiany te obejmują dodanie nowych lub ulepszenie istniejących funkcji bądź użyteczności. Istotne cechy funkcjonalne obejmują jakość, parametry techniczne, niezawodność, trwałość, wydajność w użytkowaniu, przystępność, wygodę, użyteczność oraz łatwość obsługi.

7. Six main fields of R&D were listed in the chapter tables according to the fields of research and development classification of OECD, i.e. natural sciences, engineering and technology, medical and health sciences, agricultural and veterinary sciences, social sciences as well as humanities including the arts.

8. Innovation activities include all developmental, financial and commercial activities undertaken by the enterprise that are intended to result in an innovation. Data presented in the chapter include innovation activity in industry and concern the development and introduction on the market of new or improved products (goods, services) – **product innovation** and bringing into use in the enterprise new or improved business process – **business process innovation**.

Product innovation is the introduction of a new or improved good or service that that differs significantly from the enterprise's previous goods or services.

Business process innovation is a new or improved business process for one or more business functions that differs significantly from the firm's previous business processes and that has been brought into use in the enterprise.

9. Expenditures on innovation activity include expenditures on: R&D, own personnel working on innovation, services, materials and supplies purchased from other parties for innovation, capital expenditures on tangible and intangible assets (including acquisition and development of software and intellectual property rights) and other preparations for introducing innovation (including product/service design, preparation of production/distribution for innovation activities, training and professional development for innovation activities, marketing of innovations).

New or improved product is a new or improved good or service that differs significantly from the enterprise's previous goods or services with one or more characteristics or performance specifications. This includes the addition of new functions, or improvements to existing functions or user utility. Relevant functional characteristics include quality, technical specifications, reliability, durability, economic efficiency during use, affordability, convenience, usability, and user friendliness.

10. Wynalazek podlegający opatentowaniu – bez względu na dziedzinę techniki – jest to nowe rozwiązanie, posiadające poziom wynalazczy, tzn. niewynikające dla znawcy w sposób oczywisty ze stanu techniki, nadające się do przemysłowego stosowania.

11. Wzór użytkowy podlegający ochronie jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci.

10. A patentable invention – regardless of the field of technology – is any new solution which involves an inventive step, i.e. which for an expert does not obviously result from the state of the art and which is capable of industrial application.

11. A utility model eligible for protection – any new and useful solution of a technical nature affecting shape, construction or permanent assembly of an object.

Społeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o **przedsiębiorstwach** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych, według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), do sekcji: przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo; handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacja i komunikacja; działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i sprzętu komunikacyjnego).

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalised results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonised methodology.

2. Data on **enterprises** concern economic entities employing more than 9 persons and included in the sections according to the NACE Rev. 2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities, other service activities (repair of computers and communication equipment).

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1 (199). **PODMIOTY ORAZ PRACUJĄCY (personel wewnętrzny) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**

ENTITIES AND INTERNAL PERSONNEL IN RESEARCH AND DEVELOPMENT

A. PODMIOTY

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017 ^a	2018 ^a	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	162	397	502	578	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane					
badawczo	64	79	91	109	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	11	11	11	11	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	6	5	5	4	research institutes
uczelnie ^b	19	20	20	21	higher education institutions ^b
pozostałe	28	43	55	73	others
w tym:					of which:
Przemysł	66	163	216	235	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	64	149	199	221	of which manufacturing
Usługi ^c	96	227	273	328	Services ^c

B. PRACUJĄCY (personel wewnętrzny)^dINTERNAL PERSONNEL^d

WYSZCZEGÓLNIENIE	2017	2018			SPECIFICATION	
	ogółem total	badacze researchers	technicy i pracownicy równorzędni technicians and equivalent staff	pozostały personel pomocniczy other supporting staff		
O G Ó Ł E M	16839	16899	13886	2128	886	T O T A L
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	8488	8235	7016	862	357	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	1204	1215	829	276	110	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	1074	625	331	216	77,5	research institutes
uczelnie ^b	5494	5561	5107	318	137	higher education institutions ^b
pozostałe	716	835	750	51,7	32,9	others
w tym:						of which:
Przemysł	4020	4329	3302	659	369	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	3880	4215	3208	642	364	of which manufacturing
Usługi ^c	12764	12467	10529	1446	492	Services ^c

a Liczba podmiotów według jednostek głównych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 258. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U). d W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC).

a Number of entities by main units. b See general notes, item 2 on page 258. c Other kinds of activity (sections G–U). d In full-time equivalents (FTE).

TABL. 2 (200). **PRACUJĄCY^a (personel wewnętrzny) W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**
INTERNAL PERSONNEL^a IN RESEARCH AND DEVELOPMENT BY EDUCATIONAL LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem With level of education					pozosta- łym other
		wyższym higher				pozostali others	
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		pozostali others		
			doktora habilito- wanego habilitated doctor ^b (HD)	doktora doctor (PhD)			
O G Ó Ł E M	2017	25157	1527	2798	6367	11994	2471
TOTAL	2018	26425	1557	2995	6498	12799	2576
w tym podmioty wyspecjalizowane ba- dawczo		15219	1521	2944	6205	3880	669
of which R&D dedicated entities							
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk		1450	132	223	476	467	152
scientific institutes of the Polish Acad- emy of Sciences							
instytuty badawcze		885	34	49	209	461	132
research institutes							
uczelnie ^c		11885	1342	2661	5369	2205	308
higher education institutions ^c							
pozostałe		999	13	11	151	747	77
others							
w tym: of which:							
Przemysł		5612	12	#	#	4132	#
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe		5442	12	15	117	3978	1320
of which manufacturing							
Usługi ^d		20683	1545	2978	6369	8592	1199
Services ^d							

a W osobach; w 2017 r. – stan w dniu 31 grudnia; w 2018 r. – wszystkie osoby, które przeznaczyły na działalność B+R minimum 10% całkowitego czasu pracy lub ich wkład w działalność B+R był bardzo istotny. c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 258. d Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a In persons; in 2017 – as of 31st December; in 2018 – all persons who allocated a minimum 10% of their total working to R&D or their contribution to the R&D was very significant. b The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions. c See general notes, item 2 on page 258. d Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 3 (201). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018				
	ogółem grand total				nakłady bieżące current expenditures		nakłady inwestycyjne capital expenditures	
					razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny i wyposażenie ^b of which machinery and equipment ^b
	w mln zł				in million PLN			
OGÓŁEM	1091,4	2118,6	2958,0	3692,4	2668,5	1552,9	1023,9	769,1
TOTAL								
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	879,7	1216,0	1289,8	1502,6	1307,0	714,5	195,6	150,7
of which R&D dedicated entities								
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	156,9	234,0	182,3	187,6	169,7	99,6	17,9	16,7
scientific institutes of the Polish Academy of Sciences								
instytuty badawcze	106,1	137,2	164,2	128,5	92,4	50,4	36,1	29,3
research institutes								
uczelnie ^c	576,4	775,7	793,5	970,3	848,1	443,1	122,1	#
higher education institutions ^c								
pozostałe	40,3	69,2	149,8	216,3	196,9	121,3	19,4	#
others								
w tym:								
of which:								
Przemysł	74,1	588,5	974,2	1432,4	780,0	436,9	652,4	497,0
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	73,8	579,8	945,7	1419,0	770,0	428,9	649,1	#
of which manufacturing								
Usługi ^d	1017,3	1528,6	1977,1	2238,6	1880,6	1110,8	358,0	267,5
Services ^d								

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. b Dotyczy maszyn i urządzeń technicznych, narzędzi, przyrządów, ruchomości, wyposażenia oraz środków transportu (grupy 3–8 KST). c Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 258. d Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets. b Concerns machinery and technical equipment, tools, instruments, movable properties, equipment not elsewhere classified and means of transport (groups 3–8 according to Classification of Fixed Assets). c See general notes, item 2 on page 258. d Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 4 (202). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN B+R (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY FIELD OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	nakłady w mln zł expenditures in million PLN				
OGÓŁEM	1091,4	2118,6	2958,0	3692,4	TOTAL
Nauki przyrodnicze	296,4	565,7	767,5	882,8	Natural sciences
Nauki inżynierskie i techniczne	476,5	1195,8	1590,4	2257,3	Engineering and technology
Nauki medyczne i nauki o zdrowiu	99,6	145,8	250,4	255,9	Medical and health sciences
Nauki rolnicze i weterynaryjne	77,8	90,4	104,6	109,0	Agricultural and veterinary sciences
Nauki społeczne	57,3	52,1	133,3	98,9	Social sciences
Nauki humanistyczne i sztuki	83,8	68,7	111,8	88,6	Humanities and the arts

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5 (203). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG SEKTORÓW INSTYTUCJONALNYCH (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY INSTITUTIONAL SECTORS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	1091,4	2118,6	2958,0	3692,4	T O T A L
sektor:					sector:
Rządowy	758,7	878,9	1083,1	1234,1	Government
Przedsiębiorstw	200,9	869,6	1650,2	2223,9	Business enterprise
Szkolnictwa wyższego	#	51,5	104,4	117,5	Higher education
Prywatnych instytucji niekomercyjnych	#	2,2	10,0	6,7	Private non-profit
Zagranica	#	316,3	110,3	110,1	Rest of the world

a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

a Intramural, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6 (204). **NAKŁADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIAŁALNOŚCI B+R (ceny bieżące)**
EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT BY TYPE OF R&D (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Badania Research		Prace rozwo- jowe Experimental develop- ment	SPECIFICATION	
		podsta- wowe basic	stoso- wane applied			
		w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	1091,4	.	.	.	T O T A L
	2015	2118,6	704,1	496,1	918,3	
	2017	2958,0	884,0	430,8	1643,2	
	2018	3692,4	1502,2	377,4	1813,0	
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo		1502,6	#	#	322,1	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Aka- demii Nauk		187,6	#	5,4	#	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze		128,5	24,3	37,7	66,4	research institutes
uczelnie ^b		970,3	827,2	#	#	higher education institutions ^b
pozostałe		216,3	18,5	4,0	193,8	others
w tym:						of which:
Przemysł		1432,4	#	133,9	#	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe .		1419,0	#	#	872,3	of which manufacturing
Usługi ^c		2238,6	1083,8	242,1	912,7	Services ^c

a Wewnętrzne; bez amortyzacji środków trwałych. b Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 258. c Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a Intramural; excluding depreciation of fixed assets. b See general notes, item 2 on page 258. c Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 7 (205). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI B+R**

Stan w dniu 31 grudnia

DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN R&D

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w %		in %		
OGÓŁEM	72,4	73,1	81,9	79,7	TOTAL
w tym podmioty wyspecjalizowane badawczo	73,2	74,4	86,0	84,6	of which R&D dedicated entities
instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk	77,3	86,6	96,8	93,8	scientific institutes of the Polish Academy of Sciences
instytuty badawcze	68,7	88,3	92,0	59,6	research institutes
uczelnie ^a	73,3	69,1	83,8	89,0	higher education institutions ^a
pozostałe	76,7	85,9	32,5	42,4	others
w tym:					of which:
Przemysł	40,6	59,8	52,0	81,2	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	40,6	59,8	52,4	81,2	of which manufacturing
Usługi ^b	73,1	74,3	85,4	79,3	Services ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 258 b Pozostałe rodzaje działalności (sekcje G–U).

a See general notes, item 2 on page 258. b Other kinds of activity (sections G–U).

TABL. 8 (206). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE^a W 2018 R.**SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products – in % – introduced into the market during 2016–2018			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved products		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	13,3	5,1	8,3	8,8
TOTAL				
sektor publiczny	16,4	1,3	15,0	11,9
public sector				
sektor prywatny	13,1	5,4	7,7	8,5
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	16,3	6,3	10,1	10,8
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	9,3	3,9	5,4	1,8
Manufacture of food products				

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 8 (206). **UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSLE^a W 2018 R. (dok.)**

SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY^a IN 2018 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2016–2018 Products – in % – introduced into the market during 2016–2018			
	ogółem total	z tego produkty nowe lub ulepszone of which new or improved products		w tym eksport ogółem of which total export
		dla rynku to the market	tylko dla przed- siębiorstwa only to the enterprise	
W tym przetwórstwo przemysłowe (dok.) Of which manufacturing (cont.)				
w tym (dok.): of which (cont.):				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru Manufacture of paper and paper products	16,0	0,0	16,0	0,8
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	23,3	2,8	20,6	18,9
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	11,1	4,4	6,7	4,8
Produkcja wyrobów z pozostałych mineral- nych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	9,9	2,0	7,9	8,0
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	4,2	1,1	3,1	1,6
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	14,1	8,8	5,3	8,0
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	17,3	9,7	7,6	4,3
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	47,4	14,8	32,7	45,3

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2016–2018.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2016–2018.

TABL. 9 (207). **PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2016–2018**
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2016–2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesy biznesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2016–2018 Industrial enterprises, which introduced product or business process innovation in % of total enterprises during 2016–2018			
	ogółem grand total	nowe lub ulepszone produkty new or improved products		nowe lub ulepszone procesy biznesowe new or improved business processes
		razem total	w tym nowe dla rynku of which new to the market	
OGÓŁEM TOTAL	48,7	33,4	17,1	45,0
sektor publiczny public sector	32,8	10,3	1,7	27,6
sektor prywatny private sector	50,3	35,5	18,5	46,6
W tym przetwórstwo przemysłowe Of which manufacturing	50,2	36,7	18,8	47,0
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	37,9	26,2	16,5	36,9
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych Manufacture of chemicals and chemical products	85,7	66,7	38,1	85,7
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Manufacture of rubber and plastic products	43,1	35,3	19,6	41,2
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych Manufacture of other non-metallic mineral products	71,4	53,6	25,0	60,7
Produkcja wyrobów z metali ^Δ Manufacture of metal products ^Δ	55,2	36,5	13,5	51,0
Produkcja urządzeń elektrycznych Manufacture of electrical equipment	70,0	56,7	33,3	63,3
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ Manufacture of machinery and equipment n.e.c.	70,0	60,0	40,0	67,5
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers	47,1	41,2	17,6	47,1
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń Repair and installation of machinery and equipment	25,0	9,4	9,4	21,9

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10 (208). **NAKLADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)**
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym nakłady na Of which expenditures on			
			działalność badawczą i rozwojową ^b research and development activity ^b	inwestycje w środki trwale oraz wartości niemateriane i prawne ^c capital on tangible and intangible asstes ^c	własny perso- nel pracujący nad innowacjami own person- nel working on innovation	materiały i usługi obce na potrzeby działalności innowacyjnej services, materials and supplies for innova- tion
			w tys. zł in thousand PLN			
OGÓŁEM	2010	1007622	219492	.	.	.
TOTAL	2015	1872893	616383	.	.	.
	2017	2167130	921273	.	.	.
	2018	2210452	1513622	588893	19224	68631
W tym przetwórstwo przemysłowe		2092221	1488027	552464	18569	20887
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		64893	29113	32410	2163	1000
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów che- micznych		123311	86943	31668	2183	2025
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		97446	47314	47200	932	814
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja urządzeń elektrycznych		64043	51152	11890	801	#
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ		28297	17055	8158	649	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. c Na środki trwałe (grupy 0–8 KŚT), oprogramowanie, ochronę własności intelektualnej oraz zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych.

a Data concern entities employing more than 49 persons. b Intramural and extramural expenditures. c On fixed assets (groups 0–8 according to Classification of Fixed Assets, software, intellectual property rights and acquisition of external knowledge.

TABL. 11 (209). **NAKLĄDY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSLE^a WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**

EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z tego środki Of which funds		kredyty, pożyczki i inne zobowiązania finansowe od instytucji finansowych credits, loans and other financial liabilities from financial institutions	krajowe od instytucji dysponujących środkami publicznymi domestic from institutions disposing of public funds	
		własne own	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) received from abroad (not re-payable)			
		w tys. zł	in thousand PLN			
OGÓŁEM	2010	1007622	753961	107614	.	.
TOTAL	2015	1872893	1563588	109020	.	.
	2017	2167130	1606788	37440	.	.
	2018	2210452	1717124	67777	157538	35316
W tym przetwórstwo przemysłowe		2092221	1612150	54543	157538	#
Of which manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych		64893	37974	#	17775	#
Manufacture of food products						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych ...		123311	73354	3278	#	#
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów z metali ^a		97446	69907	2127	16652	#
Manufacture of metal products ^a						
Produkcja maszyn i urządzeń ^a		28297	19098	3402	#	#
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.						

a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12 (210). **WYNAŁAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE^a**

RESIDENT PATENT APPLICATIONS AND UTILITY MODEL APPLICATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Wynalazki:					Inventions:
zgłoszone	310	530	385	443	patent applications
udzielone patenty	164	251	327	345	patents granted
Wzory użytkowe:					Utility models:
zgłoszone	74	101	110	120	utility model applications
udzielone prawa ochronne	52	66	73	99	rights of protection granted

a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym RP.

Źródło: dane Urzędu Patentowego RP.

a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

S o u r c e: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

TABL. 13 (211). **POLSKA AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE**
THE POLISH ACADEMY OF ARTS AND SCIENCES IN KRAKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Członkowie ogółem^a	481	493	492	503	Total members^a
Krajowi	302	306	308	313	National
czynni	149	148	140	150	active
korespondenci	153	158	168	163	corresponding
Zagraniczni	177	186	184	190	Foreign
Honorowi	2	1	–	–	Honorary
Z ogółem w działach nauk^b:					Of total in the field of^b:
filologicznych	92	82	94	99	philologies
historyczno-filozoficznych	91	95	86	83	history and philosophy
matematyczno-fizyczno-chemicznych ..	90	91	92	96	mathematics, physics and chemistry
przyrodniczych	91	97	93	94	natural sciences
lekarskich	87	98	98	101	medical sciences
twórczości artystycznej	28	29	29	30	creative activity
Komisje naukowe:					Scientific commissions:
Jednostki organizacyjne	28	34	38	38	Organizational units
Posiedzenia naukowe i sesje	216	210	229	276	Scientific sittings and sessions
Działalność wydawnicza – tytuły	61	50	40	45	Publishing activity – titles

a Stan w dniu 31 grudnia. b W podziale na działy nie uwzględniono członków honorowych.

Ź r ó d ł o: dane Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie.

a As of 31st December. b In the division into departments honorary members are not included.

S o u r c e: data of the Polish Academy of Arts and Sciences in Kraków.

TABL. 14 (212). **POLSKA AKADEMIA NAUK**
Oddział w Krakowie
THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES
Department in Kraków

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Członkowie ogółem^a	57	53	54	53	Total members^a
rzeczywiści	37	32	30	29	full
korespondenci	20	21	24	24	corresponding
Z ogółem w działach nauk:					Of total in the field of:
humanistycznych i społecznych	6	5	7	7	humanistic and social sciences
biologicznych i rolniczych	10	13	13	13	biology and agricultural
nauk ścisłych o ziemi	–	14	12	11	mathematics, physics and chemistry
technicznych	6	11	12	12	technical sciences
medycznych	10	10	10	10	medical sciences
Komisje naukowe i ośrodki:					Scientific commissions and centres:
Jednostki organizacyjne	33	30	30	30	Organizational units
Członkowie	1089	982	999	925	Members
Posiedzenia naukowe i sesje	138	135	133	140	Scientific sittings and sessions
Działalność wydawnicza – tytuły	12	13	11	8	Publishing activity – titles

a Stan w dniu 31 grudnia.

Ź r ó d ł o: dane Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie.

a As of 31st December.

S o u r c e: data of the Polish Academy of Sciences Department in Kraków.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

TABL. 15 (213). **PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-TELEKOMUNIKACYJNE**
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Komputery ^b	97,4	91,4	94,9	95,9	Computers ^b
Dostęp do Internetu	95,7	90,8	93,4	95,5	Internet access
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe	68,0	90,8	93,4	95,2	Internet access via broadband connection
w tym mobilne łącze szerokopa- smowe	19,0	58,1	64,6	67,9	of which mobile broadband connection
Własna strona internetowa	66,8	62,8	67,7	67,2	Own Website

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w 2010 r. stan w styczniu. b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); od 2015 r. również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych z innymi urządzeniami na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; in 2010 as of January. b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); since 2015 also smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes.

TABL. 16 (214). **CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a**
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administra- cją publiczną ^b	88,0	90,3	93,4	94,9	Enterprises using Internet in their contacts with public administration ^b
Przedsiębiorstwa prowadzące sprze- daż przez sieci komputerowe	7,9	12,9	11,3	15,6	Enterprises which received orders via computer networks
Przedsiębiorstwa korzystające z mediów społecznościowych ^c	21,9	28,8	31,1	Enterprises using social media ^c

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w 2010 r. stan w styczniu. b Przedsiębiorstwa wykorzystują Internet (e-administrację) m.in. w celu: składania wypełnionych formularzy, obsługi procedur administracyjnych oraz składania ofert dotyczących zamówień publicznych. c Serwisy społecznościowe, blogi, strony umożliwiające udostępnianie multimediów i narzędzia wymiany informacji Wiki.

a Data concern enterprises with more than 9 persons employed; in 2010 as of January. b Enterprises use the Internet (e-administration) among others in order to: submit completed forms, handle administrative procedures and submit public tender offers. c Social networks, blogs, multimedia content sharing websites, Wiki based knowledge sharing tools.

DZIAŁ XIII CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług.

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego i wydatków na ubezpieczenie na życie) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

2. Informacje o **cenach detalicznych** są wynikiem badania cen prowadzonego w zakresie:

- towarów i usług konsumpcyjnych;
- towarów i usług niekonsumpcyjnych nabywanych przez ludność na cele produkcyjno-inwestycyjne związane głównie z rolnictwem.

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów i usług są notowania cen prowadzone przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą produktów rolnych skupowanych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od ich producentów.

Przeciętne ceny roczne obliczone jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług – VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są miesięczne notowania cen dokonane przez stałych ankierów na celowo wytypowanych targowiskach.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIII PRICES

General notes

1. The basis for compiling **the price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption and expenditures on life insurance) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP, until 2013 – COICOP/HICP).

2. Information about **retail prices** comes from the following price surveys:

- consumer goods and services;
- non-consumer goods and services purchased by population for production and investment purposes, connected mainly with agriculture.

The sources of information on retail prices of presented goods and services were quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of selected goods, which have been calculated which the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in in particular months of a year.

3. Data on procurement prices concern agricultural products prices purchased by economic entities directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided every month by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1 (215). **WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH**
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	rok poprzedni=100 previous year=100				
OGÓŁEM	102,6	99,2	102,1	102,2	TOTAL
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe .	102,9	98,6	103,8	102,7	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tyto- niowe	104,8	101,3	99,9	102,0	Alcoholic beverages and tobacco
Odzież i obuwie	95,4	95,8	96,8	97,6	Clothing and footwear
Mieszkanie	103,4	100,6	101,8	102,3	Dwelling
Zdrowie	102,3	102,0	102,3	101,9	Health
Transport	106,2	90,9	104,6	105,6	Transport
Rekreacja i kultura	101,2	101,3	101,7	102,8	Recreation and culture
Edukacja	101,9	100,5	100,1	101,9	Education

TABL. 2 (216). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ryż – za 1 kg	4,08	3,62	3,67	3,73	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg ..	2,01	2,29	2,27	2,42	Wheat-rye bread – per 0.5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	4,06	3,97	3,75	4,13	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,87	2,50	2,47	2,45	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	19,45	25,27	27,08	27,24	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe bez kości (schab środkowy) – za 1 kg ^a	13,47	13,61	17,76	17,02	Pork meat, boneless (centre loin) – per kg ^a
Kurczęta patroszone – za 1 kg	6,46	7,02	7,10	7,50	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	20,89	23,18	25,55	26,29	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona – za 1 kg	13,39	14,89	15,75	16,17	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	18,36	22,33	24,12	22,65	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	13,47	14,90	16,13	13,98	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	10,46	12,57	13,28	13,12	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie spożywcze o zawar- tości tłuszczu 3–3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,68	2,83	2,73	2,71	Cows' milk, fat content 3–3.5%, sterilized – per l

a W latach 2010–2015 mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg.

a In 2010–2015 pork meat, bone-in (centre loin) – per kg.

TABL. 2 (216). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (cd.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg ..	12,00	13,05	13,28	13,55	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,35	18,50	21,88	20,73	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,45	0,47	0,53	0,66	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,08	4,28	5,82	6,15	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,18	5,99	6,31	6,34	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze ^b – za 1 kg	5,99	5,20	5,82	5,88	Oranges ^b – per kg
Jabłka ^b – za 1 kg	2,63	2,43	2,89	2,94	Apples ^b – per kg
Buraki ^b – za 1 kg	1,63	1,51	1,47	1,70	Beetroots ^b – per kg
Marchew ^b – za 1 kg	1,81	2,27	1,54	2,37	Carrots ^b – per kg
Ziemniaki ^b – za 1 kg	1,34	1,00	1,17	1,28	Potatoes ^b – per kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,69	2,31	3,07	2,06	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	6,26	6,84	7,34	7,57	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,44	4,51	4,92	5,46	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l.....	19,55 ^c	25,58	24,71	24,52	Vodka pure 40% – per 0.5 l
Papierosy – za 20 szt.	9,28	12,92	13,69	14,09	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl.	384,00 ^c	725,85	683,27	590,61 ^c	Men's suit, fabric of wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	159,06	196,25	219,78	218,67	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podszwie nieskórzanej – za 1 parę	150,68	190,10	189,64	204,61	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	31,38	36,04	43,49	42,80	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	3,16	4,02	4,23	4,29	Cold water by municipal water supply system – per m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^d – za 1 kWh	0,58	0,62	0,61	0,61	Electricity for households (all-day tariff) ^d – per kWh
Gaz ziemny, wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domowych ^{de} – za 1 kWh	2,49	0,24	0,21	0,21	Natural net-gas, high-methanated for households ^{de} – per kWh
Węgiel kamienny – za 1 t.....	713,45	793,61	847,40	909,64	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	17,53	23,16	24,04	24,91	Hot water – per m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,19	3,64	3,59	3,61	Heating of dwellings – per m ² of useful floor area

b Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. c Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata 2015–2017. d Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. e W latach 2010 i 2015 – za 1 m³.

b Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. c Due to the change of representative item covered by the price survey data not fully comparable with data for years 2015–2017. d Including standing and variable charges. e In 2010 and 2015 – per 1 m³.

TABL. 2 (216). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 340 l ^f	1200	1078	1643	1677	Fridge-freezer, capacity about 340 l ^f
Pralka automatyczna typu domowego, na 5–7 kg suchej bielizny ^g	1169	1163	1231	1275	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5–7 kg ^g
Odkurzacz typu domowego	360,14	390,88	356,11	368,21	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	162,70	182,10	197,01	198,19	Iron with duschsystem
Proszek do prania ^h – za 300 g	4,46	5,46	5,32	5,35	Washing powder ^h – per 300 g
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,59	4,63	4,60	4,94	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,20	2,98	2,75	2,80	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	17,33	17,56	17,57	17,50	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	14,93	16,83	18,59	19,03	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	60,55	72,47	75,33	78,31	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	78656	175890	179218	164613 ⁱ	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągnikowa, zawieszana	11658	15821	16635	18015	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	36,78	46,51	41,28	39,58	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt	19,71	26,44	26,00	26,09	Grinding of wheat – per dt

f W 2010 r. – pojemność ok. 300 l. g W 2010 r. na 5 kg suchej bielizny. h W 2010 r. za 400 g; w 2015 r. za 280 g. i Z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie w pełni porównywalne z danymi za lata 2010–2017.

f In 2010 – capacity about 300 l. g In 2010 – dry-lined capacity not exceeding 5 kg. h In 2010 – per 400 g; in 2015 – per 280 g. i Due to the change of representative item covered by the price survey data not fully comparable with data for years 2010–2017.

TABL. 3 (217). PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					Consumer and for feeds cereal grain – per dt:
pszenicy	56,83	63,42	63,96	71,81	wheat
żyta	43,46	50,61	49,47	54,34	rye
jęczmienia	45,98	54,91	58,20	67,20	barley
owsa i mieszanek zbożowych	47,38	42,47	46,88	51,51	oats and cereal mixed
pszenżyta	47,50	50,71	55,64	62,96	triticale
Ziemniaki – za 1 dt	74,16	49,10	57,90	60,64	Potatoes – per dt
w tym jadalne (bez wczesnych) ...	71,54	44,43	54,88	61,54	of which edible (excluding early kinds)

TABL. 3 (217). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
 AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS
 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Buraki cukrowe – za 1 dt.....	10,69	9,80	7,26	7,66	Sugar beets – per dt
Rzepak i rzepak przemysłowy – za 1 dt	133,47	147,75	157,59	149,98	Industrial rape and turnip rape – per dt
Liście tytoniu – za 1 dt	450,64	678,13	563,58	700,33	Raw tobacco – per dt
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
bydło (bez cieląt)	4,90	6,32	6,54	6,16	cattle (excluding calves)
cielęta	9,88	10,91	11,94	12,58	calves
trzoda chlewna	3,92	4,19	5,06	4,55	pigs
Mleko krowie – za 1 l	0,93	1,08	1,24	1,23	Cows' milk – per l
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,20	0,24	0,30	0,25	Consumer hen eggs – per piece

TABL. 4 (218). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
 AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
Ziarno zbóż – za 1 dt:					Cereal grain – per dt:
pszenicy	68,21	77,04	76,24	81,98	wheat
żyta	58,78	71,15	70,69	74,51	rye
jęczmienia	61,47	73,04	72,75	78,56	barley
owsa	57,54	66,99	67,51	71,75	oats
pszenżyta	62,44	74,16	70,59	75,96	triticale
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	101,41	74,51	79,55	87,67	Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.:					Livestock – per head:
krowa dojna	2255	2629	2993	3046	dairy cow
jałówka 1-letnia	1578	2030	2091	2431	one-year heifer
prosię na chów	144,43	172,19	218,27	219,37	piglet
koń roboczy	4621	6167	6167	5842	farm horse
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					Animals for slaughter – per kg:
cielęta	8,48	10,20	10,22	10,37	calves
trzoda chlewna	4,07	4,81	5,18	4,93	pigs
Jaja kurze – za 1 szt.	0,58	0,75	0,82	0,88	Hen eggs – per piece

DZIAŁ XIV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi programami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, samy, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

CHAPTER XIV AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The information presented was compiled using the **kind-of-activity method** and concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. Agricultural holding is a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and **conducts agricultural activity**.

Private farm is an agricultural holding used by a natural person.

Private farms include:

- 1) holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

Agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1312, z późniejszymi zmianami) – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem od 2010 r. powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Dane o powierzchni i produkcji warzyw oraz truskawek uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych. Od 2013 r. dane dotyczące truskawek obejmują także uprawy ekologiczne.

Od 2014 r. powierzchnie upraw warzywniczych, sadowniczych oraz truskawek są szacowane wyłącznie według położenia gruntów.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (**sady**), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozapatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

4. The agricultural land area includes an area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms meeting requirements of the Law on payments under direct support schemes, dated 5th February 2015 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1312, with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and not maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Data on the area and production of vegetables and strawberries, include their cultivation in the kitchen gardens. Since 2013 data on strawberries include also organic cultivation of this species.

Since 2014 the area of vegetables, fruit and strawberries have been estimated only by the field location.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops cover the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Kitchen gardens cover the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as a part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as a part of crop rotation.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2018 r. – z lat 2017 i 2018.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (peluszką, wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. mieszanki strączkowe).

5. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increase in inventory products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilised for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centres and on marketplaces.

Presented data on agricultural output (gross, final and market) do not take into account supplementary crop area payments (among others: hop, tobacco, cereals, oilseeds crops, pulses and plants intended for seeds and feed).

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the survey year, e.g. for 2018 – the prices from 2017 and 2018, are assumed.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oil-bearing plants as well as cereals concern grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise indicated, do not include cereal mixed.

Pulses for grain include consumer (peas, beans, broad beans and others) and feed pulses (field peas, vetch, lupine, field beans and others, e.g. pulses mixed).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy **pastewne** obejmują: okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.), motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna, esparceta, seradela, komornica, nostrzyk i inne na zielonkę) z innymi pastewnymi i trawami, a także kukurydzę na zielonkę oraz strączkowe pastewne na zielonkę.

8. Dane o produkcji żywca rzeźnego obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), ubój przemysłowy oraz ubój z przeznaczeniem na sprzedaż i samozaopatrzenie. Produkcja żywca rzeźnego zbilansowana jest importem i eksportem zwierząt żywych.

9. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

10. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

11. Dane o atestowanych gospodarstwach ekologicznych zostały opracowane na podstawie wykazów producentów przekazanych przez upoważnione jednostki certyfikujące Głównemu Inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 9 pkt 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (Dz. U. Nr 116 poz. 975).

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych oraz szacunków.

13. Dane za 2010 r w zakresie użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 czerwca.

14. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

15. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 lipca do 30 czerwca (np. rok gospodarczy 2017/18 oznacza okres od 1 lipca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r.).

16. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika.

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: fodder root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip), pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne sainfoin, seradella, trefoil, melilot and others for green forage) with other legumes for fodder and fodder grass, as well as maize for green forage and pulses for green forage.

8. Data regarding the production of animals for slaughter concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), livestock slaughter in slaughterhouses and slaughter intended for sales and own consumption. Production of animals for slaughter is balanced by import and export of live animals.

9. Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.

10. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

11. Data on certified organic farms have been elaborated on the basis of producers registers delivered by authorized certifying bodies to the Main Inspector of Agricultural and Food Quality according to Article 9 point 2 of Legal Act of 25th June 2009 on organic farming (Journal of Laws No. 116 item 975).

12. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census results and estimates.

13. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors, consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 – as of 30th June.

14. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

15. Farming years cover the period from 1st July to 30th June (e.g. the 2017/18 farming year covers the period from 1st July 2017 to 30th June 2018).

16. Data, unless otherwise stated, are presented by the official residence of the land user.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) lasów publicznych stanowiących własność:

- a) Skarbu Państwa – zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub wieczysto przez:
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie Lasy Państwowe) nadzorowane przez Ministra Środowiska;
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe);
 - jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych;
- b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu),
- c) innych jednostek publicznych;

2) lasów prywatnych stanowiących własność:

- a) osób fizycznych,
- b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,
- c) spółdzielni produkcji rolnej,
- d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona);
- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 5 lat i przewidziane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 5 lat oraz uprawy i młodniki I klasy wieku (1–20 lat) o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie – 1,0), przewidziane do odnowienia w najbliższych latach.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) public forests owned by:

- a) the State Treasury – managed and utilised temporarily or perpetually by:
- the State Forests National Forest Holding (abbreviated as State Forests) supervised by the Minister of Environment;
 - nature protection units (national parks);
 - organisational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency;
- b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999),
- c) other public units;

2) private forests owned by:

- a) natural persons,
- b) land held in common by all or part of the residents of a village,
- c) agricultural production cooperatives,
- d) other legal persons.

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture.

Forest area include land with a homogeneous area of at least 0.1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area);
- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purposes of forest management, such as: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 5 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 5 years as well as crops and greenwoods in the age category I (1–20 years), with plantings at less than 0.5 (full planting at 1.0), designated for renewal in coming years.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21–40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

Drzewostany w klasie odnowienia są to drzewostany rębne i przeszlorębne podlegające jednocześnie użytkowaniu i odnowieniu (pod osłoną), w których co najmniej 50% powierzchni (w drzewostanach użytkowanych rębniami gniazdowymi co najmniej 30% powierzchni) zostało odnowione sztucznie lub naturalnie oraz drzewostany młodszych klas wieku wymagające przebudowy za pomocą rębni złożonych, z uwagi na złe efekty produkcyjne.

Drzewostany w klasie do odnowienia obejmują drzewostany rębne i przeszlorębne użytkowane rębniami złożonymi, które wymagają uprzedniego odnowienia jako bezwzględnie warunku kontynuacji cięć tymi rębniami.

Drzewostany o budowie przerębowej są to drzewostany składające się z grup i kęp drzew o różnym wieku i wysokości, przenikające się nawzajem na całej powierzchni, w których prowadzone są jednocześnie zabiegi związane z użytkowaniem, odnowieniem i pielęgnowaniem lasu.

Przez **odnowienia** rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu uszanowanego lub usuniętego

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samosiewu i odrosli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Do zadrzewień nie zalicza się również: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni w miastach i wsiach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Lesistość (wskaźnik lesistości) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni kraju.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in age category II (21–40 years) with plantings of up to 0.3 inclusive, or planted with trees in age category III or higher (41 years or more) with plantings of up to 0.2 inclusive, excluding tree stands in the restocking class and in the class for restocking.

Tree stands in the restocking class are tree stands which have reached or passed felling maturity being simultaneously utilised and renewed (under cover), in which at least 50% of the area (in tree stands utilised through nested fellings of at least 30% of the area) was renewed artificially or naturally as well as tree stands in the lower age categories requiring reconstruction through complex fellings in view of poor production results.

Tree stands in the class for restocking include tree stands that have reached or passed felling maturity, that are utilised through complex fellings and that require prior renewal as the necessary condition for continuation of these fellings.

Tree stands with a selection structure are tree stands consisting of groups and clumps of trees of various ages and heights, intermingled throughout the entire stand, in which activity connected with the utilisation, renewal and tending of the forest is conducted simultaneously.

Renewals are new tree stands formed in place of removed stands:

- 1) artificial renewals are tree crops established through planting or sowing;
- 2) natural renewals are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term excludes also: orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities and rural, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. Forest cover (forest cover indicator) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the country.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni łądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 393) – do powierzchni łądowej województwa zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o pozyskaniu drewna w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area (including land connected with silviculture) to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the regulation of the Ministry of Regional Development and Construction from 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2019 item 393) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on removals in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

Rolnictwo

Agriculture

TABL. 1 (219). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	153,8	.	.	.	Agricultural holdings ^b in thousands
w tym gospodarstwa indywidualne	153,6	.	.	.	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	595,0	537,5	564,6	557,1	Agricultural land area (as of June) ^b in thousand ha
w tym gospodarstwa indywidualne	574,8	520,1	547,7	537,2	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zboż podstawowych	56,0	56,1	55,0	57,0	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	56,4	56,3	55,4	57,5	of which private farms
ziemniaków ^c	11,4	8,0	7,5	8,0	potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	11,9	8,3	7,8	8,4	of which private farms
roślin przemysłowych	3,3	3,5	4,4	5,1	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne	2,4	2,9	3,8	4,2	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zboż podstawowych	30,8	33,3	37,6	35,3	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne	30,6	32,5	36,8	37,3	of which private farms
ziemniaków ^c	158	210	220	245	of potatoes ^c
w tym gospodarstwa indywidualne	158	210	220	245	of which private farms
rzepaku i rzepiku	20,7	25,9	30,5	30,2	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne	18,4	24,2	29,7	29,2	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha użytków rolnych	39,8	35,1 ^e	32,7 ^e	33,0 ^e	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bd} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	39,9	35,2 ^e	32,9 ^e	33,4 ^e	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 279. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. c Bez ogrodów przydomowych. d Patrz uwaga do tabl. 10 na str. 296. e Do przeliczeń przyjęto stan koni: w 2015 r. – z 2013 r.; w 2018 r. – z 2016 r.

a See general notes, item 3 on page 279. b In 2010 data of the Agricultural Census. c Excluding kitchen gardens. d See note to the table 10 on page 296. e For calculations horses were adopted: in 2015 – of 2013; in 2018 – of 2016.

TABL. 1 (219). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a (dok.)**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	63,2	50,0	47,4	49,3	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	53,5	50,2	47,4	49,3	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w czerwcu) ^b w %	13,2	12,5	12,7	12,1	Share of sows in pig stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne	13,1	12,5	12,6	12,3	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^f na 1 ha użytków rolnych w kg	215,9	184,1	218,8	213,8	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^f per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	593	604	531	564	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne	582	597	525	553	of which private farms
na 1 krowę	3140	3805	3697	3870	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne	3038	3733	3632	3742	of which private farms
Ciągniki rolnicze ^b (stan w czerwcu) na 100 ha użytków rolnych w szt.	18,2	.	.	.	Agricultural tractors ^b (as of June) per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	18,7	.	.	.	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^g na 1 ha użytków rolnych w kg	61,8	87,6	93,7	82,3	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^g per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne	58,2	85,4	91,3	78,3	of which private farms

a Patrz uwagi ogólne ust. 3 na str. 279. b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. f Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. g Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2009/10, 2014/15, 2016/17, 2017/18.

a See general notes, item 3 on page 279. b In 2010 data of the Agricultural Census. f Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. g Concerns respectively the: 2009/10, 2014/15, 2016/17 and 2017/18 farming years.

TABL. 2 (220). **POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem	W tym gospodarstwa	SPECIFICATION
		Total	indywidualne	
		w ha	in ha	
O G Ó Ł E M	2010 ^b	595034	574793	T O T A L
	2015	537466	520138	
	2017	564625	547655	
	2018	557114	537229	
W dobrej kulturze rolnej		550209	531557	In good agricultural condition
Pod zasiewami		288419	273453	Sown area
Grunty ugorowane		8489	8302	Fallow land
Uprawy trwałe		11302	11175	Permanent crops
w tym sady		10552	10429	of which orchards
Ogrody przydomowe		3638	3636	Kitchen gardens
Łąki trwałe		219382	216912	Permanent meadows
Pastwiska trwałe		18979	18079	Permanent pastures
Pozostałe		6906	5672	Others

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 279. b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes, item 3 on page 279. b Data of the Agricultural Census.

TABL. 3 (221). **DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ**
(ceny stałe^a)
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION	
	ogółem				w tym gospodarstwa					
	total				indywidualne					
					of which private farms					
					rok poprzedni=100				previous year=100	
Produkcja globalna	88,6	90,2	115,1	94,5	88,8	90,2	115,1	94,3	Gross output	
roślinna	81,5	86,3	116,7	93,2	81,6	86,1	117,2	92,5	crop	
zwierzęca	97,3	96,0	112,7	96,3	97,6	96,2	112,2	97,0	animal	
Produkcja końcowa	88,7	87,9	118,3	91,8	89,0	87,9	118,2	91,7	Final output	
roślinna	77,8	80,7	122,8	87,4	77,9	80,6	123,2	86,6	crop	
zwierzęca	97,4	95,9	113,7	96,5	97,7	96,1	113,2	97,2	animal	
Produkcja towarowa	87,4	91,2	114,4	94,3	87,6	91,0	114,3	94,2	Market output	
roślinna	76,5	84,7	119,3	88,8	76,9	83,8	120,3	87,7	crop	
zwierzęca	95,8	98,6	109,4	100,3	95,7	99,2	108,2	101,4	animal	

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 6 na str. 281; w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

a See general notes to the Yearbook, item 6 on page 281; in 2010 data of the Agricultural Census.

TABL. 4 (222). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)**
STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach		in percent		
PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT					
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	50,6	56,9	59,4	58,8	Crop output
Zboża	9,1	13,6	12,6	13,4	Cereals
w tym zboża podstawowe	7,3	10,6	9,3	9,9	of which basic cereals
w tym: pszenica	4,5	6,5	5,9	6,1	of which: wheat
żyto	0,3	0,2	0,2	0,1	rye
jęczmień	1,4	2,1	1,8	1,8	barley
Ziemniaki	7,2	7,4	7,0	7,4	Potatoes
Przemysłowe	1,3	1,6	1,9	1,9	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,2	0,2	0,3	0,3	of which sugar beets
Warzywa	17,4	19,1	22,9	23,5	Vegetables
Owoce	4,7	7,5	7,6	4,8	Fruit
Siano łąkowe	5,4	2,6	3,7	3,4	Meadow hay
Pozostałe	5,5	5,1	3,7	4,4	Others
Produkcja zwierzęca	49,4	43,1	40,6	41,2	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	27,8	19,2	18,6	22,1	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	8,4	6,4	5,1	7,8	cattle (excluding calves)
cielęta	1,9	0,3	0,2	0,2	calves
trzoda chlewna	10,7	6,8	6,5	7,6	pigs
owce	0,1	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	5,6	5,0	6,2	5,9	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	-0,5	-0,3	0,2	-0,3	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	12,8	14,1	12,6	10,6	Cows' milk
Jaja kurze	6,7	7,3	7,3	7,7	Hen eggs
Pozostałe	2,6	2,8	1,9	1,1	Others

a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 6 na str. 281. b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

a See general notes to the Yearbook, item 6 on page 281. b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 4 (222). **STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (dok.)**
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w odsetkach		in percent		
	PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	38,2	49,0	52,7	49,3	Crop output
Zboża	4,4	8,2	6,9	7,5	Cereals
w tym zboża podstawowe	3,8	6,3	5,4	6,0	of which basic cereals
w tym: pszenica	2,9	4,3	3,9	4,2	of which: wheat
żyto	0,3	0,1	0,1	0,1	rye
jęczmień	0,3	0,8	0,6	0,6	barley
Ziemniaki	3,2	4,5	4,7	3,9	Potatoes
Przemysłowe	2,1	1,6	1,7	1,8	Industrial
w tym buraki cukrowe	0,3	0,3	0,4	0,4	of which sugar beets
Warzywa	19,7	21,7	26,9	27,3	Vegetables
Owoce	5,8	9,6	9,6	6,0	Fruit
Pozostałe	3,0	3,4	2,9	2,8	Other
Produkcja zwierzęca	61,8	51,0	47,3	50,7	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	39,4	26,8	24,9	29,3	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	12,5	9,3	6,9	10,8	cattle (excluding calves)
cielęta	2,1	0,4	0,2	0,2	calves
trzoda chlewna	15,2	9,3	8,8	9,8	pigs
owce	0,1	0,1	0,1	0,1	sheep
drób	8,1	6,9	8,1	7,5	poultry
Mleko krowie	13,8	14,2	12,8	11,1	Cows' milk
Jaja kurze	7,6	8,6	8,6	9,4	Hen eggs
Pozostałe	1,0	1,4	1,0	0,9	Others

^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 5 (223). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
 Stan w czerwcu
 SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2010	2015	2017	2018		CROPS
				ogółem total	w tym gos- podarstwa indywidualne of which private farms	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	290889	312964	310115	288419	273453	T O T A L
Zboża	202107	224622	221663	213726	203688	Cereals
zboża podstawowe	162808	175431	170538	164358	157332	basic cereals
pszenica	83250	94774	91928	96722	91562	wheat
żyto	8013	4343	3253	4324	4218	rye
jęczmień	36883	36797	33154	26208	25287	barley
owies	17977	16098	17713	16565	16304	oats
pszenżyto	16685	23420	24490	20539	19961	triticale
mieszanki zbożowe	27004	23885	25314	26574	26547	cereal mixed
gryka, proso i pozostałe zbożowe	467	413	1183	217	214	buckwheat, millet and other cereals
kukurydza na ziarno	11828	24893	24628	22577	19595	maize for grain
Strączkowe	4342	10310	9272	6766	6423	Pulses
konsumpcyjne	1948	3640	2643	2530	2519	edible
pastewne ^b	2394	6670	6629	4236	3904	feed ^b
Ziemniaki	33211	24945	23235	23069	23056	Potatoes
Przemysłowe	9729	10863	13542	14603	11402	Industrial
w tym:						of which:
buraki cukrowe	1554	854	1389	1522	818	sugar beets
oleiste	6335	8811	11022	12402	9376	oilseeds
w tym rzepak i rzepik ...	5354	7751	9546	10792	7936	of which rape and tur- nip rape
Pastewne	21300	22787	22000	12296	11609	Feed
w tym:						of which:
okopowe	2058	1111	895	460	460	root plants
kukurydza na paszę	4580	6323	7413	4074	3610	maize for feeds
Pozostałe uprawy ^c	20200	19437	20403	17959	17275	Other crops ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

a In 2010 data of the Agricultural Census. b Including cereal and pulse mixed for grain. c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 6 (224). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2015	2017	2018		CROPS
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
ZBIORY w t PRODUCTION in t					
Zboża	790440	899321	822898	760428	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe	584892	640535	580083	540026	basic cereals
pszenica	339254	377493	367991	337510	wheat
żyto	11905	10132	12452	12106	rye
jęczmień	124188	124952	91542	86862	barley
owies	39742	48495	42707	41738	oats
pszenżyto	69803	79462	65391	61810	triticale
mieszanki zbożowe	67814	78785	75149	75048	cereal mixed
Ziemniaki	523994	511324	565346	564872	Potatoes
Buraki cukrowe	57823	95111	95115	48975	Sugar beets
Rzepak i rzepik	20046	29100	32642	23174	Rape and agrimony
Siano łąkowe	709634	1015039	990259	983964	Meadow hay
PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt					
Zboża	35,2	40,6	38,5	37,3	Cereals
w tym:					of which:
zboża podstawowe	33,3	37,6	35,3	34,3	basic cereals
pszenica	35,8	41,1	38,0	36,9	wheat
żyto	27,4	31,1	28,8	28,7	rye
jęczmień	33,7	37,7	34,9	34,4	barley
owies	24,7	27,4	25,8	25,6	oats
pszenżyto	29,8	32,4	31,8	31,0	triticale
mieszanki zbożowe	28,4	31,1	28,3	28,3	cereal mixed
Ziemniaki	210	220	245	245	Potatoes
Buraki cukrowe	677	685	625	599	Sugar beets
Rzepak i rzepik	25,9	30,5	30,2	29,2	Rape and turnip rape
Siano łąkowe	40,7	49,5	45,1	45,4	Meadow hay

TABL. 7 (225). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2015	2017	2018		VEGETABLES
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June

O G Ó Ł E M	17491	18455	18473	18381	T O T A L
Kapusta	4254	4250	4280	4280	Cabbages
Kalafior	2100	2100	2120	2120	Cauliflowers
Cebula	1816	1920	1881	1870	Onions
Marchew jadalna	1781	1726	1721	1720	Carrots
Buraki ćwikłowe	1071	1031	1050	1050	Beetroots
Ogórki	1061	971	1021	1020	Cucumbers
Pomidory	305	271	291	290	Tomatoes
Pozostałe ^b	5104	6186	6109	6031	Others ^b

ZBIORY w t PRODUCTION in t

O G Ó Ł E M	440639	561257	499298	498729	T O T A L
Kapusta	170200	229500	196880	196880	Cabbages
Kalafior	51250	63000	57240	57240	Cauliflowers
Cebula	33842	40899	36097	35904	Onions
Marchew jadalna	54565	60946	53339	53320	Carrots
Buraki ćwikłowe	26520	31963	28355	28350	Beetroots
Ogórki	14175	19414	17350	17340	Cucumbers
Pomidory	4880	4995	5229	5220	Tomatoes
Pozostałe ^b	85207	110542	104808	104475	Others ^b

PLONY z 1 ha w dt YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	400	540	460	460	Cabbages
Kalafior	244	300	270	270	Cauliflowers
Cebula	186	213	192	192	Onions
Marchew jadalna	306	353	310	310	Carrots
Buraki ćwikłowe	248	310	270	270	Beetroots
Ogórki	134	200	170	170	Cucumbers
Pomidory	160	184	180	180	Tomatoes
Pozostałe ^b	167	179	172	173	Others ^b

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 280. ^b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens; see general notes, item 4 on page 280. ^b Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 8 (226). **POWIERZCHNIA I ZBIORY OWOCÓW Z DRZEW W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF TREE FRUIT IN ORCHARDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018		SPECIFICATION
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June

	2015	2017	2018	2018	
O G Ó Ł E M	9582	9542	9526	9455	T O T A L
Jablonie	6698	6712	6682	6625	Apples
Grusze.....	459	451	456	450	Pears
Śliwy	1307	1286	1286	1280	Plums
Wiśnie	562	551	556	555	Cherries
Czereśnie	311	301	301	300	Sweet cherries
Pozostałe ^b	245	241	245	245	Others ^b

ZBIORY^c w t PRODUCTION^c in t

	2015	2017	2018	2018	
O G Ó Ł E M	124874	79804	159553	159030	T O T A L
Jabłka	103087	70902	139609	139125	Apples
Gruszki	4093	2122	4254	4240	Pears
Śliwki	9567	4338	9103	9083	Plums
Wiśnie	4453	1336	3671	3669	Cherries
Czereśnie	2443	758	1854	1850	Sweet cherries
Pozostałe ^b	1231	349	1062	1063	Others ^b

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 280. b Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie. c W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 280. b Peaches, apricots, walnuts. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABLE 9 (227). **POWIERZCHNIA I ZBIORY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH W SADACH^a**
AREA AND PRODUCTION OF FRUIT BUSHES AND BERRY FRUIT IN ORCHARDS^a

OWOCE	2015	2017	2018		FRUIT
			ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

POWIERZCHNIA w ha – stan w czerwcu AREA in ha – as of June

Truskawki ^b	1600	1720	1700	1700	Strawberries ^b
Maliny ^c	360	362	362	360	Raspberries ^c
Porzeczki.....	1035	1026	1014	1010	Currants
Agrest.....	150	138	140	140	Gooseberries
Pozostałe ^d	298	373	485	440	Others ^d

ZBIORY^e w t PRODUCTION^e in t

OGÓŁEM.....	18117	12539	15494	15258	TOTAL
Truskawki ^b	6720	5610	6970	6970	Strawberries ^b
Maliny ^c	1601	1243	1351	1350	Raspberries ^c
Porzeczki.....	6832	3833	4383	4382	Currants
Agrest.....	1300	715	816	816	Gooseberries
Pozostałe ^d	1664	1138	1974	1740	Others ^d

a Patrz uwagi ogólne, ust. 4, na str. 280. b Łącznie z poziomkami; łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych. c Łącznie z jeżyną bezkolcową. d Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne. e W 2015 r. owoce zebrane w sadach i poza sadami.

a See general notes, item 4 on page 280. b Including wild strawberries; including kitchen gardens. c Including thornless blackberry. d Chokeberry, highbush blueberry, vine, hazel and others. e In 2015 fruit harvested in orchards and outside.

TABL. 10 (228). BYDŁO, TRZODA CHLEWNA I OWCE
 Stan w czerwcu
CATTLE, PIGS AND SHEEP
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^a	2015	2017	2018	2010 ^a	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				
W SZTUKACH IN HEADS									
Bydło	196637	173483	169397	170902	191290	168529	165288	166738	Cattle
w tym krowy.....	104603	86707	80228	84200	102347	84614	78392	82252	of which cows
Trzoda chlewna.....	356696	189959	189014	169136	341021	180496	181030	159826	Pigs
w tym lochy.....	46980	23682	23929	20537	44541	22608	22890	19630	of which sows
Owce	66337	72448	75112	89024	65666	71918	74919	88357	Sheep
w tym maciorki	44249	48703	54266	55224	43749	48448	54092	55001	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	236546	188765 ^b	184697 ^b	184032 ^b	229320	182949 ^b	180147 ^b	179202 ^b	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w szt. PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND in heads

Bydło	33,0	32,3	30,0	30,7	33,3	32,4	30,2	31,0	Cattle
w tym krowy.....	17,6	16,1	14,2	15,1	17,8	16,3	14,3	15,3	of which cows
Trzoda chlewna.....	59,9	35,3	33,5	30,4	59,3	34,7	33,1	29,8	Pigs
w tym lochy.....	7,9	4,4	4,2	3,7	7,7	4,3	4,2	3,7	of which sows
Owce	11,1	13,5	13,3	16,0	11,4	13,8	13,7	16,4	Sheep
w tym maciorki	7,4	9,1	9,6	9,9	7,6	9,3	9,9	10,2	of which ewes
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie)	39,8	35,1 ^b	32,7 ^b	33,0 ^b	39,9	35,2 ^b	32,9 ^b	33,4 ^b	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. b Do obliczeń przyjęto stan koni: w 2015 r. – z 2013 r.; w latach 2017–2018 – z 2016 r.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników) dla: bydła – 0,8, trzody chlewnej – 0,15, owiec – 0,08, koni – 1,0.

a Data of the Agricultural Census. b For calculations horses were adopted: in 2015 – of 2013; in 2017–2018 – of 2016.

N o t e. The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads for: cattle – 0.8, pigs – 0.15, sheep – 0.08, horses – 1.0.

TABL. 11 (229). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
 POULTRY^a
 End of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Kury w tys. szt	5234,0	4390,9	5063,9	4954,6	4912,4	Hens in thousand heads
w tym nioski	2605,8	2659,1	2590,3	2840,0	2812,1	of which laying hens
Gęsi w tys. szt	55,5	21,5	8,1	5,7	5,2	Geese in thousand heads
Indyki w tys. szt	48,5	105,0	44,6	87,9	58,8	Turkeys in thousand heads
Kaczki ^b w tys. szt	179,7	86,3	91,5	112,1	111,6	Ducks ^b in thousand heads
Kury na 100 ha użytków rolnych w szt.	867	817	897	889	914	Hens per 100 ha of agricul- tural land in heads
w tym nioski	432	495	459	510	523	of which laying hens

a W latach 2010 i 2015 w wieku powyżej 2 tygodni. b Łącznie z drobiem pozostałym.

a In 2010 and 2015 more than 2 weeks old. b Including other poultry.

TABL. 12 (230). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
 PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	

W TYSIĄCACH SZTUK IN THOUSAND HEADS

Bydło (bez cieląt)	98,6	70,7	82,6	68,1	67,0	Cattle (excluding calves)
Cielęta	60,9	12,0	1,2	-0,7	-0,7	Calves
Trzoda chlewna	578,3	352,5	426,5	334,9	324,1	Pigs
Owce	34,5	19,3	16,5	15,7	12,2	Sheep
Konie	8,8	5,2	5,5	3,9	3,9	Horses

W TYSIĄCACH TON WAGI ŻYWEJ IN THOUSAND TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	53,9	38,0	49,2	41,4	40,9	Cattle (excluding calves)
Cielęta	6,2	1,2	0,1	-0,2	-0,2	Calves
Trzoda chlewna	69,0	50,8	61,8	54,2	53,0	Pigs
Owce	0,7	0,5	0,4	0,4	0,3	Sheep
Konie	4,6	2,6	2,8	1,9	1,9	Horses
Drób	43,9	43,3	57,0	61,0	59,8	Poultry
Kozy i króliki	1,1	0,3	0,1	0,1	0,1	Goats and rabbits

a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 13 (231). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
W TYSIĄCACH TON IN THOUSAND TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)					Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	120,1	92,8	115,9	111,9	meat and fats
wołowe	28,2	19,6	25,2	21,5	beef
cielęce	3,7	0,8	0,1	-0,1	veal
wieprzowe	53,8	39,7	48,2	42,3	pork
baranie	0,3	0,2	0,2	0,2	mutton
końskie	2,5	1,4	1,5	1,2	horseflesh
drobiowe	30,7	30,3	39,9	45,8	poultry
kozy i królicze ^c	0,9	0,8	0,8	1,0	goat and rabbit ^c
podroby	8,3	6,1	7,7	7,2	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg					
OGÓŁEM	215,9	184,1	218,8	213,8	TOTAL

a W wadze poubojowej ciepłej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. b Od 2018 r. zmieniono współczynniki przeliczeniowe żywca rzeźnego na wagę poubojową ciepłą (wbc); dane nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie. c Łącznie z dziczyzną. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 279.

a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. b Since 2018 the conversion rates in post-slaughter warm weight have been changed; data are not incomparable with data for previous years. c Including game. d See general notes, item 3 on page 279.

TABL. 14 (232). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	353,0	324,6	299,8	314,4	296,9	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	59,3	60,4	53,1	56,4	55,3	per 100 ha of agricultural land ^a in thousand litres
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	3140	3805	3697	3870	3742	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt	506,1	556,2	623,5	579,9	578,2	Egg production in million units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nosiki w szt.	201	206	229	206	207	Average annual number of eggs per laying hen in units

a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 279.

a See general notes, item 3 on page 279.

TABL. 15 (233). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIO-
WYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS
OF PURE INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009/10 ^a	2014/15	2016/17	2017/18		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	36758	47055	52917	45835	42089	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	19803	23094	26651	22924	20731	nitrogenous
fosforowe	8365	9227	9942	8737	8204	phosphatic
potasowe	8590	14735	16324	14175	13154	potassic
Nawozy wapniowe ^c	7678	5129	13021	19143	15995	Lime fertilizers ^c
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND in kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	61,8	87,6	93,7	82,3	78,3	Mineral or chemical fertilizers ^b
azotowe	33,2	43,0	47,2	41,1	38,6	nitrogenous
fosforowe	14,1	17,2	17,6	15,7	15,3	phosphatic
potasowe	14,4	27,4	28,9	25,4	24,5	potassic
Nawozy wapniowe ^c	12,9	9,5	23,1	34,4	29,8	Lime fertilizers ^c

a W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego; patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 279. b Łącznie z wieloskładnikowymi. c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym.

a In 2010 data of the Agricultural Census; see general notes, item 3 on page 279. b Including mixed fertilizers. c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime.

TABL. 16 (234). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	987128	1130003	1250720	1201234	1126067	TOTAL
Produkty roślinne	248768	386919	370148	448317	411227	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	27744	85706	76982	74335	57418	Cereals
w tym zboża podstawowe	18487	51024	49482	38853	30129	of which basic cereals
pszenica	13893	46067	45954	32992	25785	wheat
żyto	1610	609	475	951	597	rye

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.

a Paid to suppliers; excluding VAT.

TABL. 16 (234). **WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)**
VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (cont.)

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH (dok.) IN THOUSAND ZLOTYS (cont.)						
Produkty roślinne (dok.)						Crop products (cont.)
w tym (dok.):						of which (cont.):
Zboża (dok.)						Cereals (cont.)
w tym zboża podstawowe (dok.)						of which basic cereals (cont.)
jęczmień	2350	2201	1543	2290	1670	barley
owies i mieszanki zbożowe	80	384	442	715	649	oats and cereal mixed
pszenżyto	553	1764	1068	1904	1428	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	27568	84792	75766	72533	56463	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	18310	50109	48311	37051	29174	of which basic cereals
pszenica	13858	45616	45386	32385	25413	wheat
żyto	1584	574	436	863	596	rye
jęczmień	2288	1912	1234	1960	1548	barley
owies i mieszanki zbożowe	38	280	350	467	401	oats and cereal mixed
pszenżyto	543	1727	905	1376	1215	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	1353	842	1194	1665	1555	Edible pulses ^b
Ziemniaki	10646	7448	8541	10781	10430	Potatoes
Buraki cukrowe	4757	5741	6138	7337	5922	Sugar beets
Rzepak i rzepik	14627	27216	31706	49420	34950	Rape and turnip rape
Warzywa	124044	192180	183595	236759	235307	Vegetables
Owoce	37412	56682	54945	56551	56060	Fruit
Produkty zwierzęce	738360	743084	880572	752918	714839	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	580514	566678	673398	548483	533188	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	223375	227064	263675	180637	176722	cattle (excluding calves)
cielęta	10331	7386	7306	5523	5487	calves
trzoda chlewna	214588	174866	228498	197190	191621	pigs
owce	1391	1398	1071	1458	1231	sheep
konie	11880	12812	14806	11706	11706	horses
drób	118949	143152	158041	151968	146422	poultry
Mleko krowie	127567	143736	169371	172424	150994	Cows' milk
Jaja kurze konsumpcyjne ...	13965	16302	22462	19996	19567	Consumer hen eggs
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w zł PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in PLN						
O G Ó Ł E M	1659	2102	2215	2156	2096	T O T A L
Produkty: roślinne	418	720	656	805	765	Products: crop
zwierzęce	1241	1383	1560	1351	1331	animal

b Bez materiału siewnego. c W wadze żywej. d Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 279.

b Excluding sowing. c In live weight. d See general notes, item 3 on page 279.

TABL. 17 (235). **SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2010	2015	2017	2018		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym od gospodarstw indywidualnych of which from private farms	
Zboża w t	49708	145026	126320	113417	87614	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	34547	81800	77866	54664	43010	of which basic cereals
pszenica	24438	72400	71718	45734	36270	wheat
żyto	3693	1177	928	1700	1085	rye
jęczmień	5083	3914	2528	3257	2402	barley
owies i mieszanki zbożowe	174	835	837	1190	1062	oats and cereal mixed
pszenżyto	1159	3474	1855	2783	2191	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	49388	143837	124784	111451	86526	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	34227	80611	76333	52698	41922	of which basic cereals
pszenica	24383	71930	70958	45101	35842	wheat
żyto	3644	1134	881	1589	1084	rye
jęczmień	4977	3482	2120	2917	2300	barley
owies i mieszanki zbożowe	80	659	747	906	778	oats and cereal mixed
pszenżyto	1143	3406	1627	2185	1918	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	784	149	174	233	210	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	14356	15168	14753	17778	16845	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	44490	58563	84571	95757	77965	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik w t	10959	18421	20148	32952	23484	Rape and turnip rape in t
Warzywa w t	86368	144836	181783	178565	177922	Vegetables in t
Owoce w t	38160	40605	44352	73002	72822	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	141023	117939	133048	118197	115177	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	45607	35944	40503	29326	28778	cattle (excluding calves)
cielęta	1046	677	612	439	434	calves
trzoda chlewna	54791	41710	45175	43344	42099	pigs
owce	194	159	132	256	203	sheep
konie	2185	1872	1824	1497	1497	horses
drób	37200	37577	44802	43335	42166	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	94630	78976	88838	82849	80679	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	137777	133382	137046	139765	122714	Cows' milk in thousand litres
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt	68421	68610	75128	78941	77541	Consumer hen eggs in thousand units

a Bez materiału siewnego. b W wadze żywej. c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.

a Excluding sowing. b In live weight. c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 18 (236). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem Certified		W okresie przestawiania Under conversion	
	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użyt- ków rolnych w ha organic agricultural land in ha	gospodarstwa farms	powierzchnia ekologicznych użyt- ków rolnych w ha organic agricultural land in ha
2010	1729	17835	427	4133
2015	1070	11689	58	1287
2017	805	9275	129	1416
2018	674	7548	96	1296

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

Łowiectwo

Hunting

TABL. 19 (237). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 marca
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10th March

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010 ^b	2015 ^c	2017 ^c	2018	GAME SPECIES
	W SZTUKACH		IN HEADS		
Łosie	8	75	131	140	Moose
Daniele	94	219	262	248	Fallow deer
	W TYSIĄCACH SZTUK		IN THOUSAND HEADS		
Jelenie	4,1	6,2	8,7	8,7	Deer
Sarny	29,3	33,0	45,1	42,9	Roe deer
Dziki	4,2	5,7	6,5	2,1	Wild boars
Lisy	9,7	9,0	9,4	9,9	Foxes
Zająca	35,6	36,9	38,9	38,1	Hares
Bażanty	57,0	57,1	60,7	57,4	Pheasants
Kuropatwy	21,0	10,5	11,6	10,6	Partridges

a W łowieckim roku gospodarczym liczonym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego; dane szacunkowe. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe. c Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a In hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year; estimated data. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests. c Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

Source: data of the General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABLE 20 (238). **ODSTRZAŁ WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH^a**
SHOOT OF MAIN GAME SPECIES^a

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2010/11 ^b	2015/16	2017/18	2018/19	GAME SPECIES
Jelenie	1088	2124	2377	2510	Deer
Daniele	7	31	44	44	Fallow deer
Sarny	6181	8105	9268	9246	Roe deer
Dziki	3581	8052	12061	7802	Wild boars
Lisy	7507	9046	10744	10129	Foxes
Zająca	2302	2205	1653	1670	Hares
Bażanty	12050	17565	13885	14039	Pheasants
Kuropatwy	118	47	15	10	Partridges

a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, Polskiego Związku Łowieckiego oraz innych jednostek prowadzących ośrodki hodowli zwierzyny.

a Data concern the hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests, the Polish Hunting Association and other units running game breeding centres.

TABLE 21 (239). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE^a**
Stan w dniu 10 marca
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS^a
As of 10th March

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015 ^b	2017 ^b	2018	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^c	180	199	198	199	number ^c
członkowie ^d	8705	7453	7807	8024	members ^d
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	242	241	241	241	number
powierzchnia w tys. ha	1121,0	1128,2	1121,7	1115,8	area in thousand ha
w tym na gruntach leśnych	355,4	353,4	353,6	353,9	of which on forest land

a W łowieckim roku gospodarczym liczonym od 1 kwietnia danego roku do 31 marca roku następnego. b Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika. c,d Dane grupowane według siedziby: c – koła łowieckie, d – zamieszkania członka koła.

Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

a In hunting economic year defined from 1st April of a given year to 31st March of the following year. b Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook. c,d Data grouped according to the seat: c – of hunting club, d – of member of hunting club.

S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

Leśnictwo

Forestry

TABL. 22 (240). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**

Stan w dniu 31 grudnia

FOREST LAND

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	438933	440681	440565	440486	TOTAL in ha
Lasy	433502	435417	435356	435244	Forests
Publiczne	245184	245413	245225	245664	Public
zalesione	243543	243607	242885	243365	wooded
niezalesione	1641	1806	2340	2299	non-wooded
w tym:					of which:
własność Skarbu Państwa	233533	227326	227057	227688	owned by the State Treasury
zalesione	232172	225865	225067	225662	wooded
niezalesione	1361	1461	1990	2026	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Pań- stwowych	198951	199036	198970	198908	managed by the State For- ests
zalesione	197649	197677	197671	197573	wooded
niezalesione	1302	1359	1299	1335	non-wooded
parki narodowe	27144	27161	27174	27183	national parks
zalesione	27094	27119	26519	26528	wooded
niezalesione	50	42	656	656	non-wooded
własność gmin ^a	11651	11715	11734	11609	gmina owned ^a
zalesione	11371	11380	11393	11352	wooded
niezalesione	280	335	341	257	non-wooded
Prywatne	188318	190004	190131	189580	Private
zalesione	187700	189025	189182	188442	wooded
niezalesione	618	979	948	1138	non-wooded
Grunty związane z gospodar- ką leśną	5431	5264	5209	5242	Land connected with silvicul- ture
LESISTOŚĆ w %	28,6	28,7	28,7	28,7	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUNTÓW LEŚNYCH W POWIERZCHNI ŁĄDOWEJ WOJEWÓDZTWA w %	28,9	29,0	29,0	29,0	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOI- VODSHIP in %

a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 23, 24

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2014–2018 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej.

Note to tables 23, 24

Data prepared on the basis of the large-scale forest inventory in the country conducted in 2014–2018 by the Bureau for Forest Management and Geodesy.

TABL. 23 (241). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands							w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in restocking class ^a with a selection structure
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM TOTAL	435354	96,3	6,3	12,2	21,9	20,9	12,8	9,4	12,8	
w tym: of which: W zarządzie Lasów Państwowych Managed by the State Forests	198970	97,3	8,6	9,6	16,5	20,5	14,6	12,4	15,1	
Lasy prywatne Private forests	190131	95,7	4,3	16,4	27,4	22,6	11,1	4,0	9,9	

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which			SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests		
			w ha	in ha	w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	435354	100,0	100,0	100,0	TOTAL	
Drzewa iglaste	273382	62,7	57,4	65,9	Coniferous trees	
w tym:					of which:	
sosna	69894	16,1	20,8	12,3	pine	
świerk	76494	17,6	5,9	23,7	spruce	
jodła	119468	27,3	27,9	29,2	fir	
Drzewa liściaste	161972	37,3	42,6	34,1	Broadleaved trees	
w tym:					of which:	
buk	75576	17,4	25,4	9,3	beech	
dąb	22050	5,1	7,2	3,7	oak	
grab	10427	2,4	0,6	4,7	hornbeam	
brzoza	11637	2,7	2,1	3,6	birch	
olsza	16089	3,7	3,7	4,3	alder	
osika	2614	0,6	0,3	1,1	aspen	

a Łącznie z klasą do odnowienia.

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Including class for restocking.

Source: data of the General Directorate of the State Forests.

TABL. 24 (242). **ZASOBY DRZEWNE NA PNIU**
GROWING STOCK OF STANDING WOOD
A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross grand total timber ^a in thousand m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerebowej in restocking class ^c with a selection structure	prze- stoje ^b hold- over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)		
O G Ó Ł E M	142495	99,8	0,4	5,7	19,2	25,8	17,7	15,7	13,2	2,1
T O T A L										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	67854	99,8	0,3	4,0	14,8	24,3	19,2	18,4	16,6	2,2
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	57655	99,8	0,6	8,9	25,1	29,5	16,8	7,1	9,5	2,3
Private forests										

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross total timber ^a		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Państwowych of which managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w tys. m ³ in thousand m ³	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	142495	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Drzewa iglaste	93167	65,5	59,7	70,1	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	23660	16,6	19,4	15,0	pine
świerk	19422	13,6	4,0	19,3	spruce
jodła	47643	33,6	33,6	35,3	fir
Drzewa liściaste	49329	34,5	40,3	29,9	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	28246	19,8	26,9	11,3	beech
dąb	7091	5,0	6,9	3,6	oak
grab	2259	1,6	0,5	3,3	hornbeam
brzoza	2755	1,9	1,2	2,9	birch
olsza	3303	2,3	2,4	2,7	alder
osika	709	0,5	0,2	0,9	aspen

a W korze. b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym koleją rębności. c Łącznie z klasą do odnowienia.

Ź r ó d ł o: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

a Over bark. b Trees not felled in the assumed rotation order. c Including class for restocking.

S o u r c e: data of the General Directorate of the State Forests.

TABL. 25 (243). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	lasy publiczne public forests		lasy prywat- ne ^a private forests ^a	
					razem total	w tym wła- sność Skarbu Państwa of which owned by the State Treas- ury		
Odnowienia i zalesienia	1677	2086	1439	1225	1042	933	182	Renewals and afforestations
odnowienia	1606	2065	1398	1205	1037	931	169	renewals
sztuczne	707	987	806	844	763	716	81	artificial
zrębów ^b	700	956	774	821	759	713	62	felling sites ^b
halizn i pla- zowin	7	31	32	23	5	3	19	blanks and ir- regularly stocked open stands
naturalne	899	1078	592	361	273	215	88	natural
zalesienia ^c	71	21	42	19	5	2	14	afforestations ^c
Poprawki i uzupeł- nienia ^d	151	93	95	101	95	72	6	Corrections and supplements ^d
Pielęgnowanie ^e	9536	9737	9815	9215	9019	8595	196	Tending ^e
w tym:								of which:
upraw	6384	6218	6047	5506	5318	5020	188 ^f	crops
młodników	3043	3497	3755	3693	3693	3575	–	greenwoods
Melioracje	2308	1136	1583	1909	1909	1882	–	Drainage

a Dane szacunkowe. b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. f Łącznie z pielęgnowaniem młodników.

a Estimated data. b Including renewals protected by tree stands. c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. f Including greenwood tending.

TABL. 26 (244). **POZYSKANIE DREWNA^a**
REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018				SPECIFICATION
				ogółem grand total	las publiczne public forests		las prywatne private forests	
					razem total	w tym własność Skarbu Państwa of which owned by the State Treas- ury		
O G Ó Ł E M w dam ³	1261,3	1323,8	1371,9	1384,6	1164,5	1101,1	220,1	TOTAL in dam³
Grubizna	1232,0	1295,4	1347,3	1360,8	1140,7	1077,5	220,1	Timber
Grubizna iglasta	816,9	821,9	841,5	864,5	676,1	632,3	188,4	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe .	566,5	577,4	602,1	612,5	435,4	404,2	177,1	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego .	192,7	189,0	182,5	195,7	189,0	181,0	6,7	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	415,1	473,5	505,9	496,4	464,6	445,3	31,8	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe .	199,2	228,2	243,8	233,5	213,1	203,0	20,4	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemysłowego .	162,0	180,6	192,4	197,4	192,5	190,6	4,9	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymiarowe^b	29,3	28,4	24,6	23,8	23,8	23,6	–	Slash^b
Do przerobu przemysłowego	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	–	Slash for industrial uses
Opałowe	29,0	28,1	24,2	23,6	23,6	23,4	–	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	284,2	297,5	309,5	312,7	464,4	473,3	116,1	TIMBER PER 100 ha OF FOREST AREAS in m³

a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. b Wyłącznie w lasach publicznych.

a Excluding logging (large timber) from plantings. b Exclusively in public forests.

TABL. 27 (245). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ**
TREES AND SHRUBS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywatnych of which on private land	
Sadzenie w szt: drzew	83587	78342	51592	40612	32706	Plantings in units of: trees
krzewów	24875	41657	33570	14349	5957	bushes
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	67848	112333	53746	69662	57492	Removals (timber) ^a in m ³
grubizna iglasta	10856	29897	14853	23050	19837	coniferous
w tym drewno wielko- miarowe ogólnego przeznaczenia	5932	15602	7970	12675	10911	of which large-size gen- eral purpose wood
grubizna liściasta	56992	82436	38893	46612	37655	non-coniferous
w tym drewno wielko- miarowe ogólnego przeznaczenia	19149	28560	12960	15983	13179	of which large-size gen- eral purpose wood

a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 28 (246). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Pożary	130	348	116	236	Number of fires
w tym: podpalenia	97	216	78	162	of which: arsons
nieostrożność dorosłych ..	13	39	16	17	negligence of adults
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	46,6	102,3	26,8	82,5	Area of forest burned in ha
w tym: podpalenia	37,7	71,8	21,5	64,0	of which: arsons
nieostrożność dorosłych .	2,9	8,3	1,2	4,8	negligence of adults
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,36	0,29	0,23	0,35	Average forest areas burned by fire in ha

a Łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Instytutu Badawczego Leśnictwa.

a Including fires extinguished without the participation of fire service units.

Sou r c e: data of the Forest Research Institute.

DZIAŁ XV PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

W tabl. 3 uwzględniono jednostki i zakłady budżetowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych (zaliczonych do wyżej wymienionych sekcji). Dane o produkcji wyrobów obejmują również działalność podmiotów produkujących wyroby przemysłowe, a zaliczanych do innych sekcji niż: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 23.

3. Przedstawione w tabl. 3 wyroby prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Wyrobów i Usług – PKWiU 2015 oraz nomenklaturą PRODPOL (stosowaną w badaniach produkcji wyrobów przemysłowych), zharmonizowaną z listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE. W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących sumę niektórych pozycji PKWiU/PRODPOL.

Ponadto w przypadku niektórych wyrobów zastosowano skrócone nazwy.

CHAPTER XV INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

In table 3 were included budgetary entities and establishments as well as until 2010 auxiliary units of budgetary entities (included in the above mentioned sections). Data regarding the production of products also include the activity of entities producing industrial products and included in sections other than “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

2. Data were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Products in table 3 are presented according to the Polish Classification of Goods and Services – PKWiU 2015 and PRODPOL nomenclature (used in surveys of manufacturing industrial products) which is harmonised with PRODCOM List, recommended by the Eurostat for product surveys in EU member states. In some cases products are presented according to additional groupings, comprising the sum of some PKWiU/PRODPOL headings.

Moreover, for some products abbreviated names are used.

4. Produkcja sprzedana dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 24.

Jako **cenę stałą** w 2018 r. przyjęto ceny stałe 2015 r. (średnie ceny bieżące 2015 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne – na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) – czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”.

4. Sold production concerns the total activity of an economic entity, i.e. both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether payments due were received for them or not), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, both industrial and non-industrial;
- 3) flat agent's fee in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent's fee in the case of concluding an agency agreement;
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** are given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 24.

As **constant prices** in 2018 were adopted 2015 constant prices (2015 average current prices).

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

Outwork in industry is the paid execution, by natural persons – on the order of and for the benefit of economic entities (work providers) – of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining, repairing and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.

6. Data regarding the **average paid employment and average monthly wages and salaries** concern hired employees, i.e., persons on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) and include full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time paid employees.

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE Rev. 2, in the section “Construction”.

2. Dane według działów PKD opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 23.

3. Produkcja budowlano-montażowa dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów – wykonane siłami własnymi systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowe, oddane do użytkowania w całości lub jako część pierwsza;
- w zakresie budynków, jeśli nie zaznaczono inaczej, obejmują zarówno budynki nowe, jak i budynki rozbudowane (tylko w części powstałej w wyniku rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnym wynagrodzeniu miesięcznym** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych – na terenie kraju – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

2. Data according to NACE divisions were compiled using **the enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 23.

3. Construction and assembly production concerns activity realised domestically and includes construction works with an investment and a restoration – conservation character as well as temporary construction on construction sites realised by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of constructions as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Types of Constructions (PKOB).

5. Information **regarding buildings completed** (by all types investors):

- within the scope of the number of buildings includes only new buildings, completed in full or in the first part;
- within the scope of the cubic volume of buildings, unless otherwise indicated, includes both new and expanded buildings (only the part formed as a result of expansion).

6. Data regarding the **average paid employment and average monthly wages and salaries** concern hired employees, i.e., persons on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) and include full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time paid employees.

Przemysł

Industry

TABLE 1 (247). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent	2017=100 (ceny stałe) (constant prices)	
	ceny bieżące current prices					
O G Ó Ł E M	56971,7	78947,0	89952,4	96025,3	100,0	104,3
TOTAL						
sektor publiczny	7661,1	4067,3	5925,3	6538,7	6,8	x
public sector						
sektor prywatny	49310,6	74879,7	84027,0	89486,5	93,2	x
private sector						
Górnictwo i wydobywanie	1281,8	#	#	#	#	#
Mining and quarrying						
Przetwórstwo przemysłowe	48861,8	67333,5	78063,0	83891,9	87,4	104,9
Manufacturing						
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych	8036,3	11583,9	13426,1	13830,0	14,4	102,9
Manufacture of food products						
Produkcja napojów	650,7	833,6	834,1	928,7	1,0	110,4
Manufacture of beverages						
Produkcja wyrobów tekstylnych	238,7	268,7	244,5	305,4	0,3	123,4
Manufacture of textiles						
Produkcja odzieży	421,4	510,0	525,5	551,5	0,6	102,0
Manufacture of wearing apparel						
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ	493,2	670,1	780,9	786,8	0,8	97,4
Manufacture of leather and related products						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1035,5	1545,9	1814,0	2041,1	2,1	112,6
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	763,6	1231,2	1637,3	1932,9	2,0	116,3
Manufacture of paper and paper products						
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1211,2	1936,1	1930,4	1909,7	2,0	96,5
Printing and reproduction of recorded media						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	4721,9	5708,1	6955,1	7243,6	7,5	102,8
Manufacture of chemicals and chemical products						
Produkcja wyrobów farmaceutycznych ^Δ	684,5	249,1	306,9	287,6	0,3	88,3
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2529,1	3891,4	4846,6	5459,3	5,7	105,3
Manufacture of rubber and plastic products						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1 (247). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018		
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent	2017=100 (ceny stałe) (constant prices)	
	ceny bieżące current prices					
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym (dok.): of which (cont.):						
Produkcja wyrobów z pozostałych mi- neralnych surowców niemetalicz- nych	2483,0	2854,7	3444,3	4171,0	4,3	113,7
Manufacture of other non-metallic mineral products						
Produkcja metali	3788,8	4123,6	4529,1	4738,8	4,9	98,4
Manufacture of basic metals						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	4958,6	928,8	8709,0	9621,0	10,0	107,3
Manufacture of metal products ^Δ						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	#	441,5	1896,6	2039,5	2,1	111,8
Manufacture of computer, electronic and optical products						
Produkcja urządzeń elektrycznych	957,2	4442,3	5070,3	5446,5	5,7	105,0
Manufacture of electrical equipment						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	1691,0	794,3	2124,5	2466,7	2,6	116,7
Manufacture of machinery and equip- ment n.e.c						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	6219,7	10263,7	12234,1	12509,8	13,0	98,3
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers						
Produkcja mebli	564,5	801,2	852,0	936,7	1,0	111,6
Manufacture of furniture						
Pozostała produkcja wyrobów	219,0	352,6	436,4	464,3	0,5	101,9
Other manufacturing						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1307,5	3346,0	2461,3	2709,7	2,8	106,6
Repair and installation of machinery and equipment						
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	5019,6	#	#	#	#	#
Electricity, gas, steam and air conditioning supply						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja^Δ	1808,5	2894,3	3115,4	3579,0	3,7	109,9
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
w tym: of which:						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	698,1	987,3	1045,8	1096,3	1,1	105,4
Water collection, treatment and supply						
Gospodarka odpadami; odzysk su- rowców ^Δ	997,1	1719,7	1781,8	2213,4	2,3	115,6
Waste collection, treatment and disposal activities; materials recov- ery						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2 (248). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSŁE^a (ceny bieżące)
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
O G Ó Ł E M	56971,7	78947,0	89952,4	96025,3	T O T A L
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	6837,3	10215,6	10912,0	11889,8	49 persons and less
50–249	14437,5	18815,7	21704,6	23796,7	50–249
250–499	8214,8	10615,3	13729,1	14827,1	250–499
500–999	7984,8	9712,7	8428,2	10337,8	500–999
1000 osób i więcej	19497,2	29587,8	35178,4	35173,9	1000 persons and more

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3 (249). PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2010	2015	2017	2018		PRODUCTS
				ogółem	udział w kraju w %	
				total	share in country in %	
Produkty uboju ^b wliczane do wydajności poubojowej w tys. t	25	37	44	41	2,5	Slaughter products ^b included in slaughter capacity in thousand tonnes
bydła i cieląt	14	28	32	30	14,1	cattle and calves
trzody chlewnej	11	10	12	10	0,7	pigs
Świeże lub schłodzone mięso wołowe i cielęce w tys. t	16	37	46	51	8,6	Fresh or chilled beef and veal meat in thousand tonnes
Mięso wieprzowe, świeże lub schłodzone w tys. t	31	68	73	71	4,3	Pork meat, fresh or chilled in thousand tonnes
Wędliny ^c w tys. t	34	60	31	47	5,7	Cured meat products ^c in thousand tonnes
Soki z owoców i warzyw w tys. hl	531	1179	1115	1238	10,9	Fruit and vegetable juice in thousand hectolitres
Mleko płynne przetworzone ^d w tys. hl	1035	156	960	1199	3,5	Processed liquid milk ^d in thousand hectolitres
Sery i twarogi w tys. t	11	13	13	13	1,4	Cheese and curd in thousand tonnes
Bielizna pościelowa w tys. szt.	636	248	1110	1165	3,5	Bed linen in thousand units
Garnitury i zestawy odzieżowe, męskie lub chłopięce w tys. szt.	240	125	136	133	9,2	Men's or boys' suits and ensembles in thousand units
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry ^e w tys. par	2982	3203	3457	3342	29,2	Footwear with leather uppers ^e in thousand pairs
Tarcica liściasta w tys. m ³	26	44	28	21	3,7	Leafy sawnwood in thousand m ³
Papier i tektura w tys. t	61	71	71	110	2,3	Paper and paperboard in thousand tonnes
Kontenery specjalne przystosowane do przewozu różnymi środkami transportu w szt.	1841	1138	1260	1535	2,5	Containers specially designed to carriage by one or more modes of transport in units

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Obejmują mięso, tłuszcze, podroby oraz części niejadalne (odpadki); ubój przemysłowy; w wadze poubojowej ciepłej. c Bez drobiowych. d Łącznie z mlekiem przetworzonym do dalszej produkcji. e Bez obuwia sportowego, obuwia z metalowym noskiem ochronnym oraz obuwia specjalnego różnego typu; łącznie z obuwiami ze spodem z drewna.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Including meat, fats, offal and animal parts unfit for human consumption; industrial slaughter; in post-slaughter warm weight. c Excluding cured poultry meat. d Including milk for further processing. e Excluding footwear with uppers of leather, other than sports footwear incorporating a protective metal toe-cap and miscellaneous special footwear; including footwear with a wooden outer soles.

TABL. 4 (250). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	176226	179929	193258	197300	T O T A L
sektor publiczny	26959	13185	14203	14523	public sector
sektor prywatny	149267	166744	179055	182778	private sector
Górnictwo i wydobywanie	3966	2790	2752	#	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	147825	155462	169801	173217	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	27716	28128	29852	30118	Manufacture of food products
Produkcja napojów	2217	1238	1310	1357	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	1235	1045	1138	1166	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	6125	4544	4783	4544	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzan- nych ^Δ	3765	3392	4370	4080	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	6042	6371	7200	7499	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	2142	2642	3136	3416	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3033	4994	4914	4791	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	6618	6132	6743	6948	Manufacture of chemicals and chemi- cal products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	9231	12683	14713	14681	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	9481	8622	9541	9862	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	6261	7088	7159	7149	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	17256	18370	21767	22857	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja urządzeń elektrycznych	3543	7342	8072	8383	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	8935	6626	7384	8126	Manufacture of machinery and equip- ment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	11000	13054	15455	15318	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	5146	4499	4526	4740	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	1440	1592	1911	1974	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	5743	9183	7044	7161	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	14801	10807	9547	#	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja^Δ	9633	10871	11158	11369	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	4318	4684	4376	4419	Waste collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1015	1210	1614	1592	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	4301	4956	5136	5358	Waste collection, treatment and dis- posal activities; materials recovery

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5 (251). **PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE^a**
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w zł in PLN				
O G Ó Ł E M	3165,20	3885,88	4272,97	4586,60	T O T A L
sektor publiczny	4214,21	4603,59	4892,91	5129,67	public sector
sektor prywatny	2975,73	3829,13	4223,80	4543,43	private sector
Górnictwo i wydobywanie	4177,45	5349,16	5435,28	5933,12	Mining and quarrying
Przetwórstwo przemysłowe	2942,81	3681,61	4098,47	4413,82	Manufacturing
w tym:					of which:
Produkcja artykułów spożywczych	2291,28	2852,18	3278,02	3563,76	Manufacture of food products
Produkcja napojów	3564,11	4424,76	4711,04	5127,43	Manufacture of beverages
Produkcja wyrobów tekstylnych	2292,76	2917,46	3132,24	3316,07	Manufacture of textiles
Produkcja odzieży	1602,07	2154,09	2452,91	2523,61	Manufacture of wearing apparel
Produkcja skór i wyrobów skórzan- nych ^Δ	1911,95	2378,28	2563,26	2781,90	Manufacture of leather and related products
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	1982,65	2473,48	2887,95	3099,02	Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3183,05	3376,74	3776,10	4174,55	Manufacture of paper and paper products
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	3621,50	5618,59	6559,98	7094,29	Printing and reproduction of recorded media
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	3766,10	5052,39	5347,93	6002,64	Manufacture of chemicals and chemi- cal products
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	2798,82	3307,28	3695,55	4026,56	Manufacture of rubber and plastic products
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicz- nych	2852,73	3443,22	3937,21	4196,26	Manufacture of other non-metallic mineral products
Produkcja metali	4535,28	5063,40	5315,69	5685,93	Manufacture of basic metals
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	3155,80	3641,87	4247,90	4508,17	Manufacture of metal products ^Δ
Produkcja urządzeń elektrycznych	2870,75	3962,34	4498,69	4765,43	Manufacture of electrical equipment
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	3203,78	3775,47	4287,10	4565,72	Manufacture of machinery and equip- ment n.e.c.
Produkcja pojazdów samochod- owych, przyczep i naczep ^Δ	3506,87	4397,52	5055,68	5464,51	Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers
Produkcja mebli	1832,21	2426,63	2659,94	2857,75	Manufacture of furniture
Pozostała produkcja wyrobów	2425,86	2936,08	3255,59	3408,96	Other manufacturing
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	3290,21	4503,11	4645,30	5043,64	Repair and installation of machinery and equipment
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ	5000,59	6308,31	7005,40	7199,22	Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekulty- wacja^Δ	3341,33	4022,93	4304,03	4591,45	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					of which:
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3740,94	4540,89	4886,50	5090,42	Waste collection, treatment and supply
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	3010,85	3665,34	4117,32	4443,42	Sewerage
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	3017,35	3625,86	3875,31	4223,91	Waste collection, treatment and dis- posal activities; materials recovery

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo

Construction

TABL. 6 (252). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M	15444,4	19341,9	18826,9	22782,0	100,0	T O T A L
W tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób ..	7786,6	9046,8	9209,7	11092,3	48,7	Of which entities employing more than 9 persons
Budowa budynków ^a	2779,6	3210,8	3491,4	3921,5	17,2	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^a	3288,0	3327,5	3109,2	3945,6	17,3	Civil engineering
Roboty budowlane specjalistyczne	1719,0	2508,5	2609,1	3225,1	14,2	Specialised construction activities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

a Realized by enterprises which have a seat of board in Małopolskie Voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7 (253). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyjnym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION	
		w mln zł	in million PLN		
O G Ó Ł E M	2010	7786,6	5105,8	2680,8	T O T A L
	2015	9046,8	6370,1	2676,7	
	2017	9209,7	6886,8	2322,9	
	2018	11092,3	8862,9	2229,4	
Budynki		5837,3	4788,3	1049,0	Buildings
Budynki mieszkalne		2085,5	1834,6	250,9	Residential buildings
budynki mieszkalne jednorodzinne (jednomieszkaniowe) ^b		276,1	230,5	45,6	one-dwelling residential buildings ^b
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe		1523,3	1362,7	160,6	two- and more dwelling residential buildings
budynki zbiorowego zamieszkania ...		286,1	241,4	44,8	residences for communities

a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

b Budynki jednorodzinne o jednym mieszkaniu oraz domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie nieprzystosowane do stałego zamieszkania.

a Realized by enterprises which have a seat of board in Małopolskie Voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons. b Residential buildings with one dwelling as well as summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence.

TABLE 7 (253). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**

CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Roboty o charakterze inwestycyj- nym Works with an investment character	Roboty o charakterze remontowym Works with a renovation (restoration) character	SPECIFICATION
		w mln zł	in million PLN	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	3751,8	2953,7	798,1	Non-residential buildings
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	229,5	215,2	14,3	hotels and similar buildings
budynki biurowe	613,7	531,1	82,6	office buildings
budynki handlowo-usługowe.....	1038,1	860,2	177,8	wholesale and retail trade build- ings
budynki transportu i łączności.....	29,3	17,2	12,1	traffic and communication build- ings
budynki przemysłowe i magazynowe	997,1	752,1	245,0	industrial buildings and ware- houses
ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyj- nym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kul- tury fizycznej	682,9	479,9	203,0	public entertainment, education, hospital or institutional care buildings
pozostałe budynki niemieszkalne	161,3	98,0	63,3	other non-residential buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	5254,9	4074,6	1180,4	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	3253,0	2365,6	887,4	Transport infrastructures
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	1844,7	1232,0	612,7	highways, streets and roads
drogi szynowe, drogi kolei napo- wietrznych lub podwieszanych oraz drogi lotniskowe	1026,9	829,9	197,1	railways, suspension and elevated railways as well as airfield run- ways
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne oraz budowle wodne	381,3	303,7	77,6	bridges, elevated highways, tun- nels and subways as well as harbours, waterways, dams and other water works
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	1509,5	1298,4	211,1	Pipelines, communication and electricity lines
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	613,1	524,3	88,8	long-distance pipelines, communi- cation and electricity power lines
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze.....	896,3	774,1	122,2	local pipelines and cables
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	390,5	325,0	65,5	Complex constructions on industrial sites
Budowle sportowe i rekreacyjne	76,4	64,0	12,4	Sports and recreational buildings
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe.....	25,6	21,5	4,1	Other civil engineering works

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in Małopolskie Voivodship without subcontractors' participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8 (254). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA**
BUILDINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Budynki^a	8606	9687	10118	9831	Buildings^a
miasta	2713	2678	2878	2955	urban areas
wieś	5893	7009	7240	6876	rural areas
Budynki mieszkalne	7164	8132	8569	8222	Residential buildings
jednorodzinne ^b	6974	7929	8298	7990	single-family ^b
wielorodzinne ^c	144	149	231	193	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d ...	41	51	37	34	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania	5	3	3	5	residences for communities
Budynki niemieszkalne	1442	1555	1549	1609	Non-residential buildings
budynki hoteli	32	38	22	41	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	10	29	9	44	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	32	51	36	47	office buildings
budynki handlowo-usługowe	347	305	254	229	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	3	10	1	3	terminals and associated buildings
budynki garaży	360	369	368	293	garage buildings
budynki przemysłowe	79	92	80	107	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	111	144	129	131	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	12	11	8	13	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	13	2	–	4	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	17	23	17	29	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	11	19	16	12	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	59	22	16	10	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	330	414	511	528	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	10	12	9	9	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	16	14	73	109	other non-residential buildings not elsewhere classified

a Nowe. b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanym do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań).

a New. b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them).

TABL. 8 (254). **BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)**
BUILDINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Kubatura^e	11787	14774	17501	16736	Cubic volume^e in dam³
miasta	6597	7340	10013	9146	urban areas
wieś	5190	7434	7488	7590	rural areas
Budynki mieszkalne	6291	7505	9439	8749	Residential buildings
jednorodzinne ^b	4904	5795	6202	5895	single-family ^b
wielorodzinne ^c	1282	1651	3207	2777	multi-family ^c
domy letnie, domki wypoczynkowe i rezydencje wiejskie ^d ...	17	15	10	9	summer homes, holiday cottages and rural residences ^d
budynki zbiorowego zamieszkania	88	43	20	68	residences for communities
Budynki niemieszkalne	5496	7269	8062	7987	Non-residential buildings
budynki hoteli	183	372	124	304	hotel buildings
budynki zakwaterowania turystycznego pozostałe	11	20	9	38	other short-stay accommodation buildings
budynki biurowe	360	708	627	1027	office buildings
budynki handlowo-usługowe	1674	1269	1949	1210	wholesale and retail trade buildings
budynki łączności, dworców i terminali	11	326	8	1	terminals and associated buildings
budynki garaży	154	158	160	105	garage buildings
budynki przemysłowe	843	1733	1918	2029	industrial buildings
zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	880	1354	2228	1649	reservoirs, silos and warehouses
ogólnodostępne obiekty kulturalne	78	32	19	28	public entertainment buildings
budynki muzeów i bibliotek	101	19	1	40	museums and libraries
budynki szkół i instytucji badawczych	203	248	279	332	school, university and research buildings
budynki szpitali i zakładów opieki zdrowotnej	72	121	98	50	hospital or institutional care buildings
budynki kultury fizycznej	612	111	209	115	sports halls
budynki gospodarstw rolnych	259	693	380	919	non-residential farm buildings
budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	29	89	29	81	buildings used as places of worship and for religious activities
pozostałe budynki niemieszkalne, gdzie indziej nie wymienione	24	15	25	59	other non-residential buildings not elsewhere classified

b Budynki mieszkalne o jednym lub dwóch mieszkaniach; bez domów letnich, domków wypoczynkowych i rezydencji wiejskich nieprzystosowanym do stałego zamieszkania. c Budynki mieszkalne o trzech lub więcej mieszkaniach. d Nieprzystosowane do stałego zamieszkania (budynki te są zaliczane do mieszkalnych, jednak nie ma w nich mieszkań). e Budynków nowych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

b Residential buildings with one or two dwellings; excluding summer homes, holiday cottages and rural residences not adapted for permanent residence. c Residential buildings with three or more dwellings. d Not adapted for permanent residence (these buildings are classified as residential, however there are no dwellings in them). e Of new and expanded buildings (only concerning the expanded part).

TABL. 9 (255). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	46319	39345	40358	42326	Average paid employment
sektor publiczny	2573	1072	1050	1023	public sector
sektor prywatny	43746	38273	39308	41303	private sector
Budowa budynków ^Δ	18717	13647	14757	14782	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	15469	12765	11567	11603	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	12133	12933	14034	15941	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	2716,25	3244,90	3594,05	3863,34	Average monthly gross wages and salaries in PLN
sektor publiczny	3749,91	3986,24	4536,61	5002,68	public sector
sektor prywatny	2655,45	3224,14	3568,87	3835,13	private sector
Budowa budynków ^Δ	2339,76	2808,18	3237,40	3489,64	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	3292,62	3677,51	3988,75	4387,57	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	2562,19	3278,75	3643,75	3828,31	Specialised construction activities

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez zatrudnionych za granicą.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVI TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA

Uwagi ogólne

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 grudnia ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu. **Linia kolejowa** jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. Do **dróg krajowych** zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych;
- drogi międzynarodowe;
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych;
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i towarowy;
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich;
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

3. Dane o **pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych** prezentowane są według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów (CEPiK) prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji. Do 2010 r. dane

CHAPTER XVI TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS

General notes

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31st December was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and large gauge railway lines (data concerning the length of these lines are given in terms of standard gauge lines) operating on that day. **The railway line** is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. **National roads** include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways;
- international roads;
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network;
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic;
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations;
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

3. Data on **road vehicles and tractors** have been presented according to the register maintained by voivodes, starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained by the Ministry of the Digital Affairs. Until 2010 data do not include

nie obejmują pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

4. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

5. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje usługi świadczone odpłatnie przez podmioty, w których transport samochodowy stanowi podstawową działalność gospodarczą oraz w zakresie przewozów ładunków również usługi wykonane odpłatnie przez podmioty prowadzące podstawową działalność gospodarczą inną niż transport samochodowy (np. działalność przemysłową budowlaną, handlową); dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborem komunikacji miejskiej.

6. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej i tramwajowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

Komunikacja miejska – gminne przewozy pasażerskie wykonywane w granicach administracyjnych miasta albo miasta i gminy lub miast i gmin sąsiadujących (jeśli zawarły porozumienie lub utworzyły związek międzygminny w celu wspólnej realizacji publicznego transportu zbiorowego); w przypadku gmin miejsko-wiejskich łącznie z obsługą strefy wiejskiej w tych gminach; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw prowadzących głównie komunikację zamiejską, a świadczących również usługi komunikacji miejskiej w niektórych miastach oraz linii komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych i tramwajowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

7. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

8. Liczba łączy abonenckich, do których tytuł prawny posiada przedsiębiorca telekomunikacyjny (niezależnie od innego przedsiębiorcy, ani niebędących własnością abonenta), za pomocą których świadczy abonentom usługi telefoniczne w stacjonarnej publicznej sieci telekomunikacyjnej.

vehicles having temporary permission given by the end of reference year.

4. A bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

5. Road transport for hire or reward includes services for remuneration carried out by entities, for which road transport services are the basic economic activity and also services for remuneration carried out by entities with basic economic activity other than road transport (e.g. industrial, building, trade activity); data regarding transport of passengers do not include carriage by urban road transport fleet.

6. Information regarding urban ground transport concerns **bus and tram communication** and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies.

Urban transport – gmina transport of passengers carried out within the administrative borders of city or city and gmina or neighboring cities and gminas (if they signed agreement or association between gminas in order to implement together collective public transport); including service for rural area in urban-rural gminas; data do not include the activity of enterprises operating mainly in the scope of non-urban transport, but rendering also the services in the scope of urban transport in some cities as well as transport lines exclusively servicing work places.

Transport line is a route connecting the extreme points of the route of vehicles marked with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus and tram bus lines over which vehicles marked with separate numbers or letters travel.

7. Data regarding road accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A **road accident fatality** is a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A **road accident injury** is a person who incurred injuries and received medical attention.

8. The number of subscriber lines to which the telecommunications undertaking have legal title (not leased from another undertaking, or not owned by the subscriber), through which it provides subscribers with telephone services in the fixed public telecommunications network.

Transport

Transport

TABL. 1 (256). **LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE^a**

Stan w dniu 31 grudnia

RAILWAY LINES OPERATED^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M^b	1127	1087	1077	1086	T O T A L^b
Normalnotorowe	1127	1087	1077	1086	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	909	898	901	912	of which electrified
jednotorowe	662	611	601	603	single track
dwu- i więcej torowe.....	465	476	476	483	double and more tracks
Wąskotorowe	–	–	–	–	Narrow gauge
Na 100 km² powierzchni ogólnej	7,4	7,2	7,1	7,2	Per 100 km² of total area

a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami infrastruktury kolejowej. b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe i wąskotorowe.

a Data concern PKP network as well as other entities managing railway infrastructure. b Broad and narrow gauge lines have not existed.

TABL. 2 (257). **DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI**

Stan w dniu 31 grudnia

HARD SURFACE PUBLIC ROADS

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
w km in km						
O G Ó Ł E M	23651	24648	25895	25845	23466	T O T A L
miejskie	4259	4413	4597	4611	4442	urban
zamiejskie	19392	20235	21298	21234	19024	non-urban
Krajowe	1019	1097	1098	1098	1098	National
miejskie	295	311	312	312	312	urban
zamiejskie	724	786	786	786	786	non-urban
Wojewódzkie.....	1412	1444	1414	1414	1414	Regional
miejskie	241	249	239	236	236	urban
zamiejskie	1171	1195	1175	1178	1178	non-urban
Powiatowe.....	6494	6551	6509	6533	6479	District
miejskie	885	906	911	914	912	urban
zamiejskie	5609	5645	5598	5620	5567	non-urban
Gminne.....	14727	15556	16875	16800	14475	Communal
miejskie	2839	2947	3135	3149	2982	urban
zamiejskie	11888	12609	13740	13651	11493	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3 (258). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**

Stan w dniu 31 grudnia

REGISTERED ROAD MOTOR VEHICLES AND TRACTORS^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1898517	2268179	2464881	2565658	T O T A L
w tym:					of which:
Samochody osobowe.....	1438973	1725672	1879860	1959487	Passenger cars
Autobusy	10145	11718	12489	12870	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	243570	284156	301846	310968	Lorries and road tractors ^b
Ciągniki balastowe i rolnicze	114618	129185	135195	137808	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	79825	103484	119856	127602	Motorcycles

a Patrz uwagi ogólne, ust 3 na str. 323. b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

a See general notes, item 3 on page 323. b Including vans.

TABL. 4 (259). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**

Stan w dniu 31 grudnia

BUS REGULAR TRAFFIC LINES^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	452	282	194	174	National: number
długość w km	19348	11684	7396	7372	length in km
dalekobieżne: liczba	13	4	1	5	long distance: number
długość w km	4951	1150	275	1449	length in km
regionalne: liczba	69	34	14	15	regional: number
długość w km	5500	3023	1442	1198	length in km
podmiejskie: liczba	367	235	177	153	suburban: number
długość w km	8840	7422	5660	4717	length in km
miejskie: liczba	3	9	2	1	urban: number
długość w km	57	89	19	8	length in km
Międzynarodowe: liczba	14	5	7	-	International: number
długość w km ..	24884	4129	4698	-	length in km

a Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

a Enterprises employing more than 9 persons providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5 (260). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**ROAD TRANSPORT FOR HIRE OR REWARD^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					National communication
Przewozy ładunków w tys. t	3403,2	9894,2	10939,5	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	266,2	130,5	141,1	x	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób	27092	16958	14856	12079	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	33,9	29,6	25,9	33,9	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	3547,0	6700,2	9812,7	x	Transport of goods in thousand tonnes
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km	1123,8	1120,9	873,6	x	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób..	125,3	260,5	360,1	270,6	Transport of passengers ^b in thousands
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km	1202,5	1124,3	1153,5	1213,8	Average transport distance per passenger in km

a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6 (261). **KOMUNIKACJA MIEJSKA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

URBAN TRANSPORT^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	5053	5678	5255	5169	Transport infrastructure – lines in km
autobusowe	4712	5375	4947	4866	bus
tramwajowe	341	303	308	303	tram
Tabor:					Fleet of:
autobusy: w sztukach	929	911	923	957	buses: in units
liczba miejsc w tys.	90,1	85,8	88,0	91,0	number of seats in thousands
tramwaje: w sztukach	410	401	394	395	trams: in units
liczba miejsc w tys.	59,9	60,2	60,0	60,2	number of seats in thousands
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln	390	397	445	451	Transport of passengers ^b (during the year) in millions

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
b Dane szacunkowe.

a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. b Estimated data.

TABL. 7 (262). **RUCH PASAŻERÓW W MIĘDZYNARODOWYM PORCIE LOTNICZYM IM. JANA PAWŁA II KRAKÓW-BALICE**

PASSENGER TRAFFIC IN THE JOHN PAUL II INTERNATIONAL AIRPORT KRAKÓW-BALICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	pasażerowie obsłużeni passengers served				
OGÓŁEM^a	2843530	4213801	5834065	6766932	TOTAL^a
Ruch krajowy	194567	345585	455627	498948	National traffic
odloty	99962	175013	229674	252135	departures
przyloty	94605	170572	225953	246813	arrivals
Ruch zagraniczny	2648963	3868216	5378438	6267984	Foreign traffic
odloty	1329331	1941996	2698078	3147814	departures
przyloty	1319632	1926220	2680360	3120170	arrivals

a Bez pasażerów w ruchu tranzytowym.

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

a Excluding passengers in transit traffic.

S o u r c e: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

TABL. 8 (263). **PRZEŁADUNEK ŁADUNKÓW W MIĘDZYNARODOWYM PORCIE LOTNICZYM IM. JANA PAWŁA II KRAKÓW-BALICE**

FREIGHT LOADED AND UNLOADED IN THE JOHN PAUL II INTERNATIONAL AIRPORT KRAKÓW-BALICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tonach		in tonnes		
Ładunki przybyłe z portów	2239	1182	1014	1181	Freight arrivals from airports
krajowych	828	695	215	219	domestic
zagranicznych	1411	488	799	962	foreign
Ładunki odprawione do portów	2225	2769	2227	2731	Freight departures to airports
krajowych	834	865	474	916	domestic
zagranicznych	1391	1905	1753	1815	foreign

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

S o u r c e: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

TABL. 9 (264). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	4006	3839	3612	3404	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^c	21,1	17,1	14,7	13,3	Per 10 thousand registered road motor vehicles and tractors ^c
Ofiary wypadków	5284	4817	4504	4226	Road casualties
Śmiertelne	235	198	194	223	Killed
na 100 tys. ludności	7,1	5,9	5,7	6,6	per 100 thousand population
Ranni.....	5049	4619	4310	4003	Injured
na 100 tys. ludności	152	137	127	118	per 100 thousand population

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu w dniu 25 lutego 2019 r. c Pojazdy według stanu w dniu 31 grudnia; od 2015 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. c Vehicles as of 31st December; since 2015 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

TABL. 10 (265). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2017	2018 ^b	SPECIFICATION
Wypadki	3839	3612	3404	Accidents
Ważniejsze przyczyny wypadków				Major causes of accidents
Z winy kierujących pojazdami	3114	3078	2946	Guilt of drivers
w tym:				of which:
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	773	749	644	inappropriate speed for road conditions
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	721	714	667	non-compliance with vehicle right of way
nieprawidłowe wyprzedzanie	139	115	102	passing incorrectly
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	414	425	430	incorrect behaviour towards the pedestrian
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	392	368	338	not keeping a safe distance between vehicles
Z winy pieszych	365	333	274	Guilt of pedestrians
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	235	201	160	of which imprudently entering the roadway
Wypadki według pojazdu sprawcy	3114	3078	2946	Accident by culprit's vehicle
Samochody osobowe	2364	2305	2120	Passenger cars
Motocykle	127	118	140	Motorcycles
Rowery	243	220	225	Bicycles
Motorowery	102	80	74	Mopeds
Samochody ciężarowe	141	211	224	Lorries
Inne pojazdy ^c	137	175	163	Other vehicles ^c
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	217	217	247	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:				of which caused by intoxicated:
Kierujących	134	143	184	Drivers
samochodami osobowymi	79	97	105	of passenger cars
motocyklami	11	9	10	of motorcycles
rowerami	22	20	27	of bicycles
motorowerami	13	12	17	of mopeds
samochodami ciężarowymi	5	–	7	of lorries
innymi pojazdami	4	5	18	of other vehicles
Pieszonych	83	74	63	Pedestrians

a Zarejestrowane przez Policję. b Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) według stanu w dniu 25 lutego 2019 r. c łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Ź r ó ł o: dane Komendy Głównej Policji.

a Registered by the Police. b Data from Accident and Collision Register System as of 25th February 2019. c Including unidentified vehicles.

S o u r c e: data of the National Police Headquarters.

Telekomunikacja

Telecommunications

TABL. 11 (266). **ŁĄCZA ABONENCKIE^a, DOSTĘP DO SIECI INTERNET^b**
 Stan w dniu 31 grudnia
 SUBSCRIBES LINES^a, ACCESS TO INTERNET NETWORK^b
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Łącza abonenckie ^b :					Subscriber lines ^b :
w tysiącach	672,9	511,3	429,0	399,7	in thousands
w tym:					of which:
konsumenci	481,1	379,5	312,8	279,8	consumers
biznes	191,7	131,8	116,2	119,9	business
na 1000 ludności	202	152	127	118	per 1000 population
Dostęp do sieci Internet w tys. km poprzez linie:					Access to Internet network in thousand km by lines:
światłowodowe	53,3	23,2	23,8	fiber optic
kablowe ^c	20,5	27,6	22,5	cable ^c

a Własne; dane częściowo szacunkowe. b Na podstawie Systemu Informacyjnego Internetu Szerokopasmowego (SIIS). c Dane częściowo szacunkowe.

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.

a Own; partly estimated data. b Based on the Broadband Internet Information System. c Partly estimated data.

Source: data of the Office of Electronic Communication.

DZIAŁ XVII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których przeważającym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana według PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

1) sprzedaż towarów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców w:

- punktach sprzedaży detalicznej, tj. w sklepach (łącznie z aptekami ogólnodostępnymi), składach, składnicach, stacjach paliw, punktach sprzedaży drobnodetalicznej (straganach i ruchomych punktach sprzedaży, punktach aptecznych);
- hurtowniach oraz u producentów;

2) sprzedaż towarów handlowych i produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży nie uwzględniono sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP), wydzielając sprzedaż w placówkach gastronomicznych. W odróżnieniu od grupowań występujących w klasyfikacji COICOP wyodrębnia się „towary nieżywnościowe”.

3. Podziału towarów na żywność, napoje bezalkoholowe; napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe oraz towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

4. Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych bądź użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej

CHAPTER XVII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter concerns all entities of the national economy conducting trade or catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the principal activity of which is the sale of commodities, classified with NACE Rev. 2 into the section “Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles”.

2. Data concerning **retail sales** include:

1) the sale of goods in quantities indicating purchases for the individual needs of the purchaser at:

- retail sales outlets, i.e. in: shops (including generally available pharmacies), warehouses, repositories, petrol stations and small retail sales outlets (stalls and portable sales outlets, pharmaceutical outlets);

- wholesale stores as well as at producers;

2) sales of trade commodities and catering production in catering establishments.

The marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer producers, sales at automobile markets) are not included in the value of real sales.

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP), separating sales in catering establishments. As opposed to groupings in the COICOP classification “non-foodstuff goods” are presented separately.

3. The division of goods into food and non-alcoholic beverages; alcoholic beverages, tobacco as well as non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Data regarding the **wholesale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of

zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

Podziału sklepów według województw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu.

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do placówek gastronomicznych zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.

5. The division of stores by organisational form was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Universal stores are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption and also often purchased non-foodstuff goods, with a sales area from 120 to 399 m².

Specialised stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.).

Other stores include stores with a sales area up to 119 m².

The division of shops by voivodship was made on the basis of the actual location of a shop.

6. Shops include generally available pharmacies.

7. Catering establishments include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and takeout consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. Magazyny handlowe (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej i gastronomicznej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób dane uogólniono w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 4% próbie tych jednostek. Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. Targowiska są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. Trade warehouses (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade and catering activity, including information about shops and petrol stations are compiled based of reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized on the basis of the results of sample survey conducted on a 4% sample of these entities. Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. Marketplaces are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1 (267). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	57262,3	67716,1	75228,3	79321,6	TOTAL in million PLN
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					Of which in trade enterprises ^a :
w milionach złotych	28423,0	32599,9	34846,5	35676,9	in million PLN
w %	49,6	48,1	46,3	45,0	in %
NA 1 MIESZKAŃCA w zł	17191	20090	22216	23360	PER CAPITA in PLN

a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2 (268). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN

OGÓŁEM | **37280,8** | **47124,3** | **52248,4** | **54739,0** | **TOTAL**

W ODSETKACH IN PERCENT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	30,2	29,5	25,3	26,1	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	5,6	6,0	4,6	5,0	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe	31,5	46,0	50,2	68,9	Non-foodstuffs

a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3 (269). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ZŁOTYCH IN MILLION PLN

OGÓŁEM | **65342,7** | **71531,5** | **79916,6** | **90692,0** | **TOTAL**

W ODSETKACH IN PERCENT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	9,7	13,0	12,2	11,2	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe	4,4	1,8	1,5	1,6	Alcoholic beverages
Towary nieżywnościowe ^b	85,9	85,2	86,3	87,2	Non-foodstuff goods ^b

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons. b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4 (270). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW^{ab}**
 Stan w dniu 31 grudnia
SHOPS BY ORGANISATIONAL FORM AND PETROL STATIONS^{ab}
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Sklepy	30353	32507	32301	29232	Shops
Domy towarowe	7	10	10	9	Department stores
Domy handlowe	13	8	7	7	Trade stores
Supermarkety	294	492	529	543	Supermarkets
Hipermarkety	36	45	42	46	Hypermarkets
Sklepy powszechne	645	770	786	749	Universal stores
Sklepy wyspecjalizowane	2391	3076	3306	3266	Specialised stores
Pozostałe sklepy ^c	26967	28106	27621	24612	Other shops ^c
Stacje paliw	642	663	754	783	Petrol stations

a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 331. b Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. c Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

a See general notes, item 5 on page 331. b According to location of shop/petrol station. c Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including generally available pharmacies.

TABL. 5 (271). **GASTRONOMIA^a**
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII)	1480	1934	1903	1844	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje	515	622	621	596	of which restaurants
Przychody z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł	1151379	1871085	2445677	2698953	Revenues from catering activity (current prices) in thousand PLN
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej ..	900430	1511123	2007725	2217137	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	139877	209053	254760	296845	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6 (272). MAGAZYNY HANDLOWE^a
 Stan w dniu 31 grudnia
TRADE WAREHOUSES^a
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2012	2015	2018	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:					Secured warehouses:
liczba	2545	2189	1958	1989	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	1447,9	1604,2	1369,8	1783,8	storage area in thousand m ²
Magazyny zadaszone:					Roofed warehouses:
liczba	343	322	291	761	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	161,8	187,7	228,5	360,2	storage area in thousand m ²
Place składowe:					Storage sites:
liczba	474	473	384	421	number
powierzchnia składowa w tys. m ² ..	961,3	1186,0	969,7	1542,2	storage area in thousand m ²
Silosy i zbiorniki:					Siloes and reservoirs:
liczba	494	261	223	2066	number
pojemność w dam ³	217,8	276,9	291,7	602,6	capacity in dam ³

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.
 a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7 (273). TARGOWISKA
 Stan w dniu 31 grudnia
MARKETPLACES
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					Permanent marketplaces:
liczba	150	155	158	157	number
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej	137	145	148	147	of which with predominance of small-retail sales
powierzchnia w tys. m ²	833,0	892,6	959,0	953,4	area in thousand m ²
w tym sprzedażowa	658,3	651,8	654,3	657,9	of which sales area
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	5897	5790	4753	4685	permanent small-retail sales outlets
w tym na targowiskach czynnych codziennie	3251	2785	2739	2678	of which at marketplaces opened daily
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	1167	1174	1119	1239	Seasonal marketplaces ^a (during the year)
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł	22063	22959	22296	24469	Annual receipts from marketplace fees in thousand PLN

a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

a Number of marketplaces or places located on streets and squares opened periodically.

DZIAŁ XVIII FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się w dostosowaniu do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują podmiotów prowadzących działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową oraz towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, a także samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wyróbów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów, łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku;
- 3) pozostałe przychody operacyjne (związane pośrednio z podstawową działalnością podmiotu), do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z najmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyj-

CHAPTER XVIII FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. Financial results of enterprises are adjusted to the Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, brokerage houses, insurance companies, investment and pension societies, national investment funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net revenues from sale of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net revenues from sale of goods and materials, including sums due from the sale of re-use packages;
- 3) other operating revenues (indirectly related to entity's main activity): profit on disposal of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge (including donations), damages, provision reversal, revaluation of non-financial assets, revenues from social activities, revenues from the rent or lease of fixed assets or from investments in real estate and rights, revenues from extraordinary events since 2016;
- 4) financial revenues, i.e. revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due from dividends and profit shares, interest on loans granted, interest on term deposits, default interest, profit on disposal of investments, decrease in revaluation write-offs of

nych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

3. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne (związane pośrednio z działalnością podmiotu), do których zalicza się: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe, straty związane ze zdarzeniami losowymi od 2016 r.;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży, z uwzględnieniem opustów, rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych do 2015 r. (zyski i straty nadzwyczajne) to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

the investment value in view of total or partial cessation of reasons causing permanent impairment, net foreign exchange gains.

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) cost of products sold (goods and services), i.e. the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories;
- 2) value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;
- 3) other operating costs (indirectly related to the entity's main activity): loss on disposal of non-financial fixed assets, i.e. surplus of the value of sold fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future certain liabilities or liabilities, which are likely to occur (losses from business transactions in progress), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining social facilities, donations or fixed assets received free of charge, from extraordinary events since 2016;
- 4) financial costs, in particular, interest on contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on disposal of investments, write-offs updating the value of investment, net foreign exchange.

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices including discounts, rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Result on extraordinary events until 2015 (extraordinary profits and losses) are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, in particular, the result of coincidental events.

Od 2016 r. wszelkie skutki zdarzeń, które dotychczas wpływały na zyski i straty nadzwyczajne, są zaliczane odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, do 2015 r. był korygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy;
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego (w związku z przejściowymi różnicami między wynikiem finansowym brutto a podstawą opodatkowania, wynikającymi z odmienności momentu ujęcia przychodu i kosztu zgodnie z przepisami o rachunkowości a przepisami podatkowymi) na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu:**
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;
- 3) **wskaźnik płynności finansowej:**
 - **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych;
 - **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych;
 - **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, należności krótkoterminowych, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

Since 2016 all economic effects of the events which previously affected the extraordinary profits and losses are classified as other operating revenues or other operating costs, respectively.

7. The gross financial result (profit or loss) is the result on economic activity, until 2015 corrected by result on extraordinary events.

8. Obligatory encumbrances on gross financial result include corporate income tax and personal income tax and other payments under separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obliged to pay after considering abatements granted. It includes:

- the current part, i.e. the tax presented in the tax declaration for a given reporting period;
- the deferred part, i.e. a difference between the state of provisions and assets, by virtue of deferred tax (because of the temporary differences between gross financial result and taxable base resulting from differences in the time of recognition of revenue and cost according to accounting and tax regulations) at the end and the beginning of the reporting period.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after reducing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of the costs of revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability indicator:**
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity;
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;
- 3) **financial liquidity ratio of:**
 - **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds;
 - **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues to short-term liabilities excluding special funds;
 - **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues, short-term investments and short-term inter-period settlements) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Aktywa obrotowe obejmują zapasy oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje (środki pieniężne i papiery wartościowe), rozliczenia międzykresowe.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych, wynik finansowy netto roku obrotowego oraz odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

Do 2015 r. obejmowały również należne wpłaty na kapitał podstawowy oraz udziały (akcje) własne. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.), akcyjnych, komandytowo-akcyjnych – kapitał zakładowy;
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski;
- w spółdzielniach – fundusz udziałowy;
- w spółkach komandytowych, jawnych, partnerskich, cywilnych – kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszony o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania długoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok i krótkoterminowe – gdy termin ich płatności na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

12. Current assets include stocks and short-term receivables: investments (cash equivalents, short-term securities), prepayments and accruals.

Receivables from deliveries and services are included in short-term receivables (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in accounting ledgers according to type and principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: share capital (fund), supplementary capital (fund), revaluation reserve (fund), other capital reserves (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years, net financial result of the turnover year and write-offs from net profit for the turnover year.

Until 2015 it also included share capital (fund) not paid up and entity's shares (stock).

Share capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- initial capital – in limited liability, joint stock, joint stock-limited companies;
- founders' capital – in state owned enterprises;
- participation fund – in cooperatives;
- owners' capital – in limited partnership, unlimited partnership, professional partnership and civil law partnership companies.

Share capital (fund) in joint stock companies, limited liability companies and in cooperatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is reduced by the declared but not transferred capital contribution.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from credits and loans. They are divided into long-term liabilities – when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities – when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended their activity or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1 (274). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w mln zł		in million PLN		
Przychody z całokształtu działalności	181795,9	231886,8	258627,4	267261,3	Revenues from total activity
sektor publiczny	11400,8	7988,6	10262,9	13291,2	public sector
sektor prywatny	170395,1	223898,2	248364,6	253970,0	private sector
w tym:					of which:
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	85504,3	113265,6	127390,1	138731,3	Net revenues from sale of products (goods and services)
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	91189,9	111869,4	123884,2	121963,4	Net revenues from sale of goods and materials
Przychody finansowe	2413,5	2658,0	4136,5	3154,7	Financial revenues
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	172966,5	219910,5	244830,3	252826,0	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	10531,4	7502,1	9580,4	12426,1	public sector
sektor prywatny	162435,1	212408,4	235250,0	240399,8	private sector
w tym:					of which:
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	96057,2	125505,4	141533,8	153173,7	Cost of products sold (goods and services)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	72284,9	88526,0	97337,8	93871,5	Value of goods and materials sold
Koszty finansowe	2619,9	2970,2	3419,5	3377,9	Financial costs
Wynik finansowy brutto	8827,9	12063,7	13797,1	14435,3	Gross financial result
sektor publiczny	869,9	568,6	682,5	865,1	public sector
sektor prywatny	7958,0	11495,1	13114,6	13570,2	private sector
Zysk brutto	9819,1	14211,5	15628,5	16516,4	Gross profit
Strata brutto	991,2	2147,8	1831,4	2081,1	Gross loss
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	1410,6^a	1417,4	2149,2	2139,2	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	185,2	67,2	86,3	126,6	public sector
sektor prywatny	1225,4	1350,2	2062,8	2012,7	private sector
W tym podatek dochodowy	1410,6	1417,4	2149,2	2136,5	Of which income tax
Wynik finansowy netto	7417,3	10646,3	11647,9	12296,0	Net financial result
sektor publiczny	684,7	501,4	596,2	738,5	public sector
sektor prywatny	6732,6	10144,9	11051,8	11557,5	private sector
Zysk netto	8412,4	12686,1	13741,2	14361,1	Net profit
Strata netto	995,1	2039,8	2093,3	2065,0	Net loss

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 2 (275). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przychody z całościątańtu działalności Revenues from total activity	Koszty uzyskania przychodów z całościątańtu działalności Costs of obtaining revenues from total activity	Wynik finansowy brutto Gross financial result	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto Obligatory encumbrances on gross financial result	Wynik finansowy netto Net financial result	
						w mln zł
OGÓŁEM	2010	181795,9	172966,5	8827,9	1410,6 ^a	7417,3
TOTAL	2015	231886,8	219910,5	12063,7	1417,4	10646,3
	2017	258627,4	244830,3	13797,1	2149,2	11647,9
	2018	267261,3	252826,0	14435,3	2139,2	12296,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Agriculture, forestry and fishing		600,1	562,4	37,7	2,5	35,2
Przemysł		106891,4	99249,5	7641,9	1146,1	6495,8
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		86854,6	80978,8	5875,8	737,6	5138,2
dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3789,2	3461,5	327,8	50,1	277,7
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		15621,5	14314,5	1307,1	144,6	1162,5
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		106407,3	102977,2	3430,1	545,3	2884,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		7380,3	6936,8	443,4	40,6	402,8
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1912,9	1761,2	151,7	14,9	136,8
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		8639,6	8107,2	532,5	71,5	460,9
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . Financial and insurance activities		3289,5	3252,7	36,7	-0,4	37,2
Obługa rynku nieruchomości ^Δ		1703,3	1582,1	121,1	19,6	101,5
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		7240,0	6923,4	316,6	71,6	245,0
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		3402,0	3273,9	128,1	26,4	101,8
Edukacja		238,0	231,4	6,6	1,7	4,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		2810,9	2656,0	154,9	35,4	119,6
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		855,7	745,8	109,8	15,2	94,6
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		268,9	251,9	17,0	4,3	12,7
Other service activities						

a Obejmują tylko podatek dochodowy.

a Include only income tax.

TABL. 4 (277). **RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH**
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2010	95,1	4,9	4,1	35,2	102,2	145,7
TOTAL	2015	94,8	5,2	4,6	37,4	103,0	147,2
	2017	94,7	5,3	4,5	40,6	105,5	149,4
	2018	94,6	5,4	4,6	39,7	102,8	147,5
sektor publiczny		93,5	6,5	5,6	85,1	128,0	163,3
public sector							
sektor prywatny		94,7	5,3	4,6	36,8	101,2	146,5
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		93,7	6,3	5,9	99,9	169,6	256,5
Przemysł		92,9	7,1	6,1	34,0	103,1	146,8
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		93,2	6,8	5,9	29,4	94,6	144,7
manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		91,3	8,7	7,3	77,6	138,3	156,4
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		91,6	8,4	7,4	55,5	135,9	197,2
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		96,8	3,2	2,7	33,4	75,7	126,2
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa		94,0	6,0	5,5	42,6	141,4	152,5
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		92,1	7,9	7,2	77,1	129,1	144,9
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		93,8	6,2	5,3	55,6	188,0	223,2
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . Financial and insurance activities		98,9	1,1	1,1	69,1	127,7	131,6
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		92,9	7,1	6,0	136,9	173,1	222,3
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		95,6	4,4	3,4	89,1	192,2	216,7
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		96,2	3,8	3,0	43,5	119,4	129,8
Edukacja		97,2	2,8	2,1	94,5	169,7	189,6
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		94,5	5,5	4,3	59,3	139,3	154,7
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		87,2	12,8	11,1	68,1	102,2	114,0
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		93,7	6,3	4,7	27,8	85,3	109,3
Other service activities							

TABL. 6 (279). **KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW**

Stan w dniu 31 grudnia

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym		Of which	
			kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplementary capital (fund)	niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year
			w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM	2010	66864,8	31311,3	23716,4	-1255,5	7383,0
TOTAL	2015	97431,4	34493,8	42578,3	-2897,7	10634,2
	2017	110157,1	39608,3	51989,9	-5027,0	11710,1
	2018	109556,2	40935,9	50864,7	-6228,4	12293,2
sektor publiczny		16383,8	6923,1	7461,8	-155,6	738,5
public sector						
sektor prywatny		93172,4	34012,8	43402,9	-6072,8	11554,7
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		566,1	353,1	141,5	-3,8	35,2
Przemysł		64887,3	18393,4	32275,8	-620,3	6493,8
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		42502,0	12623,8	17843,5	-528,5	5136,1
manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		6478,5	3771,4	2022,4	-59,6	277,7
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		6431,0	1802,0	2893,8	227,0	1197,6
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		18593,7	12233,2	6538,3	-4105,3	2884,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		3144,0	1106,3	1590,7	-46,4	403,5
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1040,0	681,0	163,5	-144,0	137,3
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		2939,9	805,2	1826,5	-265,7	425,9
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . Financial and insurance activities		883,6	601,1	461,2	-342,3	37,2
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		3758,1	2293,2	1060,4	-68,2	101,5
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		4550,6	1447,0	2330,1	-149,7	231,8
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		643,0	254,3	563,6	-292,4	93,6
Edukacja		37,2	19,0	10,6	-5,3	4,9
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1460,3	696,5	769,2	-241,0	138,8
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		425,2	224,7	145,1	-169,4	94,6
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		196,1	25,9	94,3	-1,5	12,7
Other service activities						

TABL. 7 (280). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 grudnia
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate	
			Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób prawnych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagranicznych of foreign persons
			w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM	2010	26662,0	1192,1	851,9	4966,0	9678,7
TOTAL	2015	29760,4	785,7	806,9	6769,7	11552,7
	2017	34531,9	743,5	731,3	6602,8	15530,7
	2018	35915,4	756,9	730,6	6623,6	14488,4
sektor publiczny		6321,1	749,2	720,8	1,5	111,4
public sector						
sektor prywatny		29594,3	7,7	9,8	6622,1	14377,0
private sector						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		119,9	79,5	21,8	16,8	0,1
Przemysł		17320,9	403,9	511,1	3475,9	3920,4
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		11578,3	174,2	194,0	3394,7	3806,3
manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		3767,9	2,8	95,2	66,9	0,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo		1347,3	75,7	42,6	499,0	258,6
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		11347,9	–	0,2	1319,3	9071,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa		864,3	23,0	120,8	204,0	192,4
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		505,3	–	–	249,8	5,9
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja		796,0	2,8	–	57,2	248,8
Information and communication						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . Financial and insurance activities		599,9	–	–	46,4	40,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		686,5	53,9	10,4	289,3	17,7
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1117,7	21,9	22,3	295,1	493,1
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		247,7	2,3	1,2	55,9	157,0
Edukacja		18,4	–	0,2	3,1	0,2
Education						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		695,1	73,0	–	78,4	39,5
Human health and social work activities						
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		222,7	21,0	–	18,5	43,4
Arts, entertainment and recreation						
Pozostała działalność usługowa		25,9	–	–	14,8	–
Other service activities						

a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

a Data concern commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8 (281). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 grudnia
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term			
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which		
					kredyty i pożyczki credits and loans	zobowiązania z tytułu dostaw i usług liabilities from deliveries and services	
		w mln zł		in million PLN			
O G Ó Ł E M	2010	48683,9	10619,3	6130,7	38064,6	5924,1	20399,3
T O T A L	2015	72200,9	25204,0	16380,9	46996,9	11271,4	23715,3
	2017	81072,7	26418,7	14447,9	54654,0	11545,0	27252,4
	2018	87036,7	28113,7	17755,3	58923,0	13600,8	28663,1
sektor publiczny		7598,6	3972,8	3442,1	3625,8	1499,2	1012,7
public sector							
sektor prywatny		79438,1	24140,8	14313,1	55297,2	12101,5	27650,5
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo . Agriculture, forestry and fishing		136,1	16,0	15,2	120,1	18,7	37,2
Przemysł		42537,3	16700,6	9151,8	25836,6	5861,4	12371,4
Industry							
w tym: of which:							
przetwórstwo przemysłowe		34074,4	12261,3	8200,8	21813,1	5647,7	10382,8
manufacturing							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		1624,1	903,3	740,6	720,8	153,6	241,6
water supply; sewerage, waste management and remediation activities							
Budownictwo		5171,1	953,8	540,7	4217,4	704,6	1977,1
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ		23465,5	2511,4	1428,8	20954,1	5466,4	11167,6
Transport i gospodarka magazynowa		2277,7	906,0	441,7	1371,6	241,0	677,1
Transportation and storage							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		1064,0	725,6	703,8	338,4	96,0	150,5
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		1956,3	465,2	384,1	1491,1	233,8	739,2
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa . Financial and insurance activities		1197,6	716,1	617,2	481,4	147,9	190,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1432,8	695,4	562,8	737,4	93,3	257,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		4927,3	3243,9	3103,6	1683,4	416,4	525,9
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ Administrative and support service activities		1034,8	181,6	147,0	853,2	157,7	204,4
Edukacja		37,7	4,3	3,0	33,4	12,8	9,0
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		986,6	487,9	371,5	498,7	68,3	238,0
Human health and social work activities							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		597,7	388,7	258,6	209,0	63,5	72,1
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		214,3	117,1	25,6	97,2	18,9	45,8
Other service activities							

DZIAŁ XIX FINANSE PUBLICZNE

CHAPTER XIX PUBLIC FINANCE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów i wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą procesy związane z gromadzeniem i rozdysponowaniem środków publicznych stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 869) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157 poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również: ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 506), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 511), ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 512) oraz ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2018 poz. 1530). Dane o dochodach i wydatkach budżetowych opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów i wydatków obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2009–2018.

4. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

General notes

1. Public finance include the processes connected with the accumulation and allocation of public funds, and particularly: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units, incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information regarding revenue and expenditure of budgets of local government units (i.e., of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. The legal basis defining the processes connected with the accumulation and allocation of public funds the Law on Public Finances dated 27th August 2009 (uniform text Journal of Laws 2019 item 869) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157 item 1241, with later amendments).

The legal basis for the financial management of local government units is the Law on Gmina Local Government, dated 8th March 1990 (uniform text Journal of Laws 2019 item 506), the Law on Powiat Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 511), the Law on Voivodship Local Government, dated 5th June 1998 (uniform text Journal of Laws 2019 item 512) and the Law on Incomes of Local Government Units, dated 13th November 2003 (uniform text Journal of Laws 2018 item 1530). Data concerning revenue and expenditure of the budget were compiled in accordance with the detailed classification of budget revenue and expenditure in force on the basis of the decrees of the Minister of Finance in 2009–2018.

4. Revenue and expenditure of budgets of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law on Public Finances.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

5. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy – określające rodzaj działalności oraz paragrafy – określające rodzaj dochodu lub wydatku. Prezentowane dane opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, ustalaną przez Ministra Finansów na mocy kolejnych rozporządzeń z lat 2009–2018.

6. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalonych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł;

2) dotacje:

- a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (paragrafy 200 i 620 oraz od 2015 r. paragrafy 205 i 625), według szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych),

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

5. Revenue and expenditure of local government units budgets are grouped in accordance with the provisions set forth in the Act on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions – defining types of activity, and into paragraphs – defining types of revenue or expenditure. The presented data, were compiled in accordance with the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources, specified by the Minister of Finance in subsequent decrees adopted in the period of 2009–2018.

6. Budget revenue of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:

- a) revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
- b) receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, of which: the tax on real estate, the agricultural tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty,
- c) revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing as well as agreements with a similar character,
- d) funds for additional financing of own tasks from other sources;

2) grants:

- a) targeted grants from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, and tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies,
- b) provided under programmes financed from European funds and other foreign funds that are not reimbursable and payments from the European funds budget (paragraphs 200 and 620 and since 2015 paragraphs 205 and 625), according to the detailed classification of income, expense, revenue and expenditure, and funds from foreign sources),

- c) otrzymane z funduszy celowych,
- d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

7. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi);
- wydatki na zakup materiałów i usług;
- dotacje, m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego;
- wydatki na obsługę długu publicznego.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

- c) received from appropriated funds,
- d) other grants, of which realised on the basis of agreements between local government units;

3) general subvention from the state budget, comprising equalisation, educational, compensating, balancing, and regional parts.

7. Expenditure of local government units budgets are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- expenditure on wage and salaries (including derivatives);
- expenditure on the purchase of materials and services;
- grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets;
- expenditure on public debt servicing.

8. Statistics Poland has compiled information concerning local government units budgets on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.

TABL. 1 (282). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	
	w tys. zł		in thousand PLN			
O GÓŁEM 2010	13833128,2	6601628,3	4235362,8	1918941,6	1077195,5	
TOTAL						
	2015	16267587,5	7956757,5	5183926,3	1989864,6	1137039,1
	2017	19672829,6	10133051,8	6145948,5	2056160,3	1337669,0
	2018	21275224,7	11073736,1	6622643,3	2212306,0	1366539,4
Dochody własne 10000425,6	10000425,6	4258981,9	4182778,9	829038,1	729626,7	
Own revenue						
w tym:						
of which:						
Udział w podatku dochodowym 5116332,8	5116332,8	1963445,6	2013600,4	524591,1	614695,7	
Share in income tax						
od osób prawnych 735631,4	735631,4	85700,8	158068,1	17827,5	474035,0	
corporate income tax						
od osób fizycznych 4380701,4	4380701,4	1877744,7	1855532,3	506763,7	140660,7	
personal income tax						
Podatek od nieruchomości 1610288,6	1610288,6	944277,7	666010,9	–	–	
Tax on real estate						
Podatek rolny 83417,5	83417,5	80367,1	3050,4	–	–	
Agricultural tax						
Podatek od środków transportowych 91780,9	91780,9	58285,8	33495,1	–	–	
Tax on means of transport						
Podatek od czynności cywilnoprawnych 242808,6	242808,6	120209,0	122599,6	–	–	
Tax on civil law transactions						
Oplata skarbowa 37808,0	37808,0	14845,9	22962,2	–	–	
Stamp duty						
Dochody z majątku 512112,0	512112,0	260099,7	230193,2	14218,9	7600,2	
Revenue from property						
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych						
umów o podobnym charakterze 271274,8	271274,8	135377,1	118520,1	10672,4	6705,2	
of which income from renting and leasing as						
well as agreements with a similar character						
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł 99962,2	99962,2	50867,3	15511,9	12216,6	21366,4	
Funds for additional financing of own tasks from other sources						

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (282). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
Dotacje	6090164,3	3826296,1	1223297,7	521907,3	518663,1
Grants					
Dotacje celowe	4887313,9	3398493,4	998897,4	410663,5	79259,6
Targeted grants					
z budżetu państwa	4630477,6	3265532,2	958217,4	346182,2	60545,8
from the state budget					
na zadania: for tasks:					
z zakresu administracji rządowej.....	3909242,2	2826184,1	822875,6	203979,5	56203,0
for government administration tasks					
własne	712951,4	433960,3	133456,9	141204,7	4329,5
for own tasks					
realizowane na podstawie porozumień z orga- nami administracji rządowej.....	8284,1	5387,9	1885,0	998,0	13,2
realized on the basis of agreements with gov- ernment administration bodies					
na zadania realizowane na podstawie porozu- mień między jednostkami samorządu teryto- rialnego	134648,2	78390,3	37228,9	13563,0	5466,0
for tasks realized on the basis of agreements between local government units					
otrzymane z państwowych funduszy celowych ...	40304,3	34664,3	2220,3	3419,6	–
received from state appropriated funds					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na do- finansowanie własnych zadań	81883,7	19906,6	1230,7	47498,7	13247,8
for financial assistance between local govern- ment units for additional financing of own tasks					
Dotacje z paragrafów 200, 620 ^b	99879,7	42345,2	8190,1	2075,2	47269,1
Grants from paragraphs 200, 620 ^b					
Dotacje z paragrafów 205, 625 ^b	1102970,7	385457,5	216210,2	109168,6	392134,3
Grants from paragraphs 205, 625 ^b					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	5184634,9	2988458,0	1216566,7	861360,6	118249,6
General subvention from the state budget					
w tym część oświatowa	4027238,3	2133272,4	1168306,3	672423,3	53236,3
of which educational part					

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (283). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**
REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thousand PLN		
O G Ó Ł E M T O T A L	21275224,7	11073736,1	6622643,3	2212306,0	1366539,4
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo Agriculture and hunting	115342,1	79113,1	236,6	6792,4	29199,9
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	2409,4	328,7	1436,5	18,5	625,7
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę Electricity, gas and water supply	47420,6	47420,6	–	–	–
Transport i łączność Transport and communication	1044574,8	286338,5	471244,8	151176,8	135814,7
Gospodarka mieszkaniowa Dwelling economy	657472,5	256815,1	364869,0	31651,7	4136,8
Działalność usługowa Service activity	82070,2	10052,5	17027,2	53505,1	1485,4
Administracja publiczna Public administration	137657,7	65030,1	54527,5	11969,9	6130,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpoża- rowa Public safety and fire care	197558,2	14384,8	86012,2	97160,7	0,4
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobo- wości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal per- sonality and expenses associated with their intake	7540844,6	3331818,6	3000917,6	592263,0	615845,4
Różne rozliczenia Miscellaneous settlements	5645606,9	3029816,4	1217715,1	863654,6	534420,9
Oświata i wychowanie Education	539875,2	331548,9	147775,0	56419,9	4131,4
Ochrona zdrowia Health care	70768,8	1402,4	25458,4	40019,5	3888,4
Pomoc społeczna Social assistance	537600,4	191834,6	154074,8	190149,3	1541,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej . Other tasks in sphere of social policy	127181,2	35383,7	48014,1	26998,2	16785,3
Edukacyjna opieka wychowawcza Educational care	47084,8	21909,6	10304,0	14740,2	130,9
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska Municipal economy and environmental protection	788262,1	474245,9	291431,7	19458,1	3126,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego Culture and national heritage	59880,7	38827,9	15632,3	1953,8	3466,7
Kultura fizyczna Physical education	91423,8	60297,7	27645,5	3466,3	14,3

a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (284). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship	
	w tys. zł		in thousand PLN			
O G Ó Ł E M 2010 TOTAL	14678735,9	7149017,5	4295840,1	2035080,0	1198798,3	
	2015	16300755,2	7908371,5	5283534,4	2001029,4	1107819,9
	2017	19644191,5	10114954,8	6197533,2	2036923,4	1294780,1
	2018	22049861,5	11511429,9	6973143,6	2252300,7	1312987,2
Wydatki bieżące Current expenditure	18008290,4	9408483,2	5947077,5	1802228,8	850500,9	
w tym: of which:						
Dotacje..... Grants	2084179,6	708001,1	786753,1	178177,5	411248,0	
w tym dla samorządowych zakładów budżeto- wych of which for local government budgetary estab- lishments	20529,7	17434,5	2201,6	893,5	–	
Świadczenia na rzecz osób fizycznych Benefits for natural persons	3799730,8	2931521,4	784666,4	66916,0	16627,0	
Wydatki bieżące jednostek budżetowych Current expenditure of budgetary units	11854705,5	5680364,3	4217744,4	1542652,1	413944,7	
w tym: of which:						
wynagrodzenia wages and salaries	5957019,5	2986420,9	1843262,1	926869,4	200467,0	
w tym osobowe of which personal	5434144,0	2719640,2	1693410,8	838188,6	182904,5	
pochodne od wynagrodzeń ^b wages and salaries related expenditure ^b	1094184,5	576990,9	325693,3	155381,2	36119,0	
zakup materiałów i usług purchase of materials and services	4218802,3	1821819,9	1883731,7	366623,4	146627,3	
Obsługa długu publicznego Public debt servicing	169786,5	76510,0	75673,2	12836,6	4766,7	
w tym wypłaty z tytułu gwarancji i poręczeń of which payments related to guarantees and endorsements	100,7	100,7	–	–	–	
Wydatki majątkowe Property expenditure	4041571,0	2102946,7	1026066,1	450071,9	462486,3	
w tym inwestycyjne ^c of which investments expenditure ^c	3933116,6	2074324,3	954154,9	448081,2	456556,2	

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. c Including grants for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (285). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2018 R.**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY DIVISION IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thousand PLN				
OGÓŁEM	22049861,5	11511429,9	6973143,6	2252300,7	1312987,2
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	268252,8	226594,8	383,2	7087,0	34187,8
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	35458,1	71,6	1994,4	42,6	33349,4
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	51897,1	51892,4	4,7	–	–
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	3119945,3	995928,6	1143178,0	421037,4	559801,3
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	545814,7	278063,9	239974,7	26585,5	1190,6
Dwelling economy					
Działalność usługowa	117035,7	30417,4	31433,9	50124,9	5059,5
Service activity					
Administracja publiczna	1752386,0	896811,9	437614,9	269438,3	148521,0
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	396338,5	126723,2	159547,5	100993,4	9074,4
Public safety and fire care					
Obsługa długu publicznego	170106,0	76515,3	75673,2	12942,8	4974,7
Public debt servicing					
Różne rozliczenia	85987,5	4630,9	81052,2	304,4	–
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	6220440,0	3609399,3	1845483,5	684116,2	81440,9
Education					
Ochrona zdrowia	263698,2	53730,5	110515,7	60602,1	38849,9
Health care					
Pomoc społeczna	1162032,9	482386,4	446063,3	222615,0	10968,2
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ..	301574,1	40675,0	89421,8	78467,4	93009,9
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	553484,3	96739,2	275418,1	163610,4	17716,7
Educational care					
Rodzina	3648490,1	2760487,2	794099,1	91151,6	2752,3
Family					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1683540,7	1008036,4	648184,7	17111,2	10208,3
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	847942,4	355552,9	310031,8	13617,7	168740,1
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	564903,2	274541,5	255955,4	14601,5	19804,9
Physical education					

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABLE 5 (286). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	prawach powiatu	Powiaty	two
		w tys. zł		in thousand PLN		Voivodship
Przychody	2015	187379,7	165147,7	20278,0	1954,0	–
Revenue	2017	159743,5	133817,0	22555,3	3371,2	–
	2018	157478,5	128873,5	24351,7	4253,4	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		111487,3	90370,3	19518,7	1598,3	–
Revenue from sale of products, asset components and services						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu teryto- rialnego ^b		21835,5	17060,6	2571,3	2203,5	–
Grants from local government units budgets ^b						
Koszty	2015	193522,5	170820,1	20272,7	2429,7	–
Costs	2017	160522,2	134891,6	22187,5	3443,0	–
	2018	156141,9	127242,7	24542,3	4356,8	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		53391,2	45974,2	6423,7	993,2	–
Materials and services						
Podatek dochodowy od osób prawnych		527,4	527,2	0,2	–	–
Corporate income tax						
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samo- rządu terytorialnego		1117,1	995,4	121,7	–	–
Surplus payments to local government units budgets						

a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. b Including grants from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XX INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Inwestycje

1. Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);
- środki transportu;
- inne, tj.: melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów oraz od 1995 r. inwentarz (stado podstawowe) i zasadenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

W przypadku ujemnych różnic kursowych walut suma nakładów na poszczególne grupy rodzajowe może być większa od nakładów na środki trwałe ogółem.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji i działów PKD 2007 zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji i działów według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

Nakłady inwestycyjne na drogi publiczne, ulice i place zalicza się do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

CHAPTER XX INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or material expenditures, aimed at creating new fixed assets or improving (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernisation) existing fixed capital items as well as outlays on so-called initial equipment for the investment.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and premises as well as civil engineering works), of which, among others, construction and assembly works, design and cost estimate documentations;
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and other equipment);
- transport equipment;
- others, i.e., irrigation and drainage, land quality improvements as well as, since 1995, livestock improvements as well as, since 1995, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and loans for the period of investment implementation.

In the case of foreign exchange losses of currencies, the sum of outlays on particular groups of assets may exceed the total value of outlays on fixed assets.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realisation. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Investment outlays are included into the appropriate sections and divisions of the NACE Rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections and divisions according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and premises, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).

Investment outlays on public roads, streets and squares are included in the section "Transportation and storage".

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości;
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) oraz budownictwo sakralne – ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytku w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonego w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do środków trwałych zalicza się kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również: drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zasadzenia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 stycznia 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 grudnia 1990 r. (Dz. U. Nr 90 poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 stycznia 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 351, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umortyzacji).

3. The value of investment outlays incurred by:

- legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports;
- legal persons and organisational units without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction was estimated.

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. Fixed assets include asset components and other objects completed and ready for usage with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also: public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of land tracts, long-term plantings, irrigation and drainage, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premise and cooperative right to non-residential (of utility character) premises.

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1st January 1991, as fixed assets, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12th December 1990 (Journal of Laws No. 90 item 529) as well as right of perpetual usufruct of land, regarded as fixed assets since 1st January 2002, in accordance with Accounting Act dated 29th September 1994 (uniform text Journal of Laws 2019 item 351, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on their purchase or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 grudnia należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.;
 - po 1 stycznia 1995 r. – wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia;
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 stycznia 2005 r. – również wycenę według wartości godziwej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 stycznia 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7 poz. 34).

3. Wartość zużycia środków trwałych odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

4. Dane według sekcji i działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Wartości dróg publicznych, ulic i placów zaliczono do sekcji „Transport i gospodarka magazynowa”.

5. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem

The **gross value of fixed assets at current book-keeping prices** is understood, as of 31st December:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation:
 - before 1st January 1995 – as the value at replacement prices of September 1994;
 - after 1st January 1995 – as the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units that use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1st January 2005 – also revaluation according to fair value.

The **gross value at replacement prices** was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1st January 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20th January 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7 item 34).

3. The value of consumption of fixed assets corresponds to the value of depreciation since the utilization of the fixed assets.

The **degree of consumption** of fixed assets is understood as the percentage relation of the value of consumption to the gross value of fixed assets.

4. Data by sections and divisions of the NACE Rev. 2, were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section “Manufacturing” all fixed assets used in manufacturing and outside this activity (residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section “Manufacturing”. An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section “Real estate activities”.

The value of public roads, streets and squares was included in the section “Transportation and storage”.

5. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in

gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółek cywilnych z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości;

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji oraz budowli wodnych – ustalono szacunkowo.

6. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych. Grupowanie obejmuje:

1) budynki i budowle:

- a) budynki i lokale; od 1 stycznia 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
- b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji wodnych);

2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:

- a) kotły i maszyny energetyczne,
- b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
- c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,

d) urządzenia techniczne,

e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;

3) środki transportu;

4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadenia wieloletnie, melioracje wodne i inwentarz żywy (stado podstawowe).

agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports;

- of legal persons and organisational units without legal personality employing more than 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, irrigation and drainage and water structures, was estimated.

6. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets. The grouping includes:

1) buildings and structures:

- a) buildings and premises; since 1st January 2002 cooperative ownership right to residential premises as well as cooperative right to non-residential (of utility character) premises,
- b) civil engineering works (excluding irrigation and drainage);

2) machinery, technical equipment and tools:

- a) boilers and power industry machinery,
- b) general usage machinery, equipment and apparatus,
- c) special use machinery, equipment and apparatus,
- d) technical equipment,
- e) tools, instruments, moveables and other equipment;

3) transport equipment;

4) other fixed assets, i.e., long-term plantings, irrigation and drainage and livestock (basic herd).

Inwestycje

Investments

TABL. 1 (287). **NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M	16024,2	21158,3	19194,7	22504,0
T O T A L				
sektor publiczny	6672,4	8365,6	5478,5	8516,4
public sector				
sektor prywatny	9351,8	12792,7	13716,2	13987,5
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	196,5	251,3	266,5	257,9
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	3658,3	6931,6	6080,6	7393,9
Industry				
górnictwo i wydobywanie	205,4	239,2	162,4	203,8
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	2020,4	4107,9	4318,0	4667,0
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	693,7	1394,5	1146,8	1809,9
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	738,8	1190,0	453,5	713,2
water supply; sewerage, waste management and re- mediation activities				
Budownictwo	1181,8	599,8	615,4	603,5
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1372,1	1522,1	1559,1	1523,6
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	2674,5	4104,8	2738,4	4203,1
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	218,8	306,5	387,4	270,6
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	174,6	410,1	437,0	468,4
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	423,7	237,2	301,4	80,3
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2438,2	3505,1	3505,7	3347,9
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	377,4	874,4	386,6	613,4
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	185,4	158,6	342,0	154,3
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	602,7	455,2	443,8	493,3
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	855,5	807,5	814,1	1062,2
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	550,9	515,6	612,8	676,9
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	928,0	413,0	633,6	1044,7
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	185,8	65,4	70,1	310,0
Other service activities				

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.
a According to investment location. b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABLE 2 (288). **NAKLĄDY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
OGÓŁEM	6342,0	12366,0	10766,6	12362,9
TOTAL				
sektor publiczny	1782,8	4269,5	2140,7	3693,3
public sector				
sektor prywatny	4559,2	8096,5	8626,0	8669,6
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	29,7	52,0	37,2	51,1
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	2983,5	6159,4	5778,2	6901,0
Industry				
górnictwo i wydobywanie	197,5	226,7	160,5	201,7
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	1821,3	3910,5	4168,7	4548,0
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	663,8	1316,0	1121,1	1761,9
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	300,9	706,2	328,0	389,4
water supply; sewerage, waste management and re- mediation activities				
Budownictwo	354,5	466,0	433,1	265,5
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1039,9	1261,7	1262,1	1280,5
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	367,4	2194,6	1067,6	1802,5
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	129,5	212,6	170,7	181,1
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	146,2	347,3	400,7	373,5
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	182,5	224,2	292,7	73,4
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	125,5	127,8	165,3	116,0
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	251,5	768,3	271,1	298,6
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	70,1	86,3	121,9	106,4
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0,1	0,0	0,1	0,0
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	42,1	9,5	28,9	22,3
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	394,6	305,8	418,4	466,9
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	158,5	128,1	291,3	379,1
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	66,4	22,4	27,3	45,2
Other service activities				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3 (289). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)**
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł	in million PLN		
OGÓŁEM	2010	6598,6	2990,3	2985,5	600,0
TOTAL	2015	11537,9	4912,3	5440,6	1151,7
	2017	10296,8	4259,2	4869,8	1120,2
	2018	11286,1	4608,1	5374,5	1257,7
w tym: of which:					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		55,6	41,0	10,0	4,5
Agriculture, forestry and fishing					
Przetwórstwo przemysłowe		4631,3	1303,5	3084,1	232,7
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ		2196,7	1500,3	633,0	49,7
Electricity, gas, steam and air conditioning supply					
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		398,8	272,3	66,2	60,3
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities					
Budownictwo		280,0	68,4	140,8	65,1
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1216,0	486,1	486,9	238,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		684,4	147,3	65,1	470,4
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		119,3	66,9	45,0	6,5
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja		218,1	47,7	145,6	22,4
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		43,1	9,3	33,1	0,7
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		77,4	68,1	7,6	1,7
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		294,2	134,4	148,5	11,1
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		85,4	13,0	14,6	57,8
Administrative and support service activities					
Edukacja		28,9	12,9	12,5	3,4
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		475,5	224,3	236,6	13,9
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		372,7	162,0	198,8	7,2
Arts, entertainment and recreation					

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor's seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4 (290). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a (bieżące ceny ewidencyjne)**

Stan w dniu 31 grudnia

GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M	184326,1	258678,7	289148,8	299889,9
T O T A L				
sektor publiczny	68203,0	98963,4	111281,4	119185,4
public sector				
sektor prywatny	116123,1	159715,3	177867,4	180704,4
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6799,9	7485,8	7849,3	8077,5
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	52731,7	72967,4	83147,9	84083,1
Industry				
górnictwo i wydobywanie	2187,9	1986,8	2404,9	2663,3
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	30839,6	43806,2	49520,7	49865,9
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	11144,4	13668,0	15978,7	15830,9
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	8559,8	13506,4	15243,5	15722,9
water supply; sewerage, waste management and re- mediation activities				
Budownictwo	7035,6	6031,3	6153,5	6718,5
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	17212,2	21757,6	23396,7	23837,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa ^b	22444,6	36936,9	41087,3	44210,3
Transportation and storage ^b				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3410,8	4619,9	4911,3	4955,8
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	4791,1	5426,5	6284,4	6800,8
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2318,3	1574,1	1819,5	1708,2
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	40148,9	53981,4	60246,3	62356,1
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2860,7	5004,7	5160,6	5155,0
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	972,6	1413,3	1795,8	2134,4
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenie społeczne	6548,4	13664,3	15212,1	15698,6
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	8555,2	12902,3	14263,0	15049,8
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4503,0	7278,7	8313,4	8820,3
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3178,4	6292,5	8150,8	8858,1
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	814,6	1342,1	1356,8	1425,8
Other service activities				

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5 (291). WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a (bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 grudnia
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2015	2017	2018
	w mln zł		in million PLN	
O G Ó Ł E M	91444,3	121930,2	137119,5	139439,5
T O T A L				
sektor publiczny	25448,9	31147,4	36688,4	40300,0
public sector				
sektor prywatny	65995,4	90782,8	100431,1	99139,5
private sector				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	525,2	759,7	790,5	898,7
Agriculture, forestry and fishing				
Przemysł	47839,3	64907,2	74556,2	75125,2
Industry				
górnictwo i wydobywanie	2103,9	1790,7	2141,4	2376,3
mining and quarrying				
przetwórstwo przemysłowe	29470,5	41899,1	47428,9	47596,4
manufacturing				
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ^Δ	10761,1	12790,4	14924,9	14746,6
electricity, gas, steam and air conditioning supply				
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	5503,7	8426,9	10060,9	10405,8
water supply; sewerage, waste management and remediation activities				
Budownictwo	3612,8	3318,1	3370,8	3733,8
Construction				
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	14570,5	18128,6	19422,0	19640,3
Trade; repair of motor vehicles ^Δ				
Transport i gospodarka magazynowa	3696,8	7208,0	8155,7	8747,4
Transportation and storage				
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2629,2	3311,4	3462,4	3387,3
Accommodation and catering ^Δ				
Informacja i komunikacja	4324,0	4713,2	5493,9	5955,0
Information and communication				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2132,5	1299,1	1524,5	1403,5
Financial and insurance activities				
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4395,7	5392,1	5901,6	5393,0
Real estate activities				
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1824,4	3463,2	3404,2	3264,1
Professional, scientific and technical activities				
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	596,0	781,7	909,1	1036,0
Administrative and support service activities				
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3,5	0,0	0,6	2,9
Public administration and defence; compulsory social security				
Edukacja	431,9	464,6	468,6	474,1
Education				
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3300,5	5384,0	5948,4	6240,8
Human health and social work activities				
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1388,8	2537,9	3434,9	3843,8
Arts, entertainment and recreation				
Pozostała działalność usługowa	173,1	261,2	276,1	293,5
Other service activities				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD 2007 dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE Rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków 2010 (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 czerwca 2013 r., z późniejszymi zmianami).

2. W systemie rachunków regionalnych dla każdego regionu/województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

3. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

4. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

5. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the “European System of Accounts 2010 (the ESA 2010)”, introduced by Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21st May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26th June 2013, with later amendments).

2. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each region/voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

3. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all domestic institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

Current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices in the calculations of gross domestic product volume indices.

4. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of domestic institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

5. Gross output includes the value of goods and services produced by all domestic institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

6. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych, usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM), koszty podróży służbowych (bez diet) oraz inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

7. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

8. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności.

9. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, pozostałe świadczenia z ubezpieczeń społecznych, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz pozostałe transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju regionów/województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według regionów/województw.

10. Grupowanie danych z rachunków regionalnych w przekroju regionów/województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według

6. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases, outside services (outside processing, transport services, equipment rental, tele-communication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM), costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump-sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

7. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

8. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income.

9. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, other social security benefits, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by regions/voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by regions/voivodships.

10. Grouping regional accounts data by regions/voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of

Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. zgodnie z siedzibą i podstawowym rodzajem działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

11. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw niefinansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe);
- 2) sektor instytucji finansowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym i pomocniczą działalnością finansową, z wyłączeniem Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, podmioty zajmujące się ubezpieczeniami oraz jednostki niekomercyjne, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora instytucji finansowych;
- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono jednostki będące producentami nierynkowymi, których produkcja przeznaczona jest na spożycie indywidualne i ogólnospołeczne, finansowane z obowiązkowych płatności dokonywanych przez jednostki należące do pozostałych sektorów, a także jednostki, których podstawową działalnością jest redystrybucja dochodu i bogactwa narodowego oraz jednostki kontrolowane przez sektor, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do sektora;
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

Activities (PKD 2007) was accomplished applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. in accordance with the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

11. Criteria for classifying a given unit of the national economy into specific **institutional sector** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services);
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation and auxiliary financial activity, excluding the Bank Guarantee Fund, entities engaged in insurance activity as well as non-profit units, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the financial corporations sector;
- 3) general government sector, which consists of institutional units which are non-market producers whose output is intended for individual and collective consumption, and are financed by compulsory payments made by units belonging to other sectors, and institutional units principally engaged in the redistribution of national income and wealth as well as units which are controlled by the sector and according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into the sector;
- 4) households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working on own-account outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;
- 5) non-profit institutions serving households sector which includes: social organisations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organisations.

12. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług seksualnych przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

13. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015–2017 zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych. Zmiany wynikają z wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2019), dotyczących traktowania składek podlegających zwrotowi. Ponadto do sektora instytucji rządowych i samorządowych przeklasyfikowane zostały jednostki z sektora przedsiębiorstw niefinansowych, sektora instytucji finansowych oraz sektora instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, które zgodnie z ESA 2010 spełniają kryteria zaliczania do tego sektora. Zmienione zostały również dane o dochodach w sektorze gospodarstw domowych z tytułu włączenia danych o wynagrodzeniach pracowników instytucji ekstraterytorialnych.

14. Opis wprowadzonych do rachunków narodowych zmian został zawarty w informacji sygnalnej „Informacja Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie skorygowanego szacunku produktu krajowego brutto za 2018 rok” z dnia 4 października 2019 r., dostępnej na stronie <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/informacja-glownego-urzedu-statystycznego-w-sprawie-skorygowanego-szacunku-pkb-za-2018-rok,9,5.html>

15. Informacje dotyczące rachunków regionalnych zamieszczono w publikacji „Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych”.

12. The estimation of hidden economy and illegal activities is included in regional accounts. **Hidden economy** covers the legal concealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including persons providing sexual services).

Within **illegal activities** there were included estimations concerning activity of persons deriving profits from exploiting sexual services, production and trafficking in narcotics and smuggling of cigarettes.

13. Data from regional accounts for the years 2015–2017 were changed in relation to those previously published, following revision in annual national accounts. The changes result from guidelines included in the latest edition of the "Manual on Government Deficit and Debt" (MGDD, 2019 edition) concerning the treatment of refundable contributions. Moreover, units were reclassified into the general government sector from the non-financial corporations sector, the financial corporations sector and the non-profit institutions serving households sector, which according to the ESA 2010 meet the criteria for classifying into this sector. Data on income in the households sector were also changed due to inclusion of data on wages and salaries of extraterritorial institutions' employees.

14. Description of introduced in national accounts changes was included in the Statistics Poland news release "Revised estimate of gross domestic product for the year 2018" of 4th October 2019, available at website <https://stat.gov.pl/en/topics/national-accounts/annual-national-accounts/revised-estimate-of-gross-domestic-product-for-the-year-2018,7,5.html>

15. Information concerning regional accounts are placed in the publication "Kompedium wiedzy o rachunkach regionalnych".

TABL. 1 (292). **PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2015	2016	2017	2015	2016	2017
	w mln zł in million PLN			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M TOTAL	142149	148103	160070	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	126114	130823	140576	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	63727	66939	72608	50,5	51,2	51,7
instytucji rządowych i samorządowych .. general government	20014	20551	21728	15,9	15,7	15,5
gospodarstw domowych households	37626	38396	40795	29,8	29,3	29,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1443	1702	1980	1,1	1,3	1,4
Przemysł Industry	29369	30482	31756	23,3	23,3	22,6
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	24212	25446	26543	19,2	19,5	18,9
Budownictwo Construction	12375	11712	12428	9,8	9,0	8,8
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transpor- tation and storage; accommodation and catering ^Δ ; information and communica- tion	37224	39309	42495	29,5	30,0	30,2
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ Financial and insurance activities; real estate activities	10318	10841	11386	8,2	8,3	8,1
Pozostałe usługi Other services	35385	36777	40531	28,1	28,1	28,8
NA 1 MIESZKAŃCA^a PER CAPITA^a	42172	43865	47272	x	x	x

a W złotych.

a In zlotys.

TABL. 2 (293). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)**
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w mln zł in million PLN			
Produkcja globalna	273400	287771	312132	Gross output
Zużycie pośrednie	147286	156948	171556	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	126114	130823	140576	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	55332	59885	65494	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	69830 ^a	70044 ^a	74193	Gross operating surplus

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 370.

a See general notes, item 13 on page 370.

TABL. 3 (294). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH^a**
NOMINAL INCOME OF THE HOUSEHOLDS SECTOR^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015 ^a	2016 ^a	2017	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	92934	97510	104248	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	27571	28881	30787	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	88211	92822	98313	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	26170	27492	29034	per capita in PLN

a Patrz uwagi ogólne, ust. 13 na str. 370.

a See general notes, item 13 on page 370.

DZIAŁ XXII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w tablicach dane dotyczące **podmiotów gospodarki narodowej** zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

2. Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 649, z późniejszymi zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. (Dz. U. poz. 2009, z późniejszymi zmianami) w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej, wzorem wniosków, ankiet i zaświadczeń.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr REGON jest na bieżąco aktualizowany na podstawie danych o podmiotach gospodarki narodowej, przekazywanych drogą elektroniczną z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Systemu Informacji Oświatowej oraz Centralnego Rejestru Podmiotów Krajowej Ewidencji Podatników, oraz – w przypadku pozostałych podmiotów – na podstawie wniosków zgłaszanych do właściwych urzędów statystycznych. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku. Ponadto od 2011 r. do aktualizacji rejestru wykorzystywane są informacje z Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) dotyczące zgonów osób fizycznych, które były wpisane do rejestru REGON.

3. W lipcu 2018 r. wykreślono z rejestru REGON podmioty, które utraciły zdolność prawną na mocy art. 3 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o KRS i niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1924).

CHAPTER XXII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

1. Presented data in tables concern **entities of the national economy** recorded in the REGON register and include legal persons, organisational units without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE Rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

2. The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of Statistics Poland. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29th June 1995 (uniform text Journal of Laws 2019 item 649, with later amendments) and the provisions of the decree of the Council of Ministers dated 30th November 2015 (Journal of Laws item 2009, with later amendments) on the manner and methodology of running and updating the national register of business entities, design applications, questionnaires and certificates.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning unique identification numbers to them.

The REGON register is updated on a current basis with the use of data on entities of the national economy transferred through the electronic system from the Central Registration and Information on Business, the National Court Register, the Educational Information System as well as the Central Business Entity Register of the National Taxpayer Register, and – for the remaining entities – on the basis of applications submitted to the relevant statistical offices. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above mentioned obligation. In addition, since 2011 the register has been updated with information from the Common Electronic System of Population (PESEL) on the deaths of natural persons, which were registered in the REGON.

3. In July 2018 that have lost legal capacity under Art. 3 of the Law of 28th November 2014 amending the Law on the National Court Register and certain other laws (Journal of Laws, item 1924) were removed from the REGON register.

TABL. 1 (295). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 grudnia
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	331363	363883^b	380020^b	391539^b	T O T A L
sektor publiczny	8020	7862	7094	6967	public sector
sektor prywatny	323343	352956	369066	380243	private sector
z liczby ogółem:					of total number:
Przedsiębiorstwa państwowe	28	20	20	13	State owned enterprises
Spółki	50212	64357	72050	70226	Companies
w tym:					of which:
handlowe	22530	36083	43478	41526	commercial
cywilne	27357	27905	28190	28307	civil
Spółdzielnie	1120	1137	1124	796	Cooperatives
Fundacje	1085	1995	2487	2566	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	7852	9699	10534	10134	Associations and social organisations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	253184	265355	272550	285802	Natural persons conducting economic activity

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale na sektory własności – bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons conducting private farms in agriculture. b In division by ownership sectors – excluding entities, for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

TABL. 2 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality						Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which					
				razem total	spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie cooperatives
					jednoosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury	z udziałem kapitału zagranicznego with foreign capital participation			
O G Ó Ł E M	2010 331363	78179	28	22530	33	3740	27357	1120	253184
T O T A L	2015 363883 ^b	98528	20	36083	21	5112	27905	1137	265355
	2017 380020 ^b	107470	20	43478	21	6338	28190	1124	272550
	2018 391539^b	105737	13	41526	18	5642	28307	796	285802
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3826	761	–	168	–	24	132	74	3065
Agriculture, forestry and fishing									

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a Excluding persons conducting private farms in agriculture. b In division by NACE sections – excluding entities, for which information on kind of predominant activity does not exist in the REGON register.

TABL. 2 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (cd.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą Natural persons conduct- ing eco- nomic activity		
		razem total	przed- siębior- stwa pańs- twe state owned enter- prises	w tym of which						spółki cywilne civil law partner- ships	spół- dzielnie coopera- tives
				spółki handlowe commercial companies		razem total	z udzia- łem ka- pitału zagra- nicznego with fore- ign capital partici- pation	spółki cywilne civil law partner- ships			
				razem total	w tym of which						
Przemysł Industry	38600	9006	5	5124	7	732	3529	97	29594		
w tym przetwórstwo prze- mysłowe of which manufacturing	36583	7739	4	4193	4	608	3422	92	28844		
Budownictwo Construction	56606	8567	4	5817	1	681	2620	50	48039		
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	85907	20548	1	9013	2	1561	11285	189	65359		
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	24708	2935	–	1812	–	227	1103	5	21773		
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ Accommodation and cater- ing ^Δ	15009	4180	–	1899	1	290	2153	24	10829		
Informacja i komunikacja Information and communi- cation	16187	4008	–	3211	1	540	752	3	12179		
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa Financial and insurance activities	9527	1754	–	1243	–	91	297	44	7773		
Obsługa rynku nierucho- mości ^Δ Real estate activities	16619	12603	2	2981	1	364	580	216	4016		

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons conducting private farms in agriculture.

TABL. 2 (296). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL STATUS AND SECTIONS (cont.)

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej Legal persons and organisational entities without legal personality							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe state owned enterprises	w tym of which				spółki cywilne civil law partnerships		spółdzielnie cooperatives
				spółki handlowe commercial companies		spółki cywilne civil law partnerships	spółdzielnie cooperatives			
				razem total	w tym of which					
			jednosobowe Skarbu Państwa sole-shareholder companies of the State Treasury							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna Professional, scientific and technical activities	40427	8204	1	5470	1	539	2490	18	32223	
Administrowanie i działalność wspierająca ^a Administrative and support service activities	12567	3293	-	2024	1	363	1181	37	9274	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne Public administration and defence; compulsory social security	2090	2082	-	7	-	-	1	-	8	
Edukacja Education	13404	6743	-	573	-	47	456	7	6661	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	22019	2492	-	1138	2	36	685	16	19527	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją . Arts, entertainment and recreation	7704	3975	-	486	1	60	430	5	3729	
Pozostała działalność usługowa Other service activities	26200	14449	-	470	-	81	613	9	11751	

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

a Excluding persons conducting private farms in agriculture.

TABL. 3 (297). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 grudnia
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited partner- ships	komandytowe limited partner- ships	
OGÓŁEM	2010	22530	18260	676	17584	4270	3251	718
TOTAL	2015	36083 ^b	29482	802	28680	6601	3560	2362
	2017	43478 ^b	35564	839	34725	7914	3702	3582
	2018	41526^b	33125	742	32383	8401	3618	4175
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	168	154	2	152	14	8	6	
Agriculture, hunting and forestry								
Przemysł	5124	4132	165	3967	992	528	432	
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe	4193	3322	138	3184	871	490	359	
of which manufacturing								
Budownictwo	5817	4317	80	4237	1500	297	1113	
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^A	9013	6842	100	6742	2171	1475	657	
Trade; repair of motor vehicles ^A								
Transport i gospodarka magazynowa ...	1812	1446	15	1431	366	229	131	
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^A	1899	1479	18	1461	420	192	209	
Accommodation and catering ^A								
Informacja i komunikacja	3211	2947	89	2858	264	88	167	
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	1243	1012	63	949	231	61	126	
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^A	2981	2250	55	2195	731	177	485	
Real estate activities								
Działalność profesjonalna; naukowa i techniczna	5470	4564	99	4465	906	237	479	
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^A	2024	1739	21	1718	285	96	175	
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	7	6	1	5	1	1	-	
Public administration and defence; compulsory social security								
Edukacja	573	509	1	508	64	32	32	
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ...	1138	827	11	816	311	135	92	
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozryw- ką i rekreacją	486	421	19	402	65	22	40	
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa	470	413	3	410	57	27	25	
Other service activities								

a Wśród spółek osobowych zarejestrowane były: w 2010 r. – 125 spółki partnerskie i 176 spółki komandytowo-akcyjne, w 2015 r. – odpowiednio 191 i 488, w 2017 r. – odpowiednio 227 i 403, w 2018 r. – odpowiednio 231 i 377. b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a Among partnerships were recorded: in 2010 – 125 professional partnerships and 176 limited joint-stock partnerships, in 2015 – 191 and 488 respectively, in 2017 – 227 and 403 respectively, in 2018 – 231 and 377 respectively. b In division by NACE sections – excluding entities for which information on kind of predominant activity does not exist in the REGON register.

TABL. 4 (298). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total	W tym Of which					spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	
			spółki companies							
			razem total	w tym of which		akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			cywilne civil law partnerships
				handlowe commercial						
razem total	w tym of which									
OGÓŁEM	2010	36383	3148	1940	16	1592	1200	10	31656	
TOTAL	2015	33200^b	5191	4388	34	3664	795	11	26485	
	2017	34045^b	5023	4367	24	3574	653	13	27584	
	2018	37214^b	4680	3942	27	3135	726	15	30501	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		197	21	12	–	12	–	–	174	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		2792	428	348	–	267	76	1	2361	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		2686	378	304	–	235	74	1	2306	
of which manufacturing										
Budownictwo		8028	678	593	2	387	84	1	7347	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5685	810	638	4	525	172	–	4874	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa		2365	228	201	–	165	27	–	2136	
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..		1672	306	212	1	169	94	–	1363	
Accommodation and catering ^Δ										
Informacja i komunikacja		2575	348	339	6	315	9	–	2223	
Information and communication										
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		683	151	143	2	108	8	–	523	
Financial and insurance activities										
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1088	365	331	4	248	34	–	440	
Real estate activities										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		4072	629	566	5	467	63	–	3440	
Professional, scientific and technical activities										
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		1674	303	266	–	216	37	4	1365	
Administrative and support service activities										
Edukacja		1176	118	79	–	69	39	–	881	
Education										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1390	110	84	–	64	26	–	1268	
Human health and social work activities										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		773	85	64	1	60	21	–	598	
Arts, entertainment and recreation										
Pozostała działalność usługowa ...		3019	99	65	–	62	34	–	1507	
Other service activities										

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

^a Excluding persons conducting private farms in agriculture. b In division by NACE sections – excluding entities for which information on kind of predominant activity does not exist in the REGON register.

TABL. 5 (299). PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							spółdzielnie cooperatives	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies					cywilne civil law partnerships			
		razem total	w tym of which							
			razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability					
O G Ó Ł E M	2010	19301	955	224	5	140	727	13	18020	
TOTAL	2015	25870 ^b	1087	425	9	268	660	11	24073	
	2017	24948 ^b	1564	1025	15	766	538	18	22096	
	2018^c	25244^b	6382	5824	131	5297	558	343	16917	
w tym: of which:										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		225	41	39	–	39	2	55	95	
Agriculture, forestry and fishing										
Przemysł		2716	1085	1021	17	960	64	46	1566	
Industry										
w tym przetwórstwo przemysłowe		2612	1026	967	17	911	59	45	1524	
of which manufacturing										
Budownictwo		4393	856	807	25	713	49	102	3431	
Construction										
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		6594	2196	2009	43	1864	187	32	4358	
Trade; repair of motor vehicles ^Δ										
Transport i gospodarka magazynowa		1600	150	134	1	117	16	4	1440	
Transportation and storage										
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ..		990	229	178	3	167	51	2	756	
Accommodation and catering ^Δ										
Informacja i komunikacja		849	309	288	7	267	21	2	537	
Information and communication										
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		600	124	116	10	95	8	3	458	
Financial and insurance activities										
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		385	132	115	1	86	17	63	187	
Real estate activities										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2207	692	638	12	567	54	21	1487	
Professional, scientific and technical activities										
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		982	229	213	3	194	16	5	745	
Administrative and support service activities										
Edukacja		667	63	46	2	39	17	3	376	
Education										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		686	117	93	2	78	24	1	565	
Human health and social work activities										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		562	80	70	4	62	10	2	250	
Arts, entertainment and recreation										
Pozostała działalność usługowa ...		1741	66	44	1	39	22	2	666	
Other service activities										

a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. b W podziale według sekcji PKD – bez podmiotów, dla których informacja o rodzaju przeważającej działalności nie występuje w rejestrze REGON. c Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 373.

a Excluding persons conducting private farms in agriculture. b In division by NACE sections – excluding entities for which information on kind of predominant activity does not exist in the REGON register. c See general notes, item 3 on page 373.

SYTUACJA SPOŁECZNO- -GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2018 R.

SOCIO-ECONOMIC SITUATION OF MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2018

Sytuacja demograficzna

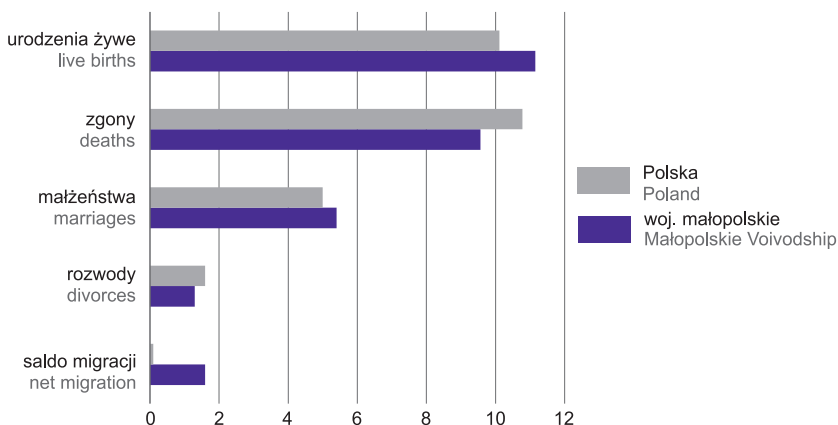
Liczba ludności w województwie małopolskim na koniec grudnia 2018 r. wynosiła 3400,6 tys. osób i stanowiła 8,9% ogólnej liczby ludności w kraju. W minionym roku wystąpiły korzystne zmiany w demografii województwa. Wzrosła liczba ludności (o 0,3%) w porównaniu z 2017 r., na którą wpływ miał dodatni przyrost naturalny (5,4 tys. osób) spowodowany przewagą liczby urodzeń nad liczbą zgonów oraz dodatnie saldo migracji stałej (5,5 tys. osób) wynikające z nadwyżki zameldowań nad wymeldowaniami.

W 2018 r. współczynnik dzietności kobiet, nie gwarantujący prostej zastępowalności pokoleń (mniejszy od poziomu 2,10) był wyższy niż w roku poprzednim i wyniósł 1,50.

W porównaniu z 2017 r. wzrosła liczba nowo zawartych związków małżeńskich o 0,8% (z 18,3 tys. do 18,5 tys. w 2018 r.), a liczba rozwodów zwiększyła się o 1,3% (z 4,3 tys. do 4,4 tys. w 2018 r.).

Wskaźniki ruchu naturalnego i wędrownego województwa małopolskiego kształtowały się w 2018 r. korzystniej niż w Polsce.

Współczynniki ruchu naturalnego i migracji na 1000 ludności w 2018 r. Indices of natural increase and migration per 1000 population in 2018



Podobnie jak w całym kraju, mieszkańcy województwa małopolskiego starzeją się, co potwierdza utrzymująca się tendencja wzrostowa m.in. mediany wieku i wskaźnika starości. Na koniec 2018 r. mediana wieku w województwie małopolskim wynosiła 39,7 lat. Staty-

Demographic situation

The number of population in Małopolskie Voivodship at the end of December 2018 amounted to 3400.6 thousand people and accounted for 8.9% of total population of Poland. Last year favourable changes in the demography of the voivodship occurred. The number of population increased (by 0.3%) in comparison with 2017, which was affected by a positive natural increase (5.4 thousand people) caused by superiority of the number of births over the number of deaths as well as positive permanent net migration (5.5 thousand people) as a result of predominance of the number of registrations over deregistrations.

In 2018 female fertility rate which has not guaranteed the simple replacement of generations (lower than 2.10) was higher than in the year before and amounted to 1.50.

Compared to 2017, the number of new marriages increased by 0.8% (from 18.3 thousand to 18.5 thousand in 2018), and the number of divorces increased by 1.3% (from 4.3 thousand to 4.4 thousand in 2018).

Vital statistics and migration rates of Małopolskie Voivodship in 2018 shaped more favourably than in Poland.

Like in the whole country, inhabitants of Małopolskie Voivodship become older and older, which is confirmed by the continuing increasing trend of, among others, median age and ageing ratio. At the end of 2018 the median age in Małopolskie Voivodship

styczny mieszkaniec województwa małopolskiego był o 1 rok i 2 miesiące młodszy od mieszkańca Polski.

Wskaźnik starości, rozumiany jako liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat, wyniósł w 2018 r. w województwie 104 wobec 115 w kraju.

W porównaniu z 2017 r. wzrosła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym odpowiednio o 0,4% i 2,6%, ale jednocześnie spadła liczba osób w wieku produkcyjnym o 0,5%.

W 2018 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają 64 osoby w wieku nieprodukcyjnym (65 w kraju).

Sytuacja społeczna

Rynek pracy

Według wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeciętna roczna liczba aktywnych zawodowo w 2018 r. w województwie małopolskim wyniosła 1481 tys. osób i była niższa o 7 tys. (o 0,5%) niż rok wcześniej. Zwiększyła się w ciągu roku liczba pracujących o 12 tys. osób (o 0,8%), a spadła liczba bezrobotnych o 19 tys. osób (o 30,6%). Wzrosła wartość wskaźnika zatrudnienia (odpowiednio z 53,8% w 2017 r. do 54,3% w 2018 r.), obniżyła się natomiast wartość współczynnika aktywności zawodowej (z 56,1% do 56,0%) oraz stopa bezrobocia (z 4,2% do 2,9%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2018 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej (według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności) wyniosła 1447,7 tys. i w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 2,4% (w kraju o 1,5%). Pracujący w województwie małopolskim stanowili w 2018 r. 9,3% osób pracujących w kraju. W zbiorowości pracujących nieznacznie przeważali mężczyźni, którzy w 2018 r. stanowili 51,7% ogólnej liczby pracujących.

W przeliczeniu na 1000 ludności województwa w wieku produkcyjnym pracowało 698 osób (671 w kraju).

W strukturze pracujących według statusu zatrudnienia 68,0% stanowili zatrudnieni na podstawie stosunku pracy. Liczba zatrudnionych (według siedziby przedsiębiorstwa) wzrosła o 2,0% z 936,2 tys. osób w 2017 r. do 955,0 tys. w 2018 r., a ogólny przyrost zatrudnienia wynikał ze wzrostu liczby umów o pracę zawartych na czas określony, jak i liczby pracujących na podstawie umów dających stabilizację na rynku pracy, zawartych na czas nieokreślony.

amounted to 39.7 years. The statistical inhabitant of Małopolskie Voivodship was by 1 year and 2 months younger than the inhabitant of Poland.

Ageing ratio, understood as the number of people aged 65 and more per 100 people aged 0–14, in 2018 in the voivodship amounted to 104 towards 115 in the country.

In comparison with 2017 the number of pre-working and post-working age population increased by 0.4% and 2.6%, respectively, but simultaneously the number of working age population decreased by 0.5%.

In 2018, there were 64 persons at non-working age per 100 persons at working age (65 in the country).

Social situation

Labour market

According to the results of the representative Labour Force Survey (LFS), the average annual number of economically active persons in 2018 in Małopolskie Voivodship amounted to 1481 thousand people and was lower by 7 thousands (by 0.5%) than the year before. The number of employed persons increased during the year by 12 thousand people (by 0.8%), and the number of unemployed persons decreased by 19 thousand people (by 30.6%). The employment rate increased (from 53.8% in 2017 to 54.3% in 2018, respectively), while the activity rate decreased (from 56.1% to 56.0%) as well as the unemployment rate (from 4.2% to 2.9%).

As of 31st December 2018 the number of employed persons in the national economy (according to the actual workplace and kind of activity) amounted to 1447.7 thousand and increased by 2.4% in comparison with 2017 (in the country by 1.5%). Employed persons in Małopolskie Voivodship in 2018 constituted 9.3% of total number of employed persons in the country. Men, who in 2018 constituted 51.7% of total number of employed persons, slightly predominated in the working population.

Calculated per 1000 working age population there were 698 employed persons (671 in the country).

In the structure of employed persons by the employment status, employees hired on the basis of an employment contract accounted for 68.0%. The number of paid employees (according to the company's abode) grew by 2.0% from 936.2 thousand persons in 2017 to 955.0 thousand in 2018, and total increase in employment resulted from the increase of the number of labour contracts concluded for a definite period and labour contracts concluded for an indefinite period, which provide stabilization on the labour market.

Wzrosła zarówno liczba przyjętych do pracy, jak i osób zwolnionych. Zwiększyła się przeciętna liczba wolnych miejsc pracy.

W województwie małopolskim kolejny rok z rzędu odnotowano spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych. W powiatowych urzędach pracy województwa małopolskiego w końcu grudnia figurowało 71,5 tys. osób bezrobotnych, czyli o 10,0% mniej niż rok wcześniej. W ciągu roku zarejestrowano 121,3 tys. bezrobotnych (o 14,3% mniej niż w poprzednim roku).

Większość zarejestrowanych bezrobotnych stanowiły osoby, które poprzednio pracowały zawodowo – 62,0 tys. (86,7% ogólnej liczby bezrobotnych). Żadnego doświadczenia zawodowego nie miało 13,7 tys. bezrobotnych (19,2%), a kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu – 17,5 tys. (24,5%).

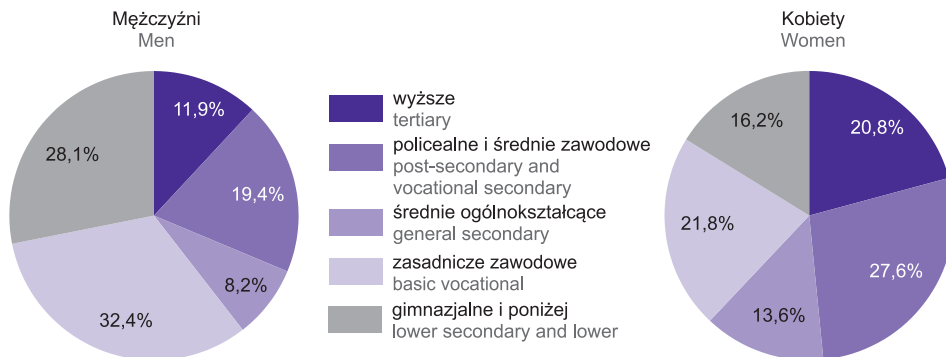
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie małopolskim, wynosząca w końcu grudnia 4,7%, obniżyła się w stosunku do poziomu sprzed roku o 0,6 p. proc. Była też niższa od przeciętnej w kraju – o 1,1 p. proc.

Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia w 2018 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Structure of registered unemployed persons by educational level in 2018

As of 31st December



Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w województwie małopolskim w 2018 r. wyniosło 4418,06 zł i było niższe niż w kraju o 171,86 zł (o 3,7%). W porównaniu z 2017 r. wzrosło o 320,71 zł (o 7,8%).

W województwie w 2018 r. za 1 godzinę pracowaną płacono średnio 33,38 zł, tj. o 2,45 zł więcej niż w 2017 r.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w 2018 r. wyniosła 739,1 tys. osób i wzrosła w stosunku do 2017 r. o 2,7%. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 2122,42 zł i była o 4,6% wyższa niż w 2017 r. Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych wyniosła 1191,49 zł i w skali roku zwiększyła się o 2,4%.

Both the number of persons hired and terminated has increased. The average number of vacancies has augmented.

In Małopolskie Voivodship a decrease in registered unemployment was recorded for another year in a row. In the powiat labour offices of the voivodship at the end of December, 71.5 thousand unemployed persons were registered, i.e. by 10.0% less than the year before. During the year 121.3 thousand unemployed persons were registered (by 14.3% less than in previous year).

Most registered unemployed were people who previously worked – 62.0 thousand (86.7% of total number of the unemployed). 13.7 thousand unemployed (19.2%) had no professional experience and qualifications for any occupation – 17.5 thousand (24.5%).

The registered unemployment rate in Małopolskie Voivodship, amounting to 4.7% at the end of December, decreased by 0.6 pp in relation to previous year. It was also lower by 1.1 pp than the average in the country.

The average monthly wage and salary in the national economy in Małopolskie Voivodship in 2018 amounted to PLN 4418.06 and was lower than in the country by PLN 171.86 (by 3.7%). Compared to 2017, it increased by PLN 320.71 (by 7.8%).

In 2018 in the voivodship the average pay for one worked hour shaped at the level of PLN 33.38, i.e. more by PLN 2.45 than in 2017.

The average number of retirees and pensioners in 2018 amounted to 739.1 thousand people and increased in relation to 2017 by 2.7%. The average gross monthly retirement pay and pension from non-agricultural social security system amounted to PLN 2122.42 and was by 4.6% higher than in 2017. The average gross monthly retirement and other pension of individual farmers amounted to PLN 1191.49 and increased by 2.4% per annum.

Opieka nad dziećmi do lat 3

W końcu 2018 r. w województwie działało 406 placówek opieki nad dziećmi do lat 3 (o 76 więcej niż w roku poprzednim), w tym 336 żłobków. Dysponowały one łącznie 14,1 tys. miejsc. W ciągu roku w wyżej wymienionych placówkach przebywało 19,3 tys. dzieci (w tym 17,5 tys. w żłobkach). W końcu omawianego roku na 100 dzieci w wieku 0–2 lata przypadało 13 miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3, przed rokiem – 10 miejsc.

Edukacja

W roku szkolnym 2018/19 wzrosła liczba miejsc i dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego. W województwie wychowaniem przedszkolnym objęto 132,5 tys. dzieci (129,0 tys. w roku szkolnym 2017/18), które uczęszczały do 2310 placówek (2264). Na 1000 dzieci w województwie w wieku przedszkolnym (3–6 lat) 908 objętych było edukacją przedszkolną (879 w roku szkolnym 2017/18).

W roku szkolnym 2018/19 w szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) kształciło się: w 1536 szkołach podstawowych – 278,1 tys. uczniów, w 88 gimnazjach – 32,5 tys. uczniów, w 146 szkołach branżowych I stopnia (łącznie z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych) – 16,0 tys. uczniów, w 178 liceach ogólnokształcących – 43,6 tys. młodzieży, w 160 technikumach i szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe – 51,7 tys. młodzieży. Natomiast do 97 szkół dla dorosłych uczęszczało 8,1 tys. uczniów.

Województwo małopolskie jest drugim po województwie mazowieckim dużym i ważnym ośrodkiem akademickim w Polsce. W roku akademickim 2018/19 w 28 uczelniach mających siedzibę na terenie województwa kształciło się 148,2 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami), tj. o 5,7% mniej niż przed rokiem. Na studiach stacjonarnych kształciło się 111,1 tys. osób (75,0% ogólnej liczby studentów), o 5,6% mniej niż rok wcześniej. Z kolei studia niestacjonarne wybrało 37,1 tys. osób (o 6,0% mniej niż w roku akademickim 2017/18). Dodatkowo uczelnie w roku akademickim 2018/19 odnotowały 11,0 tys. słuchaczy studiów podyplomowych (o 0,4% więcej niż przed rokiem) oraz 6,0 tys. uczestników studiów doktoranckich (o 5,5% mniej).

Childcare for children up to the age of 3

At the end of 2018, in the voivodship there were 406 childcare facilities for children up to the age of 3 (by 76 more than in the previous year), of which 336 nurseries. They had at their disposal a total of 14.1 thousand places. During the year, 19.3 thousand children were staying in the above-mentioned facilities (including 17.5 thousand in nurseries). At the end of the year under discussion, there were 13 places in childcare facilities for children up to the age of 3 per 100 children aged 0–2, the year before – 10 places.

Education

In the 2018/19 school year, the number of places and children in pre-primary education establishments increased. In the voivodship 132.5 thousand children (129.0 thousand in the 2017/18 school year) attended 2310 (2264) pre-primary education establishments. In the voivodship per 1000 children at the pre-primary age (3–6 years), 908 were covered by pre-primary education (879 in the 2017/18 school year).

In the 2018/19 school year in schools for children and youth (including special schools) there were: in 1536 primary schools – 278.1 thousand pupils, in 88 lower secondary schools – 32.5 thousand students, in 146 stage I sectoral vocational schools (including branches of basic vocational schools) – 16.0 thousand students, in 178 general secondary schools – 43.6 thousand youth, in 160 technical secondary schools and general art schools leading to professional certification – 51.7 thousand youth. Whereas 8.1 thousand students attended 97 schools for adults.

Małopolskie Voivodship is the second large and important academic centre in Poland after Mazowieckie Voivodship. In the 2018/19 academic year, 148.2 thousand students studied at 28 higher education institutions based in the voivodship (including foreigners), i.e. 5.7% less than a year earlier. 111.1 thousand persons studied full-time programmes (75.0% of total number of students), by 5.6% less than the year before. In turn, part-time programmes were chosen by 37.1 thousand persons (by 6.0% less than in the 2017/18 academic year). In addition, higher education institutions in the 2018/19 academic year recorded 11.0 thousand of non-degree post-graduate students (by 0.4% more than a year earlier) and 6.0 thousand students of doctoral programmes (by 5.5% less).

W roku akademickim 2017/18 uczelnie opuściło 43,2 tys. absolwentów, tj. o 19,4% mniej niż rok wcześniej. Absolwentami studiów stacjonarnych zostało 32,5 tys. osób (o 15,8% mniej niż rok wcześniej), a niestacjonarnych 10,7 tys. osób (o 28,7% mniej).

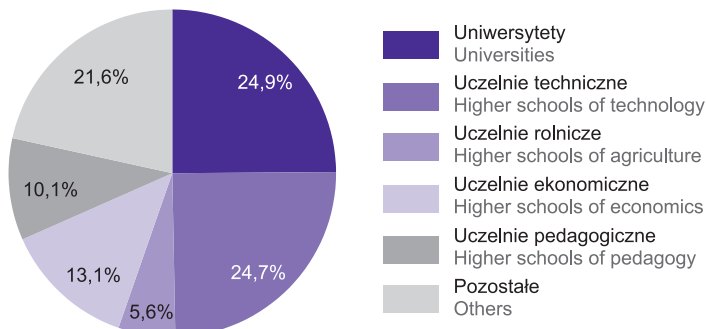
In the 2017/18 academic year, there were 43.2 thousand graduates of higher education institutions, i.e. 19.4% less than the year before. 32.5 thousand persons became graduates of full-time programmes (by 15.8% less than a year earlier), and of part-time 10.7 thousand persons (by 28.7% less).

Struktura studentów według typów uczelni w roku akademickim 2018/19

Stan w dniu 31 grudnia

Structure of students by type of higher education institutions in 2018/19 academic year

As of 31st December



Pomoc społeczna

W ramach programu „Rodzina 500+” w 2018 r. świadczenie wychowawcze otrzymywało przeciętnie w miesiącu 219,4 tys. rodzin na 344,3 tys. dzieci. Wyplacono im w tym czasie świadczenia na kwotę 2,2 mld zł.

W ramach innych form wspierania rodzin 56,6 tys. rodzin (49,5 tys. w 2017 r.) posiadało Kartę Dużej Rodziny, uprawniającej do korzystania ze zniżek, przede wszystkim, przy zakupie towarów i usług konsumpcyjnych.

Z pomocy społecznej w 2018 r. skorzystało 105,5 tys. osób (o 5,5% mniej niż w 2017 r.), którym udzielono świadczeń na kwotę 265,9 mln zł (o 1,2% więcej). W głównej mierze była to pomoc pieniężna w wysokości 178,1 mln zł, w tym na zasiłki stałe przeznaczono 69,9 mln zł dla 13,8 tys. osób. W ramach udzielonej pomocy niepieniężnej w wysokości 87,7 mln zł sfinansowano m.in. posiłki dla 42,6 tys. osób na kwotę 32,5 mln zł.

Social welfare

Within the “Family 500+” programme in 2018, on average 219.4 thousand families received monthly child-raising benefit for 344.3 thousand children. At that time, they were paid out the amount of PLN 2.2 billion.

As part of other forms of family support, 56.6 thousand families (49.5 thousand in 2017) hold a Large Family Card, entitling them to take advantage of discounts, primarily when purchasing consumer goods and services.

In 2018, 105.5 thousand persons (by 5.5% less than in previous year) benefited from social welfare and were granted benefits in the amount of PLN 265.9 million (by 1.2% more). It was mainly monetary assistance in the amount of PLN 178.1 million, of which PLN 69.9 million for 13.8 thousand persons within permanent benefits. As part of non-monetary assistance, in the amount of PLN 87.7 million, meals for 42.6 thousand persons were funded for the value of PLN 32.5 million.

Turystyka

Województwo małopolskie jest jednym z najchętniej odwiedzanych regionów turystycznych w Polsce. W końcu lipca 2018 r. w województwie funkcjonowało 1510 turystycznych obiektów noclegowych posiadających 101,1 tys. miejsc noclegowych (12,7% wszystkich miejsc noclegowych w kraju).

Tourism

Małopolskie Voivodship is one of the most visited tourist regions in Poland. At the end of July 2018, there were 1510 tourist accommodation establishments in the voivodship with 101.1 thousand bed places (12.7% of all bed places in the country).

W 2018 r. z noclegów we wszystkich obiektach noclegowych skorzystało łącznie 5,2 mln osób (w tym 1,5 mln turystów zagranicznych), tj. o 6,2% więcej niż przed rokiem. Liczba udzielonych noclegów wyniosła 13,9 mln (w tym 3,7 mln turystom zagranicznym), tj. o 5,7% więcej niż w 2017 r.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie 41,7% i wzrósł o 0,9 p. proc. w porównaniu z 2017 r., a wykorzystanie pokoi wyniosło 56,1% i zwiększyło się także o 0,9 p. proc.

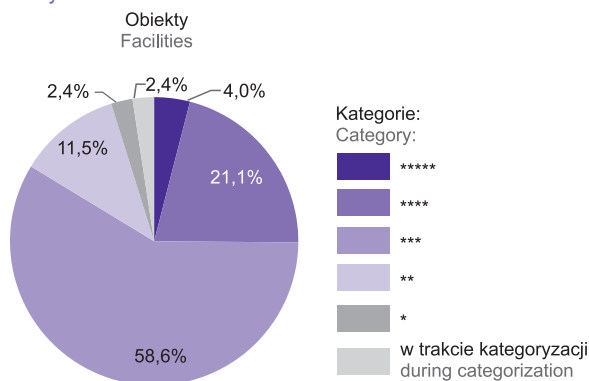
W końcu lipca 2018 r. hotele stanowiły 24,8% (374 obiekty) wszystkich obiektów noclegów w województwie. W ciągu 2018 r. z pobytu w hotelach skorzystało 3,4 mln osób, a liczba udzielonych noclegów wyniosła 7,5 mln.

Struktura hoteli według kategorii obiektów w 2018 r.

Stan w dniu 31 lipca

Structure of hotels by categories in 2018

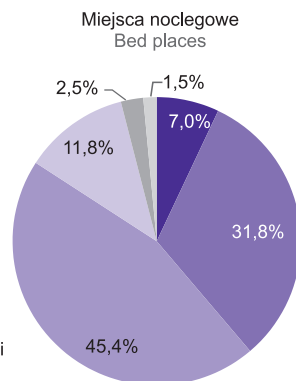
As of 31st July



In 2018, there were 5.2 million people (of which 1.5 million foreign tourists) accommodated in all accommodation establishments, i.e. by 6.2% more than in previous year. The number of overnight stays amounted to 13.9 million (of which 3.7 million of foreign tourists), i.e. by 5.7% more than in 2017.

Occupancy rate of bed places shaped at a level of 41.7% and increased by 0.9 pp in comparison with 2017, whereas occupancy of rooms amounted to 56.1% and augmented also by 0.9 pp.

At the end of July 2018, hotels accounted for 24.8% (374 facilities) of all accommodation establishments in the voivodship. In 2018, 3.4 million people benefited from their stay in hotels, and the number of overnight stays amounted to 7.5 million.



Sytuacja gospodarcza

Pomioty gospodarki narodowej

W województwie małopolskim według stanu w końcu grudnia 2018 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 391,5 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. o 3,0% więcej niż przed rokiem. W ogólnej liczbie podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (285,8 tys.). Stanowiły one 73,0% wszystkich zarejestrowanych podmiotów w województwie małopolskim. Pozostałe 27,0% to osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej. Rejestr obejmował łącznie 70,2 tys. spółek, w tym 41,5 tys. spółek handlowych (5,6 tys. spółek z udziałem kapitału zagranicznego).

W 2018 r. wpisano do rejestru 37,2 tys. nowych podmiotów gospodarczych, równocześnie wykreślono 25,2 tys. jednostek.

Economic situation

Entities of the national economy

As of the end of December 2018 in Małopolskie Voivodship 391.5 thousand entities of the national economy were recorded in the REGON register, i.e. by 3.0% more than the year before. In total number of entities natural persons conducting economic activity predominated (285.8 thousand). They constituted 73.0% of all entities recorded in Małopolskie Voivodship. Remaining 27.0% are legal persons and organisational entities without legal personality. The register included 70.2 thousand companies, of which 41.5 thousand commercial companies (5.6 thousand companies with foreign capital participation).

In 2018 37.2 thousand new entities were recorded in the register and 25.2 thousand entities were removed from the register.

Przemysł i budownictwo

Produkcja sprzedana przemysłu (dotyczy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w 2018 r. wyniosła 96,0 mld zł, tj. o 4,3% więcej (w cenach stałych) od uzyskanej w roku poprzednim.

Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zrealizowanej systemem zleceń w 2018 r. na terenie kraju przez małopolskie firmy budowlane (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) wyniosła 11,1 mld zł. Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 20,4%.

W 2018 r. w województwie oddano do użytkowania 18,2 tys. mieszkań, tj. o 8,7% mniej niż przed rokiem. Przeciętna powierzchnia 1 mieszkania oddanego do użytkowania wyniosła 94,5 m² (wobec 93,4 m² w 2017 r.). Ponad połowę mieszkań oddanych do użytkowania (59,9%) stanowiły przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.

Investycje i środki trwałe

Nakłady inwestycyjne (według lokalizacji inwestycji) poniesione w województwie w 2018 r. w kwocie 22,5 mld zł były o 17,2% wyższe niż rok wcześniej. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca wyniosły 6627 zł i były o 959 zł wyższe niż przed rokiem.

Wartość brutto środków trwałych (w bieżących cenach ewidencyjnych) w porównaniu z 2017 r. zwiększyła się o 3,7% i według stanu w końcu 2018 r. sięgnęła 299,9 mld zł. Wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyniosła 88,2 tys. zł wobec 85,3 tys. zł przed rokiem.

Rachunki regionalne

Wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w województwie w 2017 r. wyniosła 160 mld zł, co stanowiło 8,0% PKB Polski. W ujęciu rocznym odnotowano realny wzrost PKB o 6,1%. Przeciętny poziom PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wyniósł 47,3 tys. zł i był niższy o prawie 9% od przeciętnego w kraju. Wartość dodana brutto wyprowadzona przez podmioty województwa małopolskiego wyniosła 141 mld zł i była wyższa o 7,5% niż przed rokiem.

Industry and construction

Sold production of industry (refers to economic entities employing more than 9 persons) in 2018 amounted to PLN 96.0 billion, i.e., more by 4.3% (in constant prices) than the year before.

The value of construction and assembly production realized on the basis of the contract system in 2018 domestically by construction firms from Małopolskie Voivodship (employing more than 9 persons) amounted to PLN 11.1 billion. Sales of construction and assembly production increased in relation to the previous year by 20.4%.

In 2018 in the voivodship 18.2 thousand dwellings were completed, i.e., by 8.7% less than the year before. An average useful floor area of a dwelling amounted to 94.5 m² (towards 93.4 m² in 2017). Dwellings for sale or rent constituted over half (59.9%) of the total number of dwellings completed.

Investments and fixed assets

Investment outlays (according to investment location) incurred in the voivodship in 2018, in the amount of PLN 22.5 billion were higher by 17.2% than the year before. Investment outlays per capita amounted to PLN 6627 and were higher by PLN 959 than the year before.

Gross value of fixed assets (in current book-keeping prices) in comparison with 2017 increased by 3.7% and as of the end of 2018 it reached PLN 299.9 billion. Gross value of fixed assets per capita in Małopolskie Voivodship amounted to PLN 88.2 thousand towards PLN 85.3 thousand the year before.

National accounts

The value of generated gross domestic product (GDP) in the voivodship in 2017 amounted to PLN 160 billion, which accounted for 8.0% of Poland's GDP. In annual terms, real GDP growth was recorded by 6.1%. The average level of GDP per 1 inhabitant of the voivodship amounted to PLN 47.3 thousand and was lower by almost 9% than the average level in the country. The gross value added worked out by entities of Małopolskie Voivodship amounted to PLN 141 billion and was higher by 7.5% than the year before.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

ADMINISTRATIVE DIVISION OF MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP IN 2018

As of 31st December



miechowski

Powiat
Powiat



Miasta na prawach powiatu
Cities with powiat status



Granica państwa
State border



Granica województwa
Voivodship's border



Granice powiatów
Powiat's borders



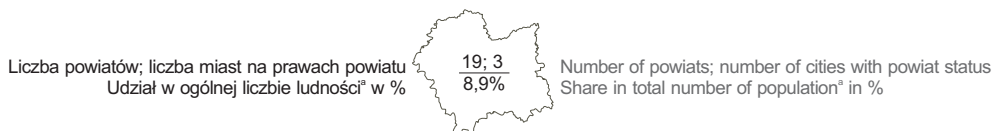
Granice gmin
Gminas' borders

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NUTS) W 2019 R.

Stan w dniu 1 stycznia

DIVISION OF MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NUTS) IN 2019

As of 1st January



Podregiony (NUTS 3):
Subregions (NUTS 3):

20 krakowski

Powiaty: Powiaty:

bocheński	(9)
krakowski	(17)
miechowski	(7)
myslenicki	(9)
proszowicki	(6)
wielicki	(5)

21 m. Kraków

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

m. Kraków	(1)
-----------	-----

22 nowosądecki

Powiaty: Powiaty:

gorlicki	(10)
limanowski	(12)
nowosądecki	(16)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Nowy Sącz	(1)
-----------	-----

69 nowotarski

Powiaty: Powiaty:

nowotarski	(14)
suski	(9)
tatrański	(5)

23 oświęcimski

Powiaty: Powiaty:

chrzanowski	(5)
olkuski	(6)
oświęcimski	(9)
wadowicki	(10)

24 tarnowski

Powiaty: Powiaty:

brzeski	(7)
dąbrowski	(7)
tarnowski	(16)

Miasto na prawach powiatu:

City with powiat status:

Tarnów	(1)
--------	-----

W nawiasach podano liczbę gmin.
Number of gminas is given in brackets.

^a Stan w dniu 31 grudnia 2018 r.; odpowiednio: dla województwa – udział w kraju, dla podregionów – udział w województwie.

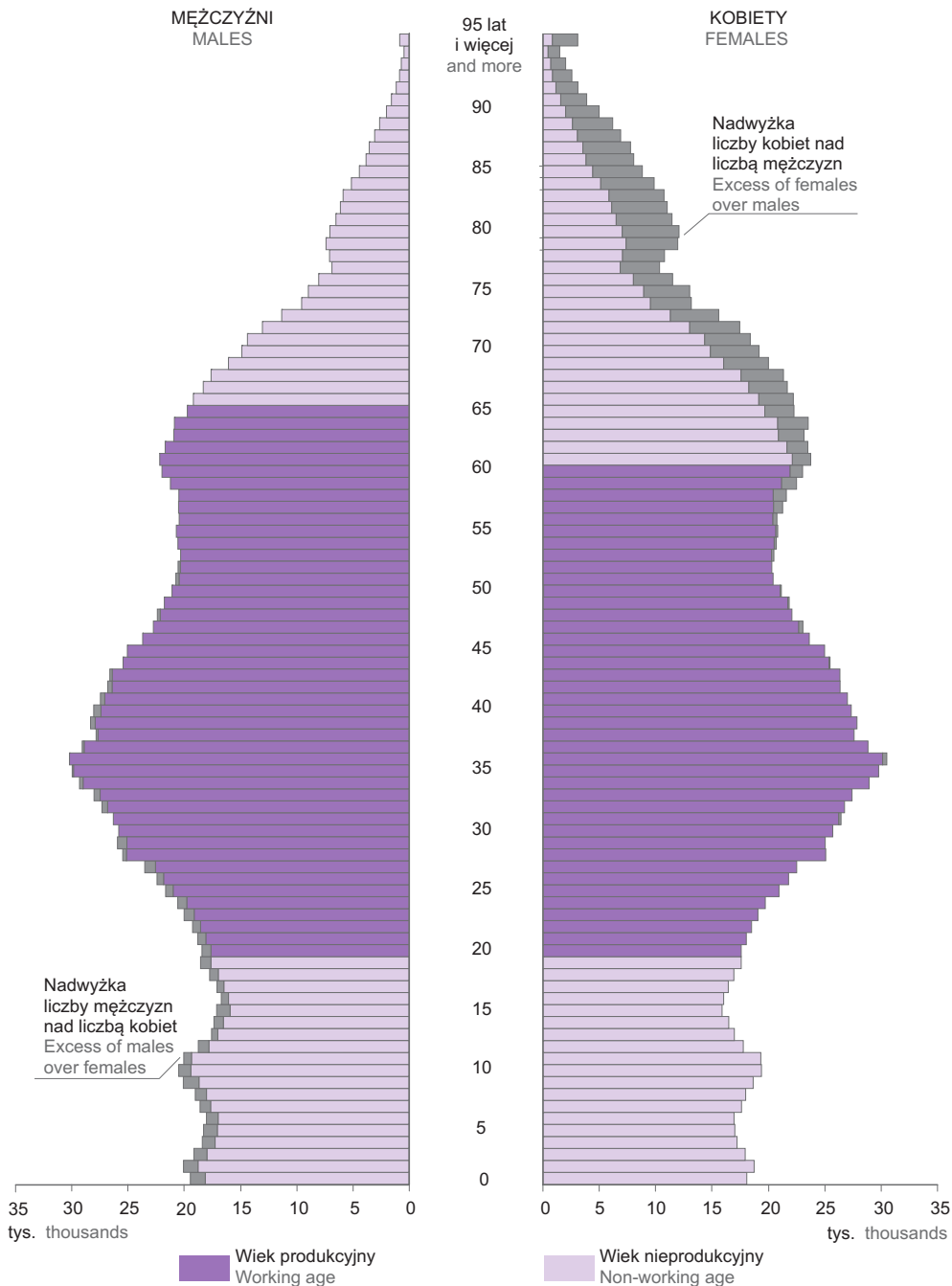
^a As of 31st December 2018; for the voivodship – share in the country, for subregions – share in the voivodship, respectively.

LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU W 2018 R.

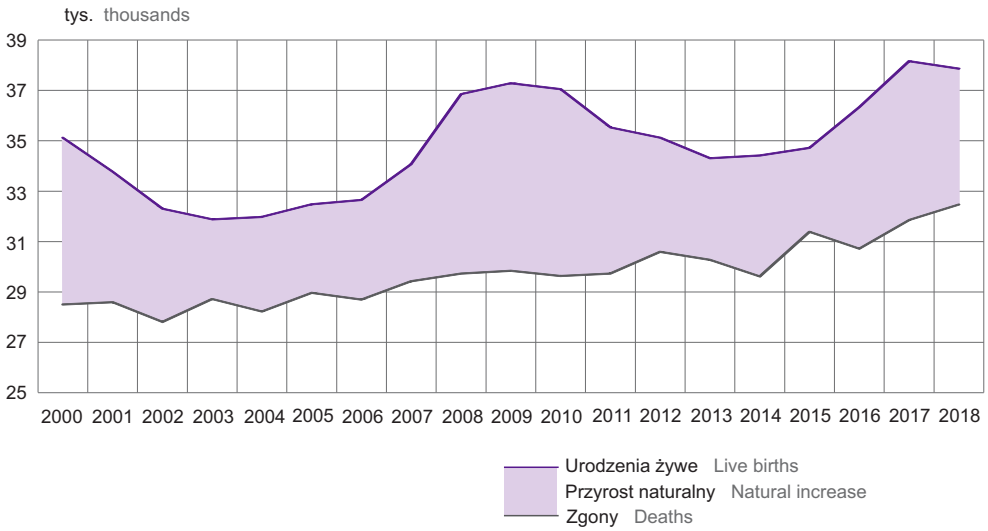
Stan w dniu 31 grudnia

POPULATION BY SEX AND AGE IN 2018

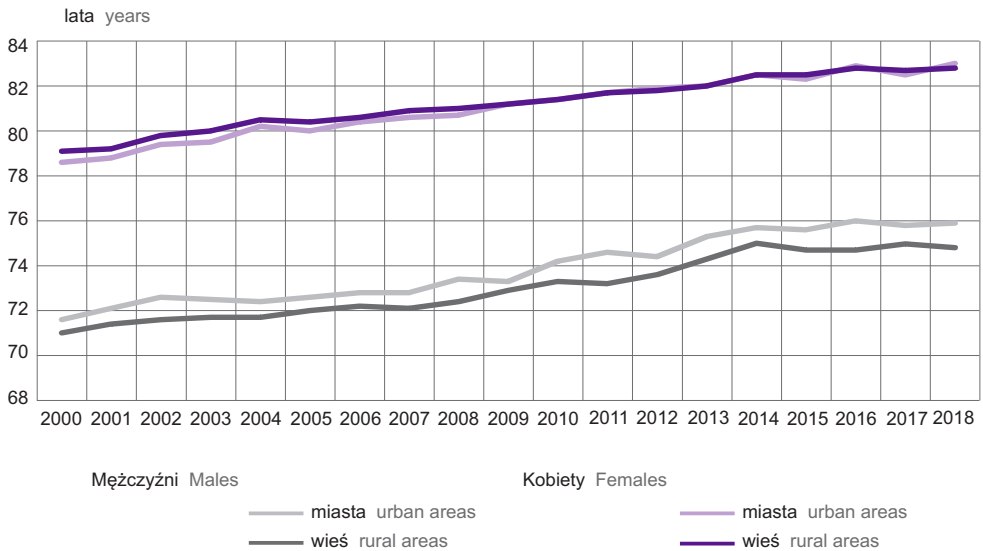
As of 31st December



RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS



PRZECIĘTNA LICZBA LAT DALSZEGO TRWANIA ŻYCIA DLA OSÓB W WIEKU 0 LAT
LIFE EXPECTANCY AT 0 AGE

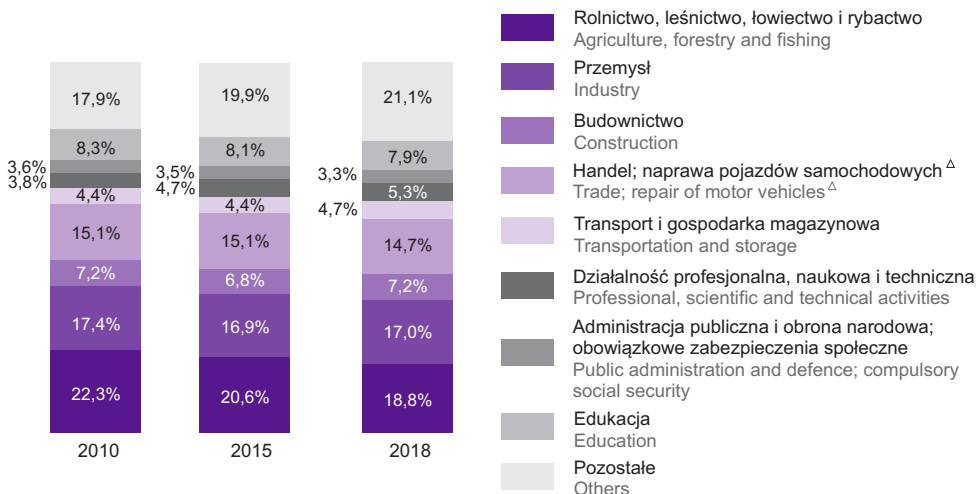


STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31st December



^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie – dane szacunkowe.

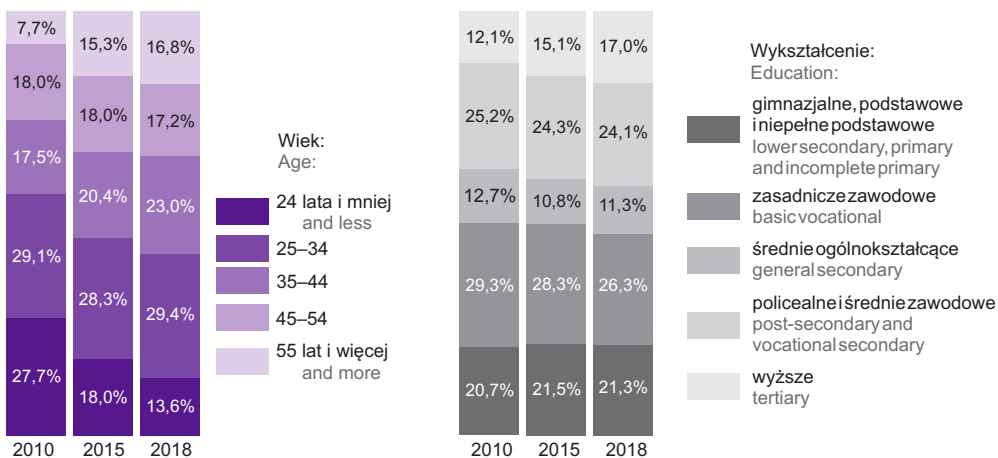
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture – estimated data.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

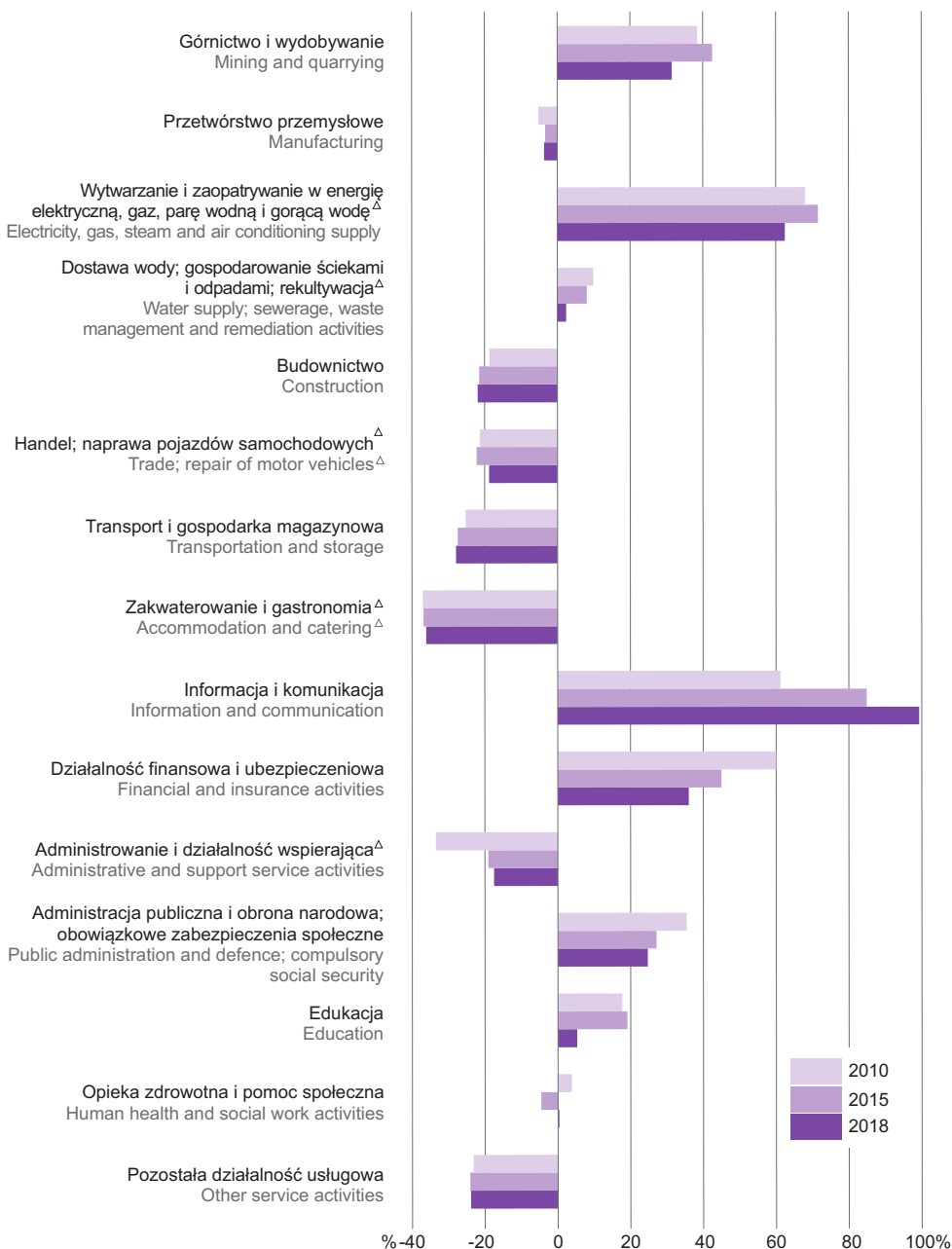
Stan w dniu 31 grudnia

STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31st December



ODCHYLENIA WZGLĘDNE PRZECIĘTNYCH WYNAGRODZEŃ W WYBRANYCH SEKCJACH OD PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA W GOSPODARCE NARODOWEJ^a
RELATIVE DEVIATIONS OF AVERAGE WAGES AND SALARIES IN SELECTED SECTIONS FROM THE AVERAGE WAGES AND SALARIES IN THE NATIONAL ECONOMY^a



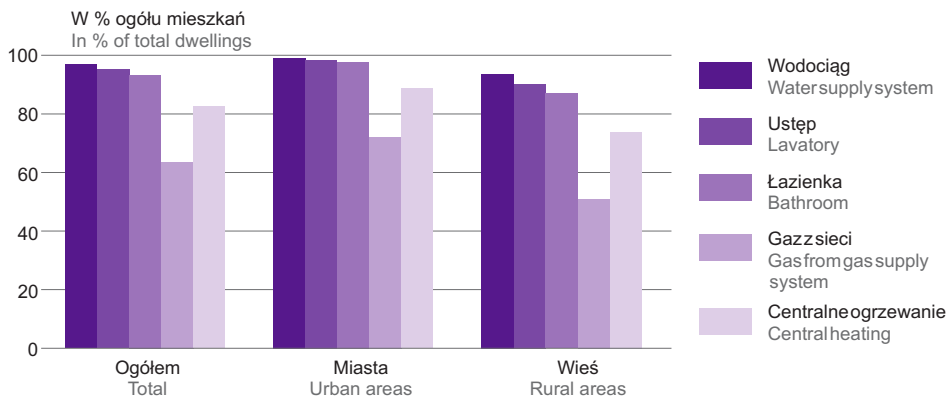
^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

MIESZKANIA WYPOSAŻONE W INSTALACJE W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

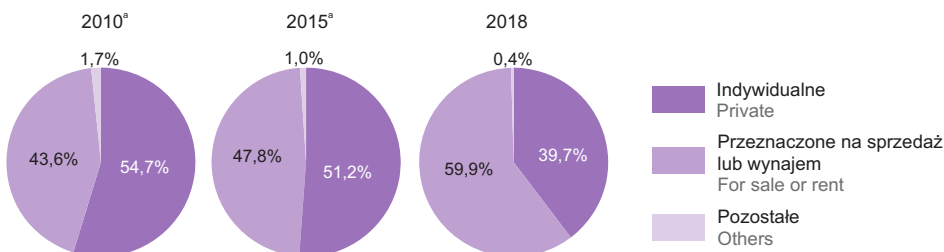
DWELLINGS FITTED WITH INSTALLATIONS IN 2018

As of 31st December



STRUKTURA MIESZKAŃ ODDANYCH DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA

STRUCTURE OF DWELLINGS COMPLETED BY TYPE OF CONSTRUCTION

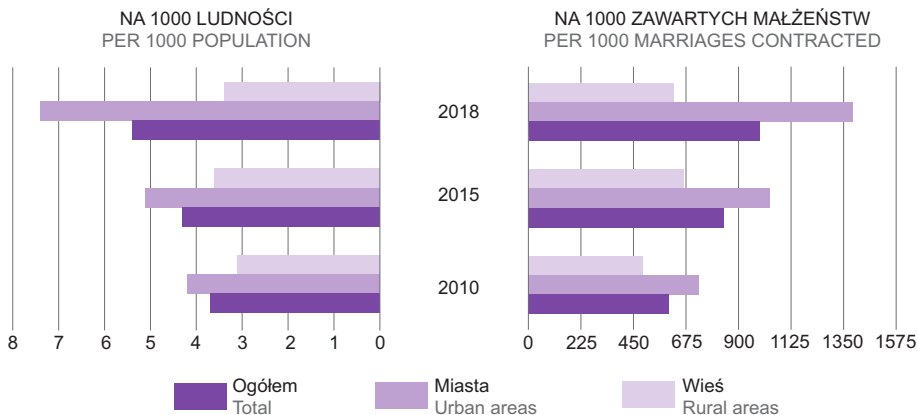


a Dane zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

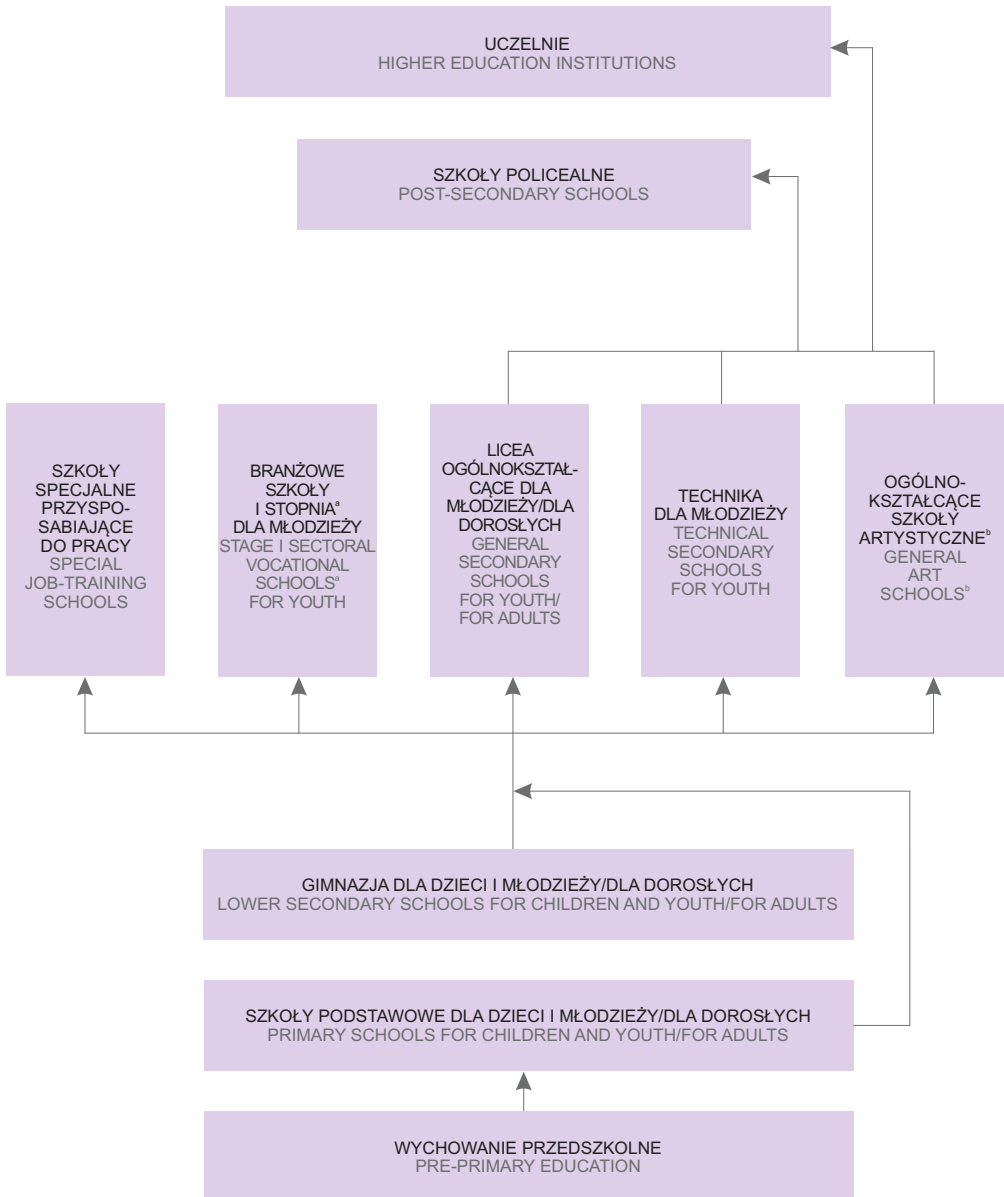
a Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the Yearbook.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

DWELLINGS COMPLETED



EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA W ROKU SZKOLNYM 2018/19
EDUCATION BY LEVELS IN THE 2018/19 SCHOOL YEAR



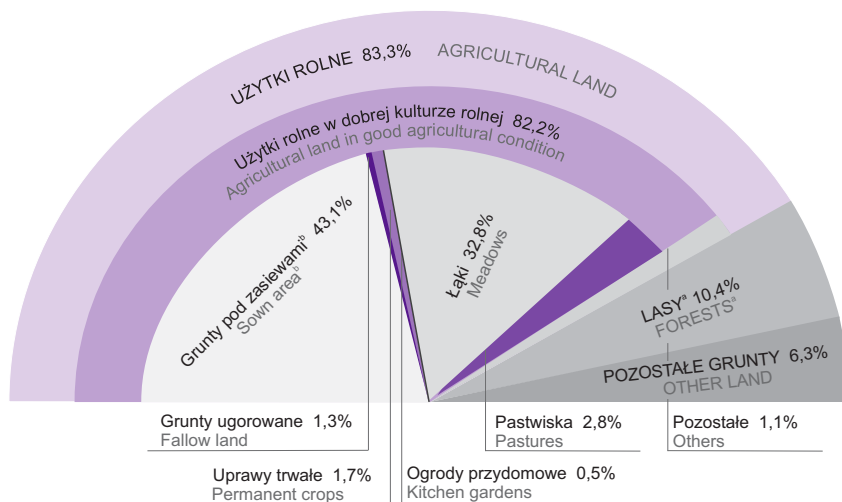
a Łącząc z oddziałami zasadniczych szkół zawodowych. b Dające uprawnienia zawodowe.
 a Including basic vocational schools sections. b Leading to professional certifications.

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2018 R.

Stan w czerwcu

LAND USE IN AGRICULTURAL HOLDINGS IN 2018

As of June



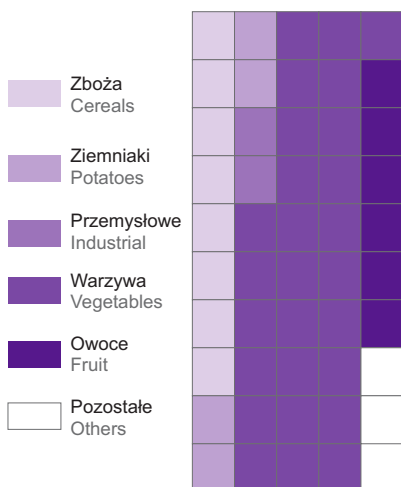
a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną. b Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone).

a Including land connected with silviculture. b Excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers).

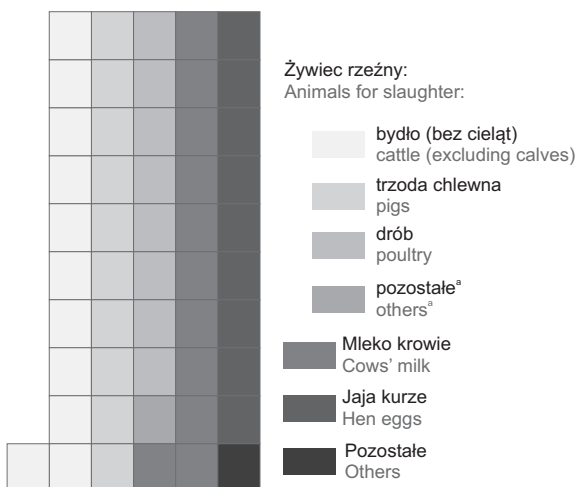
STRUKTURA TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ W 2017 R.

STRUCTURE OF MARKET AGRICULTURAL OUTPUT IN 2017

PRODUKCJA ROŚLINNA – 49% CROP OUTPUT



PRODUKCJA ZWIERZĘCA – 51% ANIMAL OUTPUT

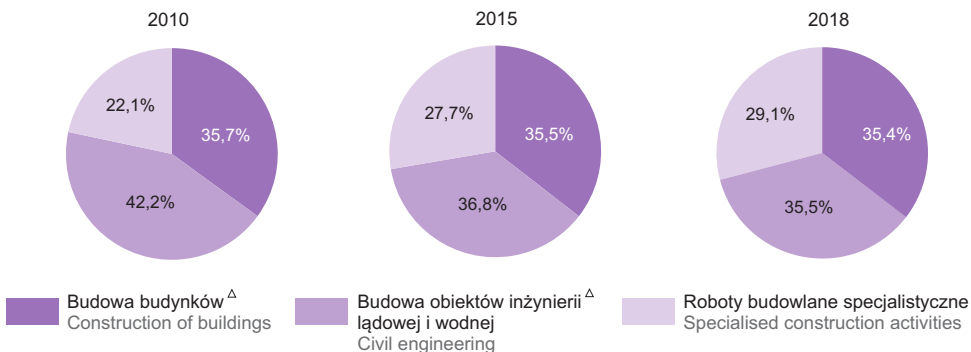


a Cielęta, owce, konie, kozy i króliki.

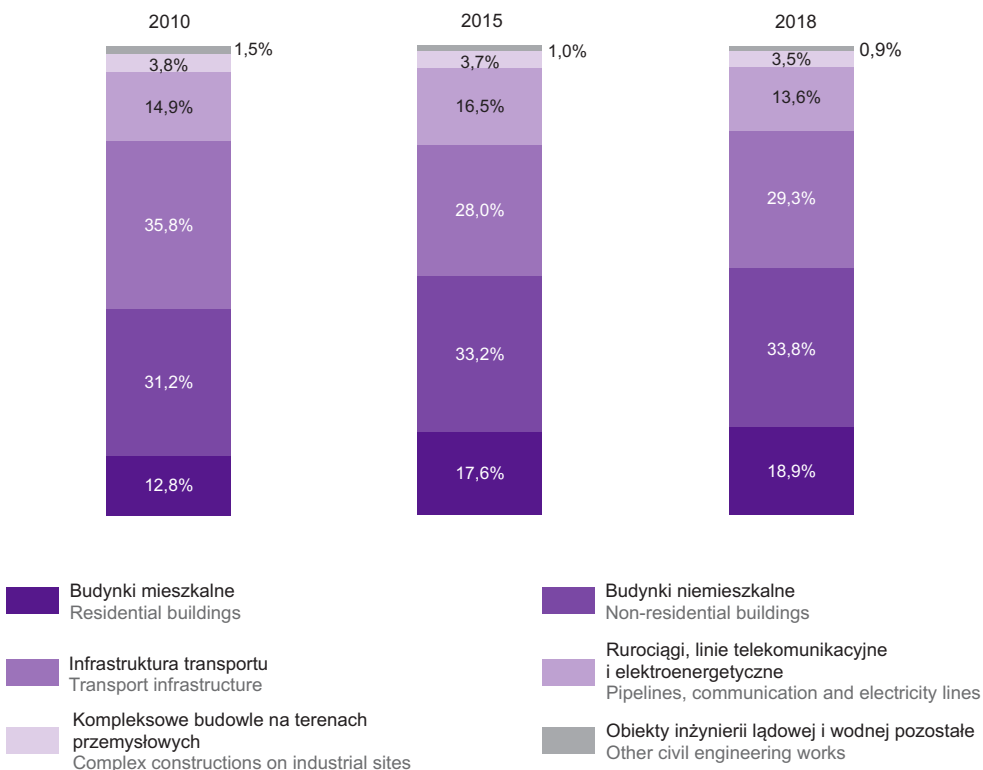
a Calves, sheeps, horses, goats and rabbits.

STRUKTURA PRODUKCJI BUDOWLANO-MONTAŻOWEJ^a (ceny bieżące)
STRUCTURE OF CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

**WEDŁUG DZIAŁÓW
BY DIVISION**



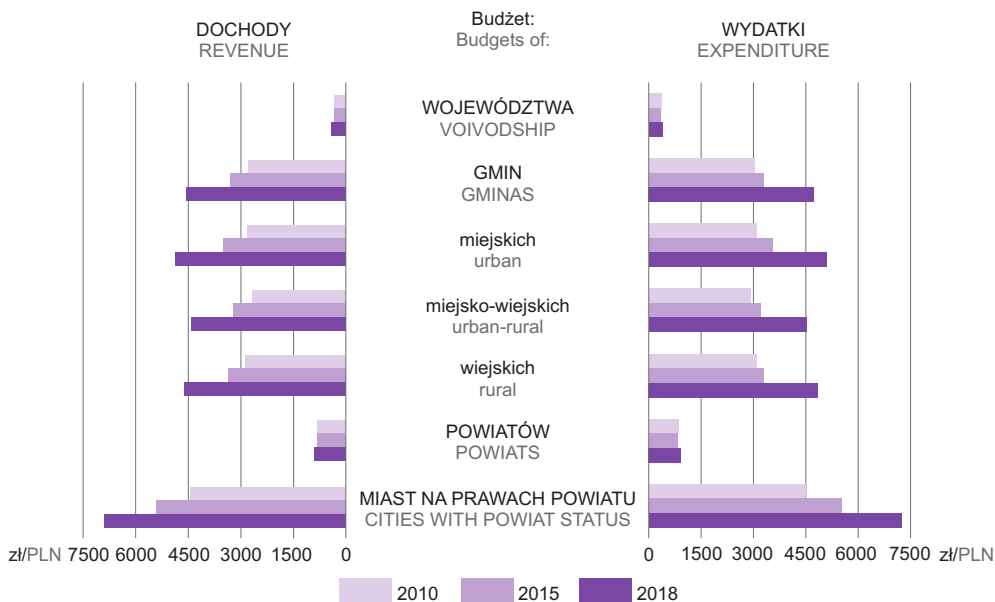
**WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH
BY TYPE OF CONSTRUCTIONS**



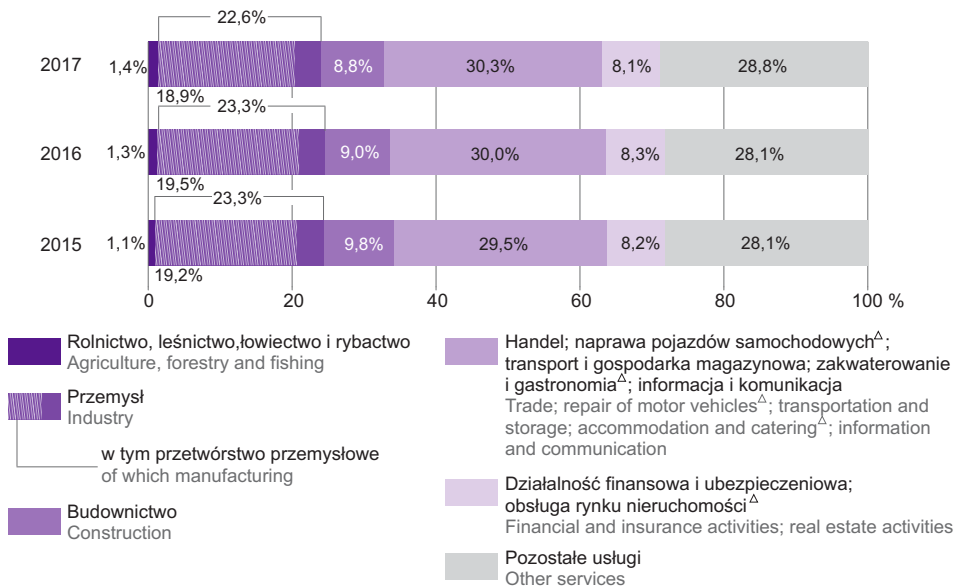
^a Wykonanej przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa małopolskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in Małopolskie Voivodship without subcontractors' participation.

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NA 1 MIESZKAŃCA
REVENUE AND EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS PER CAPITA



STRUKTURA WARTOŚCI DODANEJ BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
STRUCTURE OF GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)



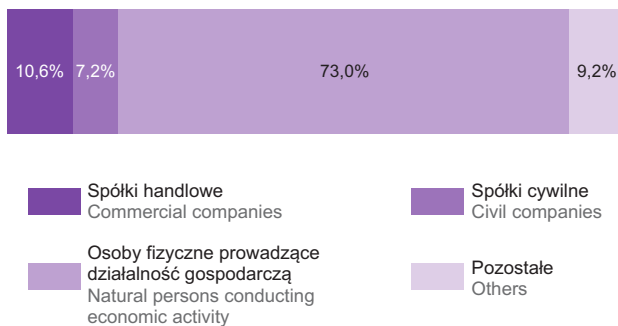
STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ^a W 2018 R.

Stan w dniu 31 grudnia

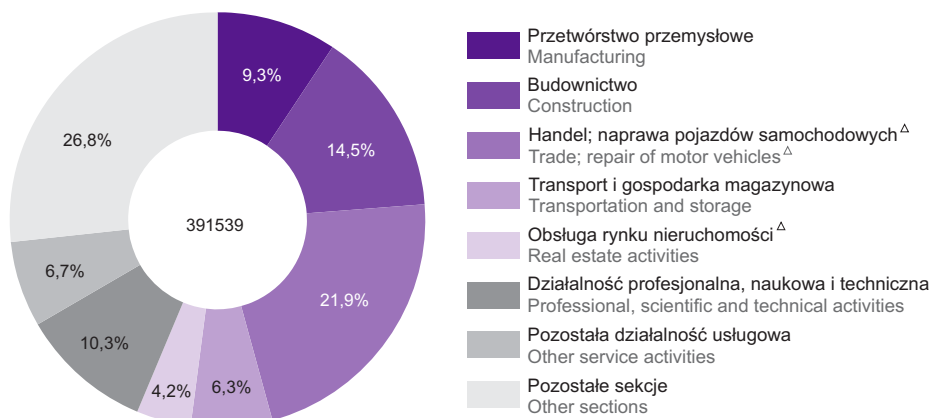
STRUCTURE OF ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN 2018

As of 31st December

WEDŁUG FORM PRAWNYCH BY LEGAL STATUS



WEDŁUG SEKCJI BY SECTIONS



^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons conducting private farms in agriculture.